

Bulletin advokacie

Advokátní taláry ušije Blažek • Autorizovaní rozhodci nebo adjudikátoři? Je efektivně zajištěna spravedlnost ve spotřebitelských vztazích? • Opět k (ne)platnosti rozhodčích doložek ve prospěch soukromých „rozhodčích soudů“ • Soumrak restrukturalizace, úsvit reorganizace? • Zajišťovací převod práva v insolvenčním řízení •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Národní pro bono fórum

(více informací z konference na str. 4 – 5)

ČESKÁ ROČENKA
MEZINÁRODNÍHO
PRÁVA
(str. 6 – 7)

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **IMPAX**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísle je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí
se obračejte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.
Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu a v právních informačních
systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 21. 6. 2010 v nákladu
13 500 výtisků.

Obálka a grafická úprava:
Impax, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:
Jan Kolman – Národní pro bono fórum

Tisk: PBTisk s. r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Vladimír Papež: **Co s nimi?** 3

Aktuality

Národní pro bono fórum – zpráva z konference Ivana Cihlářová 4

Česká ročenka mezinárodního práva Ivana Cihlářová 6

Advokátní taláry ušije Blažek Praha icha 8

**Nakladatelství C. H. Beck prosí advokáty o humorné historky
z právní praxe** 8

**Předpisy a judikatura od nakladatelství C. H. Beck
pro každého advokáta!** 9

Vyhlášen 6. ročník soutěže Právník roku 2010 12

z právní teorie a praxe

Články

Shrnutí 14

**Autorizovaní rozhodci nebo adjudikátoři? Je efektivně zajištěna
spravedlnost ve spotřebitelských vztazích?** Přemysl Raban 15

**Opět k (ne)platnosti rozhodčích doložek ve prospěch
soukromých „rozhodčích soudů“** Tomáš Sokol 22

**K převodu obchodního podílu jednočlenné společnosti
s ručením omezeným, aneb vítězí formalismus?** Kateřina Hajná 24

Soumrak restrukturalizace, úsvit reorganizace? Michal Žižlavský 28

Zajišťovací převod práva v insolvenčním řízení Martin Špička 30

Perpetuatio fori v řízeních péče soudu o nezletilé
Simona Corradiniová 36

Několik úvah nad připravovanou změnou exekučního řádu
Dagmar Beníková 40

**Obrana proti nesouhlasnému stanovisku obce jako vlastníka
infrastruktury** Karel Černín, David Slováček 43

Z judikatury

Restituce – vrácení kupní ceny 48

Neúčinnost doručení 50

Právní povaha zajišťovacího příkazu 51

Z odborné literatury

Pokorná, Kovařík, Čáp a kolektiv: **Obchodní zákoník. Komentář**
(Petr Hajn) 55

J. Švidroň, Z. Adamová, M. Návrat, A. Šreko (ed. J. Švidroň):
Právo duševního vlastnictva v informačnej spoločnosti
a v systéme práva (Karel Marek) 56

Náboženství a veřejná moc v zemích Evropské unie
(Štěpán Šťastník) 57

Bulletin slovenskej advokacie přináší... 58

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Tíseň v člověku 60

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 61

Ze společného jednání představenstev ČAK a SAK icha 62

5. ročník Prezidentského poháru v tenise Radim Miketa 64

Z Evropy

Osobnost inteligentního a vzdělaného pachatele

(ze švýcarských zkušeností) Miroslav Protivinský 65

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty
ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK 70

Pozvánka na 2. mezinárodní konferenci o mediaci 72

Čtvrté setkání právnické veřejnosti s novináři: tentokrát
na témata soudcovská Ivana Cihlářová 73

Z právnické společnosti

In memoriam Jindřiška Munková Vladimír Zoufalý 74

Vzpomínka na JUDr. Otakara Motejla David Uhlíř 75

Nakonec

Šest kroužků s cibulkou Petr Hajn 76

Kočka leze dírou... Stanislav Balík 77

Kresba Lubomíra Lichého 78

Inhaltsverzeichnis 79

Zusammenfassung/Summary 80

Table of Contents 81

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu.

K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.

Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji barevnou portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případné akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Co s nimi?

Téměř každý den se setkává sekce pro advokátní tarif ČAK, jejímž jsem předsedou, s dotazy advokátů týkající se účtování dle vyhlášek č. 177/1996 Sb. a č. 484/2000 Sb. (advokátní tarify), a pochopitelně se stesky nad jejich aplikací. Nejvíce je trápí dvojkolejnost těchto právních norem spočívající zejména v nejednotném pojmosloví, v různých přístupech k výpočtu odměny apod. Nechápu, proč se různě účtují společná zastoupení, spojení věcí ke společnému řízení, a nejvíce problémů činí otázky, komu vlastně náleží přisudek. Poměrně srozumitelná dikce občanského soudního řádu je zpochybňována úvodními ustanoveními paušálního tarifu, který nehovoří o přisudku, ale o výpočtu odměny advokáta. A když soudy přisuzují náhradu nákladů řízení pro toho, jemuž byl advokát ustanoven soudem, nikoliv tomuto klientovi, ale státu, který si může sám takový přisudek vymáhat, tak proč by to nemohlo platit i u odměny přisouzené advokátovi?

Pokud se vracíme do historie, pak předválečný advokátní tarif znal sice možnost přisudku formou paušální odměny, ale záviselo na advokátovi, zda tuto možnost uplatní, či zda bude vůči protistraně účtovat odměnu dle jednotlivých úkonů. Je třeba se podívat pravdě do očí a konstatovat, že se nesplnil záměr zákonodárce, který spojoval s přijetím paušálního tarifu urychlení řízení a zjednodušení práce soudců. Délka sporů se nezkrátila a soudci musí stejně listovat spisem v důsledku přiznání režijních paušálů a náhrady za ztrátu času, či cestovních výdajů.

Také vyhláška č. 197/1996 Sb. není zcela jednoznačná. Problémy činí zejména odměna práce advokáta, který je ustanoven opatrovníkem podle § 29 o. s. ř., či určení zástupcem Komorou podle § 18 zákona o advokacii. V prvním případě byla jasná dikce o. s. ř. o tom, že jde o zastoupení, zkomplikovaná v neprospěch advokacie přílepem v podobě § 9 odst. 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb. Tak jsou advokáti za své služby odměňováni zcela nedůstojně, byť je nutno podotknout, že některé soudy rozhodují o odměně advokáta jako v případě ustanoveného zástupce. V tom druhém případě došla soudní praxe tak daleko, že v případě určení advokáta Komorou bezplatně nemůže být jeho klientovi přiznán přisudek.

Největší pouze ovšem činí strohá úprava hotových výdajů a náhrady za ztrátu času, přičemž největší problém činí otázky, zda advokátovi náleží či nenáleží stravné, kdy a za jakých podmínek mu náleží nocležné, zda ve velkých městech, zejména v Praze a Brně náleží náhrada za ztrátu času při cestách z jednoho obvodu do druhého, kdy lze zvýšit odměnu za úkon, je-li konán v mimopracovní době a kdy se vlastně jedná o mimopracovní dobu?

Vrátím-li se opět do minulosti, znaly jak rakouský tarif, tak jeho nástupce, předválečný tarif, na to svůj lék. Naprosto precizně vyčíslovaly cestovní výdaje advokáta. Ten měl nárok na cestovné a náhradu na ztrátu času, konal-li se úkon dál než 2 km od jeho

sídla. Bylo pevně zakotveno kdy a v jaké výši přísluší stravné, nocležné. Bylo pevně stanoveno, že obvyklá pracovní doba je od 7 do 17 hodin a za úkony mimo tuto dobu příslušelo zvýšení odměny o přesně stanovenou výši. Pak nebylo pochyb, zda takové nároky přiznat.

Je zřejmé, že tento advokátní tarif zestárl, neboť nepostihuje celou škálu řízení, jak před tuzemskými, tak před zahraničními institucemi. A to už nechci ani připomínat balíčkové popovodňové opatření v podobě § 15a vyhl. č. 177/1996 Sb., které mělo trvat pouze jeden rok. Jeho život se poněkud protáhl, takže malá moravská vesnička Troubky byla za tu dobu již zatopena podruhé.

Shrnu-li své předchozí úvahy, kladu si s klasikem otázku: „Co s nimi?“ Mé, snad horší já, mi s ohledem na stávající ekonomickou situaci říká „Co Tě nepálí, nehas“. To druhé, snad lepší já, mi našeptává, pokud bys měl moc ministra spravedlnosti, nechal bys napsat jediný tarif, který by vycházel z principů vyhlášky č. 177/1996 Sb., byl bys detailnější pro různá řízení, odstranil bys výkladové nejasnosti, důkladně a jednoznačně bys vypracoval hotové výdaje, a pokud bys nechal v platnosti možnost paušální odměny jako přisudku, pak jen v závislosti na vůli advokáta. Jaké já má vlastně zvítězit? To je otázka i pro širokou advokátní veřejnost.

JUDr. VLADIMÍR PAPEŽ,

člen představenstva ČAK a předseda sekce pro advokátní tarif

Na snímku zleva doprava předseda ČAK Martin Vychopeň, ředitel PILA Vítězslav Dohnal, lord Andrew Philips, soudce ÚS Stanislav Balík a Tamas Barabas z budapeštského centra PILI.

Národní pro bono fórum - zpráva z konference

PROBLEMATIKA PRÁCE ADVOKÁTŮ PRO BONO A DOSTUPNOSTI PRÁVNÍ POMOCI I PRO CHUDÉ A RŮZNÝM ZPŮSOBEM HANDICAPOVANÉ OBČANY JE V CELÉ EVROPĚ, ALE ZEJMÉNA PAK V ČESKÉ REPUBLICE, KDE ZCELA ABSENTUJE ZÁKON O BEZPLATNÉ PRÁVNÍ POMOCI, JEDNÍM Z DŮLEŽITÝCH TÉMAT.

Česká advokátní komora se proto stala společně s občanským sdružením Public Interest Lawyers Association (PILA) organizátorem konference **Národní pro bono fórum**, která se konala dne **28. dubna 2010** v sále ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v Praze.

Na přípravě konference, konané pod záštitou předsedy Ústavního soudu ČR JUDr. Pavla Rychetského, se dále podíleli Trust pro občanskou společnost ve střední a východní Evropě, velvyslanectví Francouzské republiky v Praze a Public Interest Law Institute (PILI) Budapešť. Finančně ji podpořila i Evropská unie v rámci programu Evropy pro občany 2007-2013.

Poté, co účastníky jménem pořadatelů přivítali ředitel sdružení PILA a advokát Vítězslav Dohnal a předseda České advokátní komory Martin Vychopeň, zahájil konferenci svým příspěvkem **lord Andrew Philips, baron ze Sudbury**, významná osobnost Spojeného království, solicitor, člen Sněmovny lordů a rektor univerzity v Essexu, který se stal za svoji mnohaletou pro bono a charitativní činnost nositelem Řádu britského impéria.

„Právník musí bojovat za spravedlnost pro všechny, jinak právní systém nemá smysl,“ řekl lord Philips úvodem. Podle jeho slov se poskytování pro bono služeb rozšířilo ve velkých firmách v Londýně až po management, a tato skutečnost za posledních deset patnáct let změnila zdejší právní prostředí.

Andrew Philips, který se, jak řekl, narodil v den, kdy Hitlerova vojska okupovala Československo - 15. března 1939 - začínal před lety jako právník na malém městě

v době, kdy více než polovina lidí zde za celý život nepotřebovala právníka. Dnes je ovšem situace zcela jiná.

Současný britský systém právní pomoci stojí dvě miliardy liber ročně a jeho základem jsou právní centra, ve kterém poskytují základní právní služby mladí právníci, kteří tím získávají i potřebnou praxi. Stát podporuje rovněž právní kliniky na univerzitách - fungují na více než 90 ze sto třiceti právnických fakult v Británii a pracují v nich studenti práv za dozoru učitelů i místních právníků z praxe.

Lord Philips poukázal ve svém vystoupení na současnou krizi hodnot a důvěry, kdy se z právníků chápaných kdysi jako místní celebrity stali úspěšní lidé bez ideálů a bez úcty společnosti, takže právě práce pro bono je pro ně vlastně cestou, jak si rehabilitovat pověst. „Každá bohatá skupina musí společnosti něco vrátit, přihlásit se k nějakým hodnotám,“ uzavřel.

Předseda ČAK Martin Vychopeň popsal situaci v České republice, která je od většiny evropských zemí odlišná v tom, že zde neexistuje zákon o bezplatné právní pomoci (s výjimkou bezplatné právní pomoci v přeshraničních sporech, k čemuž byla ČR donucena Evropskou unií), žádný zákon nestanovuje podmínky, za nichž stát zaplatí potřebným občanům právní pomoc. Koncepci zákona o bezplatné právní pomoci přitom Komora již dvakrát neúspěšně předkládala.

Situace je tedy taková, že v ČR místo státu poskytuje pomoc potřebným již dvacet let Česká advokátní komora prostřednictvím tzv. určovací agendy podle paragrafu 18 zákona o advokacii. Situace se stabilizovala poté, co vyhláška stanovila základní podmínky pro žadatele, a poté, co byla tato agenda přenesena do pobočky ČAK v Brně. Česká advokátní komora rovněž prostřednictvím svých regionálních středisek organizuje velmi oblíbené a využívané bezplatné právní poradenství pro občany, kde se jim dostane během čtvrt hodinové porady základních informací.

Martin Vychopeň ocenil myšlenku právních klinik, na základě svých zkušeností externího učitele na Právníc-

ké fakultě Karlovy univerzity s odbornou úrovní studentů však vyjádřil vážné obavy s jejich zavedením v ČR. Za největší problémy v této souvislosti označil odpovědnost za škodu a také povinnost mlčenlivosti.

První zkušenosti **sdužení PILA** popsal **ředitel Vítězslav Dohnal** a podělil se s účastníky konference o první výsledky jejich Pro bono centra, jež slouží jako zprostředkovatel mezi poptávkou nevládních neziskových organizací a jejich klientů po právních službách a advokátními kancelářemi, které pro bono služby nabízejí. Centru se od července 2008 podařilo zajistit právní služby pro 20 nevládních neziskových organizací a pro 36 jejich klientů. S Pro bono centrem spolupracuje 26 advokátních kanceláří.

Zkušenosti velké mezinárodní právnické firmy s charitativní činností, jejíž součástí jsou i advokátní služby

poskytované potřebným klientům bezplatně, popsala **Marcela Hogenová z pražské pobočky Allen & Overy**.

Podrobně o svých praktických zkušenostech pohovořil **Tomáš Rakovský z brněnské AK Rakovský**, jehož kancelář dlouhodobě spolupracuje z Bílým Kruhem bezpečí a od roku 2008 i se sdužením PILA, a pro bono poskytuje právní služby jak nevládním neziskovým organizacím, tak potřebným jednotlivcům.

Zajímavou konfrontací pohledů obou zúčastněných stran – z té, která pomoc přijímá, a té, která pomoc poskytuje, byly příspěvky **Kateřiny Veselé z organizace Fokus Praha**, neziskové organizace, která pomáhá duševně nemocným lidem, a pražského **advokáta Karla Šturmy**, který s Fokusem spolupracuje.

S příspěvkem „Máme na co navazovat?, aneb tradice pro bono v ČR“ ze své oblíbené právní historie vystoupil **soudce Ústavního soudu a bývalý předseda ČAK Stanislav Balík**.

Jak uvedl, v českých zemích existovalo od 19. století právo chudých, které na svých bedrech nesly advokátní komory, i jednotliví advokáti však často sami poskytovali potřebným právní služby zdarma. Vzpomněl v této souvislosti **advokáta Antonína Čížka**, který po tragických událostech během známé svárovské stávky odmítl nabídku

ku čtyřiceti tisíc zlatých od továrníka Liebiga a místo toho převzal zdarma zastoupení obžalovaných dělníků.

Rozsáhlé francouzské zkušenosti s poskytováním bezplatné právní pomoci přiblížila **Dominique Attias z Pařížské advokátní komory**. Komora navázala spolupráci a partnerství s řadou neziskových organizací, včetně například Červeného kříže, přispívá jak finančně, tak její členové svoji pro bono činností. V návštěvnických střediscích, které začaly být zřizovány v okrajových čtvrtích Paříže, vloni přišlo pro bezplatnou právní radu bez domluvených schůzek 18 tisíc lidí, na fungování poraden se pro bono podílely tři tisíce advokátů.

Tamas Barabas z budapeštského sdužení Public Interest Law Institute (PILI) upozornil na evropský, ale i americký fenomén nastupující nové generace, která se chce prostřednictvím dobrovolnické práce zapojovat do místních komunit. Advokátní práce pro bono je tak součástí celkové atmosféry ve společnosti.

Barabas upozornil, že je třeba reagovat na globalizaci, velkých firem, včetně právnických, jejichž pobočky mají síť po celém světě, a vytvořit tuto síť poboček i u nevládního sektoru a navázat globální spolupráci. Samo sdužení PILI již má řadu center – mimo jiné v Dublinu, Budapešti, Istanbulu, Londýně, Moskvě, Paříži, Praze, Rize, či Varšavě. Na závěr své přednášky pak pozval všechny přítomné do Paříže, kde se 18. až 19. listopadu 2010 koná European Pro Bono Forum.

Konferenci uzavřelo vystoupení lorda Philipse, který navrhl vyzkoušet na jedné z moravských právnických fakult osvědčený britský projekt právní kliniky.

Audiozáznam všech příspěvků přednesených na konferenci zájemci naleznou na www.pilaw.cz.

✦ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ
✦ Foto JAN KOLMAN

EXEKUTORSKÝ ÚŘAD PRAHA 3

Strojírenská 47/18, 155 21 Praha 5 – Zličín

SODNÍ EXEKUTOR
JUDr. Miloslav ZWIEFELHOFER

**Nově otevřený exekutorský úřad oznamuje
zahájení činnosti ke dni 1. 5. 2010.**

Poskytované služby:

kromě standardní činnosti zahrnující i dražbu cenných papírů též provádění dražeb movitých či nemovitých věcí na návrh zástavního věřitele, dobrovolné dražby movitých či nemovitých věcí, sepisování exekutorských zápisů včetně osvědčení skutkového děje či stavu věci, přijímání věcí do exekutorských úschov a poskytování právní pomoci.

Česká ročenka mezinárodního práva

ZA ÚČASTI AUTORŮ Z NĚKOLIKA EVROPSKÝCH ZEMÍ I MNOHA OSOBNOSTÍ ČESKÉHO PRÁVA BYL NA SLAVNOSTNÍ RECEPCI DNE 17. KVĚTNA 2010 V LICHTENŠTEJNSKÉM PALÁCI NA PRAŽSKÉ KAMPĚ PŘIVÍTÁN NA SVĚT VÝZNAMNÝ MEZINÁRODNÍ PROJEKT – 1. ROČNÍK ČESKÉ ROČENKY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA – CZECH YEARBOOK OF INTERNATIONAL LAW (CYIL), KTEROU VYDALO LETOS V DUBNU RENOMOVANÉ NEWYORSKÉ NAKLADATELSTVÍ JURIS PUBLISHING.

Akce pořádaná na půdě Úřadu vlády ČR se konala pod záštitou premiéra Jana Fischera, jehož osobní účasti bohužel zabránila neodkladná zahraniční cesta; Fischerův proslov proto tlumočil ministr a předseda Legislativní rady vlády ČR Pavel Zářecký. O vzniku a peripetiích projektu poté krátce pohovořil jeden ze dvou editorů ročenky, profesor Alexander J. Bělohlávek, který závěrem poděkoval krásnou kyticí svojí spolueditorce, profesorce Naděždě Rozehnalové.

Během recepcí pak bylo dostatek času na přátelská setkání i odborné debaty o tomto novém, na půdě Česka výjimečném projektu, který po mnohaleté proluce navazuje na dvě kvalitní československá periodika – Časopis pro mezinárodní právo, zastavený z politických důvodů v roce 1970, a na Studie z mezinárodního práva, které přestaly být vydávány z ekonomických důvodů v roce 1991.

Nová Česká ročenka mezinárodního práva je širokou prezentací akademické právní vědy a praxe z regionu střední a východní Evropy. Na projektu se podíleli odborníci z významných institucí v České republice, Slovenské republice, Polsku, Rakousku, Švýcarsku a Spojeném království, kteří jsou zastoupeni v poradní i redakční radě. Jednotlivé příspěvky se vztahují k aktuálním otázkám mezinárodního práva veřejného a soukromého a v této souvislosti k aspektům evropského a ústavního práva. Věcně je ročenka zaměřena jak na oblast hmotněprávní, tak i na oblast procesní a postihuje veškeré aspekty právních vztahů s mezinárodním prvkem.

Jazykem příspěvků a celé Ročenky je angličtina a také do budoucna by měla

Hlavního slova se jménem premiéra Jana Fischera ujal ministr a předseda Legislativní rady vlády ČR Pavel Zářecký.

vycházet výlučně v anglickém jazyce. Každý příspěvek je však doprovázen dvěma skupinami anotací, a to jednou delší a druhou kratší, jen shrnující zcela základní obsahové body, přičemž delší anotace jsou v jazyce českém (nebo slovenském), francouzském nebo německém a anglickém. Kratší anotace jsou v polštině, němčině nebo francouzštině a v ruštině.

Přirozenou součástí ročenky je věcný rejstřík, klíčová slova a informace o autorech. Vlastní struktura příspěvků je členěna na články, judikaturu, recenze a informace a referáty.

Ročenka si klade za cíl oslovit především odbornou veřejnost v evropském kontextu (samozřejmě včetně ČR), avšak neměla by se omezovat výlučně na tento region.

Co do cílové čtenářské skupiny by měla sloužit pracovníkům praxe i nauky mezinárodního práva. Kromě toho je projekt určen i studentům tohoto oboru. Důležitou roli při naplnění jejího obsahu i jako cílová skupina mají odborníci s kvalifikovaným zájmem o mezinárodní právo.

Projekt počítá jak s pokračováním ve vydávání ročenky, tak i s rozšířením záběru do dalších oblastí, například arbitráže. Tématem 2. ročníku České ročenky mezinárodního práva by měla být „Ochrana zájmu hostitelských států v rámci mezinárodního systému ochrany investic“.

Podrobnou informaci o celém obsahu ročenky, její struktuře i dalších souvislostech poskytuje samostatná internetová stránka <http://www.czechyearbook.org>, kde si je možné ročenku také objednat.

✿ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

✿ Foto OLDŘICH MALINA

Editoři Ročenky – profesor Bělohávek a profesorka Rozehnalová (vlevo).

Váš exekutorský úřad

DOT.EXE Program soudních exekutorů
pro **komplexní správu exekuční agendy**
v elektronické podobě.

Nová generace exekučního software

- ▶ Nejmodernější způsob vedení exekučního spisu pomocí elektronické spisové služby
- ▶ Efektivní správa související exekuční agendy v elektronické podobě
- ▶ Snížení reálných nákladů na provoz exekutorského úřadu
- ▶ Zvýšení kvality práce
- ▶ Zvýšení objemu zpracovávaných případů
- ▶ Zvýšení vymahatelnosti
- ▶ Otevřenost individuálním požadavkům a nastavením
- ▶ Kontinuální vývoj a garantované aktualizace
- ▶ Zabezpečený dálkový přístup

www.dotware.cz

SYSTÉM WORKFLOW

- ▶ Datová schránka
- ▶ E-Podatelná
  - ▶ Importy dat
  - ▶ Konverze dokumentů
- ▶ Rejstřík exekucí
- ▶ Hromadné generování dokumentů
- ▶ Elektronický podpis
  - ▶ Exporty dat
- ▶ Evidence peněžních operací
- ▶ Výpravna
  - ▶ Čárový kód

Ve výběrovém řízení bylo rozhodnuto: Advokátní taláry ušije Blažek Praha, a. s.

USNESENÍM PŘEDSTAVENSTVA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY Č. 14/8./2010 BYL SCHVÁLEN NÁVRH KOMISE PRO VÝBĚR DODAVATELE ADVOKÁTNÍCH TALÁRŮ. JEJICH DODAVATELEM PRO ADVOKÁTY SE STANE SPOLEČNOST BLAŽEK PRAHA, a. s.

Během výběrového řízení se do sídla České advokátní komory dostavilo celkem sedm zájemců o výrobu talárů, aby si změřili vzorky. V termínu však odevzdaly řádnou nabídku jen tři firmy – ODEVA, spol. s r.o. Lipany, di Andrea Lupo, a. s., a Blažek Praha, a. s.

Výběrová komise doporučila představenstvu ČAK vítěze poté, co si jako podklad pro své doporučení nechala vypracovat odborný posudek č. FZZ/10/0332 Textilního zkušebního ústavu, jenž je znaleckým ústavem v oboru textilií. Podle uvedeného odborného posudku je jednoznačným a komisí též doporučeným vítězem právě společnost Blažek Praha, a. s.

Mezi Českou advokátní komorou a společností Blažek Praha bude uzavřena rámcová smlouva o společném postupu při organizaci distribuce talárů jednotlivým advokátům.

Všechny podrobnosti o objednávkovém systému advokátních talárů, cenách, termínech jejich zavedení do soudní praxe a další informace budou zveřejněny na www.cak.cz, v Newsech ČAK a v Bulletinu advokacie během letošního léta či z kraje podzimu.

Sledujte bedlivě všechny informační kanály ČAK.

Budete podrobně informováni, jak si jednoduchým způsobem a s dostatečným časovým předstihem svůj talár obstarat. Připomínáme, že povinnost oblékat advokátní talár připadne všem advokátům v trestním řízení na všech úrovních, dále v řízeních před Nejvyšším soudem ČR, Nejvyšším správním soudem ČR a Ústavním soudem ČR.

✿ icha

Humor pro právní praxi – návrh spolupráce v souvislosti s přípravou publikace

Vážení přátelé,

Nakladatelství C. H. Beck se na Vás dnes obrací s návrhem spolupráce v souvislosti s přípravou publikace „Humor pro právní praxi“. Třetí část této nevšední knihy určené pro právnickou obec bude obsahovat mimo jiné též skutečné, humorně laděné historky a události z právnického prostředí, tzv. „ze soudních síní a předsíní“.

Nabízíme Vám, kteří s námi v jakékoliv podobě již delší dobu spolupracujete nebo jste našimi zákazníky, možnost participovat na tomto edičním projektu tím, že nám zašlete text s humorným obsahem z Vaší právní praxe. Nemusí se samozřejmě jednat pouze o ryze komické záležitosti, ale vzhledem k charakteru a úrovni čtenářů i o kauzy „složitěji úsměvné“, tedy ty, které obsahují humor přístupný pouze odborníkům a znalcům dané problematiky.

Pokud nám takové podklady do 15. července 2010 dodáte, předáme je autorovi, známému humorologovi PhDr. Václavu Budinskému, který s nimi bude dále pracovat. V případě, že budou vybrány k zařazení do publikace, jejíž vydání je plánováno na listopad t. r., bude samozřejmě uveden název i adresa Vaší kanceláře (pokud ovšem nebudete chtít zůstat v anonymitě).

Zaujal-li Vás náš projekt, zašlete laskavě své příspěvky e-mailem na adresu hana-landova@beck.cz nebo poštou na níže uvedenou adresu redakce.

Nakladatelství C. H. Beck, Řeznická 17, 110 00 Praha 1, tel.: 225 993 959, 225 993 969
fax: 225 993 920, 225 993 931, 225 993 950, e-mail: beck@beck.cz, www.beck.cz

Předpisy a judikatura od nakladatelství C. H. Beck pro každého advokáta!

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA A PŘEDNÍ PRÁVNICKÉ NAKLADATELSTVÍ C. H. BECK POTVRDILY SVÉ DLOUHODOBÉ PARTNERSTVÍ, DÍKY NĚMUŽ C. H. BECK UMOŽNÍ ADVOKÁTŮM SNADNÝ PŘÍSTUP KE „SVÉ“ JUDIKATUŘE A ZPRACOVANÝM PŘEDPISŮM!

Náležitý výkon advokátní profese vyžaduje mít k dispozici dostatečné množství odborných informací a důvěru v jejich poskytovatele. Nakladatelství C. H. Beck je na českém trhu již 18 let a tuto důvěru u advokátů určitě má. Svou činností dlouhodobě přispívá k dobré úrovni české advokacie a **nabídkou kvalitní databáze předpisů a judikatury pro advokáty za minimální cenu** tento fakt jen dokládá. Za takto výhodnou nabídkou stojí dlouholeté partnerství s Českou advokátní komorou, která se dlouhodobě snaží zajišťovat advokátům co nejlepší podmínky pro výkon jejich praxe.

„Spolupráce je, myslím, přínosná pro obě strany. Advokáti nás znají především díky kvalitním publikacím, ovšem v nabídce máme již 8 let také právní informační systém. Právě s jeho novou podobou – Beck-online – bychom chtěli advokátní veřejnost oslovit,“ říká Lukáš Mikula, odpovědný za odbyt Beck-online. „Systém jsme připravovali také ve spolupráci s advokáty, kteří již mají zkušenosti s podobnými aplikacemi. Jejich zkušenosti jsme nyní mohli využít a z Beck-online udělat systém, který reaguje na aktuální požadavky uživatelů-advokátů. Moderní technologie, kvalitní obsah a velmi příznivá cena – to je naše nabídka! Chceme dát možnost každému advokátovi pracovat s naší kvalitně zpracovanou právní databází. Proto je nyní základní cena natolik příznivá, aby si aplikaci mohli dovolit nejen advokáti, kteří ten svůj systém teprve hledají, ale aby posloužil i těm, kteří již nějaký systém mají. Na Beck-online, jeho dostupnost, denní aktualizaci a správnost obsažených informací, se totiž mohou vždy spolehnout.“

Díky dlouhodobé spolupráci s nakladatelstvím C. H. Beck se České advokátní komoře podařilo pro advokáty dohodnout mimořádně výhodné podmínky!

„Snad se nám i tak podaří přispět k tomu, aby skutečně všichni advokáti či jejich koncipienti mohli mít k dispozici kompletní předpisy a kvalitně zpracovanou judikaturu, která je pro úspěšný výkon advokacie nezbytná,“ uvádí k oboustranně výhodné spolupráci předseda ČAK, JUDr. Martin Vychopen.

Beck-online Basic pro advokáty se slevou 50%!

beck-online

Tato mimořádná nabídka platí do 31. 7. 2010.
Informujte se na podmínky u svého obchodního zástupce.

Média se mění, kvalita zůstává

Díky spolupráci Nakladatelství C. H. Beck s Českou advokátní komorou mohou advokáti následující informace nyní získat již od **4 995 Kč**:

- denně aktualizované předpisy
- bohatou a kvalitně zpracovanou databázi judikatury
- věstníky, zpravodaje a předpisy místní samosprávy
- právní slovník prof. Dušana Hendrycha
- legislativní zpravodajství

To vše je možné kombinovat s plnými texty komentářů či odbornými články z časopisů, které jiná právní databáze nenabízí!

Práci s Beck-online si můžete vyzkoušet na www.beck-online.cz.
Více informací Vám rádi poskytneme na telefonních číslech 225 993 936 nebo 225 993 946.
Kontaktovat nás můžete také e-mailem beck-online@beck.cz.

KOMPETENČNÍ CENTRUM

DOKONALÝ SERVIS

ŠETŘÍ MŮJ ČAS

Kompetenční centrum pro svobodná povolání, které naleznete pouze v naší bance, upraví bankovní služby a jejich parametry přesně podle Vašich představ. Věnujte se naplno své profesi, my se budeme věnovat Vám. Více informací získáte na tel.: **221 113 603-606**, prostřednictvím e-mailu: kompetencni.centrum@unicreditgroup.cz a na www.unicreditbank.cz.

**ÚROKOVÁ SAZBA
až 3,5 % p. a.**

MÍT PENÍZE PO RUCE, NEBO SPOŘIT? MOJE KONTO UMÍ OBOJE

Unikátní konto spojuje výhody běžného a spořicího účtu. Vyberte si to své a získáte nejen unikátní úrokovou sazbu **3,5 % p. a.** na část vkladu, ale i další výhody:

- debetní kartu s neomezenými výběry z bankomatů UniCredit Bank v ČR i v zahraničí
- jednoduchou obsluhu účtu prostřednictvím elektronického bankovníctví
- peníze kdykoli k dispozici
- a mnohem více

Více na Infolince **800 144 441** nebo na www.unicreditbank.cz.

 UniCredit Bank

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ vyhlašují 6. ročník prestižní celojurističní soutěže

PARTNEŘI SOUTĚŽE:

- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Soudcovská unie ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Jednota českých právníků

**Záštitu nad soutěží tradičně přebírá
ministerstvo spravedlnosti ČR.**

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoli právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právnická síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 20. 5. 2010 do **31. 10. 2010**. Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právnickovi roku 2010 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách.

Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem v lednu 2011 v Praze. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2010.

STÁLÉ KATEGORIE PRÁVNÍKA ROKU 2010

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Správní právo
- Právo informačních technologií
- Lidská práva a právo ústavní
- Rodinné právo

STÁLÉ KATEGORIE SE ZVLÁŠTNÍMI KRITÉRII

- Právnická síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)
- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Ocenění PRO BONO

Mercedes-Benz

Generální
partner

citibank

Hlavní finanční
partner

novasoft

Beroun golf
RESORT

Exekuce.cz

SP
Scuderia Praha

Cestovní kancelář
FISCHER

JAGUAR
LAND-ROVER
HOUSE OF ENGLAND

Významní
partneři

ZI

océ

CPI
HOTELS

CHBECK

Vidovatelství
a nakladatelství
Alcí Čeněk, s.r.o.

ČESKÝ
PRÁVNÍK

LEHMAN
FRANKE
KORNEHUBER
ANALYSTEN

PROVIDENT
FINANCIAL

UNYP

GENERALI
Pojišťovna

Wolters Kluwer
Česká republika

APOGEO
audit, tax a sekuritativní finance

CODEXIS ADVOKACIE
PRÁVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM

Hästens
Fulfilling dreams
since 1852

CSOB

DAS
Pojišťovna právní ochrany, a.s.

smart
companies

WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř

Hlavní
partneři

*Společně zakládáme tradici,
kterou si právnický svět zaslouží!*

EPRAVO.CZ
ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

z právní teorie a praxe

ČLÁNKY

Autorizovaní rozhodci nebo adjudikátoři? Je efektivně zajištěna spravedlnost ve spotřebitelských vztazích?	15
Opět k (ne)platnosti rozhodčích doložek ve prospěch soukromých „rozhodčích soudů“	22
K převodu obchodního podílu jednočlenné společnosti s ručením omezeným, aneb zvítězí formalismus?	24
Soumrak restrukturalizace, úsvit reorganizace?	28
Zajišťovací převod práva v insolvenčním řízení	30
<i>Perpetuatio fori</i> v řízeních péče soudu o nezletilé	36
Několik úvah nad připravovanou změnou exekučního řádu	40
Obrana proti nesouhlasnému stanovisku obce jako vlastníka infrastruktury	43
Z JUDIKATURY	48 – 54
Z ODBORNÉ LITERATURY	55 – 58

SHRNUTÍ

Přemysl Raban: **Autorizovaní rozhodci nebo** **adjudikátoři? Je efektivně** **zajištěna spravedlnost** **ve spotřebitelských vztazích?**

Spotřebitelské vztahy jsou oblastí, kde řešení sporů je obzvláště urgentní, a proto si vyžaduje odlišný systém. Existuje zdánlivý rozpor mezi zákazem a naopak požadavkem využití ADR v iniciativách EU. Autor negativně hodnotí jednotlivé legislativní záměry z posledních měsíců (omezení výše přípustných úroků z prodlení, zákaz rozhodčích doložek, zavedení autorizovaných rozhodců) jako nekomplexní opatření. Příčiny porušování práv spotřebitelů spatřuje v nedostatku nezávislosti rozhodců tolerujících nespravedlivé postupy. Navrhuje proto zavedení adjudikačního řízení, jako urychlené formy ADR, zabezpečujícího požadavky nezávislosti na prostředcích státního rozpočtu, rychlosti rozhodování a nápravy nezákonnosti.

Tomáš Sokol: Opět **k (ne)platnosti rozhodčích** **doložek ve prospěch** **soukromých „rozhodčích** **soudů“**

Článek je poukazem na nepřesnou a zavádějící interpretaci rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, kterou obsahuje článek Zuzany Valouškové, publikovaný v BA č. 5/2010 pod názvem „O neplatnosti rozhodčích doložek ve prospěch soukromých rozhodčích soudů“. Autorka svou interpretaci opírá o fakt, že údajně má být zmíněné rozhodnutí Vrchního soudu v Praze zveřejněno v tzv. „zelené sbírce“ a z toho dovozuje, že zásadním způsobem ovlivní právní praxi při posuzování rozhodčích doložek, odkazujících pro případ sporu na subjekt, který má určit rozhodce. V publikovaném článku je poukaz na jiné rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, které zastává zcela opačný názor, než je publikováno již zmíněným rozhodnutím 12 Cmo 496/2008, a dále na to, že tento odlišný právní názor byl napaden ústavní stížností, kterou Ústavní soud odmítl. Z toho pak je dovozováno, že zmíněné rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, byť snad bude otištěno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, stěžít může právní praxi podstatnějším způsobem ovlivnit.

Kateřina Hajná: K převodu **obchodního podílu** **jednočlenné společnosti** **s ručením omezeným, aneb** **zvířetí formalismus?**

Článek se zabývá některými otázkami ohledně převodů obchodních podílů v jednočlenné společnosti s ručením omezeným. Autorka v první části příspěvku analyzuje rozhodnutí Nejvyššího soudu k otázce přistoupení spolčenika ke společenské smlouvě a konstatuje odklon od formalistického výkladu v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu. Ve druhé části se zabývá požadavkem vyhotovit smlouvu o převodu jediného obchodního podílu v s. r. o. formou notářského zápisu, který se objevuje jak v odborné literatuře, tak v soudních rozhodnutích.

Michal Žižlavský: Soumrak **restrukturalizace, úsvit** **reorganizace?**

Insolvenční zákon zavedl novou možnost, jak řešit úpadek podnikatelských subjektů – reorganizaci. Jde o nelikvidační způsob řešení úpadku korporace, které používá stejných metod jako neformální restrukturalizace. Restrukturalizace ale s sebou nese značná civilní i trestněprávní rizika, je-li prováděna v době úpadku korporace. Úpadek přitom nemusí spočívat jen v insolvenční korporace může být schopna plnit své závazky, přesto může být předložena. O předložení jde tehdy, když souhrn závazků korporace převyšuje reálnou hodnotu jejího majetku. Může vzniknout pouhým poklesem obecné ceny nemovitostí. Cílem článku je upozornit na rizika neformální restrukturalizace a na bezpečnější řešení cestou tzv. předjednané reorganizace.

Martin Špička: Zajišťovací **převod práva v insolvenčním** **řízení**

Článek seznamuje čtenáře se základními atributy právního institutu zajišťovacího převodu práva, jeho současnou právní úpravou a jeho povahou jako zajišťovacího instrumentu z pohledu insolvenčního práva. Zaměřuje se také na právní postavení věřitele v případě realizace zajišťovacího převodu práva před zahájením insolvenčního řízení, jakož i v případě, kdy je insolvenční řízení zahájeno ještě před realizací zajišťovacího převodu práva. V neposlední řadě je věnována pozornost vlivu povahy předmětu zajišťovacího převodu práva na insolvenční řízení a uspokojení zajištěného věřitele a jeho postavení při různých způsobech řešení úpadku dlužníka, jehož právo bylo za účelem zajištění pohledávky věřitele převedeno na věřitele.

Simona Corradiniová: **Perpetuatio fori v řízeních** **péče soudu o nezletilé**

V řízeních péče soudu o nezletilé posuzují soudy svou místní příslušnost nikoliv k okamžiku zahájení toho kterého konkrétního řízení (svěření do výchovy, zvýšení výživného, souhlas k podání žádosti o změnu příjmení, styk s rodičem, s prarodiči ad.), nýbrž k okamžiku, kdy byla místní příslušnost určena poprvé (došlo k zahájení prvního řízení ve věci péče soudu o konkrétní nezletilé dítě). Způsob soudního výkladu a následné aplikace ustanovení § 11 odst. 2, § 88 písm. c) a § 177 odst. 2 o. s. ř. není dle mého názoru v souladu s textem zákona, ani s jeho ústavně konformním výkladem, v praxi prodlužuje soudní řízení a nereflexuje zájem na rychlé a náležitě ochraně zájmů nezletilých osob. Svě argumenty uvádím v článku.

Dagmar Beníková: Několik **úvah nad připravovanou** **změnou exekučního řádu**

Autorka se ve svém textu zamýšlí nad dopadem chystaného zavedení principu teritoriality soudních exekutorů, a to zejména z pohledu advokáta. Snaží se v této souvislosti na jednu miskou vah položit důvody, které by takovouto zásadní průlom do dosavadní praxe ospravedlňovaly, jakož i důvody, pro které je přesvědčena o nesprávnosti takové změny. Záměrem autorky je pak zejména vyvolat v těchto souvislostech odbornější diskusi, neboť zavedení teritoriální působnosti soudních exekutorů může přinést značné dopady i na vztah mezi advokátem a klientem.

Karel Černín, David Slováček: **Obrana proti nesouhlasnému** **stanovisku obce jako** **vlastníka infrastruktury**

Článek se zabývá možnostmi obrany proti nesouhlasnému stanovisku obce jako vlastníka infrastruktury. Obce mohou být vlastníky místních a účelových pozemních komunikací, vodovodů a kanalizací či elektrického vedení. V této své vlastnické roli vydávají souhlasná či nesouhlasná stanoviska k záměrům fyzických i právnických osob, které se předmětných staveb dotýkají, nejčastěji k připojení určité nemovitosti na tuto infrastrukturu. Autoři dospívají k závěru, že obce nemohou své souhlasy udělovat zcela libovolně, ale naopak musí být schopny svá rozhodnutí racionálně odůvodnit a obhájit jejich objektivitu a férovost. Pokud tomu tak není, jeví se jako nejvhodnější podat občanskoprávní žalobu proti nesouhlasu obce požadující jeho zrušení soudem s odůvodněním, že jde o neplatný právní úkon odporující Ústavě a dobrým mravům.

Autorizovaní rozhodci nebo adjudikátoři?

Je efektivně zajištěna spravedlnost ve spotřebitelských vztazích?

prof. JUDr. PŘEMYSL RABAN, CSc.¹

Mají být spotřebitelské spory řešeny jinak?

Dostupnost zboží a služeb v naší současnosti narůstá měrou, která by nejen našim rodičům, ale i nám samotným před několika lety ještě připadala neuvěřitelná. Je dána nejen zvyšováním jejich sortimentu na jedné straně, ale zároveň i dostupností prostředků k jejich dosažení. To není dáno jen skutečností, že z našich platů a ostatních zdrojů si každoročně můžeme pořídit větší paletu věcí a služeb, popřípadě jejich větší množství a objem než dříve, ale i tím, že vzrůstá nabídka způsobů, jak si opatřit prostředky, které spotřeba nabízeného sortimentu vyžaduje. Jen zcela izolovaní lidé nejsou dnes zavlečeni do spleti vztahů daných buď dlouhodobými dodávkami, např. energií, pronájmů, poskytování informací, telekomunikačních možností, či na druhé straně půjček, splátek, plateb. V naší společnosti se tedy setkáváme se střety skupiny většinou globálních, perfektně odborně připravených a ekonomicky silných dodavatelských organizací s jedinci či domácnostmi, jejichž odbornost, informovanost a kapitálová vybavenost je v poměru k je „obsluhujícím“ organizacím nesrovnatelně slabší. Podmínky, za nichž jsou jim služby nabízeny, jsou vypracovány nejen technickými odborníky, ale i odborníky na právo, marketing, psychologii, přičemž je spotřebiteli toužícím po uspokojení některé jeho potřeby dána jen malá šance k tomu, aby prohlédl veškerá rizika nabízené transakce. Málodko si uvědomuje, že za možností natáhnout ruku po nabýštěné vějičce žádané služby se většinou skrývá systém krutých podmínek, které jsou zajištěny prostřednictvím stále se zdokonalujícího systému jejich vymáhání. Ty tam jsou doby pionýrských počátků našeho tržního hospodářství, kdy pravděpodobnost toho, že se „zlý“ věřitel domůže skutečného uskutečnění hrozeb zanesených v nájemních, úvěrových, leasingových či jiných smlouvách byla tak malá nebo vzdálená, že se spotřebitelé celkem bezstarostně mohli spolehnout na těžkopádnost a pomalost aparátu, který by je měl uvést ve skutečnost. Ale realnost vymožitelnosti pohledávek je právě faktorem podmiňujícím či brzdícím rozmach nabídky produktů spotřeby včetně úvěru. Znamená to tedy, že se ve vztazích mezi konečnými spotřebiteli a dodavateli setkáváme jednak s krizovými situacemi vyplývajících z toho, že

spotřebitelé nejsou schopni dostát povinnostem, ke kterým se zavázali, ať již proto, že nereálně posoudili své možnosti, či nebyli schopni si je vůbec uvědomit při vstupu do příslušných právních vztahů (nepočítáme-li skupinu těch, kteří lehkovážně do vztahu vstupovali s úmyslem jej neplnit), a na druhé straně k situacím, kdy spotřebitelé nedostávají adekvátní plnění, která oprávněně na základě uzavřených smluv očekávají. Vznikají tak permanentní utkání, v nichž se střetávají jednotliví dodavatelé měsíčně mnohdy s tisíci neplatičů, a na druhé straně spotřebitelé reklamující reálné či domnělé nedostatky plněných služeb.

Vymození práv vyplývajících ze spotřebitelské smlouvy té či oné straně je možno v současné době zajistit zákonnou cestou jen buď tím, že se tato strana obrátí na regulérní státní soud, nebo prostřednictvím rozhodčího řízení. Rozvláčnost a komplikovanost soudního řízení, které není koncipováno na „rychlou spravedlnost“, však postupně odradí, resp. již odradilo zájemce z obou táborů. Podobně jako při hokejovém či fotbalovém utkání není jedno, zdali se rozhodne o oprávněnosti šťouchance do žeber protivníka okamžitě, za rok, či za tři roky, není to nedůležité ani v případě jakéhokoli podnikání či přijímání služeb. Nemůže-li hra (tj. dovolená, internet, leasing, návratnost vložených prostředků apod.) pokračovat bezprostředně, ztrácí o ni zájem obě strany. Podnikání je riziková činnost, při níž se s nějakým šťouchancem počítá, ale nejdůležitějším faktorem je načasování podnikatelských záměrů a jednotlivých kroků, jakmile se tok řetězce předpokládaných návazností zadrhne, nastávají ztráty, které jsou většinou větší, než jaké představuje nutnost občas snést některou hrubost. Nebudou-li se podnikatelé promptně vracet peníze vložené do té či oné operace, bude muset svoji činnost zastavit. Stejně je to i s příjemci služeb. Budou-li se např. soudit o to, zdali je polévka v restauraci dostatečně teplá, po několika minutách mne již výsledek sporu nezajímá. Obdobně je to i s dalšími službami, ať je to již např. přistýlka či uvolnění příslibných prostředků z úvěru.

Rychlost a pohotovost je přisuzována arbitrážnímu řízení. V současné době umožňuje jeho klasická podoba zrychlení oproti soudnímu řízení asi na třetinu. Urychlení spočívá v tom, že si strany samy mohou zvolit osobu, které budou rozhodovat jejich spory, i proceduru,

¹ Autor působí jako vedoucí katedry soukromého práva Vysoké školy Karlovy Vary. Pro klid některých pokryteckých „vymítačů nešvarů“ přiznává, že obdobné myšlenky již několikrát publikoval na svých přednáškách či v jiných příspěvcích v odborných periodikách, neboť jsou jeho „duševním vlastnictvím“, a byl by jen rád, kdyby přešly do duševního bohatství co největšího okruhu lidí. Navíc doznává, že tak učinil i u jiných svých děl, např. svůj komentář obchodního zákoníku již „recykloval“ asi sedmkrát.

Ilustrační foto Jakub Stadler

jakou se takové řízení bude provádět. Existují však procedury výběru rozhodce i průběhu řízení, které jsou skutečně „vytrimovány“ na nejvyšší rychlost, takže umožňují dosažení exekučního titulu skutečně v průběhu „bleskových“ několika týdnů. **Největší slabinou rozhodčího řízení je ovšem nestrannost.** Poměr mezi nestranností arbitrážního řízení a jeho rychlostí tvoří klasickou úměru. Čím vyšší rychlost rozhodování, tím větší pochyby o nestrannosti jeho procesu budí.

Dalším problémem arbitrážního řízení je skutečnost, že k tomu, aby jej bylo možno použít, musí být mezi oběma stranami, v našem případě dodavatelem a spotřebitelem, o této dohodě uzavřena písemná smlouva. Aby bylo rozhodčí řízení efektivní, nemůže se jeho průběh ponechat bez speciální úpravy, umožňující jeho zrychlený efekt. Pokud by strany ponechaly odkaz pouze na to, že namísto soudního řízení bude rozhodováno v řízení rozhodčím bez dalšího, pak by celá procedura byla odkázána na dispozitivní ustanovení zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení. Podle něho by v zásadě musely strany nejdříve zvolit dva své rozhodce, kteří by pak následně určili třetího předsedajícího, tito tři rozhodci by se museli sjednotit na postupu, jakým budou postupovat, většinou následně vyzvat strany k zaplacení přiměřené zálohy na svoji odměnu, svolat ústní jednání, projednat věc a provést dokazování a shodnout se na výsledku, vypracovat nález a doručit ho stranám. Tento klasický postup je pravděpodobně sice rychlejší než řízení soudní, nicméně nabízí řadu krizových uzlů, jak řízení zadržnout (např. nejmenování rozhodce a vytvoření kolize mezi náhradně jmenovaným rozhodcem a rozhodcem jmenovaným dodatečně stranou, dojednání podmínek přijetí funkce rozhodce, kdo má odměnu zaplatit a jak vysokou, jak to bude s ostatními náklady, doručování, neshoda rozhodců) i při mírně zlé vůli.

Efektivnější průběh rozhodčího řízení představuje zanesení produktivnějších prvků. Především je to **rozhodování jedním rozhodcem, jehož určení je zabezpečeno před vznikem sporu, specializujícím se na podobný, stále se opakující předmět sporu** (např. neplacení splátek z úvěru, faktur, prodlení s plněním služby, reklamace, neposkytnutí součinnosti). Takové rozhodování vyžaduje nižší náklady již proto, že specializovaný rozhodce může využít zkušeností ze své práce na předchozích případech, prefabrikace postupů, sdružení nákladů apod.

Dalším takovým produktivním prvkem je **sjednání takového způsobu rozhodování, který řeší procesní otázky ve prospěch rychlosti rozhodování.** Řeší např. otázku ustavení rozhodce bez ingerence stran, jeho odměňování, možnost řízení bez jednání, vypracování nálezu bez odůvodnění, zjednodušování doručování apod. Takový průběh zajišťuje sjednání nějakého normativního procesního řádu, použitelného bez dalšího na obdobné případy, aniž by se strany či rozhodci o postupu museli pro každý případ dohodnout.

Výše popsany zájem obou stran na rychlém rozhodování spotřebitelských sporů vede k tomu, že do spotřebitelských smluv jsou zahrnovány ve většině případů doložky, odkazující na některý zrychlený způsob jejich řešení v rozhodčím řízení. Většinou je tento způsob však na hraně se zásadami spravedlnosti a férového postupu vůči slabší straně.

Základním problémem spotřebitelských smluv je skutečnost, že při jejich sjednávání se setkávají dvě strany, z nichž jedna je vysoce profesionální, využívající výsledků vědeckého poznání v oblastech psychologie, statistiky, ekonomie a dalších prostřednictvím práva. Na druhé straně stojí osoby, jejichž poznatky a informace v oblasti, kterou hodlají využít sporadicky, jsou podstatně nižší, stejně jako možnosti si je opatřit, popřípadě se účinně

ně bránit. Návrhy spotřebitelských smluv jsou vypracovávány stranou dodavatelskou, a proto jsou tyto návrhy logicky vypracovávány tak, aby v případě konfliktu byly podmínky jeho řešení vyhovující ve prospěch strany dodavatelské. Straně uživatelské je většinou přenecháno jen rozhodnutí k pasivnímu souhlasu.

Náš právní řád, který vycházel původně z liberalistické zásady, že každý svéprávný si je odpovědný za své štěstí sám, pod tlakem Evropské unie postupně ustupuje a doplňuje do svých ustanovení i **opatření sloužící k ochraně spotřebitele i pro případ, že by již i takovou, pro něj nevýhodnou smlouvu uzavřel.** Otázka nevýhodnosti je ovšem relativní. Zjednodušeně řečeno, nejvýhodnější pro spotřebitele by bylo takové ujednání, dle něhož by služba dostával v nejvyšší kvalitě, aniž by za ně musel platit, mohl je kdykoliv beztestně nevyužít, neplnit apod. Jak již bylo výše naznačeno, takový způsob poskytování služeb by byl sebedestruující, neboť žádný z dodavatelů by nemohl tímto způsobem podnikat a výsledně by tedy takové služby z trhu vymizely. Musí tedy i spotřebitelská smlouva zakládat vztah pro obě strany „vyváženě nepřijemný“. Je však třeba pro spotřebitele i dodavatele právním řádem zajistit, aby do vztahu vstupovali tak, že si jsou vědomi následných negativních následků, které je na základě uzavřené smlouvy mohou postihnout, popřípadě zajistit, aby některé nemírně negativní následky byly právním řádem zakázány explicitně či obecně s odkazem na výklad norem zakazujících ujednání příčící se dobrým mravům, učiněná v tísní za nápadně nevýhodných podmínek nebo alespoň postrádajících právní ochrany. Posléze je třeba, aby náš právní řád zajistil i skutečnost, že budou-li některá ujednání či postupy, byť smluvně sjednané, zakázány či jinak sankcionovány, v případě sporu bude rozhodující orgán tyto zákazy respektovat.

Již v r. 1993 byla vydána **směrnice č. 93/13/EHS o nepřiměřených smluvních podmínkách**, která byla částečně implementována do našeho právního řádu novelou č. 56/2006 Sb., občanského zákoníku. Význam pro regulaci rozhodování spotřebitelských sporů spočívá především v jejích obecných příkazech nezávaznosti neindividuálně sjednaných nepřiměřených smluvních podmínek. Obecně formulované zákazy byly vtěleny do znění ustanovení § 55 odst. 1 OZ, které zakazuje smluvní ujednání, která by se odchylovala od zákona v neprospěch spotřebitele. Spotřebitel se zejména nemůže vzdát práv, která mu zákon poskytuje, nebo jinak zhoršit své smluvní postavení. Dalším takovým ustanovením obecného charakteru je pak § 56 odst. 1 OZ, který zakazuje taková ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran. V dalších ustanoveních tohoto paragrafu jsou pak příkladmo uvedena „nepoctivá“ ujednání, která jsou ve spotřebitelských smlouvách nepřípustná.

Ve svých předchozích člancích² jsem se zmínil o nejčastější oblasti služeb, kde jsou tato nepoctivá ujednání používána – o oblasti poskytování spotřebitelských a jiných úvěrů jednotlivcům a domácnostem. Zadlužení domácností roste velice dynamickým tempem. Roční ná-

růst výše celkového zadlužení našich domácností se nedá vyjádřit procenty, nýbrž násobky a v současnosti činí 900 miliard korun, tedy na každého obyvatele včetně kojenců 92 572 Kč. Stejně tak roste i počet domácností s problémy splácet své závazky. V roce 2004 např. bylo nařízeno 155 tisíc exekucí, v roce 2005 to bylo již 270 tisíc, v roce 2007 428 tisíc a v roce 2009 již více než jeden milion exekucí. Ve většině případů přesáhly vymáhané částky několikanásobně původní jistinu, která byla původně spotřebiteli vyplacena. **Exekuční tituly pak ve většině případů pocházejí z rozhodčího řízení.**

Pokud bychom podrobili analýze formulace smluv, které tomu napomáhaly, a formulace zákonných ustanovení, které to připustily, pak docházíme k závěru, že navýšení dlužné částky způsobují zejména velice tvrdé majetkové sankce sjednané ve smlouvě a současně absence norem, které by takové sankce účinně nepřipouštěly. Enormní nárůst exekvované sumy oproti sumě skutečně vyplacené je způsoben i podnikatelskou politikou finančních institucí, zaměřené často na společenskou vrstvu obyvatelstva, pohybující se na pomezí potíží s úhradou běžných nákladů rodinného rozpočtu, u níž se dá předpokládat relativně vysoká pravděpodobnost neschopnosti bezproblémově dostat přísným smluvním podmínkám.

Zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelských úvěrů,³ sice zavádí povinnost informovat spotřebitele o výši roční procentní sazby nákladů (RPSN), tj. procentní podíl skutečně požadované sumy k dlužné částce, kterou je povinen spotřebitel zaplatit za období jednoho roku, ale nestanoví jeho maximální hranici (jeho výše ale především zobrazuje podíl splátek). Nezabraňuje však zařazení vysokých smluvních pokut a úroků z prodlení, které náš právní řád povoluje sjednávat nezávisle na sobě, a které mnohdy bývají sjednávány jako násobky jistiny za prvý den prodlení. Nehledě na to, že ustanovení tohoto zákona lze lehce obejít např. tím, že úvěr je sjednán formálně na opravu nemovitosti (např. bytu), čímž se vymyká jeho režimu. I tak při kontrole prováděné ČOI v polovině roku 2008 bylo shledáno, že více než polovina kontrolovaných smluv porušovala i tento víceméně bezzubý zákon a že údaj RPSN neobsahovala vůbec, nebo byl vypočten špatně.

Spotřebitelské a jim podobné smlouvy nemusí obsahovat žádné ustanovení, které by výslovně (s výjimkou obecně formulovaných zákazů obsažených v § 55 a 56 nebo § 39 OZ) porušovalo náš právní řád. Do výše vzpomenuté novely občanského zákoníku totiž nebyla implementována některá ustanovení přílohy č. 1 směrnice č. 93/13/EHS. Jedná se především o dvě ustanovení, z nichž obě jsou právě skutkovou podstatou, na nichž je nevýhodnost spotřebitelských smluv založena. Prvým

2 Viz Raban, P.: Drobní dlužníci a zakázaná ujednaná smluvní ujednání, Právní rádce č. 11/2009, str. 20-25.

3 Inspirovaný nutností implementovat směrnici č. 87/102/EHS o sblížení právních předpisů, týkajících se spotřebitelského úvěru, ve znění směrnice 90/88/EHS, a sice směrnice 98/7/ES. V současné době je však již od 23. dubna 2008 platná nová směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/148/ES, která tyto zrušuje a která doposud nebyla do našeho právního řádu implementována (termín do 12. 5. 2010).

z nich je ustanovení uvedené v příloze pod písmenem e) zakazující „požadavek na spotřebitele, který neplní svůj závazek, aby platil nepřiměřeně vysoké odškodné“ a další, uvedené pod písmenem q) „zbavení spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek, zejména požadovat na spotřebitele, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů, nebo bránění uplatnění tohoto práva, nepřiměřené omezování důkazů, které má spotřebitel k dispozici, nebo ukládání důkazního břemene, které by podle použitelných právních předpisů mělo příslušet druhé smluvní straně, spotřebiteli“. **Díky mezeře, která vznikla neimplementací těchto ustanovení, mohou dodavatelé plnění spotřebitelům zavádět do smluv ustanovení o vysokých smluvních pokutách, a následně pak tyto vysoké smluvní pokuty žalovat k soukromým rozhodcům, popřípadě samozvaným rozhodčím soudům, a ti promptně vystavují na takto vzniklé nároky rozhodčí nálezy, které se poté stávají (za přičinění soudů) exekučními tituly.**

Navrhovaná řešení

V dubnu r. 2009 tedy vystoupila skupina poslanců s návrhem na změnu zákona č. 321/2001 Sb., o podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a změně zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení. Vedle této poslancové iniciativy byl na stránkách ministerstva spravedlnosti zveřejněn ministerský návrh novelizace zákona o rozhodčím řízení.

Poslanecký návrh jednak chtěl zavést nejen povinnost informovat spotřebitele, jaké roční náklady bude vyžadovat jeho půjčka (leasing, koupě na splátky) v poměru k zapůjčené sumě (ceně), ale chtěl zavést i maximální výši, kterou může navýšení tvořit. Za základ byla použita, podobně jako v případě zákonných úroků z prodlení, repo sazba ČNB navýšená v závislosti na výši půjčky od 30 do 20 procentních bodů z jistiny. Pokud se týče rozhodčího řízení, navrhla tato skupina poslanců,⁴ aby řešení sporů vzniklých ze smluv o spotřebitelském úvěru a stavebního spoření byla vyňata z okruhu sporů řešitelných v rozhodčím řízení.

Zákaz úroků z prodlení v úvěrech spotřebitelů?

Uvedený **poslanecký návrh**, byť vedený dobrým úmys-

lem, však dopadá poněkud mimo cíl. Především základní devastující účinek na platební schopnost domácností nemá úroková míra, nýbrž sazby sankční povahy, kterých se navrhované opatření netýká. **Půjčovatelé prostředků a další podnikatelé zavazující spotřebitele k stálým platbám totiž především spoléhají na porušení povinností ze smlouvy, což je „zajišťováno“ umně formulovanými a obtížně splnitelnými a neočekávanými závazky** (jako první splátka v den půjčky, možnost inkasa z účtu, avšak ne nutnost apod.). Též navrhovaná horní hranice je napadána finančními institucemi jako příliš nízká. Dále nemalé příjmy plynou poskytovatelům z různých operačních poplatků spojených se službami. Návrh se týkal též jen určitého segmentu spotřebitelských smluv, byť významného.

Díky mezeře ... mohou dodavatelé plnění spotřebitelům zavádět do smluv ustanovení o vysokých smluvních pokutách, a následně pak tyto vysoké smluvní pokuty žalovat k soukromým rozhodcům...

Zákaz rozhodčích doložek?

Konečně zásadní problém spočívá ve **vyločení rozhodčího řízení**. Navrhovatelé předpokládali, že po technické stránce by podobné spory spadaly pod obecný soud. Na výše uvedených příkladech je znázorněno, že se jedná

o velmi vysoký počet sporů, který se může pohybovat ve statisících. Zatímco v současné době se tyto spory rozhodují v režimu samofinancování, následkem dopadu tohoto opatření by narostla stávající agenda soudů mnohonásobně, přičemž, protože se jedná o spory o malé částky, přínos do státního rozpočtu by se nevyrovnal nárůstu nákladů ze státního rozpočtu na rozhodování sporů vyžadovaných.

Druhým aspektem je skutečnost, že **současný světový trend, ale i jej následující záměry Evropské unie jdou naprosto opačným směrem, a to k alternativním způsobům rozhodování sporů, spotřebitelských zvláště**. V roce 2008 přijala EU novou směrnici č. **2008/48/ES, o smlouvách o spotřebitelském úvěru,**⁵ dle jejíhož čl. 24 „Členské státy zajistí zavedení vhodných a účinných postupů pro mimosoudní řešení spotřebitelských sporů v souvislosti s úvěrovými smlouvami“. Trend k alternativnímu rozhodování sporů je patrný v posledních desetiletích zcela citelně z doporučení činěných evropskými orgány, z nichž je možno jmenovat např. doporučení č. 98/257/ES⁶ či novější 2001/310/ES⁷ a Zelené knihy o alternativním řízení k odstraňování sporů v civilních a obchodních věcech⁸ obecně.

Zdá se, že Evropská unie sleduje zdánlivě protichůdné cíle. Ve směrnici č. 93/13/EHS zakazuje nutit spotřebitele k tomu, aby se podrobovali rozhodčímu řízení, zatímco v následujících výše uvedených dokumentech naopak státy vyzývá, aby vytvořily způsob mimosoudního rozhodování spotřebitelských sporů. Tento rozpor je jen zdánlivý. **Cílem směrnice o nepřipustných klauzulích je to, aby spotřebiteli nebylo ještě před vznikem sporu vzato právo se obrátit s rozhodováním sporu k soudu.** Znamená to tedy, že jsou přípustné rozhodčí doložky alternativní,

4 Jeroným Tejc, Bohuslav Sobotka, Zdeněk Jičínský, Petr Rafaj, sněmovní tisk č. 808.

5 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady č. 87/102/EHS.

6 98/257/EC: Commission Recommendation of 30 March 1998 on the principles applicable to the bodies responsible for out-of-court settlement of consumer disputes.

7 Commission Recommendation of 4 April 2001 on the principles for out-of-court bodies involved in the consensual resolution of consumer disputes.

8 COM/2002/0196.

kde se stranám, resp. minimálně spotřebiteli, dává možnost podat žalobu jak k soudu, tak k orgánu alternativního rozhodování sporu. Formulace pod písmenem q) pak ještě příkladmo uvádí, jaká další práva musí být v řízení, ať již soudním či mimosoudním zachována, z nichž jedno je právo na přezkoumání, dalším je právo na nepřenesení důkazního břemene, zákaz omezování použitelnosti důkazů atd. Lze tak dovodit z ustanovení čl. VI výše citovaného doporučení z r. 1998. Pokud jde o legislativní důsledky, pak to pro náš právní řád tedy není otázka změny objektivní arbitrability – tedy rozsahu věcné pravomoci rozhodčího řízení, nýbrž otázka možnosti vznesení námitek nepřislušnosti soudu z důvodu existence rozhodčí doložky v případech, kdy je věc zažalována spotřebitelem u řádného soudu, tedy § 106 o. s. ř.

Navrhovatelé však mají pravdu v tom, že **rozhodčí řízení, která jsou masově prováděna v otázkách spotřebitelských sporů, především v případech, kdy je zažalován spotřebitel, často postrádají elementární zásady spravedlivého vedení sporu**, jež by dávalo stejné šance oběma stranám, a dále, často v nich není dobře aplikováno hmotné právo, převážně v neprospěch spotřebitele. Mnohdy je rozhodováno i v případech neexistence rozhodčí smlouvy, mnohdy strana žalovaná není vyrozuměna o zahájení rozhodčího řízení, aby mohla účinně uplatnit svoji obranu, místo sporu je zpravidla zvoleno tak, že žalované straně způsobuje zvýšené náklady v porovnání s běžným soudním řízením, mnohdy jsou lhůty a způsoby doručování též v rozporu s požadavky spravedlivého procesu. Je tomu tak především proto, že tzv. procesní řády, jimiž se rozhodci při rozhodování mají řídit, většinou vytvořené stranou dodavatelskou, tedy stranou žalující, jsou uzpůsobeny tak, aby spor proběhl s maximální rychlostí, kterou by jakákoli obrana spotřebitele zdržovala, a samozřejmě i tak, aby byla záruka, že spor žalovaný vyhraje a v nejbližší době si opatří exekuční titul k vymožení své pohledávky.

Porušování hmotného práva, které spočívá nejčastěji v přiznávání částek, na které strana žalující nemá hmotný nárok (např. doplacení všech splátek v případě odstoupení od smlouvy), tolerování zneužívajících klauzulí a respektování ujednání, která jsou v rozporu s dobrými mravy, je pak většinou způsobeno **nedostatkem nestrannosti rozhodců**.

Při podnikání v oboru rozhodování sporů se nejedná o zanedbatelné částky. Zatímco náš jediný fungující stálý rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR počítá s ročním obratem několika milionů korun, při ročním objemu sporů cca 1,5 až 2 tisíce,⁹ soukromí rozhodci mnohdy počítají s obdobným objemem sporů i odměn během jednoho měsíce. Takoví rozhodci, či soukromé rozhodčí společnosti většinou pracují (tedy rozhodují spory) jen pro jediného žalobce, kterým je velká finanční, faktoringová či dodavatelská organizace. Ekonomická závislost takového podnikatele na tom, zda dodavatel sporů využije či nevy-

užije jeho služby, z rozhodce činí nikoliv osobu nestranně rozhodující o právech a povinnostech třetích subjektů, ale spolupodnikatele dodávajícího exekuční tituly, které jsou nutnou podmínkou pro bezporuchový byznys chleboďárce.

Řešení navrhované výše uvedenými poslanci je asi tak účinné, jako kdybychom v zájmu chodců zakázali provoz aut s poukazem na cyklistickou, železniční a lodní dopravu. Řidiči skutečně mnohdy zraní porušením předpisů chodce, avšak bez autodopravy nemůže společnost dobře fungovat. Stejně tak lze charakterizovat i potřebu alternativního rozhodování sporů, kterou nelze nahradit rozhodováním soudním. Jeho zákaz ve spotřebitelských sporech by umrtvil fungování řady odvětví našeho hospodářství, jejichž produkce právě spotřebitele činí spotřebiteli. Zakázali-li bychom rozhodčí ve fotbale pro častou podjatost s tím, že soud je schopný rozhodnout fauly nestranněji, pak by nebyl fotbal, ani fotbaloví diváci, ani televizní přenosy. Především je nutné vydat závazná pravidla, jejichž dodržování by zabránilo nehodám a faulům, a organizovat rozhodčí řízení tak, aby za zachování jeho výhod, jimiž jsou především samofinancování, rychlost a vysoká produktivita, byla buď snížena, nebo nechtěná chybovost rozhodců, nebo zmírněn negativní dopad této chybovosti na spotřebitele. Nabíledni je další negativní následek, obrovské náhlé zavalení stávajících, s ekonomikou se

zle potýkajících soudních zařízení obrovským kvantem drobných sporů, a tím i nepředpokládaný nárůst výdajů do justiční sféry.

Ministerští autorizovaní rozhodci?

Někteří naši zákonodárci se zabývali myšlenkou na revizi zákona o rozhodčím řízení v tom smyslu, že **rozhodci by měli být licencované osoby**, jejichž oprávnění rozhodovat by vznikalo na základě rozhodnutí orgánu státní správy, po vzoru např. insolvenčních správců. Současná právní úprava skutečně neklade na osobu rozhodce, snad s výjimkou právní způsobilosti, žádné požadavky. Teoreticky by tedy rozhodci mohli být osobami zcela bez vzdělání, postrádající bezúhonnost apod., což by opodstatňovalo požadavek nějakých kontrolovaných kvalifikačních požadavků. Taková úprava by se však dostala do rozporu jak se vzorovým zákonem UNCITRAL, tak s úpravou rozhodování mezinárodních sporů a excentricky by vybočila z úprav pravděpodobně všech zemí Unie i světa, neboť ty jsou založeny na principu svobody volby osoby rozhodce. V praxi se však při onom kritizovaném rozhodování spotřebitelských sporů nesetkáváme s tím, že by se mu věnovaly osoby takto závadové. Ve většině přípa-

⁹ Tak např. Společnost pro rozhodčí řízení, s. r. o., dle jednoho z jejich vlastníků JUDr. Sokola ročně řeší 30 tisíc sporů, viz Lidové noviny, 26. ledna 2010, Podnikání si omezit nenechám.

dů se takto podnikatelsky zabývají rozhodováním spotřebitelských a obdobných sporů advokáti, tedy osoby nejen právně dostatečně kvalifikované, ale i nadané ostatními kvalitativními požadavky. Tím, že by tito advokáti vykonali ještě nějakou další kvalifikační zkoušku, by se však situace pravděpodobně nezměnila, jejich podjatost je dána ekonomickými zájmy, jimž jen těžko odolávají etické zábrany. Registrace rozhodců a evidence sporů, nebo dokonce i dohled správního orgánu nad jejich činností jde zcela proti duchu rozhodčího řízení, vedeného zásadami důvěrnosti a diskrece, i když by mohl přinést jisté praktické důsledky, ale **dle současných zkušeností není nedostatečná kvalifikace rozhodců příčinou nedodržování práv a spravedlnosti vůči spotřebitelům, ale prostě jejich ekonomická závislost.**

Ministerský návrh předpokládá, že funkci rozhodce může vykonávat fyzická osoba, která je buď zapsaná na seznamu autorizovaných rozhodců vedeném ministerstvem spravedlnosti, nebo zapsaná na seznamu rozhodců vedeném stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, nebo to je jen osoba zletilá a způsobilá k právním úkonům. Rozhodci mají tedy být rozděleni do tří kategorií a sice na autorizované rozhodce, rozhodce stálého rozhodčího soudu a ostatní, přičemž první dvě kategorie by mohly rozhodovat spory vzniklé ze smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr dle výše zmíněného zákona č. 321/2001 Sb.

Ministerstvo spravedlnosti tak spláchlo zároveň dva problémy. V první řadě vyřešilo otázku přípustnosti rozhodčí doložky ve spotřebitelských úvěrových sporech explicitně ve prospěch arbitrovatelnosti, bohužel ovšem bez vazby na kvalitu následujícího rozhodčího řízení. Dále pak v duchu ostatních koncesovaných „branží“ hodlá vytvořit privilegovanou skupinu osob, jež tento poměrně výnosný způsob podnikání může se svolením kohosi výlučně provozovat. Je veřejným tajemstvím, že jediným fungujícím stálým rozhodčím soudem v naší republice je Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR. Tuto koncesi bude mít tedy on a státem licencovaní rozhodci, které ministerstvo zapíše do seznamu autorizovaných rozhodců. **Autorizovaným rozhodcům by se touto novelou mělo zároveň povolit, aby byla jejich činnost zajišťována prostřednictvím právnické osoby založené za účelem zajišťování výkonu rozhodčí činnosti.** Taková právnická osoba se má zapisovat do zvláštní části seznamu autorizovaných rozhodců. Má tedy být legalizována existence oněch divokých pololegálních rozhodčích soudů, které právě jsou cílem dlouhodobé kritiky pro svoji zaujatost a procedury porušující v mnohých případech základní procesní práva občanů. Dosavadní největší legální překážku, tj. nutnost, aby byly rozhodčí soudy výlučně založeny zákonem, ministerský návrh odstraňuje. Dává jim též ostatní atributy doposud vyhrazené stálým rozhodčím soudům, které si zatím nelegálně osvojují, tj. statut, určování rozhodců, řád, právo účtovat si náklady i odměňovat roz-

hodce, stejně i jako vést vlastní listinu rozhodců. Garance ovšem navrhovaný zákon žádné nedává. Nenajdeme v něm záruku dodržování ani oněch minima základních procesních práv, požadovaných směrnicí č. 93/13/EHS, o nepřiměřených smluvních podmínkách, kterými je zaručení práva spotřebitele na řádný soud, přezkoumatelnost, možnost účinně se bránit zajištěnou úpravami doručování, místa jednání, lhůt apod., stejně jako vyřešení otázky následků efektivní závislosti těchto „soudů“ na svém chlebovárci.

Kvalita rozhodování je řešena jen opticky, **autorizovaný rozhodce má disponovat nějakým typem zkoušky vyžadované v justičním systému** (např. justiční, advokátské, notářské, exekutorské). Návrh ztěžuje přístup k tomuto podnikání jen právníkům z podnikové a rozpočtové sféry, kteří by si museli složit zkoušku autorizovaného rozhodce. Rozhodcům bez právnického vzdělání v EU¹⁰ by nezbylo, než hledat cestu prostřednictvím Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR. Tomuto soudu jsou zdánlivě přiznána privilegia, ovšem jen ta, která již má. Zákon nezavádí žádné garance za kvalitu jeho rozhodování co se týče osob. Dle současných vnitřních předpisů tohoto stálého rozhodčího soudu, které spadají čistě do jeho působnosti, jeho rozhodce nemusí mít žádné odborné způsobilosti, ani pro jeho přijetí nejsou stanoveny žádné ostatní požadavky – pro zařazení na listinu je nutná blahovůle předsednictva. Zatímco dříve však měla tato listina pouze indikativní, tj. ani ne doporučující charakter, ministerským návrhem se jí dostává nebývalého významu, neboť zařazením na ni se rozhodce stává rozhodcem privilegovaným, oprávněným rozhodovat lukrativní spotřebitelské spory, aniž by podléhal ministerskému schvalování a dozoru, a to i mimo tento stálý rozhodčí soud (např. v rámci některého podnikatelského „kvazisoudu“).

Jak již bylo poznamenáno, **ve skutečnosti však „ad hoc“ rozhodování sporů netrpí nedostatkem kvalifikace rozhodců**, prakticky všechny podnikatelské rozhodčí instituce „zaměstnávají“ advokáty, jediní rozhodci bez právnického vzdělání se nacházejí právě na listině RS při HK ČR a AK ČR.

Navrhované znění zákona se nezabývá ani garancí za dodržování práv stran v procesních rádech, ať již stálých či jen „kvazi“ rozhodčích soudů, které ponechává zcela v jejich dispozici. Ani neřeší otázku jejich zveřejňování, která je pro spotřebitele též významná, neboť v mnoha případech žalovaní ani nevědí, jaká práva v průběhu řízení mají, a ani není zaručeno, že procesní postupy budou v průběhu řízení měněny.

A co tak, jak to dělají jinde?

I když ministerský návrh pro svoji zřejmou „náchyllost“ k potřebám rozhodčích institucí, které doposud byly odbornou veřejností (a v poslední době i judikaturou) považovány za nelegální, pravděpodobně v této podobě nespátří světlo světa, přece jenom indikuje potřebu hledání řešení rozhodování spotřebitelských sporů.

10 Zákon č. 18/2004 Sb. o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států EU.

Řešení musí splňovat požadavky

- rychlosti,
- samofinancovatelnosti,
- levnosti pro spotřebitele,
- zaručování dodržování práv slabší strany,
- možnosti obrátit se k přezkoumání na objektivní instituci.

Vzor pro řešení tohoto problému při rozhodování sporů určitého úzkého zaměření je třeba hledat především v zemích, kde je alternativní rozhodování sporů naprosto dominantním způsobem odstraňování konfliktů, a to nejen v majetkových, ale mnohdy i správních věcech. Takovou oblastí je především oblast angloamerického právního okruhu. **V této oblasti se vyvinula tradiční forma zvláštního okruhu odbor-**

ných odstraňovatelů sporů, jejichž úkolem je rozhodování drobných, problémově se opakujících sporů, vyplývajících z dlouhodobých vztahů. Od běžné nezávislé arbitráže se odlišují především tím, že jejich postup je méně formalizovaný a zároveň i vzhledem k tomu, že v uvedené oblasti jsou odborně vyspělí a specializovaní, je i více odborný. Jejich činnost je podnikáním, se všemi atributy tohoto stavu. Skutečnost, že svoji činnost, byť přísežně nezaajatou, vytvářejí na základě smlouvy s některou osobou či více osobami, provozujícími podnikání v oboru, v němž vznikají časté spory s mnoha spotřebiteli – odběrateli tohoto zadavatele, neskrývají (podobně např. jako znalci nebo auditoři). Náklady jsou většinou hrazeny zadávající organizací a pro případy sporů vznesených ze strany spotřebitelů bývají často i jejich služby bez poplatků. Tato instituce se nazývá **adjudikátoři**. Jejich využití je

tak široké, že se s nimi setkáváme od sporů mezi nájemníky a vlastníky domů, přes spory mezi rodiči (studenty) a školami, spory z pojištění, spory mezi dodavateli a investory na stavbách, spory vznikající v imigračních otázkách, spory vyplývající z různých soutěží apod. Tedy v oblastech, kde je třeba rychle rozhodnout, neboť nejistotu v právních vztazích je nutno v zájmu ekonomickém, společenském či jiném narychlo odstranit, aby mohl proces pokračovat a nedocházelo k větším škodám hmotným či osobním. Takového adjudikátora můžeme přirovnat k funkci rozhodčího ve sportu, kdy je též třeba, aby byl plněn zejména hlavní účel, kterým je hra, popř. zábava. Rozhodčí – adjudikátor rozhoduje

rychle, avšak vzhledem k jeho rychlosti se může, a s tím se počítá, dopustit i nepřesnosti. Za tím účelem **je možno obrátit se ve stanovené době na další instituci, která potom prozkoumá spor s náležitou důkladností. Takovou instancí bývá buď stálý rozhodčí soud, disponující garantovanou nezávislostí, nebo řádný soud.** Adjudikátoři zachycují první vlnu nutných rozhodnutí, která jsou většinou právně i skutkově zcela jasná a proti nimž strana „postižená“ většinou nemá námitek, neboť se ve většině případů namítat nic nedá. V případech, kdy se některá ze stran domnívá, že došlo k porušení práva, zažaluje spor k „druhoinstančnímu“ orgánu, který rozhodnutí adjudikátora napraví. Měl-li by být však takovou institucí stálý rozhodčí soud, musel by stát vedle „garance“ spočívající v tom, že jej zákonem založil, i nést garanci za kvalitu rozhodců v něm působících a za řády, dle nichž řízení u něho probíhá.

Zásadní je skutečnost, že **pravomoc adjudikátorů nevyplývá z arbitrážní doložky, nýbrž ze zákona. Není však vylučná, nic nebrání žádné straně, aby si zažalovala svůj problém přímo k obecnému soudu či stálému rozhodčímu soudu** (má-li strany mezi sebou rozhodčí doložku) a tím „instancí“ adjudikátora eliminovala.

Funkce adjudikátorů je víceméně předvídaná i zmíněnými doporučeními Evropské unie. Ta vyžadují např. to, aby jednotlivci, působící jako instituce rozhodující spotřebitelské spory, měli příslušnou způsobilost, zkušenosti, odbornou kompetenci v právních otázkách. Funkční období musí být dostatečně dlouhé, aby byla zaručena nezávislost jejich rozhodování, jejich funkce nemůže být ukončena bez pádného důvodu. Příslušná osoba by neměla být pracovně svázána s dotčenou podnikatelskou institucí nebo svazem v posledních třech letech.

Doporučení se zabývají i otázkami zásad, jimiž se má řídit příslušný proces, mezi nimiž dominuje zásada transparentnosti (např. pravidla rozhodování musí být žalovanému známa a výslovně doručena, včetně nákladů, otázek závaznosti rozhodnutí, otázky jednací řeči, lhůty, upozornění na hmotněprávní předpisy, včetně zvyklostí a obchodní praxe apod.). Řízení musí být protokolováno, řešení sporu musí být zachováno na trvalém nosiči dat včetně důvodů, na nichž se zakládá, a má být přístupný oběma stranám. Má být zveřejňována roční zpráva, jež by obsahovala informace, sloužící mimo jiné spotřebiteli k přehledu o možné úspěšnosti ve sporu, a obsahovala by i statistické údaje tříděné podle různých hledisek.

Spor má být veden zásadou kontradiktornosti, tedy straně spotřebitelské má být umožněno přednášet svá stanoviska a navrhnout kroky a důkazy, včetně např. znaleckých vyjádření. Řízení má být výrazně efektivní, má být tedy zajištěn jeho rychlý průběh od zahájení řešení k jeho ukončení a předpokládá aktivní roli rozhodujícího, kterému by mělo být umožněno využít veškeré prostředky k odstranění sporu. Pro řízení zahájená z popudu spotřebitele by měla být zajištěna buď bezplatnost, nebo možnost moderování vzniklých nákladů. Řízení by měla probíhat pro spotřebitele na dobře dostupném místě nebo např. elektronicky. Nejcharakterističtější je zásada zdůrazněná v čl. V. doporučení č. 98/257/EC, dle níž nesmí rozhodnutí adjudikátora spotřebiteli zamezit přístup k zákonem zaručenému právu a rozhodnutí.

Zavedení adjudikátorů, jako odborných rozhodujících osob, jejichž kompetence by vyplývala ze zákona a z koncese udělené státem, avšak nezhoršovala by postavení

a zaručená práva spotřebiteli, oproti stavu zaručenému mu zákonem, je zatím nejefektivnější způsob řešení spotřebitelských sporů, jakého jsme svědky v civilizovaných krajích. Vedle záruky práv spotřebitelů splňuje i požadavky diktované potřebami podnikatelských odvětví na rychlost a efektivitu a zároveň neklade žádné nároky na potřeby ze státního rozpočtu či jiných veřejných prostředků, vzhledem ke své samofinancovatelnosti, a ani nezvyšuje jiné nároky na státní aparát, např. přetěžování stávajících institucí. Nezbytnými legislativními předpoklady by však bylo vydání příslušného zákona, kterým by bylo zcela jasně odlišeno rozhodčí řízení a řízení adjudikační, a vydání vzorového řádu adjudikačního řízení, ať již ve formě všeobecně závazného předpisu, či ve formě všeobecných obchodních podmínek vypracovaných ve smyslu § 273 odst. 1 obchodního zákoníku.

✿ Autor je advokátem v Praze.

Opět k (ne)platnosti rozhodčích doložek ve prospěch soukromých „rozhodčích soudů“

JUDr. TOMÁŠ SOKOL

Bulletin advokacie č. 5/2010 přinesl krom jiného článek kolegyně Zuzany Volouškové,¹ která informuje o dosud nepublikovaném rozhodnutí Vrchního soudu v Praze,

sp. zn. 12 Cmo 496/2008. O tomto rozhodnutí pak tvrdí, že má být publikováno v tzv. „zelené sbírce“, tedy ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Ponechávám stranou, zda je rozumné v rámci odborné diskuse otvírat téma dané judikátem, který doposud nebyl publikován, ale má působit právě způsobem zveřejnění. Zejména, je-li současně tvrzeno, že jde o rozhodnutí zásadně ovlivňující právní režim v určité oblasti právních vztahů, konkrétně v oblasti rozhodčího řízení a rozhodčích doložek ve prospěch rozhodců ad hoc. Stranou také ponechávám přetrvávající pochybnosti o smyslu rozhodnutí, publikovaných v „zelené sbírce“, jestliže vedle nich existují jiná rozhodnutí stejného nebo dokonce vyššího soudu, kte-

rá jsou obsahově odlišná. To by ale bylo na samostatný a rozsáhlý článek.

V následujících řádcích nehodlám vést polemiku se samotným rozhodnutím Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, ale chci připomenout, že rozhodně nejde o jediný výkladový přístup a že **na úrovni NS ČR a Ústavního soudu existuje právní názor dramaticky odlišný.** Přitom zcela určitě nelze akceptovat apriorně podávané tvrzení kolegyně, že sice existují jiná rozhodnutí v předmětné věci, ale že *...Nejvyšší soud ČR však publikací rozhodnutí Vrchního soudu v Praze jasně vyjádřil, který z obou názorů považuje ze správný a jakým směrem by se měla judikatura ubírat.* To je výklad zcela zkršený. Naprosto nedůvodné pak jsou odpovědnostní konsekvence, o nichž autorka článku spekuluje. To zmíním v závěru.

Podstatou věci je **spor o platnost rozhodčích doložek, odkazujících pro případ sporu na subjekt, obvykle právnickou osobu, který určí rozhodce.** Dalším vnímaným problémem je fakt, že **tyto subjekty, které určují rozhodce, také vydávají jakási pravidla rozhodčího řízení,** o nichž se má předpokládat, že se jimi rozhodce bude v případě rozhodování v konkrétní věci řídit. Vrchní soud v Praze se cestou zmíněného rozhodnutí k těmto doložkám postavil negativně a považuje je za neplatné, což kolegyně interpretuje jako zmíněný směr, kterým by se judikatu-

¹ Zuzana Valoušková: O neplatnosti rozhodčích doložek ve prospěch soukromých „rozhodčích soudů“, BA č. 5/2010, str. 35.

ra měla ubírat. Paní kolegyně toto rozhodnutí podrobně analyzuje a dobírá se k výše zmíněným závěrům, aniž by ovšem poskytla vyváženou informaci o jiných a relevantních právních názorech na daný problém, tak, jak plynou z jiného zdroje. Tyto „jiné zdroje“ sumarizuje článek soudce Nejvyššího soudu ČR,² který je současně prezentací autorova zcela odlišného stanoviska, vyjádřeného v souvislosti s jednáním pléna NS ČR o tom, zda rozhodnutí VS ČR bude zařazeno do „zelené sbírky“. Nadto pak jde o stanovisko doplněné o další argumenty. **Autorem odlišné stanovisko poukazuje především na usnesení NS ČR ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008,** v němž tento soud dospěl k závěru, že: *strany smlouvy si mohou platně dohodnout, že spory vzniklé z jejich smlouvy budou rozhodovány vybraným rozhodcem žalující stranou ze seznamu rozhodců vedených soukromým subjektem, jenž není stálým rozhodčím soudem zřízeným ve smyslu § 13 zák. č. 216/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel vydaných takovým soukromým subjektem.*

Je zjevné, že toto stanovisko je zásadně odlišné od stanoviska, které měl zaujmout Vrchní soud v Praze ve shora uváděné věci. Je chybou autorky článku, že tento fakt zcela pomíjí a namísto toho zmiňuje rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci z roku 2001, byť také odlišné. Za takového stavu se vcelku logicky jeví jako nesprávný i předpoklad autorky, že zařazení zmíněného rozhodnutí VS ČR do „zelené sbírky“ má naznačovat změnu pohledu NS ČR na tuto problematiku. Tedy, že soudní praxe by se nadále měla řídit tímto nově prezentovaným názorem. To by byl problematický závěr už i jen ve vztahu k zmíněnému rozhodnutí VS v Olomouci, ale zcela zjevně nemůže platit v případě konkurence rozhodnutí VS v Praze s rozhodnutím NS ČR, když obě byla vydána ve stejném roce. Pouze se tím evokuje otázka, co „platí“ víc. Jestli rozhodnutí VS, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo nepublikované rozhodnutí NS ČR. Zcela jistě ale nelze na zmíněné rozhodnutí NS ČR ve věci sp. zn. 32 Cdo 2282/2008 nahlížet jako na cosi podobné apokryfu. Naopak, jde o přesvědčivou právní argumentaci, plně použitelnou v rámci obdobného sporu.

Ryze po právní stránce se s existencí dvou právních názorů zabývá autor zmíněného článku publikovaného v Právním rádci. Obsáhle rozebírá, proč je podle jeho názoru právní závěr Vrchního soudu v Praze nesprávný, a tento rozbor uzavírá takto: „Z vyložených důvodů se proto zcela ztotožňuji s právním závěrem obsaženým v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008 (rozhodnutí pod č. 15 jako alt. navrhovaná k publikaci), tj., že strany si mohou platně dohodnout, že spory vzniklé z jejich smluv budou rozhodovány rozhodcem vybraným žalující stranou ze seznamu rozhodců ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel vydaných takovým soukromým subjektem“.

Článek dále připomíná, že **proti citovanému rozhodnutí Nejvyššího soudu byla podána ústavní stížnost vedená**

pod sp. zn. II. ÚS 2682/08, která ovšem byla odmítnuta mimo jiné s odůvodněním: „závěry (soudu) jsou naopak zcela konformní s judikaturou Ústavního soudu, týkající se ochrany autonomie vůle a svobody individuálního jednání...“.

K tomu autor zcela logicky dodává, že právnímu názoru, který byl z uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu zformulován shora (tj. o platnosti rozhodčí doložky, o přípustnosti jmenování rozhodce jednou ze smluvních stran atd.), Ústavní soud přitakal, což lze vyložit i tak, že pokud by v budoucnu ústavní stížnost směřovala proti rozhodnutí, v němž by právní podstata soudem vyřešené věci byla postavena na stejných argumentech, jaké zaujal Vrchní soud v Praze ve zmíněném judikátu, lze předpokládat, že Ústavní soud – pokud byly splněny všechny podmínky pro věcné posouzení takovouto ústavní stížnosti napadaného rozhodnutí – by navázal na svůj názor, který takto rámcově vyložil ve svém rozhodnutí ze dne 6. 11. 2008 ve věci pod sp. zn. II. ÚS 2682/08. Proto lze s ohledem na vyložené judikatorní souvislosti hovořit o „otevřeném závěru (vy)řešeného právního problému.“

Je tedy zřejmé, že pro jakékoliv kategorické závěry, týkající se předmětných rozhodčích doložek a posuzování jejich platnosti a neplatnosti, je ještě velmi brzo. Na okraj nutno zmínit, že zcela mimo realitu jsou i jakékoliv navazující úvahy, zejména spekulace o možné odpovědnosti rozhodce či servisní společnosti za škodu, způsobenou povinnému výkonem rozhodnutí (exekucí). Nic takového nepřipadá v úvahu, a to i za situace, kdy by judikatura v této věci byla takřikajíc konstantní. Což, jak vidno, není. Především autorka článku přehlíží konstrukci odpovědnostního vztahu za škodu. Jedním z jeho znaků je protiprávní jednání. Stěží si lze představit, že by bylo možné za protiprávní jednání označit jednání rozhodce, který by se neztotožnil s judikaturou, byť by byla konstantní a zastával svůj právní názor, který by v nálezu konstatoval a odůvodnil. Pokus o něco takového by byl hrubým porušením principu nezávislosti rozhodce. Zcela jistě pak nelze považovat za protiprávní jednání postup rozhodce, který právní argumenty pro své rozhodnutí čerpá z aktuálního rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, neboť sám fakt zařazení určitého rozhodnutí, prezentujícího právní názor do „zelené sbírky“ ještě z jiného rozhodnutí téhož soudu, vycházejícího z jiného právního názoru, nečiní zmíněný judikatorní apokryf, o němž by bylo zakázáno mluvit, anebo se řídit jeho právním názorem, pokud někomu připadá přesvědčivější. A krom toho zde samozřejmě existuje rozhodnutí Ústavního soudu, které, jak výše zmíněno, nelze interpretovat jinak než jako podporu nepublikovaného rozhodnutí NS ČR.

✿ Autor je advokátem v Praze.

2 Pavel Vrba: K problematice určení (jmenování) rozhodce a stanovení procesních pravidel rozhodčího řízení, Právní rádce č. 3/2010, str. 21.

K převodu obchodního podílu jednočlenné společnosti s ručením omezeným, aneb zvítězí formalismus?

Mgr. KATEŘINA HAJNÁ

K převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným toho již bylo mnoho napsáno. Dovolte mi však znovu toto téma otevřít a upozornit na dvě zajímavé praktické otázky týkající se převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným s jediným společníkem. Na třech níže popsanych případech bych ráda demonstrovala směry, kterými se vydaly soudy a odborníci při výkladu zákonných ustanovení k převodu obchodního podílu v jednočlenném s. r. o. V první části příspěvku budu na rozhodnutí Nejvyššího soudu k otázce přistoupení společníka ke společenské smlouvě demonstrovat **upuštění od formalistického výkladu zákonných požadavků k převodu obchodního podílu**. Ve druhé části se budu věnovat **požadavku vyhotovit smlouvu o převodu jediného obchodního podílu v s. r. o. formou notářského zápisu**, který se objevuje jak v odborné literatuře, tak v soudních rozhodnutích. **V tomto případě lze vysledovat tendenci opačnou, tj. sklon k výkladu spíše formalistickému.**

Obchodní zákoník primárně rozlišuje dva režimy převodu obchodního podílu společností s ručením omezeným. Jsou jimi převod na jiného společníka a převod na třetí osobu.

Základní rozdíl mezi oběma režimy lze spatřovat v tom, že převod obchodního podílu na jiného společníka společnosti s ručením omezeným¹ je se souhlasem valné hromady ze zákona možný,² kdežto převod na třetí osobu je možný, jen pokud ho připouští společenská smlouva.³ Převod obchodního podílu na třetí osobu, pokud ho spo-

lečenská smlouva vylučuje, je neplatný a nelze jej zhojit ani následnou změnou společenské smlouvy. Existuje však výjimka z tohoto obecného pravidla, a to v případě jednočlenné společnosti s ručením omezeným – v souladu s poslední větou § 115 odst. 2 obchodního zákoníku je obchodní podíl vždy převoditelný na třetí osobu.

Přistoupení ke společenské smlouvě

Smlouva o převodu obchodního podílu musí obsahovat nejen obecné náležitosti,⁴ ale také některé jiné podstatné náležitosti.⁵ Jsou jimi zejména písemná forma, úředně ověřené podpisy a prohlášení nabyvatele obchodního podílu o přistoupení ke společenské smlouvě.⁶ **Prohlášení nabyvatele obchodního podílu je podmínkou platnosti smlouvy a musí tedy existovat již v době uzavření smlouvy o převodu obchodního podílu.** Je však přípustný výklad, že **prohlášení nabyvatele nemusí být součástí textu smlouvy o převodu obchodního podílu, ale může tvořit samostatnou listinu, která tvoří přílohu smlouvy.**⁷

Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu dále vyplývá, že **prohlášení o přistoupení k zakladatelské listině musí učinit i nabyvatel stoprocentního obchodního podílu.**⁸

Avšak výklad ustanovení § 115 odst. 3 obch. zák., který upravuje povinnost nabyvatele obchodního podílu přistoupit ke společenské smlouvě, je při aplikaci na převod stoprocentního obchodního podílu i nadále předmětem sporů. Naposledy v souvislosti s rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 26. září 2006, sp. zn. 29 Odo 251/2006, při přeměně vícečlenné společnosti na jednočlennou.

Až k Nejvyššímu soudu se dostal případ, kdy Krajský soud v Ostravě zamítl návrh na zápis nového jediného společníka společnosti s ručením omezeným namísto společníků dosavadních. Tento výrok potvrdil i Vrchní soud v Olomouci s odůvodněním, že smlouvy o převodu obchodních podílů neobsahovaly prohlášení nabyvatele obchodního podílu o jeho přistoupení ke společenské smlouvě, což je podstatnou náležitostí smlouvy o převodu obchodního podílu.

Převodci podali dovolání k Nejvyššímu soudu a namítali, že přístup odvolacího soudu je příliš formalistický a že nabyvatel obchodních podílů postupně kupoval všechny obchodní podíly ve společnosti, stal se jejím jediným společníkem, a to mělo za následek zánik původní společenské smlouvy, ke které měl nabyvatel přistoupit.

1 V souladu s § 115 odst. 1 obch. zák.

2 Společenská smlouva může takový převod vyloučit nebo také upravit podmínku souhlasu valné hromady.

3 Podle § 115 odst. 2 obch. zák.

4 Podle § 37 občanského zákoníku.

5 V souladu s § 115 odst. 3 obch. zák.

6 Podle § 115 odst. 3 obch. zák.

7 K tomu blíže například Čech, P.: K některým úskalím převodu obchodního podílu, 1. díl, Právní rádce, 2007, č. 5, s. 20.

8 K tomu například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2002, sp. zn. 29 Odo 264/2001; rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2006, sp. zn. 251/2006, a dále také Čech, P.: K některým úskalím převodu obchodního podílu, 1. díl, Právní rádce, 2007, č. 5, s. 20.

Nejvyšší soud dovolání odmítl a v odůvodnění odkázal na své dřívější rozhodnutí, ve kterém se vyjádřil k otázce, **zda je přistoupení ke společenské smlouvě podmínkou platnosti smlouvy o převodu obchodního podílu.**⁹ Uvedl mimo jiné:

- jednostranným úkonem přistoupení ke společenské smlouvě se nabyvatel obchodního podílu stane účastníkem společenské smlouvy, a tím také dochází ke změně společenské smlouvy v osobách společníků;
- zakladatelská smlouva v jednočlenné společnosti má stejný účel jako společenská smlouva ve vícečlenné společnosti, nabyvatel obchodního podílu se také musí podrobit jejímu režimu přistoupením k ní;
- pro podrobení se režimu společenské smlouvy postačuje přistoupení ke společenské smlouvě v první z několika smluv o převodu obchodního podílu na jednoho nabyvatele.

Ze skutkových zjištění popsaných v rozhodnutí Nejvyššího soudu vyplývalo, že prohlášení o přistoupení ke společenské smlouvě obsahovala až poslední z několika uzavřených smluv, a Nejvyšší soud k tomu konstatoval, že takto učiněné prohlášení nemůže zhojit neplatnost smluv předchozích.

V souladu s tímto rozhodnutím v případě, že dochází k přeměně vícečlenné společnosti s ručením omezeným na jednočlennou postupnými jednotlivými převody obchodních podílů na jediného nabyvatele, lze učinit závěr, že **postačí, když prohlášení nabyvatele o přistoupení ke společenské smlouvě obsahuje smlouva o převodu obchodního podílu při prvním z několika převodů obchodních podílů na stejnou osobu nabyvatele. Avšak prohlášení o přistoupení ke společenské smlouvě učiněné například až ve druhé nebo třetí ze smluv o převodu obchodních podílů nemůže zhojit neplatnost smluv dřívějších, které tuto podstatnou náležitost porušují.**

S tímto závěrem Nejvyššího soudu lze zcela souhlasit. Nejvyšší soud tímto svým závěrem zjednodušil výklad právní úpravy přeměny vícečlenné společnosti s ručením omezeným na společnost jednočlennou.

K formě smlouvy o převodu obchodního podílu jediného společníka

V souvislosti s převodem obchodního podílu jediného společníka na jediného nabyvatele se v rozhodovací praxi soudů také objevila otázka, v jaké formě má být uzavřena smlouva o převodu stoprocentního obchodního podílu. Právní názory na tuto otázku, na rozdíl od předchozího případu, jednotné nejsou.

Ke změně zakladatelské listiny na základě smlouvy o převodu obchodního podílu

Jak jsem již také uvedla výše, převoditelnost obchodního podílu na třetí osoby je možná, připouštěli to společenská smlouva. Souhlas valné hromady s převodem obchodního podílu na třetí osoby je podle § 115 odst. 2

obch. zák.¹⁰ potřeba pouze v případě, že takový souhlas vyžaduje společenská smlouva.¹¹

Avšak má-li společnost jediného společníka, je obchodní podíl vždy převoditelný na třetí osoby. Proto má-li společnost jediného společníka, neuplatní se podmínka souhlasu valné hromady s převodem, kterou může stanovit společenská smlouva. Jediný společník tedy nemusí ani v tomto smyslu změnit zakladatelskou listinu.¹² V jednočlenné společnosti by však došlo k absurdní situaci, kdy společník v působnosti valné hromady dává souhlas sám sobě.

Ke změně obsahu společenské smlouvy, respektive zakladatelské listiny, a to konkrétně změně účastníků, popřípadě změně výše vkladu společníka při převodu části obchodního podílu a při převodu obchodního podílu v souladu s § 141 obch. zák., nedochází na základě usnesení valné hromady, ani na základě souhlasu všech společníků, ani na základě rozhodnutí soudu. K těmto změnám dochází na základě jiné právní skutečnosti, kterou je uzavření smlouvy o převodu obchodního podílu. A jak jsem již uvedla výše, smlouva o převodu obchodního podílu by měla obsahovat obecné náležitosti podle občanského zákoníku a podstatné náležitosti v souladu s § 115 odst. 3 obch. zák.

Vrchní soud v Olomouci však dospěl v rozhodnutí ze dne 6. dubna 2006, sp. zn. 8 Cmo 67/2006-91, k jinému názoru.

Vrchní soud v tomto odvolacím řízení potvrdil rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě,¹³ který dospěl k závěru, že k návrhu na zápis změn do obchodního rejstříku v souvislosti s převodem stoprocentního obchodního podílu je nutné doložit notářský zápis o rozhodnutí jediného společníka o změně obsahu zakladatelské listiny – o změně společníků.

Odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně podala jednočlenná společnost, která namítala:

- při převodu podílu v případě jednočlenné společnosti není potřeba rozhodovat o změně společenské smlouvy, neboť ke změně společenské smlouvy dochází převodem obchodního podílu;
- smlouva o převodu obchodního podílu obsahuje všechny náležitosti požadované zákonem a společenská smlouva souhlas valné hromady nevyžaduje.

Vrchní soud v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl:

- náležitosti návrhu na zápis změn do obchodního rejstříku stanoví obecné ustanovení obch. zák. § 32 odst. 2 a vyhláška č. 250/2005 Sb., konkrétně pro skutečnosti zapisované v části společníci nebo obchodní podíl je nutné doložit: (1) notářský zápis o rozhodnutí valné hromady o změně obsahu společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny, a (2) smlouvu o převodu obchodního podílu;

⁹ K tomu blíže rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2002, sp. zn. 29 Odo 264/2001.

¹⁰ Ve znění účinném po novele zákonem č. 370/2000 Sb.

¹¹ K tomu například Štenglová, I. – Plíva, S. – Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář, 11. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, s. 402.

¹² K tomu například Štenglová, I. – Plíva, S. – Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář, 11. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, s. 402.

¹³ Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. srpna 2006, sp. zn. F 35447/2006 (C 4970).

- právní úkony týkající se založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku společnosti musí mít písemnou formu s úředně ověřenými podpisy, a pokud zákon stanoví formu notářského zápisu pro právní úkon, kterým se zakládá společnost, vyžaduje se forma notářského zápisu i pro změny jeho obsahu;¹⁴
- zakladatelská listina jednočlenné společnosti musí být vyhotovena ve formě notářského zápisu.¹⁵

Na základě tohoto výkladu **Vrchní soud uzavřel, že i změny obsahu zakladatelské listiny musí mít formu notářského zápisu, a tedy pokud ke změně zakladatelské listiny dochází na základě smlouvy o převodu obchodního podílu, musí mít tato smlouva formu notářského zápisu.**¹⁶

K rozdělení stoprocentního obchodního podílu

Na úvod bych ráda k otázce rozdělení stoprocentního obchodního podílu uvedla následující. Každý společník společnosti s ručením omezeným má pouze jediný obchodní podíl, který je nedělitelným předmětem právních vztahů. Obchodní podíl obsahuje složku majetkoprávní a nemajetkoprávní. **Zásada nedělitelnosti obchodního podílu neznamena, že by část obchodního podílu nebyla převoditelná na jinou osobu, popřípadě že by obchodní podíl nebylo možné rozdělit na několik částí a ty zcizit.** Rozdělení obchodního podílu je, za podmínky splnění speciálních podmínek stanovených zákonem, možné.¹⁷ **Vyloučit rozdělení obchodního podílu může společenská smlouva.** Princip jediného obchodního podílu se uplatní i opačně v případě, že společník nabude v důsledku jakékoliv právní skutečnosti obchodních podílů více. V takovém případě dojde ke spojení všech obchodních podílů nabytých jedním společníkem v jedné společnosti.¹⁸

Teorie se v podstatě shoduje na tom, že **k rozdělení obchodního podílu jediného společníka není potřeba žádný zvláštní úkon společnosti ani společníka,** neboť tato skutečnost se předpokládá, pokud jediný společník uzavře smlouvu o převodu části svého obchodního podílu. **V otázce formy, ve které musí být smlouva o převodu obchodního podílu při rozdělení stoprocentního podílu, se už ale odborná literatura zcela neshoduje.**

14 V souladu s § 63 obch. zák.

15 V souladu s § 57 odst. 3 obch. zák.

16 K tomu blíže také in Täubel, J.: Převod obchodního podílu notářským zápisem?, Právní rádce, 2006, č. 11, s. 70.

17 K tomu blíže například in Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, ASPI Publishing, Praha 2002, s. 108.

18 Podle § 119 obch. zák.; k tomu také blíže in Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, ASPI Publishing, Praha 2002, s. 111.

19 V souladu s § 141 odst. 1 obch. zák.

20 Zastávané například M. Bartoškovou – k tomu blíže in Bartošková, M.: Dotazy. Rozdělení obchodního podílu rozhodnutím jediného společníka, Obchodní právo, 2004, č. 10, s. 29-30.

21 Tento názor se objevuje například in Bartošková, M. – Štenglová, I.: Společnost s ručením omezeným. 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, s. 100-101.

22 K tomu blíže například in Eliáš, Karel: Otázka formy při tvorbě vůle společnosti s ručením omezeným jejím nejvyšším orgánem (dokončení), Ad Notam, 1997, č. 2, s. 32.

23 Ustanovení § 115 obch. zák.

Ustanovení § 117 obch. zák., který upravuje rozdělení obchodního podílu, v odst. 1 stanoví, že k rozdělení obchodního podílu je potřeba souhlasu valné hromady. Toto ustanovení výslovně neupravuje odlišný režim pro jednočlennou společnost s ručením. **Souhlas valné hromady s rozdělením obchodního podílu musí mít formu notářského zápisu.**¹⁹

Podle jednoho názoru souhlas jediného společníka ve formě notářského zápisu není potřeba, protože projev jeho vůle je obsažen ve smlouvách o převodu části obchodního podílu.²⁰ Podle názoru druhého sice jediný společník nemusí činit rozhodnutí o převodu části obchodního podílu v působnosti valné hromady, avšak smlouva o převodu části obchodního podílu musí zahrnovat souhlas jediného společníka s rozdělením obchodního podílu, a proto musí mít formu notářského zápisu.²¹

Zvítězí tedy formalistický výklad?

Jedním z důvodů, proč se přiklonit k převodu stoprocentního obchodního podílu smlouvou ve formě notářského zápisu, je právní charakter notářského zápisu jako veřejné listiny. Obchodní zákoník vyžaduje v některých situacích pro rozhodnutí valné hromady, respektive společníků, formu veřejné listiny. Notářský zápis o rozhodnutí valné hromady zachycuje ve veřejné listině obsah usnesení a okolnosti, za kterých bylo rozhodnutí přijato. Pravdivost notářského zápisu může být zpochybnována, ale důkazní břemeno prokázat nepravdivost notářského zápisu leží na tom, kdo nepravdivost tvrdí. Proto vyhotovení rozhodnutí valné hromady, respektive společníků, ve formě notářského zápisu přispívá k větší právní jistotě společnosti.²²

Domnívám se, že v prvním výše popisovaném případě aplikačních nejasností v souvislosti se stanovením formy smlouvy o převodu obchodního podílu závěr Vrchního soudu v Olomouci není v souladu se zásadou *lex specialis derogat lex generalis, lex generalis non derogat lex specialis*, která se uplatní i při výkladu a aplikaci právní úpravy obchodních společností. Proti argumentaci Vrchního soudu lze namítnout zejména následující.

Požadavek formy notářského zápisu pro rozhodnutí valné hromady je stanoven v obecných ustanoveních obchodního zákoníku o obchodních společnostech. Pravidly upravenými v těchto obecných ustanoveních argumentuje Vrchní soud v Olomouci. **Speciální ustanovení, která upravují převod obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným,²³ však nestanoví povinnost převádět obchodní podíl jediného společníka smlouvou ve formě notářského zápisu.** Tuto povinnost dovozuje soud pouze z prováděcího právního předpisu k obchodnímu zákoníku.

Dále také podle výslovné úpravy v § 141 odst. 1 obch. zák. se rozhodování valné hromady o převodu obchodního podílu dle § 115 obch. zák. nepovažuje za rozhodování o změně společenské smlouvy, avšak tako-

vé rozhodnutí musí být vyhotoveno ve formě notářského zápisu. **Ke změně společenské smlouvy nedochází na základě rozhodnutí valné hromady, ale až s účinností smlouvy o převodu obchodního podílu.**²⁴ Pokud však souhlas valné hromady v případě převodu obchodního podílu v jednočlenné společnosti není potřeba, není o čem ve formě notářského zápisu rozhodovat.

Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu,²⁵ vyžaduje-li zákon nebo společenská smlouva k převodu obchodního podílu souhlas valné hromady a není-li výslovně požadován souhlas předchozí, představuje souhlas podmínku účinnosti smlouvy, a nikoliv podmínku platnosti smlouvy o převodu obchodního podílu.²⁶

Domnívám se tedy, že právní názor Vrchního soudu v Olomouci, a tedy i rozhodovací praxe rejstříkového soudu v Ostravě, není v souladu s hmotným právem.

Až na výjimky nejsou rozhodnutí krajských a vrchních soudů zveřejňována, proto nelze jednoznačně zjistit, zda tento právní názor zastávají i jiné rejstříkové soudy. Sjednocující rozhodnutí Nejvyššího soudu, které by vyjasnilo tyto otázky, zatím, pokud je mi známo, nebylo publikováno.

Ke druhé z popsaných výkladových nejasností k formě smlouvy o převodu obchodního podílu, pokud je mi známo, zatím také nebylo uveřejněno žádné sjednocující rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Nejvyšší soud již řešil v dovolacím řízení situaci, kdy jediný společník převedl svůj obchodní podíl na tři nabyvatele, a potom bylo mimo jiné sporné, zda noví společníci nabyli obchodní podíl do spoluvlastnictví, nebo zda se stali každý výlučným vlastníkem části obchodního podílu. Mezi účastníky řízení bylo mimo jiné sporné, zda a za jakých okolností vyvolává nejasnost ve věci rozdělení obchodního podílu neplatnost smlouvy o převodu obchodního podílu. Ve svém rozhodnutí v této věci ze dne 3. října 2007, sp. zn. 29 Odo 794/2006, se však Nejvyšší soud k této otázce nevyjádřil. **Zatím proto zůstávají závěry k otázkám formy smlouvy o převodu stoprocentního obchodního podílu při jeho rozdělení pouze v teoretické rovině.**

Je nesporné, že i pro některá rozhodnutí jediného společníka v působnosti valné hromady²⁷ vyžaduje obchodní zákoník v § 132 odst. 1 formu notářského zápisu. Tato kvalifikovaná forma rozhodnutí přispívá k vyšší jistotě právních vztahů. Avšak **teorie se již shodla na tom, že rozhodnutí jediného společníka o rozdělení jeho obchodního podílu je zřejmé z jeho úmyslu převést například jen část obchodního podílu.** Z praktického hlediska je pak závěr, který vyžaduje pro takový převod obchodního podílu smlouvu ve formě notářského zápisu, formalistický a činí postup při prodeji obchodního podílu jediného společníka složitější.

Praktické důsledky výše popsané rozhodovací praxe některých rejstříkových soudů při převodu a rozdělení obchodního podílu jediného společníka lze obecně rozdělit do dvou skupin. V prvním případě jde o následky odmítnutí zápisu změn při převodu obchodního podílu rejstříkovým soudem a ve druhém případě následky záva-

děné rozhodovací praxe na již zapsané změny při převodech obchodních podílů.

Po neúspěšném návrhu na zápis změn do obchodního rejstříku pravděpodobně uzavře jediný společník smlouvu o převodu obchodního podílu znovu, tentokrát už ve formě notářského zápisu, a společnost pak bude opakovat návrh na zápis změn do obchodního rejstříku. **Zápis změny společníka do obchodního rejstříku má deklaratorní povahu, ale s výjimkou ručení původního společníka za závazky, které vznikly před zápisem nového společníka rejstříkovým soudem.** Jakékoliv průtahy při zápisu nového společníka do obchodního rejstříku jsou z tohoto pohledu pro převodce obchodního podílu nežádoucí.

V případě, že rejstříkový soud změnu společníka zapíše, i když smlouva o převodu stoprocentního obchodního podílu nemá formu notářského zápisu v situaci, kdy není jasné, zda by takovou formu mít opravdu měla, je situace závažnější. Nedostatek formy smlouvy o převodu obchodního podílu má za následek její neplatnost. **Pokud tedy převáží názor, že současná právní úprava předepisuje pro převod stoprocentního obchodního podílu formu notářského zápisu, může dojít ke zpětnému zpochybnění již provedených převodů obchodních podílů ve společnostech s ručením omezeným s jediným společníkem.**

Kladu si otázku, zda je v tomto případě formalistický výklad účelný a nutný k ochraně společnosti, společníků či třetích osob. Domnívám se, že ne.

✿ Autorka, advokátní koncipientka, je doktorandkou na PF MU v Brně.

24 K tomu blíže in Štenglová, Plíva, Tomsa a kol.: Obchodní zákoník – komentář, 10. vydání, C. H. Beck, Praha 2005, s. 401.

25 K tomu například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005, a rozhodnutí ze dne 24. dubna 2004, sp. zn. 29 Odo 414/2003.

26 K tomu blíže in Čech, P.: K některým úskalím převodu obchodního podílu, 1. díl, Právní rádce, 2007, č. 5, s. 19.

27 Rozhodnutí podle § 127 odst. 4 obch. zák.

Soumrak restrukturalizace, úsvit reorganizace?

JUDr. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ

Je-li podnik v krizi, hledají se opatření k jeho ozdravení. Děje se tak buď cestou neformální restrukturalizace, nebo (nyní nově) reorganizací v rámci insolvenčního procesu.

Smyslem tohoto článku je upozornit na některá rizika neformální restrukturalizace, pokud se již obchodní společnost či družstvo (dále jen „korporace“) nachází v úpadku. Přes panující předsudky vůči reorganizaci bych rád upozornil na výhody, které má toto řešení oproti neformální restrukturalizaci.

Restrukturalizace a reorganizace

Pojem **restrukturalizace** se používá v řadě různých významů. Obecně lze vymezit tento pojem tak, že jde o změnu, přízpusobení či zlepšení struktury, organizace, systému anebo poměrů. Ze sledovaného pohledu ji lze definovat jako souhrn opatření k ozdravení hospodaření podniku. Restrukturalizace neprobíhá podle přesně daných pravidel (vyjma procesu přeměn). **Jde o neformální proces.** Při neformální restrukturalizaci jsou opatření k ozdravení podniku realizována především **v zájmu majitelů korporace** (akcionářů, společníků, členů). Věřitelé nemají zpravidla tento proces „pod kontrolou“. Pokud jej pod kontrolou mají, hrozí jim riziko diskvalifikace v pozdějším insolvenčním řízení, zmíněné dále.

Reorganizace je v podstatě restrukturalizace, která probíhá podle přesně stanovených pravidel. Jde o formální proces, který se odehrává v rámci soudního (insolvenčního) řízení. Jejím smyslem je postupně uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu podniku. To vyžaduje opatření k ozdravení hospodaření podniku korporace podle reorganizačního plánu, který přijmou věřitelé a který schválí insolvenční soud. Není ale vyloučeno ani takové pojetí reorganizace, kdy provoz podniku je zachován pouze s cílem podnik prodat. Věřitelé zvolili toto řešení kupř. u společnosti CBPS¹ nebo Kordárna.² **Reorganizace klade důraz na zájem věřitelů.** Ti rozhodují o přijetí reorganizačního plánu a mají dostatek procesních prostředků ke kontrole plnění plánu.

Způsob provedení

Při neformální restrukturalizaci jedná management nebo vlastní krizový tým korporace zpravidla v zájmu majitelů korporace. V jejich zájmu usiluje o zajištění provozního kapitálu, snaží se o restrukturalizaci pohledávek věřitelů (prominutí částí dluhů, příslušenství, odklady splatnosti), případně o kapitalizaci jejich pohledávek. Restrukturalizace bývá založena na konceptu ukončení neefektivních výrob a prodeji nepotřebného majetku (neproduktivního majetku a nepotřebných zásob). Snižují se náklady, ruší se nadstandardní výhody zaměstnanců a managementu. Restrukturalizace může být prováděna i cestou (formálního) procesu přeměny, tedy fúze, rozdělení či převodu jmění na společníka. Primárním cílem je zachovat podnik pro **majitele** korporace. Může (ale nemusí) to mít příznivý dopad i na věřitele korporace.

Reorganizace je nástrojem věřitelů. Sleduje primárně jejich zájem na uspokojení pohledávek. Může (ale nemusí) mít současně příznivý dopad i na majitele korporace. Jde sice o **formální proces** pod kontrolou věřitelů, **způsob provedení jsou ale v podstatě shodné se způsoby provedení restrukturalizace.** Také zde je třeba zajistit financování provozu podniku, lze provést restrukturalizaci pohledávek věřitelů, lze prodat podnik, celou majetkovou podstatu korporace nebo její část. Je také možná fúze korporace s jinou osobou nebo převod jmění na společníka se zachováním či změnou práv věřitelů. Lze vydat aktiva korporace věřitelům nebo je převést na nově založenou korporaci, ve které mají věřitelé majetkovou účast. Hlavním **cílem reorganizace je uspokojit v maximálním rozsahu věřitele korporace**, ať již bude zachována pozice majitelů korporace či nikoli.

Úvěrové financování

Neformální restrukturalizace přináší značná rizika zejména poskytovatelům úvěrového financování (bankám), úvěrují-li korporaci, která již je ve stavu úpadku. Těm hrozí **neúčinnost sjednaného zajištění.** Zákon sice zmiňuje neúčinnost zajištění výslovně jen u nového zajištění již existujícího závazku,³ výčet je ale demonstrativní. Odporovatelnost je možná i v případech, které nejsou v zákoně výslovně vypočteny. Zejména je možná u zajištění, kterým došlo ke zvýhodnění věřitele, jenž poskytl úvěrové financování. Odporovatelnost může být namítána až 5 let zpětně. Velmi rizikové jsou operace, jejichž cílem je jakkoliv vylepšit pozici poskytovatele úvěrového financování na úkor ostatních věřitelů. **Sjednané zajištění nebo jiné právní úkony mohou být také neplatné pro rozpor se zákonem, pokud účastníci právních úkonů věděli o úpadku korporace a nenabýli svá práva v dobré víře.⁴**

1 Insolvenční rejstřík, KSCB 28 INS 2880/2008.

2 Insolvenční rejstřík, KSBR 39 INS 2462/2009.

3 § 241 odst. 3 písm. d) insolvenčního zákona.

V případě reorganizace banka naopak získává velmi komfortní režim úvěrového financování. Její pohledávka z titulu úvěrového financování získává superprioritu a nezpochybnitelné zajištění. Banka, která poskytne úvěrové financování, se dokonce uspokojuje k tíži stávajících zajištěných věřitelů, kteří nevyužili přednostní možnosti poskytnout úvěrové financování.⁵ Z pohledu poskytovatele úvěrového financování představuje reorganizace méně rizikové řešení než neformální restrukturalizace. Banka, jakož i další věřitelé též získávají procesní kontrolu nad aktivitami korporace-dlužníka.

Restrukturalizace pohledávek

Je-li korporace v úpadku a je prováděna neformální restrukturalizace pohledávek věřitelů, hrozí i zde odporovatelnost úkonů. Neúčinné je dřívější splnění dluhu⁶ i jakékoli změny či nahrazování závazků v neprospěch korporace.⁷ Jak již bylo zmíněno v souvislosti s úvěrovým financováním, problematické je též poskytování majetku korporace k zajišťování závazku.⁸ Restrukturalizace pohledávek je navíc v případě úpadku korporace možná jen tehdy, pokud se na tom dohodnou všichni věřitelé. Pokud někdo nesouhlasí s restrukturalizací své pohledávky a dostane méně, než má, existuje zde riziko naplnění skutkové podstaty trestného činu zvýhodnění věřitele.⁹ V rámci adhezního řízení může být požadována náhrada škody vůči konkrétním fyzickým osobám, které prováděly restrukturalizace pohledávek, a to jak na straně dlužníka, tak na straně věřitele.

V případě reorganizace odpadají všechny problémy, nastíněné při neformální restrukturalizaci pohledávek. Rizika se eliminují formálním procesem dosahování shody věřitelů, přičemž zde nemusí být shoda všech věřitelů (hlasuje se většinou podle skupin věřitelů, existují mechanismy na vyloučení hlasu „kverulantů“). Restrukturalizace pohledávek je vtělena do reorganizačního plánu. Pokud reorganizační plán přijmou věřitelé a schválí jej soud, nepřichází v úvahu odporovatelnost úkonů a nevznikají zmíněná civilní ani trestní rizika.

Přesuny majetku

Jsou-li při neformální restrukturalizaci prováděny přesuny majetku korporace, věřitelé nad tím nemají přímou procesní kontrolu. Majetkové dispoziční úkony realizuje management v zájmu majitelů korporace. Pokud se již korporace nachází v úpadku, je zde opět riziko neplatnosti a (zpětné) odporovatelnosti provedených úkonů. Neplatnost právních úkonů může být zhojena až uplynutím vydržecí lhůty. Ta činí 3 roky u věcí movitých a 10 let u věcí nemovitých. Kromě toho ale musí být naplněny další zákonné podmínky vydržení, zejména dobrá víra. Bude-li zjištěna neplatnost dispozičních úkonů, majetek se v insolvenčním řízení zahrne do soupisu majetkové podstaty korporace-dlužníka. Ten, kdo podá žalobu na vyloučení věci z majetkové podstaty, nese důkazní břemeno v tom směru, že úkon proběhl v souladu se zákonem. Odporovatelnost dispozičních majetkových úkonů může být namítána až 5 let zpětně od zahájení insolvenčního řízení.¹⁰ Pokud restrukturalizace probíhá cestou pře-

měny společnosti (fúzí, rozdělením či převodem jmění na společníka), pouhým podáním insolvenčního návrhu se „zablokuje“ proces přeměny a celý projekt přeměny může být neúčinný.¹¹ Mohou vzniknout zbytečné transakční náklady, které by nevznikly, pokud by se přeměna realizovala v rámci reorganizace.

V případě, že jsou majetkové dispozice prováděny v rámci reorganizace, popsána rizika nehrozí. To se týká i případné přeměny společnosti. Majetkové dispoziční úkony probíhají navíc pod přímou procesní kontrolou věřitelů. Ti mají možnost ovlivnit již v rámci přijímání reorganizačního plánu, jaký majetek korporace bude zpeněžen a jak. Následně mají právo kontroly schválených majetkových operací v průběhu celého procesu plnění reorganizačního plánu.¹²

Diskvalifikace věřitele pro účast na restrukturalizaci

Nový insolvenční zákon platí krátkou dobu. Na řadu otázek existují různé názory. Dosud neexistuje v potřebném rozsahu judikatura, sjednocená na úrovni vyšších soudů. Jaká rizika přináší velkým věřitelům aktivní účast při neformální restrukturalizaci korporace-dlužníka, ukazuje běžící případ OP Prostějov.¹³ Soud zde dospěl k závěru, že tím, že se věřitel (banka) účastnil neformální restrukturalizace korporace-dlužníka, vytvořil s ním koncern.¹⁴ Soud proto vyloučil věřitele z úkonů v pozdějším insolvenčním řízení. Nebyla mu umožněna účast ve věřitelském výboru, ač šlo o majoritního věřitele, nemohl hlasovat o osobě insolvenčního správce a otázkou je, nakolik bude moci ovlivnit způsob zpeněžení aktiv korporace-dlužníka a tím i míru svého uspokojení. Hovoří se o tom, že případ OP Prostějov může vést k omezení aktivity bank při „zachraňování“ podniků cestou neformální restrukturalizace.¹⁵

Odpovědnost jednatelů osob

Je třeba ještě zmínit, že rizika neformální restrukturalizace dopadají nejen na právnické osoby, které se příslušných operací účastní, ale i na konkrétní fyzické osoby, které za právnické osoby jednájí. Rizika jsou jak v rovi-

4 Kupř. § 5 insolvenčního zákona ve vazbě na § 39 občanského zákoníku, zejména § 5 písm. c) insolvenčního zákona a contrario.

5 § 357 a § 41 insolvenčního zákona.

6 § 241 odst. 3 písm. a) insolvenčního zákona.

7 § 241 odst. 3 písm. b) insolvenčního zákona.

8 Zejména, ale ne jenom § 241 odst. 3 písm. d) insolvenčního zákona.

9 § 223 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

10 Jeden rok obecně, tři roky v případě osoby blízké dlužníkovi nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern (§ 241 odst. 4 insolvenčního zákona), 5 let při úmyslném jednání (§ 242 odst. 3 insolvenčního zákona).

11 § 5 odst. 3 zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

12 § 355 insolvenčního zákona.

13 Insolvenční rejstřík, sp. zn. KSBR 39 INS 398/2010.

14 Insolvenční rejstřík, č. j. KSBR 39 INS 398/2010-B-127 (protokol o schůzi věřitelů, zejm. str. 8 an.), soud dovedl existenci koncernu z § 66a obchodního zákoníku, který aplikoval ve vazbě na § 53 insolvenčního zákona a také § 59 insolvenčního zákona.

15 Tento článek zachycuje stav ke dni 15. 5. 2010. Insolvenční řízení ve věci OP Prostějov právě probíhá a případem se budou zabývat ještě vyšší soudy. Z toho ještě může vyplynout změna uvedeného právního názoru.

ně civilní, tak v rovině trestní. Otázky spojené s osobní odpovědností jednajících osob představují široké téma a názory na ně se v poslední době dynamicky vyvíjejí. Lze zmínit alespoň to, že osobní odpovědnost členů statutárních orgánů spočívá v ručení za škodu, která vznikne korporaci nebo věřitelům korporace tím, že jednájící osoba nepostupovala s péčí řádného hospodáře.¹⁶ Odpovědnost nenesou jen členové statutárních orgánů, ale i jiné osoby, pokud mají vliv na průběh konkrétních operací.¹⁷ Základní trestněprávní riziko spočívá v naplnění skutkové podstaty trestného činu zvýhodnění věřitele.¹⁸ Tento trestný čin směřuje primárně na osoby, jednájící za dlužníka, který, ač je v úpadku, zmaří byť jen částečně uspokojení svého věřitele zvýhodněním jiného věřitele. Může ale dopadat i na osoby, které s dlužníkem realizovaly příslušné operace (byly na „druhé straně“ smluv). Tyto osoby mohou být organizátory, návodci, pomocníci či spolupachatelé trestného činu.¹⁹ Vůči osobám, které činily konkrétní úkony, mohou být uplatněny nároky na náhradu škody v rámci adhezního řízení (řízení o náhradu škody, které je spojeno s trestním řízením).

Závěry

V případě neformální restrukturalizace se realizuje zájem majitelů korporace. Chybí zde přímá (procesní) kontrola ze strany věřitelů. Neformální restrukturalizace s sebou nese značná rizika, je-li prováděna v době, kdy je již korporace v úpadku. Reorganizace je oproti tomu proces pod kontrolou věřitelů, který se jinak realizuje obdobnými způsoby jako neformální restrukturalizace. Projde-li reorganizace testem zájmu věřitelů (věřitelé přijmou reorganizační plán) a testem zákonnosti (reorganizační

plán je schválen soudem), odpadají všechna rizika neformální restrukturalizace.

Reorganizace představuje bezpečnější řešení než neformální restrukturalizace. V případě předjednané reorganizace může jít o relativně rychlé řešení. O předjednanou reorganizaci jde tehdy, předloží-li dlužník již spolu s insolvenčním návrhem reorganizační plán, přijatý alespoň polovinou zajištěných a polovinou nezajištěných věřitelů.²⁰ K vyjednávání reorganizačního plánu lze využít **předběžného moratoria**.²¹ U předjednané reorganizace také mohou věřitelé již na počátku řízení sami určit insolvenčního správce, k němuž mají důvěru.²²

✿ Autor, pražský advokát, je členem představenstva České advokátní komory a předsedou odborné sekce pro insolvenční právo.

16 § 194 odst. 5 a 6 obchodního zákoníku, platný pro členy představenstev akciových společností a za použití § 135 odst. 2 obchodního zákoníku i pro jednatele společností s ručením omezeným.

17 Kupř. § 66 odst. 6 nebo § 66c obchodního zákoníku.

18 § 223 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (jak byl již dříve zmíněn v souvislosti s neformální restrukturalizací pohledávek).

19 § 23, § 24 a § 113 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

20 § 148 odst. 2 insolvenčního zákona.

21 § 125 insolvenčního zákona.

22 U předjednané reorganizace mohou věřitelé určit osobu insolvenčního správce již reorganizačním plánem ve smyslu § 25 odst. 1 insolvenčního zákona, za podmínky, že jde o osobu, která splňuje zákonné podmínky pro výkon funkce základního insolvenčního správce (u tzv. podlimitních reorganizací dle § 316 odst. 5 insolvenčního zákona), nebo insolvenčního správce se zvláštním povolením u korporací s obrátem nad 100 milionů Kč nebo s více než 100 zaměstnanci (§ 21 až 24 a na základě blanketní normy, obsažené v § 21 odst. 2 insolvenčního zákona, ještě § 3 zákona č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích a § 316 odst. 4 insolvenčního zákona).

Zajišťovací převod práva v insolvenčním řízení

JUDr. MARTIN ŠPIČKA

Hlavním záměrem tohoto článku je seznámit čtenáře se základními atributy právního institutu zajišťovacího převodu práva, jeho současnou právní úpravou a jeho povahou jako zajišťovacího instrumentu z pohledu insolvenční

ho práva. Článek se rovněž zaměřuje na právní postavení věřitele v případě realizace zajišťovacího převodu práva před zahájením insolvenčního řízení, jakož i v případě, kdy je insolvenční řízení zahájeno ještě před realizací zajišťovacího převodu práva. V neposlední řadě je věnována pozornost vlivu povahy předmětu zajišťovacího převodu práva na insolvenční řízení a uspokojení zajištěného věřitele a jeho postavení při různých způsobech řešení úpadku dlužníka, jehož právo bylo za účelem zajištění pohledávky věřitele převedeno na věřitele.

Obecná úprava zajišťovacího převodu práva

Zajišťovací převod práva je právním institutem, jehož současná právní úprava obsažená v občanském zákoníku je velmi stručná a poměrně obecná.¹ Vzhledem k jeho

1 Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v § 553 (Zajištění závazků převodem práva) pouze stanoví, že „splnění závazku může být zajištěno převodem práva dlužníka ve prospěch věřitele (zajišťovací převod práva)“, přičemž je požadována písemná forma smlouvy o zajišťovacím převodu práva.

stručné a obecné právní úpravě se tento institut často stává předmětem soudních sporů a výklad jeho právní úpravy je významně ovlivňován a dotvářen judikaturou. Z tohoto důvodu a také pro snadnější porozumění otázkám souvisejícím s insolvenčí považují za důležité se v úvodu zmínit o základních rysech tohoto institutu, zejména z pohledu aktuální rozhodovací praxe Nejvyššího soudu České republiky.²

Pojem a podstata zajišťovacího převodu

Zajišťovací převod práva je zajišťovací institut, na jehož základě dochází k převodu práva dlužníka (předmětem vždy může být pouze právo dlužníka, nikoli třetí osoby) na věřitele. Předmětem převodu je zpravidla pohledávka, ale může jím být i věcné právo včetně práva vlastnického. Podle povahy převáděného práva může být vedle uzavření písemné smlouvy o zajišťovacím převodu práva potřeba k převodu práva ještě další úkon, např. předání věci (tradice), jedná-li se o movité věci. Zajišťovací převod má akcesorickou povahu a k jeho existenci je nezbytná existence hlavního závazku, na základě kterého je dlužník povinen plnit věřiteli a věřitel je oprávněn požadovat od dlužníka plnění.

Základním rysem institutu zajišťovacího převodu práva je podmíněnost převodu práva z dlužníka na věřitele. Strany uzavírají smlouvu o zajišťovacím převodu práva s úmyslem, aby nešlo o převod trvalý, ale jen o převod dočasný, a to za účelem zajištění pohledávky věřitele. Podle aktuální judikatury Nejvyššího soudu má být institut zajišťovacího převodu práva vnímán jako **ujednání s rozvazovací podmínkou** (a to i v případě, že rozvazovací podmínka není ve smlouvě o zajišťovacím převodu práva výslovně uvedena), jejímž splněním se vlastníkem práva opět stává bez dalšího původní vlastník, tedy dlužník, který toto zajištění poskytl.

Dřívější judikatura Nejvyššího soudu také připouštěla další možnost sjednání zajišťovacího převodu práva, tzv. **fiduciární převod**. Podstatou fiduciárního převodu je, že řádným splněním zajištěné pohledávky nedojde automaticky k obnovení práva původního vlastníka, ale dlužník (po řádném splnění již bývalý dlužník) má pouze právo požadovat zpětný převod práva na svou osobu. Tuto možnost však již Nejvyšší soud ve své aktuální rozhodovací praxi odmítl a připouští pouze možnost sjednání zajišťovacího převodu práva s rozvazovací podmínkou.

Propadná zástava

Smlouva o zajišťovacím převodu práva může být postižena neplatností i v jiných specifických případech, zejména jedná-li se o tzv. propadnou zástavu. **Zakázána jsou zejména ujednání, na základě kterých by se věřitel okamžikem prodlení dlužníka se zajištěným plněním stával trvalým (tj. nepodmíněným) vlastníkem převedeného práva, resp. by předmět zajišťovacího práva propadl v jeho prospěch, dále pak ujednání, na základě kterých by věřitel získal právo si předmět zajišťovacího převodu za určitou**

předem stanovenou cenu (bez ohledu na skutečnou cenu) ponechat. Neplatná by byla také smlouva založená na **podmínce odkládací, nikoli rozvazovací, tj. smlouva obsahující ujednání, na jehož základě by převáděné právo přešlo na věřitele až v okamžiku prodlení dlužníka s plněním takto zajištěného závazku.**

Možnosti realizace zajišťovacího převodu práva

Zajišťovací převod práva je institut sloužící nejen k zajištění, ale i k případnému uspokojení věřitele. Věřitel má možnost v případě prodlení dlužníka s plněním zajištěného závazku uspokojit se z předmětu zajištění. **Pokud by smlouva o zajišťovacím převodu práva neobsahovala ujednání stran o způsobu realizace zajišťovacího převodu práva v případě prodlení dlužníka, byla by podle názorů Nejvyššího soudu absolutně neplatná pro neurčitost.** S odkazem na aktuální judikaturu Nejvyššího soudu se typově nabízejí dvě formy ujednání upravující vypořádání vztahů mezi dlužníkem a věřitelem v případě dlužníkovy prodlení s úhradou zajištěné pohledávky.

Zajišťovací převod práva lze sjednat jednak formou kupní smlouvy, ve které bude splatnost dohodnuté kupní ceny vázána k okamžiku splatnosti zajišťované pohledávky s tím, že bude-li zajištěná pohledávka včas a řádně splněna (čímž se obnoví vlastnické právo dlužníka), zanikne věřiteli povinnost k úhradě kupní ceny, a pro případ, že nedojde k řádné a včasné úhradě zajištěné pohledávky, započte se kupní cena za předmět zajištění na zajišťovanou pohledávku. Věřitelovo vlastnictví, jež se stalo trvalým, již nebude moci být zpochybněno a výše tzv. hypochroty (tj. přebytku zpeněžení), nebo naopak nedoplatku kupní ceny, bylo-li plnění jen částečné, bude od počátku zřejmá.

V tomto případě se ovšem smluvní strany nevyhnou potřebě zvážit, zda věřitel má zájem na tom, aby se stal za daných podmínek trvalým vlastníkem věci tvořící předmět zajišťovacího převodu práva; věřitel by se v takovém případě měl smluvně pojistit i proti tomu, aby v důsledku účelového chování dlužníka (spočívajícího v tom, že dlužník ke dni splatnosti neuhradí jen minimální část zajištěné pohledávky) nebyl nucen vracet jako důsledek dlužníkovy prodlení podstatnou část kupní ceny.

Zajišťovací převod vlastnického práva lze také sjednat **formou ujednání, podle kterého bude věřitel oprávněn majetek zpeněžit dohodnutým způsobem a vrátit dlužníku případný přebytek zpeněžení.** Takové ujednání (jehož předpokladem je, že až do zpeněžení zajištění bude dlužník v prodlení s plněním zajištěné pohledávky), se však neobejde bez dohody o tom, jaký vliv na vlastnické právo věřitele k takovému majetku bude mít případné, byť pozdní, uspokojení pohledávky dlužníkem z jiných zdrojů a na jaký účel mají být v této době použity užitky vzešlé ze zajištění.

² V této souvislosti odkazují zejména na rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Odo 95/2006.

Zajišťovací převod práva v insolvenčním řízení

Povaha pohledávky zajištěné zajišťovacím převodem práva

Pohledávka, jejíž zaplacení je zajištěno zajišťovacím převodem práva, je pro účely insolvenčního řízení považována za pohledávku zajištěnou. Věřitel, který má vůči dlužníkovi takto zajištěnou pohledávku, je dle insolvenčního zákona³ zajištěným věřitelem [tím je podle § 2 písm. g) insolvenčního zákona ten věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy]. V případě, že by pohledávka byla zajištěna jiným zajišťovacím instrumentem než v insolvenčním zákoně uvedeným, nebude se jednat o zajištěného věřitele a takto zajištěné pohledávky budou v insolvenčním řízení považovány za nezajištěné. Je-li hodnota zajištění nižší než výše zajištěné pohledávky, bude neuspokojená část pohledávky uspokojována v rozvrhu spolu s ostatními pohledávkami nezajištěných věřitelů.

Aby pohledávka náležela do režimu zajištěných pohledávek, **musí být zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka. Do majetkové podstaty náleží majetek, jenž:**

(i) v případě, že insolvenční návrh podal dlužník, patřil dlužníkovi ke dni zahájení insolvenčního řízení, nebo

(ii) v případě, že se jedná o insolvenční návrh podaný věřitelem, patřil dlužníkovi:

a) v době, kdy insolvenční soud nařídil zcela nebo zčásti omezit právo dlužníka s majetkem nakládat, anebo

b) v době, kdy insolvenční soud vydal rozhodnutí o úpadku dlužníka.

V obou případech patří do majetkové podstaty také majetek, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení. I když předmět zajišťovacího převodu práva není v rozhodné době ve vlastnictví dlužníka, náleží přesto do majetkové podstaty, neboť převod práva na věřitele je pouze převodem podmíněným, tj. nejedná se o trvalý převod práva, nýbrž pouze o dočasný převod. Opačný závěr by byl v rozporu s výše uvedeným smyslem institutu zajištěného věřitele v insolvenčním řízení.

Pohledávky zajištěné zajišťovacím převodem práva nejsou tedy vyňaty z dosahu insolvenčního řízení. **V případě insolvence dlužníka náleží právo, které je předmětem zajišťovacího převodu, do majetkové podstaty a uspokojení tímto způsobem zajištěných pohledávek věřitele se realizuje v rámci insolvenčního řízení.** V tomto řízení patří takový věřitel mezi zajištěné věřitele a má nárok na to, aby jeho zajištěná pohledávka byla uspokojena přímo z práva, které je předmětem zajišťovacího převodu práva.

Realizace zajišťovacího převodu práva před zahájením insolvenčního řízení

Jiná je ovšem situace, jestliže právo uspokojit se z předmětu zajištění nastane před zahájením insolvenčního řízení. Pro stanovení toho, která z těchto skutečností fakticky nastane dříve (tj. zahájení insolvenčního řízení, nebo právo uspokojit se z poskytnutého zajištění), bude důležité znění smlouvy o zajišťovacím převodu práva, zejména na jaké podmínky je vázáno právo věřitele uspokojit se z poskytnutého zajištění. Nejčastěji bude toto právo spojeno s porušením závazku dlužníka řádně a včas splatit zajištěnou pohledávku, ale vždy bude záležet na znění konkrétní smlouvy.

Podstatné z hlediska insolvenčního řízení je posouzení otázky, který okamžik je určující pro stanovení přednosti realizace zajišťovacího převodu práva mimo insolvenční řízení před uplatněním zajištěné pohledávky v rámci insolvenčního řízení. Dle výše uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu je tímto rozhodujícím okamžikem až vlastní realizace zajišťovacího převodu práva, resp. její faktický výkon, a nikoli již vznik práva věřitele realizovat předmět zajištění stanoveným způsobem.

Platné trvání zajišťovacího převodu práva, neboli podmíněná existence vlastnictví věřitele, který věc/právo sloužící k zajištění dosud nezpeněžil způsobem dohodnutým ve smlouvě o zajišťovacím převodu práva, ani se formou zápočtu dohodnuté kupní ceny na zajištěnou pohledávku nestal trvalým vlastníkem věci/práva (viz možnosti realizace zajišťovacího převodu práva), totiž zakládá věřiteli pouze právo přihlásit svou pohledávku vůči dlužníkovi do insolvenčního řízení. Jsou sice dány podmínky pro to, aby věřitel mohl své právo realizovat a stát se plnohodnotným vlastníkem, ale fakticky k takové realizaci nedošlo a jeho vlastnictví je tedy stále podmíněné. Takový věřitel je tedy ve stejném právním postavení jako ostatní zajištění věřitelé, neboť jeho právo k předmětu zajištění je stále podmíněné a možnost naplnění rozvazovací podmínky stále existuje. Tento právní výklad je analogický s úpravou zástavního práva, v jehož rámci je možné kdykoli před samotnou realizací zástavního práva splatit zajištěné pohledávky a zástavní právo tím ze zákona zaniká.

Pokud nastaly podmínky pro realizaci tohoto zajištění, avšak věřitel věc/právo nezpeněžil nebo se nestal jejím/jeho trvalým vlastníkem v důsledku započtení kupní ceny dříve, než nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, insolvenční správce může zahrnout předmět zajišťovacího převodu práva do majetkové podstaty a není pravděpodobné, že by věřitel uspěl s případnou žalobou na vyloučení tohoto majetku z majetkové podstaty (tzv. incidenční žaloba). Věřitel pak může uspokojit své zajištěné pohledávky pouze v rámci insolvenčního řízení jako zajištěný věřitel.

Pokud však před zahájením insolvenčního řízení věřitel oprávněně realizuje zajištění (v souladu s dohodnutými podmínkami) a uspokojí tímto způsobem své pohledávky, insolvenční správce není oprávněn zahrnout předmět

³ Insolvenčním zákonem se v tomto článku rozumí zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

jíž realizovaného zajišťovacího převodu do majetkové podstaty. Pro případ, že by tak přesto učinil, uplatní se pravidla uvedená dále v textu.

Postavení věřitele ve vztahu k účinkům zahájení insolvenčního řízení

Účinky zahájení insolvenčního řízení

Pro postavení věřitele a jeho možnost realizace zajištění je rozhodující okamžik zahájení insolvenčního řízení. Insolvenční řízení je zahájeno dnem, kdy návrh na jeho zahájení dojde věcně příslušnému soudu. Zahájení insolvenčního řízení oznámí insolvenční soud vyhláškou, kterou zveřejní nejpozději do dvou hodin po doručení insolvenčního návrhu, a to v insolvenčním rejstříku. Okamžikem zveřejnění vyhlášky v insolvenčním rejstříku nastávají účinky zahájení insolvenčního řízení.

Zahájení insolvenčního řízení má dle § 109 insolvenčního zákona zejména tyto účinky:

(i) pohledávky týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou;

(ii) právo na uspokojení ze zajištění lze uplatnit jen za podmínek stanovených insolvenčním zákonem;

(iii) výkon rozhodnutí či exekuci na majetek dlužníka lze nařídit, ale nelze je provést.

S ohledem na výše uvedené tedy **k omezení věřitelova práva zpeněžit předmět zajištění dochází okamžikem zahájení insolvenčního řízení.** Od tohoto okamžiku může svou pohledávku uplatnit pouze jejím přihlášením do insolvenčního řízení. Pro omezení věřitelova oprávnění realizovat své zajištění ve formě zajišťovacího převodu práva je tedy vždy rozhodující okamžik zahájení insolvenčního řízení.

Prodlení s úhradou pohledávky vyplývající z primární (např. úvěrové) smlouvy je pouze jakýmsi startovacím mechanismem pro proces realizace zajištění a uspokojení věřitele z předmětu zajištění. Vždy samozřejmě bude záležet na podmínkách konkrétní smlouvy, jak dlouhá bude časová prodleva mezi porušením povinnosti a realizací zajištění, nicméně samotné prodlení s úhradou pohledávky není překážkou pro to, aby byl předmět zajištění zahrnut do majetkové podstaty v rámci insolvenčního řízení.

Neoprávněná realizace zajištění po zahájení insolvenčního řízení

Právní úkon, kterým by věřitel realizoval své zajištění až po zahájení insolvenčního řízení, bude neplatný pro rozpor se zákonem, a to podle obecných ustanovení občanského zákoníku (§ 39 občanského zákoníku). Insolvenční zákon obsahuje speciální ustanovení týkající se neplatnosti právních úkonů, jejichž cílem je řešit zjištění neplatnosti právního úkonu takovým způsobem, který by vylučoval neodůvodněné zkracování majetkové podstaty (§ 231 až 234 insolvenčního zákona). Podle těchto ustanovení neplatnost právních úkonů v průběhu insolvenčního řízení zjišťuje pouze insolvenční soud, a to buď

jako předběžnou otázku, nebo v rámci incidenčního sporu. Žalobu v tomto sporu mohou podat věřitelé, dlužník s dispozičními oprávněními (tj. po dobu do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku konkurzem), insolvenční správce a státní zastupitelství. Insolvenční správce musí být vždy buď žalovaný, nebo žalující.

Zjistí-li insolvenční soud pravomocným rozhodnutím neplatnost právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, musí být vydán majetkový prospěch získaný plněním z neplatného právního úkonu. V případě neoprávněné realizace zajištění by tak byl věřitel povinen vydat majetkový prospěch, který realizací zajištění získal.

Došlo-li již ke zpeněžení předmětu zajištění, lze platnost smluv, kterými k takovému zpeněžení došlo, napadnout účastníky insolvenčního řízení jen žalobou podanou u insolvenčního soudu, a to nejpozději do skončení insolvenčního řízení. Jde o incidenční spor ve smyslu insolvenčního zákona (tj. spor vyvolaný insolvenčním řízením, k jehož projednání je vylučně příslušný insolvenční soud). Toto ustanovení dopadá na výše uvedenou situaci, kdy by věřitel neoprávněně realizoval své zajištění až po zahájení insolvenčního řízení.

Vyloučení majetku z majetkové podstaty

Majetkové hodnoty, které jsou předmětem zajištění, zahrne insolvenční správce do majetkové podstaty. Do majetkové podstaty náleží i majetek jiných osob než dlužníka, stanoví-li tak zákon, zejména, jde-li o plnění z neúčinných právních úkonů. Domnívá-li se určitá osoba, že insolvenční správce do majetkové podstaty zahrnul i majetek, který do ní nepatří, může podat k insolvenčnímu soudu proti insolvenčnímu správci žalobu na vyloučení určitého majetku z majetkové podstaty, a to do 30 dnů od doručení vyznění o soupisu majetkové podstaty. Do skončení řízení nesmí insolvenční správce zpeněžit majetek, který je předmětem žaloby.

Ve vztahu k zajišťovacímu převodu práva může být vylučovací žaloba úspěšná v případech, kdy věřitel realizuje své zajištění před zahájením insolvenčního řízení (např. se stane vlastníkem věci formou zápočtu dohodnuté kupní ceny na zajištěnou pohledávku) a předmět zajištění bude správcem přesto zahrnut do majetkové podstaty. Pokud by byla taková věc zpeněžena, ačkoli neměla být zahrnuta do majetkové podstaty, má vlastník právo na vydání výtěžku zpeněžení. V případě, že by věřitel realizoval zajištění prostřednictvím prodeje předmětu zajištění, bude oprávněn podat vylučovací žalobu nový vlastník předmětu zajištění. Naopak, jak již bylo řečeno výše, nedojde-li k realizaci zajištění před zahájením insolvenčního řízení a vlastnictví věřitele bude nadále jen podmíněné, je zahrnutí předmětu zajištění do majetkové podstaty oprávněné a věřitel s vylučovací žalobou pravděpodobně neuspěje.

Uspokojení zajištěného věřitele

Je-li insolvenční řízení zahájeno dříve, než má zajištěný věřitel možnost realizovat své zajištění, jeho pohledávka

může být uspokojena pouze v rámci insolvenčního řízení. V něm vystupuje v pozici zajištěného věřitele a jako takový své pohledávky (v rozsahu zajištění) uspokojuje z majetkových hodnot, kterými byly jeho pohledávky zajištěny, resp. z výtěžku zpeněžení těchto majetkových hodnot. Tento postup platí zejména pro řešení úpadku konkurzem, na jehož základě obecně dochází k poměrnému uspokojování pohledávek věřitelů z výnosu zpeněžení majetkové podstaty.

V případě, že existuje více zajištěných věřitelů, jejichž pohledávky jsou zajištěné stejnými majetkovými hodnotami, je pro pořadí jejich uspokojení rozhodující doba vzniku zajištění. Neuspokojená část pohledávek zajištěného věřitele se považuje za přihlášenou pohledávku a uspokojí se v rámci uspokojení všech běžných (tj. nezajištěných) pohledávek.

Jeden z rozdílů oproti uspokojení věřitele ze zajištění mimo insolvenční řízení spočívá v tom, že realizaci zajištění provádí insolvenční správce, nikoli věřitel. Insolvenční správce je při zpeněžení vázán pokyny zajištěného věřitele. Náklady spojené s provedením pokynu zajištěného věřitele nese sám zajištěný věřitel. Tyto pokyny může insolvenční správce odmítnout, má-li za to, že může předmět zajištění zpeněžit výhodněji. V takovém případě insolvenční správce požádá insolvenční soud o jejich přezkoumání v rámci dohledné činnosti.

Výtěžek zpeněžení vydá insolvenční správce se souhlasem insolvenčního soudu zajištěnému věřiteli. Nejdříve však odečte náklady spojené se správou, náklady spojené se zpeněžením a částku připadající na odměnu insolvenčního správce.

Vliv povahy předmětu zajišťovacího převodu práva na insolvenční řízení

Obecně lze říci, že ve vztahu k insolvenčnímu řízení nejsou rozdíly v tom, je-li předmětem zajišťovacího převodu právo k věci movité či věci nemovité. Insolvenční zákon nečiní mezi těmito kategoriemi žádné rozdíly, jak movité tak nemovité věci náleží do majetkové podstaty dlužníka. Stejný závěr platí i ve vztahu k zajištění.

I v případě úspěšné realizace zajištění ze strany věřitele před zahájením insolvenčního řízení nejsou stanoveny žádné odlišnosti s ohledem na povahu předmětu zajištění. Z praktického hlediska mohou rozdíly spočívat v rychlosti a efektivnosti realizace zajištění (např. věci movité lze snadněji a rychleji převést/prodat než věci nemovité).

Oproti předchozí právní úpravě obsažené v zákoně č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, se **dle současného insolvenčního zákona prohlášením konkurzu nepřerušuje řízení o provedení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí, pokud se pořadí takového zápisu řídí dnem, který předchází prohlášení konkurzu.** Pokud tedy v praxi nastane situace, kdy je např. provedena realizace zajištění prodejem nemovitosti, rozhodující pro posouzení těchto vztahů bude den podání návrhu na vklad těchto skutečností do katastru nemovitostí. Pokud tento den předchází prohlášení kon-

kurzu, řízení o vkladu vlastnického práva se nepřerušuje a dojde k převodu nemovitosti.

Postavení zajištěného věřitele při různých způsobech řešení úpadku

Insolvenční zákon v zásadě připouští tři způsoby řešení úpadku, a to konkurz, reorganizaci a oddlužení. Pro všechny tyto způsoby řešení úpadku platí výše uvedené ve vztahu k možnostem realizace zajišťovacího převodu práva před zahájením insolvenčního řízení a k privilegovanému postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení.

Konkurz

Konkurz je způsobem řešení úpadku spočívajícím v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkurzu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak. Postavení a způsob uspokojení zajištěného věřitele v rámci konkurzu byl blíže popsán výše.

Reorganizace

Reorganizací se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle reorganizačního plánu, který schvaluje insolvenční soud. Ten také provádí průběžnou kontrolu plnění reorganizačního plánu ze strany věřitelů. Reorganizací lze řešit úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka, který je podnikatelem a jestliže jeho celkový obrat za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu dosáhl alespoň částky 100 000 000 Kč, nebo zaměstnával-li dlužník nejméně 100 zaměstnanců v pracovním poměru.

Reorganizační plán musí být schválen věřiteli dlužníka (přičemž každý zajištěný věřitel tvoří samostatnou skupinu) a také insolvenčním soudem. K tomu je třeba splnit několik podmínek, zejména aby (i) jej přijala každá skupina věřitelů, nebo aby byl ve vztahu ke skupině věřitelů, která jej nepřijala, spravedlivý, a aby (ii) každý věřitel podle něj získal plnění, jehož celková současná hodnota je ke dni účinnosti reorganizačního plánu stejná nebo vyšší než hodnota plnění, které by zřejmě obdržel, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkurzem, ledaže přijímající věřitel souhlasí s nižším plněním.

Ve vztahu ke každé skupině zajištěných věřitelů, která jej nepřijala, se považuje reorganizační plán za spravedlivý, mají-li podle něj věřitelé této skupiny získat k zajištění svých pohledávek stejný nebo obdobný druh zajištění, v témže pořadí, ke stejnému nebo obdobnému majetku dlužníka, případně k jinému majetku dlužníka nejméně stejné hodnoty, stanovené ke dni účinnosti reorganizačního plánu, a obdržet plnění, jehož současná hodnota ke dni účinnosti reorganizačního plánu se bude rovnat nejméně hodnotě zajištění stanovené ve znaleckém posudku.

Ilustrační foto

Postavení zajištěných věřitelů je tedy v rámci reorganizace rozdílné oproti konkurzu, nicméně stále tvoří privilegovanou skupinu a mají právo být uspokojeni podle výše svého zajištění.

Oddlužení

Oddlužení je způsob řešení úpadku, jenž se může týkat pouze dlužníků, kteří nejsou podnikateli. Oddlužení nabízí možnost řešení úpadku pomocí splátkového kalendáře nebo formou jednorázového vyrovnání, přičemž tento způsob je praktický zejména pro fyzické osoby. Pro zajištěné věřitele je důležité, že i v rámci oddlužení uspokojují své pohledávky z poskytnutého zajištění. Pohledávky nad zajištěnou výši jsou uspokojovány poměrně spolu s ostatními nezajištěnými pohledávkami (podle postupů stanovených pro oddlužení).

Závěr

Ve vztahu k institutu zajišťovacího převodu práva je třeba zdůraznit zejména následující skutečnosti. **Současná právní úprava institutu zajišťovacího převodu práva je velmi stručná, obecná a zcela nedostatečná, z tohoto důvodu Nejvyšší soud v rámci své rozhodovací činnosti volí poměrně restriktivní výklad, na jehož základě je řada ujednání stíhána neplatností.** Dle současné interpretace Nejvyššího soudu není možný tzv. fiduciární převod práva, zajišťovací převod práva lze sjednat jen jako převod s rozvazovací podmínkou a vždy se jedná pouze o podmíněný převod. Vždy je nutné sjednat způsob realizace uspokojení věřitele ze zajištění, přičemž judikatura Nejvyššího soudu připojí v zásadě pouze dvě formy ujednání, a to (i) realiza-

ci zajištění formou kupní smlouvy s předem dohodnutou kupní cenou a možností zápočtu této kupní ceny na nesplacenou zajištěnou pohledávku, nebo (ii) realizaci prostřednictvím prodeje předmětu zajištění a uspokojení věřitele z výtěžku tohoto prodeje.

Ve vztahu k insolvenčnímu řízení je nutno zejména upozornit na skutečnost, že **věřitel, jehož pohledávky jsou zajištěné zajišťovacím převodem práva, je v insolvenčním řízení zajištěným věřitelem, který má právo se uspokojit z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění.** K uspokojení zajištěné pohledávky takto zajištěného věřitele mimo rámec insolvenčního řízení může dojít jen tehdy, pokud realizuje své zajištění dříve, než dojde k zahájení insolvenčního řízení. V opačném případě (bude-li insolvenční řízení zahájeno dříve) se zajištěný věřitel nestane nepodmíněným vlastníkem předmětu zajištění a není oprávněn realizovat své zajištění jinak než prostřednictvím insolvenčního řízení. Pro omezení věřitelova práva zpeněžit předmět zajištění je rozhodující okamžik zahájení insolvenčního řízení, nikoli okamžik prodlení s úhradou pohledávky, ke které se vztahuje zřízené zajištění. Neoprávněná realizace zajištění po zahájení insolvenčního řízení je neplatná pro rozpor se zákonem. O této neplatnosti rozhoduje insolvenční soud. V případě neplatnosti musí být vydán majetkový prospěch získaný plněním z neplatného právního úkonu. Postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení není závislé na povaze předmětu zajištění, resp. nezáleží na tom, jde-li o věc movitou, či nemovitou. Zajištěný věřitel má v zásadě postavení zajištěného věřitele bez ohledu na způsob řešení úpadku.

✿ Autor je advokátem v Praze.

Perpetuatio fori v řízeních péče soudu o nezletilé

JUDr. SIMONA CORRADINIOVÁ

Úvod

Očekávala bych, že otázka určování místní příslušnosti soudu k vedení toho kterého řízení nebude v praxi působit žádné problémy. O to více bych si ze zřejmých důvodů takový stav přála u soudních řízení týkajících se péče o nezletilé, kde je rychlost soudního řešení jednotlivých kauz jedním z předpokladů náležité ochrany práv dotčených osob. Tomu by ostatně mělo napomáhat i ustanovení § 88 písm. c) o. s. ř., určující výlučnou místní příslušnost pro všechna řízení týkající se péče o nezletilé takřkajíc *in claris*.

S doručením návrhu soudu na úpravu jakékoliv otázky jsou spojeny procesní následky, z nichž základním je zahájení soudního řízení. K tomuto okamžiku si soud posoudí svou věcnou a místní příslušnost a nadále koná úkony dle pravidel stanovených příslušnou procesní normou.

V řízeních ve věcech nezletilých ovšem soudní praxe tento postup aplikuje v odlišném pojetí, jelikož svou místní příslušnost posuzuje nikoliv k okamžiku zahájení toho kterého řízení (určení styku s rodičem, zvýšení výživného, změna výchovy ad.), nýbrž k okamžiku, kdy byla místní příslušnost určena poprvé, tj. když došlo k zahájení prvního řízení ve věci péče soudu o konkrétní nezletilé dítě (např. k okamžiku zahájení deset let starého řízení o úpravě práv a povinností k nezletilému dítěti pro dobu po rozvodu manželství jeho rodičů). Takto určená místní příslušnost je následně soudy využívána po celou dobu nezletilosti dítěte, tj. až do dovršení jeho 18. roku věku.¹

Problém nastává v okamžiku, kdy je např. návrh na zvýšení výživného podán u soudu, v jehož obvodu je aktuální bydliště nezletilého, a oslovený soud vysloví svou místní nepřislusnost s odůvodněním, že dle zásady *perpetuatio fori* je místně příslušným k projednání a rozhodnutí o podaném návrhu soud, který jako první uznal svou místní příslušnost, resp. soud, na něhož byla místní příslušnost přenesena.

Obávám se, že modelově popsany přístup soudní praxe nemá ani oporu v zákoně, ani není důsledkem výkladu ústavně konformního. Výsledkem je kromě dalšího prodloužení délky řízení ve věcech, které by se měly projednávat bez zbytečných průtahů, a právní nejistota navrhovatele, který soud bude věc meritorně projednávat.

Skutkový základ

Matka podala návrh na zvýšení výživného pro svého nezletilého potomka v situaci, kdy poslední soudní úprava výše výživného proběhla před šesti lety. Vzhledem ke skutečnosti, že posledních pět let matka i potomek žili v obvodu jiného okresního soudu, než který do té doby rozhodoval, podala návrh na zvýšení výživného u soudu určeného podle ustanovení § 88 písm. c) o. s. ř. (tj. podle aktuálního bydliště). Tento soud ovšem usnesením vyslovil svou místní nepřislusnost a uvedl, že s odkazem na ustanovení § 177 odst. 2. o. s. ř. bude po právní moci usnesení věc postoupena soudu místně příslušnému (tj. určenému dle posledního – šest let starého – řízení ve věcech péče o nezletilé).

Podle jmenovaného soudu je údajně nezbytné, aby právě tento (původní) soud jako soud místně příslušný vedl řízení o zvýšení výživného a případně, budou-li splněny zákonné předpoklady, rozhodl v souladu s ustanovením § 177 odst. 2 o. s. ř. o přenesení místní příslušnosti.

Zásada *perpetuatio fori* a její prolomení v řízeních péče soudu o nezletilé

Zásada *perpetuatio fori*, tedy trvání soudní příslušnosti, spočívá v tom, že soudní příslušnost jednou v řízení stanovená trvá až do jeho ukončení, bez ohledu na pozdější změny okolností, které jsou pro stanovení místní příslušnosti rozhodné. Tak praví právní teorie i soudní praxe.²

Zákon sám ve svém ustanovení § 11 odst. 1 o. s. ř., věta druhá, stanoví, že „Pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení.“

Z hlediska této zákonné dikce je zřejmé, že se pro účely stanovení místní příslušnosti počítá se dvěma hlavními časovými určeními. Prvním je zahájení řízení, druhým pak jeho skončení. V obou těchto případech je přitom ze zákona zcela jasně patrné, jaké právní skutečnosti a k jakému okamžiku zahájení i skončení soudního řízení způsobují, přičemž pro účely tohoto článku postačí

1 Srov. Winterová, A. a kolektiv: *Civilní právo procesní*, 5. aktualizované vydání, Linde Praha, 2008, s. 127-128. Dále viz Drápal, L., Bureš, J. a kol.: *Občanský soudní řád I § 1 až § 200za. Komentář*, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, s. 1333.

2 Winterová, A. a kolektiv: *Civilní právo procesní*, 5. aktualizované vydání, Linde, Praha 2008, s. 127. Drápal, L., Bureš, J. a kol.: *Občanský soudní řád I § 1 až § 200za. Komentář*, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, s. 67.

uvést, že se tak děje mj. doručením příslušného procesního návrhu soudu a vydáním meritorního rozhodnutí ve věci samé, které nabylo právní moci.³

Rízení ve věcech nezletilých jsou jedním ze zákonem předvídaných případů, kdy je možné, aby došlo k prolomení zásady trvání soudní příslušnosti. Právním základem pro takový postup je **ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř., který stanoví, že změní-li se okolnosti, podle nichž se posuzuje příslušnost, může příslušný soud přenést svou příslušnost na jiný soud, jestliže je to v zájmu nezletilého.**⁴

Zákonná dikce zde jasně směřuje k založení oprávnění, nikoliv povinnosti, soudu přenést svou místní příslušnost, jsou-li splněny zákonem přepokládané podmínky. Těmi jsou kumulativně změna okolností rozhodných pro posouzení místní příslušnosti soudu a zájem nezletilého.

Pravděpodobně je možné se shodnout, že důvodem pro určení výlučné místní příslušnosti v opatrovnických řízeních **byl zájem na tom, aby o záležitostech nezletilého rozhodoval vždy ten soud, v jehož obvodu se nezletilý dlouhodoběji zdržuje, a je mu tedy nejbližší**; výhodou je i to, že odpadá nutnost dožadání mezi správními úřady odpovědnými za výkon funkce opatrovníka nezletilého v takových řízeních, např. pro účely místních šetření apod.

Toto kogentní ustanovení je v zákoně obsaženo právě proto, aby se jím řídilo každé řízení týkající se konkrétního nezletilého. Není tedy dle mého názoru možné, aby soud tuto zákonnou úpravu pomínil s odkazem na princip trvání soudní příslušnosti, *nota bene* určený v jiném (předcházejícím) soudním řízení. Domnívám se, že ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř. je možné aplikovat pouze v přímé návaznosti na ustanovení § 11 odst. 1 o. s. ř., tj. v řízení zahájeném, trvajícím a neskončeném. Toto ustanovení, dávající soudu právo prolomit jinak platnou zásadu *perpetuatio fori*, se musí vztahovat na každý soud, který vede řízení ve věcech péče o nezletilé, nikoliv jen na ten z nich, který svou místní příslušnost shledal poprvé.

Soudní praxe je ovšem od názoru výše uvedeného odlišná a princip *perpetuatio fori* **rozšiřuje za hranice jednotlivých řízení** (dle mého názoru tak i za hranice zákona), přiznává mu platnost a závaznost nejen pro soud, který svou příslušnost takto jako první uznal, ale i pro všechny ostatní soudy a pro všechna řízení, která se v budoucnu a po celou dobu nezletilosti dotčené osoby mohou konat.

Zastávám názor, že je nutné, aby se otázka místní soudní příslušnosti posuzovala při zahájení každého samostatného řízení péče soudu o nezletilé, neboť tím se v každém takovém řízení prozkoumá naplnění podmínek stanovených v § 88 písm. c) o. s. ř., který je v podstatě zákonem vyjádřením materiálního hlediska „zájmu nezletilého“ v otázce místní příslušnosti.⁵

Domnívám se proto, že **soudobý přístup k posuzování místní příslušnosti a k výjimce ze zásady *perpetuatio fori* je postaven na smíšení, resp. záměně pojmů „řízení“ (§ 11 odst. 2 o. s. ř.) a „věc“ (§ 176 an. o. s. ř.),** kdy soudy dovozují skončení věci (řízení) až dovršením zletilosti dotčeného. Význam § 88 písm. c) o. s. ř. je tak značně zreleativizován.

Přístup soudní praxe

V komentářích⁶ k ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř. se jako nosný většinou uvádí judikát Nejvyššího soudu starý 40 let (Ncd 127/70), který stanoví, že „*I když je příslušnost pro řízení ve věcech péče o nezletilé upravena ustanovením § 88 písm. c) o. s. ř., je nutno mít na zřeteli, že toto ustanovení určuje příslušnost jen pro řízení, v němž má dojít k prvému opatření soudu. Jakmile je příslušnost soudu jednou určena, zůstává tento soud nadále příslušným pro další řízení, v němž má být učiněno další opatření soudu, i kdyby se změnilly podmínky, které rozhodly o jeho příslušnosti (§ 11 odst. 1 o. s. ř.). Ke změně může dojít jen postupem podle § 177 odst. 2 o. s. ř.; dokud však nedojde k postupu podle § 177 odst. 2 o. s. ř., zůstává soud, jednou co do místní příslušnosti určený, nadále příslušným soudem, i když nezletilý změní své bydliště, popř. pobyt. (...) Nejde-li (...) o (...) čistě jednorázové opatření, je nutno pohlížet na všechna řízení jako na celek a trvat na zásadě § 11 odst. 1 o. s. ř.; jinak by ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř. pozbylo jakýkoli smysl, jestliže se uznává, že zpravidla nemá docházet k postupu podle § 177 odst. 2 o. s. ř. před meritorním vyřízením konkrétního návrhu.*“⁷

Argumentační linie, kterou v citovaném rozhodnutí nastavil Nejvyšší soud ČR, je zachovávána až do současnosti. K záležitosti se v pozdější době vyjádřil např. Krajský soud v Brně, který ve svém usnesení ze dne 30. 12. 2004, **sp. zn. 4 Rodo 17/2004**, uvedl, že „*Podle § 11 odst. 1 o. s. ř. trvá příslušnost soudu jednou založená až do uzavření věci, i když se změnilly okolnosti, které rozhodly o příslušnosti. Věci péče soudu o nezletilé mohou trvat u dětí až do jejich zletilosti.*“

Pochybnosti ve mně budí použitý výraz „uzavření věci“. Odvolává-li se totiž soud na ustanovení § 11 odst. 1 o. s. ř., potom by měl striktně používat pojem „řízení“. Ten je totiž pro určení místní příslušnosti dle použitého ustanovení podstatný a ten by měl dle mého názoru vystupovat jako korektiv pro posuzování místní příslušnosti ze strany soudu, jemuž byl např. doručen návrh na zahájení toho kterého řízení.

3 Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Nd 100/2001 ze dne 17. 4. 2001, kde NS stanoví, že „Při řešení otázky místní příslušnosti soudu se vychází ze zásady *perpetuatio fori*. Ta vyjadřuje, že místní příslušnost jako podmínka řízení se posuzuje podle okolností, jež existují v den zahájení řízení, tj. v konkrétním případě v den podání žaloby (návrhu na zahájení řízení) u soudu a trvá až do skončení řízení. Případné změny skutečností, podle nichž se místní příslušnost posuzuje, a které nastanou až v průběhu řízení, jsou nerozhodné.“

4 Winterová, A. a kolektiv: *Civilní právo procesní*, 5. aktualizované vydání, Linde, Praha 2008, s. 128 uvádí jako další výjimky ze zásady místní příslušnosti v řízeních, které z povahy věci trvají delší dobu, § 193 odst. 3, § 200a odst. 3 a § 252 odst. 3 a 5 o. s. ř. Srov. též Drápal, L., Bureš, J. a kol.: *Občanský soudní řád I § 1 až § 200za. Komentář*, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, s. 68. Dále David, L., Ištváněk, F., Javůrková, N., Kasíková, M., Lavický, P. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář*, I. díl, Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha 2009, s. 45.

5 Dle mého názoru není ustanovení § 88 písm. c) o. s. ř. nic jiného, než zákonné vyjádření ochrany zájmů nezletilé osoby (výkon soudní moci se zde přibližuje bydliště nezletilého). V dané souvislosti srov. též čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte: „*Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány.*“

6 Drápal, L., Bureš, J. a kol.: *Občanský soudní řád I § 1 až § 200za. Komentář*, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, s. 1334. David, L., Ištváněk, F., Javůrková, N., Kasíková, M., Lavický, P. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář*, I. díl, Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha 2009, s. 933.

7 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č. 85/1970, Sběrka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, sv. 8, r. 1970, str. 399 an.

Důležitá je rovněž vazba posuzování místní příslušnosti na průběh a ukončení toho kterého řízení, jelikož ustanovení § 11 odst. 1 o. s. ř., věta druhá, váže platnost a aplikovatelnost skutečností rozhodných pro určování místní příslušnosti na dobu do skončení řízení, přičemž soudní řízení končí například vydáním rozsudku, proti kterému se nelze odvolat.

Je samozřejmě nesporné, že rozhodování ve věcech péče soudu o nezletilé může přicházet v úvahu až do zletilosti takovýchto osob, nicméně **tyto věci se ve skutečnosti mohou rozpadat do celé řady samostatných, zahajovaných a ukončovaných řízení.** Tedy do těch prvků, s nimiž zákon v otázce určení místní příslušnosti operuje jakožto s právním pojmem majícím v teorii i praxi procesního práva jasná vymezení.

Vysvětlení oprávněnosti držené výkladové praxe nenačím ani v usnesení Nejvyššího soudu ČR **sp. zn. 30 Cdo 2336/2004** ze dne 28. 2. 2006, v jehož odůvodnění se uvádí, že „*Věci péče o nezletilé často zahrnují řadu rozhodnutí soudu, přičemž spisy týkající se nezletilých dětí se vedou až do jejich zletilosti. To se promítá i do posuzování místní příslušnosti soudu v těchto věcech, jež spočívá na zásadě perpetuatio fori vyjádřené v ustanovení § 11 odst. 1 o. s. ř. a následně pak ve zvláštní úpravě přenesení místní příslušnosti soudu zakotvené v ustanovení § 177 o. s. ř. (shodně srov. v právní teorii např. Bureš, J. – Drápal, L. – Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání, C. H. Beck, Praha 1997, str. 522). Jinak řečeno, jednou zahájené řízení ve věci výchovy a výživy nezletilého je vnímáno jako řízení kontinuální až do doby, kdy dítě dosáhne zletilosti, bez zřetele k tomu, kolikrát v tomto období soud o těchto otázkách pravomocně rozhodoval (typicky o zvýšení nebo o snížení výživného v závislosti na změně poměrů, k níž došlo od poslední úpravy).*“

Nejsem přesvědčena o tom, že by mělo být „jednou zahájené řízení (...)“ vnímáno jako řízení kontinuální do okamžiku zletilosti dítěte, a to bez zřetele k množství či povaze pravomocných soudních rozhodnutí. S pojmem „kontinuita řízení“ procesní norma nepracuje a jeho vysvětlení není obsaženo ani v citovaném rozhodnutí; obávám se proto, že v takové situaci nemohu automaticky přijmout závěry Nejvyššího soudu ČR za své.

Ustanovení § 88 písm. c) ve vazbě na § 176 o. s. ř.

Jak stanoví § 88 písm. c) o. s. ř., „(...) je k řízení příslušný soud, v jehož obvodu má nezletilý na základě dohody rodičů nebo rozhodnutí soudu, popřípadě jiných rozhodujících skutečností své bydliště, **jde-li o věc péče o nezletilé (...)**“.

Jsem přesvědčena o tom, že pojem „věc“ je občanským soudním řádem používána jako obsahová charakteristika určitého typu kompetencí soudních orgánů, jde tedy o obsahové (typové) vymezení jejich pravomoci, v níž vedou konkrétní řízení ve smyslu procesněprávním.⁸

8 Srov. též David, L., Ištváněk, F., Javůrková, N., Kasíková, M., Lavický, P. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář, I. díl, Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha 2009, s. 921. K názorům na hmotněprávní vazby pojmu „věc“ srov. Winterová, A.: Civilní pravomoc a věcná příslušnost soudu po 1. lednu 1992, Právo a zákonost, č. 5/1992, s. 270 an.

Péče soudu o nezletilé je tedy dle mého názoru souhrnným označením pro řadu řízení týkajících se nezletilého dítěte, přičemž řízení je dle zákona (§ 82 o. s. ř.) zahájeno mj. dnem, kdy soudu došel návrh na zahájení řízení, a ukončeno mj. dnem, kdy rozsudek ve věci samé nabývá právní moci. Takto řízení ve věcech nezletilých dětí pojímá i Ústavní soud, viz např. náleznost Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006, **sp. zn. III. ÚS 438/05**, kde se v odůvodnění mj. uvádí, že „*Vzhledem ke stěžovateli a ochraně jeho rodičovských práv Ústavní soud připomíná ustanovení § 163 odst. 3 o. s. ř. (clausula rebus sic stantibus); podle tohoto ustanovení má samozřejmě stěžovatel sám právo kdykoli podat návrh na zahájení nového řízení o úpravě styku se svým dítětem, změní-li se poměry.*“

Vzhledem k tomu, že soud musí posuzovat svou místní příslušnost výlučně podle ustanovení § 88 písm. c) o. s. ř., měl by být místně příslušným pro řízení zahajované na návrh i bez návrhu právě soud určený podle uvedeného ustanovení. Skutečnost, u jakého soudu je aktuálně uložen opatrovnický spis, ani okolnost, který soud jako první rozhodl o své místní příslušnosti, není dle mého názoru v tomto případě právním podkladem k vyslovení místní nepřislušnosti soudu, v jehož obvodu má nezletilý aktuální bydliště.

Žádné ustanovení občanského soudního řádu neurčuje místní příslušnost soudu pro řízení ve věcech nezletilých podle místa, kde se nachází opatrovnický spis, ani podle sídla soudu, který jako první rozhodl o své místní příslušnosti. Pokud by takovou místní příslušnost chtěl zákonodárce zavést, výslovně by tak v zákoně učinil, a zcela jistě by do § 88 písm. c) o. s. ř. neuváděl „*v jehož obvodu má nezletilý na základě (...) rozhodnutí soudu své bydliště*“.

Vrátím-li se k prvně uvedenému příkladu z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu ČR, jsem nucena konstatovat, že ani ve znění o. s. ř. účinném v době vydání tohoto rozhodnutí jsem nenašla argumenty pro závěr, že ustanovení § 88 písm. c) o. s. ř. určuje příslušnost jen pro řízení, v němž má dojít k prvému opatření soudu. Domnívám se, že výklad nebyl učiněn v souladu s právní úpravou, jelikož bez dalšího odůvodnění postaveného na základě zákonných norem deroguje užívání pravidel pro stanovení výlučné místní působnosti v opatrovnickém řízení.

Ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř.

Právní úprava, na jejímž základě k přenesení soudní příslušnosti může dojít, zůstala v nosných bodech nezměněna od vstupu o. s. ř. v platnost. Přesto nesdílím obavu Nejvyššího soudu ČR, podle kterého by v případě opačného, než jím uvedeného výkladu, pozbylo ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř. svého smyslu. Naopak, jeho využití by bylo dost dobře možné ve všech případech, kdy by se během konkrétního řízení ukázalo, že přenesení místní působnosti v zájmu nezletilého převažuje nad zájmem ctění zásady *perpetuatio fori*.

Ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř. uvádí ve vztahu k místní příslušnosti vazbu „*změní-li se okolnosti, podle nichž se posuzuje příslušnost*“. Tento text, vykládán ve vazbě na

ustanovení § 11 odst. 1 o. s. ř., nás opět vrací k pojmu řízení, tedy té části soudní činnosti, která je ohraničena jeho zahájením a skončením. Domnívám se, že pouze v rámci právě probíhajícího řízení v některé věci péče soudu o nezletilé, kde byla místní příslušnost soudu založena dle § 88 písm. c) o. s. ř., je možno ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř. aplikovat, např. u děletrvajících řízení.

Dle mého názoru není správné, aby soud, jemuž byl doručen návrh na zahájení nového řízení ve věci péče soudu o nezletilé, vyslovil svou místní nepřislušnost nikoliv s odkazem na nesplnění podmínek stanovených v ustanovení § 88 písm. c) o. s. ř., ale pouze argumentem, že soudem místně příslušným je ten, který jako první svou příslušnost uznal, resp. soud vedoucí v současné době opatrovnícký spis. K posledně uvedenému příkladu uvádím, že **pravidla pro stanovení místní příslušnosti jsou jedním ze zákonem využívaných způsobů ochrany práva na spravedlivý proces** a není je možno pominout jen s odkazem na uložení spisu u jiného soudu, což je mnohem spíše věc soudní administrativy než věc související s procesním postupem dle občanského soudního řádu.

K adresátům ustanovení § 88 písm. c) a § 177 odst. 2 o. s. ř.

Řízení podle o. s. ř. se zahajuje mj. na návrh. Každý subjekt, který se s takovým návrhem obrací na soud, zkoumá, zda tak činí vůči soudu, který je věcně a místně příslušný. Pravidlo o místní příslušnosti řízení týkajících se nezletilých, § 88 písm. c) o. s. ř., ve vazbě na § 11 odst. 1 o. s. ř., dává každému, tedy i účastníkovi, jasně najevo, že svůj návrh má podat k tomu soudu, v jehož obvodu má nezletilý (ze zákonem stanovených důvodů) své bydliště. Tento soud by proto měl postupovat tak, aby přezkou-

mal existenci podmínek rozhodných pro posouzení jeho příslušnosti, a to ke dni zahájení řízení, tj. ke dni doručení návrhu soudu. V případě, že tyto podmínky splněny nejsou, potom je na soudu, aby návrh postoupil soudu, o kterém se domnívá, že zákonné podmínky splňuje.

Ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř., na rozdíl od § 88 písm. c) o. s. ř., je adresováno nikoliv účastníkům, ale výlučně soudu. Na účastníka řízení tedy dopadá pouze zprostředkovaně, a to na podkladě značně širokého uvážení soudu. Nemohu se proto ztotožnit s názorem, vysloveným v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2006, **sp. zn. 30 Cdo 2336/2004**, že „jednou zahájené řízení ve věci výchovy a výživy nezletilého je vnímáno jako řízení kontinuální až do doby, kdy dítě dosáhne zletilosti, bez zřetele k tomu, kolikrát v tomto období soud o těchto otázkách pravomocně rozhodoval“. Tento přístup totiž dle mého názoru nesplňuje základní předpoklady ve vztahu k obsahovým prvkům procesu (účastníci, předmět řízení, rozhodnutí ve věci samé ad.).

Závěr

Cílem tohoto příspěvku bylo upozornit na takovou praxi soudů při posuzování místní příslušnosti, která dle mého názoru není v souladu se zákonem, resp. minimálně budí pochybnosti o tom, zda jde o ústavně konformní výklad zákona.

Podle mého názoru totiž existuje i výklad jiný, zákonem požadavkům a potřebám praxe lépe odpovídající.

Zcela jistě je možné vést s argumenty uvedenými shora polemiku. Stane-li se tak, bude to jen dobře.

✿ Autorka, advokátka v Kladně, je doktorandkou v odvětví civilního práva na PF UK v Praze.

Ilustrační foto

Několik úvah nad připravovanou změnou exekučního řádu

Mgr. DAGMAR BENÍKOVÁ

Již desátým rokem je součástí zdejšího právního prostředí nový právní stav – soudní exekutor. Obsahem tohoto mého zamyšlení není ani mediálně vděčná prezenta-

ce domnělých či skutečných excesů při provádění exekuce, ani komplexní analýza postavení soudního exekutora v justičním systému de lege lata či de lege ferenda. **Mým úmyslem je vyzvat k odbornější diskusi ohledně zvažované a již připravované zásadní změny exekučního řádu, při které má dojít k zavedení tzv. teritoriality soudního exekutora, a to zejména z pohledu advokáta a jeho klienta.** Nečiním si tudíž ambice na úplnost a komplexnost tohoto textu, nýbrž bych ráda vyzvala kolegy a další případné čtenáře k zamyšlení nad zvažovanou, zcela novou koncepcí exekuce, neboť bez ohledu na rozsah případné novely lze tuto změnu za tak výraznou považovat. Především, že i přes své mnohdy rozporuplné pocity z instituce soudního exekutora beru za fakt, že exekutoři zde jsou a že nelze předpokládat, že by tento soudní (či kvazisoudní) orgán mohl být bez dalšího zrušen.

Exekuční řád, tj. zákon č. 120/2001 Sb., doznal v nedávném období řady významných změn, když jen v roce 2009 byl celkem pětikrát novelizován. Za nejvýraznější z těchto novel je třeba považovat tu, jež byla provedena zákonem č. 286/2009 Sb., a která bývá označována jako novela „střední.“ Tedy již svým označením explicitně předpokládá, že se nejedná zdaleka o změny poslední. Leitmotivem těchto posledních změn exekučního řádu byla především „humanizace exekuce“ a dále pak „od břemenění“ soudů od značné části agendy ve fázi iniciační (tedy před pověřením soudního exekutora), jakož i v průběhu exekuce (např. rozhodování o odkladu exekuce, provádění rozvrhu) či při ukončení exekuce (např. zastavení). Ona humanizace exekuce se projevuje jednak v požadavku přiměřenosti exekuce a určení pořadí jednotlivých způsobů provádění exekuce (§ 58 odst. 1, odst. 2 e. ř.), ve změně institutu generálního inhibitoria, kdy absolutní neplatnost právního úkonu dlužníka byla nahrazena neplatností relativní (§ 44a odst. 1 e. ř.), zavedením nezabavitelné částky při provádění exekuce srážkami ze mzdy (§ 304b o. s. ř.),

jakož i zvýšením nezabavitelné částky při provádění exekuce prodejem movitých věcí [§ 322 odst. 2 lit. d) o. s. ř.] a v řadě dalších ustanovení včetně poměrně významného ust. § 44a odst. 2-4 e. ř.

Spolu s těmito změnami došlo k výraznému omezení samosprávy exekutorů, výrazným změnám v kárné odpovědnosti exekutorů, kandidátů a koncipientů (a to zjevně jako reflexe rozkladu bývalých orgánů Exekutorské komory), jakož i k významnému dohlédacímu oprávnění předsedy okresního soudu nad exekuční činností dle ust. § 7 odst. 6 e. ř. Právě tato posledně citovaná změna je dle mého názoru předstupněm dnes připravované změny nejméně významnější, a to omezení působnosti soudního exekutora zavedením principu teritoriality, nejspíše právě v rozsahu obvodů okresních soudů.

Samotný tento princip by znamenal, že by pominula stávající možnost oprávněného daná dnes ustanovením § 28 exekučního řádu („Exekuci provede ten exekutor,

kterého v návrhu na provedení exekuce navrhne oprávněný a kterého soud příslušný podle ust. § 45 pověří provedením exekuce.“). **Napříště by tedy byla místní příslušnost soudního exekutora zřejmě totožná s místní příslušností exekučního soudu a byla by tedy dána bydlištěm, resp. sídlem povinného.** V té nejtvrdší variantě by si oprávněný nemohl

vybrat ani mezi více exekutory působícími v obvodu téhož exekučního soudu a nápad by byl přidělován exekutorům dle rozvrhu práce.

Pokusím se snést na tomto místě úvahy pro relevanci této změny, jakož i úvahy, proč sama takovéto řešení považuji za nevhodné.

Dle mého názoru by se takovou změnou činnost soudního exekutora ještě výrazněji přiblížila činnosti notáře jako soudního komisaře (viz ust. § 175za o. s. ř., podle kterého dokonce notáři jsou rovnoměrně pověřováni úkony v řízení o dědictví podle rozvrhu nápadu, který reflektuje i odejmutí věci notáři, který způsobil průtahy v řízení).

Důvody pro zavedení takovéto změny, z těch, které považuji za relevantní, jsou prakticky čtyři: jednak je to možná idealizovaná představa o tom, že exekutor bude svůj „rajón“ dokonale znát a bude se orientovat v tomto obvodu a mít přehled o povinných osobách, obdobně asi jako prvorepublikové četnictvo; dále je to pak s onou „humanizací“ související snaha eliminovat náklady exekuce; za třetí – a s určitou nadsázkou – jde o vzpouru malých úřadů proti velkým.

Napříště by tedy byla místní příslušnost soudního exekutora zřejmě totožná s místní příslušností exekučního soudu a byla by tedy dána bydlištěm, resp. sídlem povinného.

Ilustrační foto

Za čtvrté, a to by mohl být dle mého názoru nejvážnější argument, jde o **soulad s čl. 38 odst. 1 Listiny**. Jde o souladnost recentního pojetí působnosti exekutora, která je v zásadě závislá na vůli oprávněného (tedy jen jedné ze spořících se stran), s požadavkem, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Přitom dle ust. § 28 in fine e. ř. se úkony exekutora považují za úkony soudu. Je tedy otázkou, zda pravidlo ústavní úrovně lze vykládat v této souvislosti pouze restriktivně vůči soudu, jakožto instituci, či extenzivně, tj. vůči „justici“ v širším pojetí (včetně soudního exekutora či notáře jakožto soudního komisaře). V této souvislosti odkazují např. na rozhodnutí ve věci sp. zn. III. ÚS 230/96, ve kterém je zdůrazněno, že ústavní imperativ dle čl. 38 odst. 1 Listiny je ochranou především proti libovolnému či účelovému obsazení jednajícího soudu ad hoc. Na druhou stranu stát sám již existencí kupříkladu zákona č. 219/1994 Sb., o rozhodčím řízení, umožnil vyloučit pravomoc obecného soudu pro projednávání majetkového sporu. Nadto způsob ustanovení exekutora (myšleno dle recentní právní úpravy) je stanoven zákonem, a to právě ust. § 28 e. ř., a v tomto smyslu se jedná o „zákonného soudce“. Princip teritoriality, jak je pojat v ust. § 175za o. s. ř., týkající se pověřování notářů jako soudních komisařů v řízení o dědictví, který je zřejmě vzorem pro teritorialitu v exekucích, tak dle mého soudu není důsledným provedením tohoto ústavního limitu, nýbrž reziduem někdejšího státního notářství.

Pokud jde o požadavek na snížení nákladů exekučního řízení, není dle mého názoru zavedením teritorialní působnosti soudního exekutora nikterak postižena skutečnost, že zatímco povinný – třeba jen formálně – bydlí, resp. sídlí, fakticky se zdržuje či postizitelný majetek (zejména nemovitosti) má prakticky na druhém konci republiky. Je v této souvislosti otázkou, jak by byla určena místní příslušnost exekutora ohledně povinného, který využil benefícia daného novelizovaným (zákonem č. 7/2009 Sb.) ust. § 10b zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, kdy z takového údaje je zřejmé, že se na své „úřední“ adrese trvalého pobytu trvale nezdržuje a doručovací adresa by svědčila o zcela jiné místní příslušnosti exekutora, resp. soudu. V tomto směru tak samotná teritorialita exekutora ke snížení nákladů nepovede. Myslím si, na základě svých praktických zkušeností, že v souvislosti s náklady exekučního řízení, účastníci (ať povinný, či oprávněný) povětšinou náklady účtované příslušným příkazem k úhradě nákladů exekuce nepodrobují detailnímu zkoumání a prakticky nevyužívají opravných prostředků, nedomáhají se konkrétního vyčíslení a prokázání hotových výdajů nad rámec paušální částky. Mnohdy bez znalosti věci a bez znalosti příslušných předpisů (vyhlášky č. 330/2001 Sb. či vyhlášky č. 484/2000 Sb.) však tyto náklady považují za astronomické a nepřiměřené. A to vše v oblasti ryze soukromoprávní, kde platí nesporně zásada „*vigilantibus iura scripta sunt.*“

Co se týká úvahy o tom, že v případě teritoriality bude exekutor svůj obvod dokonale znát, nenapadá mne – vyjma eventuálního snížení nákladů – ani pro oprávněného, ale ani pro povinného, jakékoli další relevantní pozitivum. Nadto je třeba si uvědomit, že takzvané „mobiliární exekuce“ v současné chvíli provádí jen marginální část exekutorů. Drtivá většina exekucí fakticky probíhá „papírově“ na základě údajů zjištěných exekutorem v nejrůznějších databázích a jako výsledek součinností poskytovatelů dle § 33 e. ř.

Pokud jsem v nadsázce za důvod pro zavedení teritoriality označila „vzbouření malých“, jde z praktického hlediska zřejmě o ten hlavní motiv, pro který práce na novele exekučního řádu probíhají. U tohoto důvodu bych se ráda zastavila s úvahami o tom, **zda nastalá revnivost v rámci exekutorského stavu může mít praktické důsledky pro advokáta, resp. především pro jeho klienta.**

Jde především o pohled oprávněného. Neboť veskrze všechny shora uvedené změny exekučního řádu byly činné, resp. jsou zamýšleny, jako beneficium pro povinného, či přinejmenším jsou k povinnému neutrální. Je třeba si na tomto místě uvědomit, že exekuční řád jako celek (jako procesní předpis speciální k o. s. ř.) je a má být nástrojem oprávněného k uplatnění jeho vykonatelných nároků, tedy zpravidla nároků, o jejichž důvodnosti a výši již není sporu. A dále je třeba si uvědomit, že primárním rušitelem byl povinný, neboť dobrovolně nesplnil povinnost již dříve mu autoritativně uloženou. Jeho zájmem samozřejmě je, aby jeho pohledávka byla vymožena rychle a účelně, jak explicitně stanoví ust. § 46 odst. 1 e. ř.

Ve své praxi jsem vešla do úředního styku (ať již jako zástupce oprávněného či povinného) zhruba se třemi desítkami exekutorů, tedy zhruba se čtvrtinou. Aniž bych si činila oprávnění k nějaké významné generalizaci, z pohledu oprávněného i povinného jsem zaznamenala, jako ostatně mnoho dalších kolegů, v činnosti jednotlivých úřadů výrazné rozdíly. Ať již v přístupu ke stranám, v komunikaci, v plnění povinností stanovených prováděcími předpisy (kdy kupříkladu řada exekutorů nerespektuje ust. § 9 odst. 3 vyhlášky č. 418/2001 Sb. a nedoručuje vyrozumění o tom, že usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci), ve způsobu účtování nákladů exekuce, ale především v samotném jejich provádění, včetně i některých excesů. Za významné zjištění považuji skutečnost, která je možná paradoxní, ale s **těmi exekutory, s nimiž byla bezproblémová komunikace v případech, kdy jsem zastupovala oprávněného, byla prakticky bezproblémová a rozumná komunikace i v těch řízeních, kde jsem zastupovala povinného.** A analogicky tam, kde exekutor vůči povinnému postupoval dle mého soudu šikanózně, nekomunikoval ani s oprávněným. Zažila jsem situace, kdy mi exekutor doručil usnesení o nařízení exekuce za čtyři roky poté, co byl k provedení exekuce pověřen, takže po celou dobu svého pověření nečinil jakékoli úkony, a exekuční soud neshledal, že by se jednalo o důvody hodné zvláštního zřetele k tomu, aby byla provedena záměna exekutora. Zažila jsem naopak situace, kdy předchozí výkon rozhodnutí, resp. exekuce, byly zastaveny pro nemajetnost povinného s povinností oprávněného k úhradě nemalých nákladů, a kdy jiný exekutor vcelku bez problému tutéž pohledávku vymohl, aniž by majetková situace povinného doznala v mezidobí významnějších změn.

Postupně si mí klienti – často metodou pokus/omyl – vybrali exekuční úřady, prostřednictvím nichž své pohledávky uplatňují. Ne snad proto, že by byli ze strany takovýchto úřadů nějak uplácani, resp. že by tito exekutoři ztratili svou nezávislost, ale na základě zkušeností s postupy exekučního řízení u toho kterého exekutora.

Zavedením teritoriality se ztíží komunikace s exekutory zejména u těch oprávněných, kteří podávající více exekučních návrhů. Budou muset soustavně komunikovat s více exekutory v odlišných systémech. Neustále se adaptovat na odlišné postupy a náhledy.

Ruku v ruce s principem teritoriality pak jde i požadavek na snížení počtu exekutorských úřadů. Těch by ve skutečnosti mělo být 180. Tedy 60 úřadů je dosud neobsazeno. Pokud by k tomuto snížení počtu úřadů došlo, stávající obvody by zůstaly nevyvážené.

Vyloučení možnosti oprávněného určit osobu exekutora dle mého soudu vrátí vykonávací řízení do období před účinností exekučního řádu. Z exekutora se stane zřejmě jen lepší soudní vykonavatel. **Zavedením teritoriality totiž zanikne soutěž exekutorů,** která doposud, u těch progresivnějších, vedla k soustavnému zkvalitňování jejich činnosti. Těm, kteří doposud v této soutěži neobstáli, přinese „definitivu“ a jistotu nápadu. To samo však

neznamená, že povede ke zkvalitnění jejich práce, spíše naopak. Odpadne jakýkoli motiv pro jejich sebezlepšení se. Je tedy otázkou, zda v tuto chvíli jde o vzbouření malých, či o vzbouření neúspěšných. Pokud platí druhá varianta, je otázkou, zda stát má skutečně ve prospěch těch, kteří se rozhodli ve smyslu § 3 odst. 1 e. ř. vykonávat svou činnost za úplatu, a kteří v této činnosti neobstáli, dramatickým způsobem změnit pravidla hry, kdy v důsledku toho může dojít k paralyzování činnosti těch, kteří díky své práci, systematickému přístupu a invenci byli úspěšnější.

V této souvislosti je naprosto udivující a nesystémové, pokud k zavedení principu teritoriality slouží prezentovaná argumentace o tom, že se jí má předejít hrozícímu úpadku některých úřadů, a to včetně temných hrozeb vznikem situací obdobných problémům na Slovensku, kde se stávalo, že exekutor na úhradu svých nákladů použil i prostředky vymožené pro oprávněného. Jednalo by se totiž o významný precedens, podle něhož jedné úzké skupině stát garantuje, že bez ohledu na důvody, pro které dospěla k hrozbě úpadku, na místo toho, aby byla hrozba tohoto úpadku řešena standardním postupem, zajistí zcela naopak významným zásahem do zásadního procesního předpisu prakticky doživotní definitivu.

Samozřejmě by taková situace zřejmě vyvolala řadu změn ve vztazích mezi klientem a advokátem ohledně placení odměny za poskytnuté právní služby, když nezřídka tato odměna, resp. její část, bývá v exekuci vymáhána. V konečném důsledku pak může dojít k tomu, že klient, ačkoli má právo na náhradu nákladů řízení včetně nákladů právního zastoupení, s ohledem na tuto změnu nebude schopen svého právního zástupce ufinancovat.

Umím si pak i představit, že při zavedení teritoriality a při existenci stávající dvoukolovosti vykonávacího řízení (generální dle o. s. ř., speciální dle e. ř.), se oprávnění budou v obvodech, kde působí exekutor, k němuž nemají důvěru, uchylovat k řízení vykonávacímu dle o. s. ř., či své pohledávky bez dalšího se pokusí uplatnit, jak se nezřídka i děje, insolvenčním návrhem. Tím bude na hlavu postavena dosavadní tendence odbřemenění soudů a nezřídka budou podávány i de facto šikanózní insolvenční návrhy.

Zavedení problematického principu teritoriality soudních exekutorů proto – ze shora uvedených důvodů – rozhodně nevíám. Já, a především mí klienti, se domníváme, že jeho důsledkem bude rozvrácení nejen těch exekutorských úřadů, které dnes prakticky bezproblémově fungují, ale prakticky celého systému tohoto způsobu výkonu rozhodnutí. Velkým obloukem se tak výkon rozhodnutí (v tom širším pojetí) vrátí ke stavu, v jakém se nacházel před účinností exekučního řádu. A to s tím, že tato změna půjde zcela na vrub věřitele.

✿ Autorka je advokátkou v Olomouci.

Obrana proti nesouhlasnému stanovisku obce jako vlastníka infrastruktury

Mgr. KAREL ČERNÍN

Mgr. DAVID SLOVÁČEK

Úvod

Obce jsou na svém území vlastníky mnoha staveb, které samy vybudovaly. Platí to zejména pro technickou infrastrukturu – místní a účelové pozemní komunikace, vodovody a kanalizace, elektrické či plynové vedení apod. V této své vlastnické roli vydávají obce souhlasná či nesouhlasná stanoviska k záměrům fyzických i právnických osob, které se předmětných staveb dotýkají, typicky k žádostem o umožnění připojení nemovitosti na tuto infrastrukturu.

V některých případech má úřad, který rozhoduje o povolení záměru, možnost překlenující nesouhlasné stanovisko obce správním úvahou popsanou v odůvodnění svého rozhodnutí. Může se tedy s projevenými námitkami obce vypořádat stejně, jako to činí s námitkami ostatních účastníků řízení. V jiných případech je však souhlas vlastníka podmínkou *sine qua non* pro úřední schválení záměru.

Námitky obce může úřad zamítnout jako nedůvodné například tehdy, pokud v sousedství obecní čistítky odpadních vod má být postavena jiná stavba a obec dává své vyjádření v územním řízení z titulu vlastnictví sousedního pozemku. Zde vystupuje obec v roli běžného účastníka řízení. Pokud stavební úřad správním uvážením při posuzování námitek obce neuplatní vůbec nebo je uplatní vadným způsobem, je možné se proti jeho rozhodnutí bránit cestou správní žaloby ke krajskému soudu. Tato situace je tedy procesně vcelku jednoznačná.

Předmětem naší pozornosti v tomto článku budou naproti tomu ty případy, kdy souhlas či kladné stanovisko vlastníka jsou ze zákona nutnou podmínkou pro úřední schválení určitého záměru. V praxi nejčastější je situace, kdy obec jako vlastník místní komunikace dává souhlas k připojení nemovitosti na svou komunikaci.¹ Stejně tak je souhlas

obce jako vlastníka komunikace nutný pro zřízení vyhrazeného parkovacího místa.² Souhlas obce jako vlastníka vodovodu, kanalizace, plynového či elektrického vedení k připojení k tomuto vedení je nutnou podmínkou pro vydání kladného územního rozhodnutí na novou stavbu připojenou na toto vedení.³

Judikatura vyšších soudních instancí neposkytuje prozatím jednoznačnou odpověď na otázku, **zda a jakým způsobem se může adresát rozhodnutí v těchto případech bránit proti nesouhlasnému stanovisku obce (či proti nevydání jakéhokoliv stanoviska), pokud má za to, že jeho důvody jsou šikanózní, diskriminační nebo jiným způsobem protiprávní.** Volba vhodné procesní obrany tak představuje poměrně složitý právní problém.

Je třeba si nejprve odpovědět na otázku, zda vůbec zákonost souhlasu obce může nějaká autorita přezkoumávat či zda je naopak ponechán zcela v dispozici obce samé. Pokud platí první možnost, je dále třeba zvážit, zda by měl nespokojený adresát zvolit cestu soudnictví obecného nebo správního.

Obsahové hodnocení nesouhlasu obce

Stanoviska obcí jako vlastníků infrastruktury k jejímu využívání jinými osobami spadají do samosprávné působnosti obcí. Jde nepochybně o úkony z oblasti občanského práva, neboť obec zde disponuje svým majetkem. Přitom fyzické a právnické osoby při svých občanskoprávních úkonech určitě nemají povinnost nikomu vysvětlovat, z jakých důvodů odmítly jeho žádost, aby mu umožnily užití svého pozemku či stavby. Nabízí se tedy úvaha, že ani obce, byť jde o veřejnoprávní korporace, se ze svého rozhodování ve sféře občanského práva nemusí nijak zodpovídat, že nemusí svá rozhodnutí zdůvodňovat či obhajovat před nezávislým posuzovatelem. Je ale tato úvaha správná?

Podle našeho názoru lze na jednání obce jakožto veřejnoprávního subjektu klást i ve sféře občanského práva vyšší požadavky, co do jeho odůvodněnosti a rovného přístupu k fyzickým a právnickým osobám, než na obdobná jednání soukromoprávních subjektů. Tuto konstrukci lze do jisté míry opřít o jeden z důležitých nálezů Ústavního soudu.⁴ Soud v něm uvádí, že **Pozemkový fond, který nakládá**

1 § 10 odst. 4 písm. b) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

2 § 25 odst. 1 a odst. 6 písm. c) bod 4. zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

3 To vyplývá z prováděcích předpisů k zákonu č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

4 Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 495/02 ze dne 4. března 2004.

s majetkem státu, nesmí svou činnost vykonávat diskriminujícím, libovolným nebo svévolným způsobem. V daném případě vycházely obecné soudy podle názoru Ústavního soudu z chybného hodnocení právního statutu Pozemkového fondu. Považovaly ho za osobu soukromého práva s plnou autonomií vůle. Ačkoli však fond vykazuje některé rysy právní samostatnosti, nelze jeho autonomii vůle, při činnosti přikázané mu mj. zákonem o půdě, přiznat stejně široké pole působnosti, jakému se těší fyzické osoby a právnické osoby soukromého práva.

Obdobně i Nejvyšší soud ČR dovedl v jednom ze svých rozsudků,⁵ že požadavky kladené na správu věcí veřejných lze obdobně klást i na obce při správě jejich majetku. V konkrétní souzené kauze se sice jednalo zejména o zásady průhlednosti a účelnosti nakládání s tímto majetkem, nicméně lze předpokládat, že principy rovnosti a zákazu svévole náleží do stejné množiny.

Domníváme se vzhledem k výše uvedené judikatuře, že **fyzické a právnické osoby mají právo legitimně očekávat, že postup obcí vůči nim bude v jednotlivých případech racionální, odůvodněný a nediskriminační.** To platí zejména tehdy, když obec vystupuje jako vlastník a správce společného majetku důležitého pro život všech jejích občanů, do něhož lze počítat i místní technickou infrastrukturu.

5 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Cdo 3297/2008 ze dne 8. dubna 2009.

6 § 2 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

7 § 9 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Tuto úvahu je možno opřít též o konkrétní ustanovení právního řádu. Je třeba si uvědomit, že obec vlastní v podstatě veškerý svůj majetek za tím účelem, aby jeho prostřednictvím zajišťovala to, čemu se někdy postaru říká „obecné blaho“. Zákon o obcích to vyjadřuje modernějšími slovy: „Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.“⁶

Některé typy majetku jsou ovšem pro naplňování tohoto účelu důležitější než jiné. U těch nepostradatelných zákon výslovně stanovuje, že je musí vlastnit právě obec, stát či jiná veřejnoprávní korporace. Příkladem mohou být některé pozemní komunikace – dálnice, silnice a místní komunikace, u nichž zákon stanovuje, že jejich vlastníkem je stát, kraj či obec.⁷ Ústava ČR k tomu v čl. 11 říká: „Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob.“ Je tedy zřejmé, že přinejmenším nakládání veřejnoprávních korporací s pozemními komunikacemi má sloužit těmto vyjmenovaným cílům. Dle téhož článku Ústavy vlastnictví zavazuje a nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy.

Je pravda, že uvedená úvaha neplatí pro vlastnictví veškeré technické infrastruktury. Elektrická a plynová vedení či vodovody a kanalizace dnes sice zhusta vlastní obce, které je na svém území v minulosti vybudovaly, nicméně není to zákonem stanovené pravidlo. O čl. 11 Ústavy se zde tedy přímo opírat nemůžeme.

Ilustrační foto

Na druhou stranu vlastníci těchto vedení (obce nevyjímaje) musí dnes už respektovat fakt, že příslušné zákony většinou konstruují tzv. „**právo na připojení**“.⁸ Například zákon o vodovodech a kanalizacích ukládá vlastníku vodovodu či kanalizace vůči ostatním osobám povinnost „umožnit připojení na vodovod nebo kanalizaci, pokud to umožňují kapacitní a další technické požadavky“.⁹ Prostor pro volnou úvahu o majetkové dispozici je tedy i zde vcelku omezený a záporné stanovisko k žádosti o připojení by mělo být opřeno o důvody, jež jsou dokonce taxativně uvedeny v zákoně. A povšimněme si, že v tomto případě omezení volné úvahy vyplývá z povahy věci samé. Neplatí tedy jen pro veřejnoprávní, ale i pro soukromoprávní subjekt, je-li v pozici vlastníka technické infrastruktury.

V rámci těchto ústavních a zákonných mantinelů, potvrzených zčásti i judikaturou nejvyšších soudních instancí, se tedy územní samosprávy musejí pohybovat při úvahách o nakládání se svým, někdy velmi specifickým, majetkem. Nemohou s ním nakládat libovolně, ale naopak musí být schopny svá rozhodnutí racionálně odůvodnit a obhájit jejich objektivitu a férovost. Zejména šikanózní či diskriminační přístup k žadateli o souhlas je s výše uvedenými zákonnými omezeními a soudními rozsudky ve zjevném rozporu.

V dalších úvahách budeme tedy vycházet z toho, že **v zásadě je možné přezkoumat po obsahové stránce rozhodování obce při vydání nesouhlasu k záměrům dotýkajícím se infrastruktury v jejím vlastnictví.** Jinými slovy, že rozhodování obcí v této oblasti není předmětem libovůle a obce musí své úvahy činit tak, aby je byly schopné obhájit. Čeká nás ovšem složitá otázka. Budeme se ptát, kdo takové přezkoumání a případně zrušení nesouhlasu obce může učinit. Budeme tedy hledat procesní možnosti obrany pro případ, kdy nesouhlasné stanovisko obce ústavní a zákonné požadavky nenaplní.

Procesní obrana

Nejprve je třeba připomenout obecný fakt, že stejně jako v přenesené působnosti, ani ve své samostatné působnosti nemůže obec postupovat bez jakékoliv kontroly. Za svá rozhodnutí nese její zastupitelstvo samozřejmě především politickou odpovědnost vůči občanům obce. Kromě toho však výkon samostatné působnosti podléhá i doзору ze strany státu, konkrétně jej provádí ministerstvo vnitra.¹⁰ Tento dozor se sice nevztahuje na případy porušování právních předpisů občanského, obchodního a pracovního práva,¹¹ ani v této oblasti nemohou však obce postupovat zcela nekontrolovaně. Posuzovat zákonnost jejich aktů v těchto vymezených oblastech ovšem není úlohou ministerstva jakožto správního orgánu. Je to úkolem soudů. Podle § 4 občanského zákoníku totiž platí, že není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je možné se proti tomu, kdo právo ohrozí nebo poruší, domáhat ochrany u soudu.

Ovšem **otázka, jakou žalobou a u kterého soudu je možné se proti svévolnému či nerovnému postupu obce při**

vydávání nesouhlasného stanoviska k určitému záměru bránit, je složitá. Už samotná volba jedné z větví soudnictví vyvolává nutnost vcelku kvalifikované právní úvahy. Nepochybně je pouze to, že soudnictví jako celek se své odpovědnosti za posouzení věci nemůže vyhnout. Jednalo by se o odmítnutí spravedlnosti (*denegatio justitiae*), které je v právním státě nepřipustné.¹² Protože však obsáhlejší judikatura k danému problému zatím neexistuje, lze očekávat negativní kompetenční konflikt. Otázku, který soud je k rozhodnutí příslušný, by pak zřejmě musely řešit až nejvyšší soudní instance.

Správní soudnictví

Při úvahách o procesní obraně proti nesouhlasnému stanovisku obce zvážíme nejprve cestu správního soudnictví. Zde by v prvé řadě připadalo v úvahu bránit se proti finálnímu aktu, tedy proti zamítavému správnímu rozhodnutí (např. proti rozhodnutí silničního správního úřadu založenému na projeveném nesouhlasu obce s připojením nemovitosti na její místní komunikaci). Nutnou podmínkou je, že adresát by musel získat nesouhlasné stanovisko obce v písemné podobě jako podklad pro správní rozhodnutí a musel by následně trvat na vydání rozhodnutí o své žádosti úřadem. Musel by tak učinit navzdory tomu, že půjde jen o formální rozhodování, neboť nesouhlas obce povede k zamítnutí žádosti úřadem. Důležitý pro naše úvahy je také předpoklad, že nesouhlas obce jako vlastníka infrastruktury je jediným důvodem pro vydání záporného rozhodnutí ve věci samé. Pokud by zde vedle toho existovaly důvody jiné (např. rozpor záměru se zákonem nebo s územním plánem, nesouhlasné závazné stanovisko některého dotčeného orgánu státní správy k záměru), nemá smysl otázku zákonnosti nesouhlasu obce řešit.

V odvolání proti rozhodnutí úřadu a v následné správní žalobě by pak bylo třeba vznést námitky proti stanovisku obce, které bylo důvodem pro zamítnutí návrhu. Bylo by možné tvrdit, že toto stanovisko je nezákonné, a úřad k němu proto vůbec neměl přihlížet.¹³

8 Např. § 28 odst. 1 písm. a) a § 29 odst. 1 písm. a) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

9 § 8 odst. 5 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích).

10 § 124 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

11 § 124 odst. 6 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

12 Čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

13 Zde by snad bylo možné se argumentačně opířit o rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. listopadu 2007, č. j. 9 As 5/2007-76, kde správní soudy posuzovaly na základě žaloby obce rozhodnutí stavebního úřadu, který rozhodl v rozporu s jejím stanoviskem, přičemž rozhodnutí úřadu bylo soudem potvrzeno. V daném případě ovšem byla obec účastníkem řízení z jiného důvodu než z důvodu vlastnictví infrastruktury [vyjadřovala se podle § 85 odst. 1 písm. b) stavebního zákona, protože záměr se měl uskutečnit na jejím území, přičemž toto ustanovení nestanovuje na rozdíl od § 10 zákona o pozemních komunikacích souhlasné stanovisko jako podmínku pro vydání kladného správního rozhodnutí].

Tato první varianta má však významné úskalí. **Lze očekávat, že správní soudy budou takové žaloby odmítat.** Prozatím sice tuto otázku nezkoumal přímo Nejvyšší správní soud, nicméně máme již k dispozici rozhodnutí jednoho z krajských soudů k otázce připojení na místní komunikaci ve vlastnictví obce.¹⁴ Zde se dozvídáme, že „při negativním stanovisku vlastníka komunikace nelze žádosti o povolení připojení sousední nemovitosti k místní komunikaci ve smyslu § 10 odst. 4 písm. b) zákona o pozemních komunikacích vyhovět“. **Správní orgán tedy nemůže podle soudu nesouhlas obce jako vlastníka komunikace svou správní úvahou překonat.**

Podle aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu¹⁵ je navíc od účinnosti platného správního řádu¹⁶ třeba při nezákonnosti subsumovaného aktu žalovat přímo tento správní akt (např. nesouhlas orgánu ochrany přírody se změnou krajinného rázu).¹⁷ **Ze všech těchto důvodů se žaloba proti správnímu rozhodnutí vydanému na základě nesouhlasného stanoviska obce nejeví jako vhodný procesní postup.**

Pokud by měl být nesouhlas obce napaden ve správním soudnictví samostatně, muselo by se tak nejspíše stát žalobou proti faktickému zásahu samosprávného orgánu do práv a povinností žadatele.¹⁸ I tato cesta však při bližším prozkoumání může narážet na dosavadní judikaturu. Výše citovaný rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem (týkající se ovšem napadení nesouhlasu obce jakožto podkladu pro rozhodnutí správního orgánu) k tomu uvádí, že „souhlas či nesouhlas vlastníka dotčené komunikace dle § 10 odst. 4 písm. b) zákona o pozemních komunikacích není závazným podkladovým stanoviskem a soud není oprávněn stanovisko vlastníka přezkoumat na základě ustanovení § 75 odst. 2 s. ř. s.“.

S tímto závěrem lze polemizovat. Je sice pravda, že cito-

vané ustanovení soudního řádu správního umožňuje soudu k námitce žalovaného přezkoumat zákonnost závazného podkladu jen tehdy, jde-li o „jiný úkon správního orgánu“, ovšem nelze přehlížet, že legislativní definice pojmu „správní orgán“ obsažená v úvodu soudního řádu správního¹⁹ je širší, než by toto slovní spojení napovídalo. Zahrnuje totiž i orgány územního samosprávného celku a hovoří přitom o rozhodnutích vydaných v oblasti veřejné správy (nikoliv tedy úžeji chápané státní správy).

Ne každý postup orgánu obce však zasahuje do práv a povinností žadatele kvalifikovaným způsobem, tedy z pozice určité nadřazenosti. Ústavní soud již judikoval,²⁰ že nedání souhlasu obce jako vlastníka pozemku k položení plynové přípojky na tomto pozemku nelze považovat za zásah veřejné moci, neboť jde o výkon vlastnického práva.

Samozřejmě si lze klást otázku, zda se jedná o srovnatelné situace. V případě posuzovaném Ústavním soudem vystupovala obec jako vlastník pozemku, tedy v zásadě v rovném postavení vůči stavebníkovi, který měl zájem daný pozemek využít pro svou stavbu plynové přípojky. Nesouhlas obce v zásadě nevyučoval, aby stavebník využil pozemek některého z okolních vlastníků, samozřejmě s jeho souhlasem. Naproti tomu jako vlastník infrastruktury obec do značné míry plní svou samosprávnou úlohu péče o blaho občanů obce. Zároveň je její nesouhlas jen těžko překonatelný – prakticky nikde neexistuje alternativní infrastruktura, kterou by bylo možné se souhlasem jejího vlastníka k realizaci pozměněného záměru využít. Stejně není obvykle v možnostech jednotlivce takovou alternativní infrastrukturu (např. vlastní elektrické vedení) vybudovat. Obec tak v pravdě rozhoduje o možnosti či nemožnosti záměr v daném místě realizovat a lze diskutovat, zda jde i v tomto případě o „pouhý“ výkon vlastnického práva.

Možnost přímého napadení nesouhlasu obce ve správním soudnictví jakožto nezákonného zásahu orgánu územního samosprávného celku tedy není zcela vyloučena. Nicméně s přihlédnutím k citované judikatuře lze očekávat ze strany správních soudů spíše odmítavý postoj k takové žalobě.

Obecné soudnictví

Jako vhodnější se proto jeví cesta soudů obecných. Nejprůměřenější se jeví žaloba na neplatnost stanoviska obce jakožto právního aktu. Zde by bylo možno namítat například rozpor daného právního aktu se zákonem, resp. s dobrými mravy,²¹ případně s ústavními principy rovnosti,²² uplatňování státní moci v souladu se zákonem a k účelu, k němuž byla určena, zákazu zneužití vlastnictví²³ apod. Ovšem i zde do jisté míry narážíme na dosavadní judikaturu.

V praxi obcí je nesouhlas s připojením nemovitosti ke komunikaci činěn usnesením příslušného orgánu obce (rada, zastupitelstvo). V některých případech následuje ještě písemné sdělení představitele obce správnímu úřadu příslušnému vydat rozhodnutí o žádosti, v některých nikoliv.²⁴

Jde-li o samotné usnesení orgánu obce, dovozuje dosavadní judikatura Nejvyššího soudu,²⁵ že přijetí usnesení je

14 Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 19. 3. 2009, č. j. 59 Ca 94/2008-31.

15 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. 8 As 47/2005-86.

16 Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

17 Uvedená judikatura se samozřejmě vztahuje zejména na subsumované správní akty, typicky závazná stanoviska dotčených orgánů státní správy. Proti nim lze nepochybně samostatnou správní žalobu podat, stejně jako u nich existují vnitřní přezkumné mechanismy i v samotném hierarchickém systému státní správy (zejména § 149 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů). Lze se ptát, zda by tento požadavek bylo možné aplikovat i na obecní nesouhlas s určitým záměrem. Je nicméně nepochybné, že oproti dřívějšímu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2007, sp. zn. 4 As 37/2005-83) směřuje nyní judikatura Nejvyššího správního soudu k určité koncentraci procesní obrany prostřednictvím správního soudnictví. Žalobce má napříště napadat přímo ten akt, který je předmětem jeho nevole, nikoliv na něj útočit zprostředkovaně přes akty vydané na jeho základě, které do věci samy žádnou nezákonnost nevesly, pouze vycházejí z nezákonného aktu podkladového.

18 Jednalo by se o postup podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů. Správním rozhodnutím, které by bylo možné napadnout postupem podle § 65 a násl. soudního řádu správního, totiž nesouhlasné stanovisko obce nepochybně není, a to ani v širokém materiálním smyslu, který je vlastní judikatuře Nejvyššího správního soudu.

19 § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů.

20 Usnesení Ústavního soudu č. j. IV. ÚS 150/94 ze dne 23. ledna 1995.

21 § 39 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

22 Čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

23 Čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

pouze vytvořením vůle obce, která však nemá právní účinky na vztahy obce ke třetím osobám, dokud není právně relevantním způsobem navenek projevena. Dle Nejvyššího soudu je třeba rozlišovat na jedné straně vytváření vůle uvnitř právnické osoby – obce (tj. rozhodování o tom, zda a jaký právní úkon obec učiní) a na druhé straně právním úkonem jako projevem takto již vytvořené vůle navenek vůči třetí osobě s cílem založit, změnit nebo zrušit práva a povinnosti. **Ve světle těchto judikátů by bylo usnesení obce o neudělení souhlasu civilními soudy nepřezkoumatelné.**

Samozřejmě je třeba vidět, že v dosud posuzovaných případech se jednalo o uzavírání smluv, kde právně relevantním aktem je skutečně až přijetí či učinění nabídky na uzavření smlouvy ze strany obce sdělené druhé smluvní straně. V případech vydávání souhlasu často již pouhé utvoření vůle obce známé příslušnému úřadu z jeho úřední činnosti (mnohdy jde o obecní úřad téže obce, jejíž souhlas je vyžadován) vede k zamítnutí žádosti. Přesto **nelze vyloučit, že obecné soudy budou požadovat, aby bylo napadáno nikoliv usnesení zastupitelstva, ale písemné sdělení nesouhlasu učiněné starostou obce na jeho základě.**

Ovšem i u tohoto následného písemného sdělení představitele obce (existuje-li vůbec), se lze oprávněně ptát, zda „neudělení souhlasu“ je právním úkonem zakládajícím, měnícím, či rušícím práva a povinnosti, aby mohlo být civilním soudem přezkoumáno. Pozitivní výsledek utváření vůle obce (udělení souhlasu) takovým úkonem pravděpodobně je. **Je však právním úkonem i negativní výsledek utváření vůle (odepření souhlasu), či dokonce nevytvoření vůle (neprojednání věci orgánem obce)? Tyto otázky zůstávají prozatím otevřené.**

Pouze na okraj lze podotknout, že na první pohled lákavá možnost podat žalobu podle nově schváleného antidiskriminačního zákona²⁶ má pouze omezenou využitelnost. Citovaný zákon pokrývá výhradně jen diskriminaci z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru. Nejčastějším důvodem nespokojenosti s nesouhlasným stanoviskem obce přitom bývá spíše to, že je šikanózně namířeno proti konkrétnímu adresátovi kvůli jeho osobním neshodám se starostou či vedením obce, popř. že je motivováno zjištnými pohnutkami, kdy znemožnění

či pozdržení realizace určitého záměru je součástí konkurenčního boje v území. Námitka diskriminace žadatele jakožto příslušníka určité skupiny, která by navíc byla podřaditelná pod některou z oblastí pokrytou tzv. antidiskriminačním zákonem, bude spíše zřídka.

Závěr

Článek se zabývá možnostmi obrany proti nesouhlasnému stanovisku obce, jež znemožňuje z pozice vlastníka infrastruktury realizaci určitého záměru. Odpověď na otázku, který z možných procesních postupů má největší naději na úspěch, za současného stavu poznání, zodpovědně podat nelze. V úvahu připadá obecné i správní soudnictví. **Vzhledem k výše uvedenému rozboru se jeví jako nejvhodnější podání občanskoprávní žaloby proti písemně projevěnému nesouhlasu obce, požadující jeho zrušení soudem s odůvodněním, že jde o neplatný právní úkon odporující ústavě a dobrým mravům.**

Pokud by obecné soudy odmítaly svou příslušnost k projednání takové žaloby, bylo by třeba dovolávat se zákazu odepření spravedlnosti a práva na projednání věci soudem. Lze nicméně předpokládat, že soudní spor s obcí ohledně protiprávnosti jejího nesouhlasného stanoviska k určitému záměru bude dlouhý a vyčerpávací. Judikatura se k danému problému dosud nevyslovila a existující rozhodnutí s ním souvisí obvykle jen nepřímo. Proto se jistě bude na prvním případě tohoto druhu, který bude doveden až před nejvyšší soudní instancí, formovat názor soudů na otázku příslušnosti i na možný rozsah žalobních námitek. Vyloučit nelze ani rozhodování zvláštního, tzv. konfliktního senátu.²⁷

✦ Autoři jsou právníky Kanceláře veřejného ochránce práv.

24 Tehdy pouhé nepředložení požadovaného souhlasu obce žadatelem vede k zamítnutí jeho žádosti příslušným úřadem.

25 Viz rozsudek ze dne 25. 3. 2004, sp. zn. 26 Cdo 704/2003 nebo rozsudek ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. 33 Odo 720/2005.

26 Zákon č. 198/2009, o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).

27 Zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ve znění pozdějších předpisů.

Hledáme závěť

po zesnulé paní **MARII LUPÍŠKOVÉ**,
bytem Šumberova 46, Praha 6 – Petřiny.
Závěť by měla být uložena u některého
z advokátů.

*Za zprávu jménem pozůstalých
předem děkuji.*

Ing. Alexandr Lupíšek
Tereziánská 18
360 07 Karlovy Vary
tel.: +420 608 315 770
e-mail: a.lupisek@seznam.cz

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

Restituce – vrácení kupní ceny

Pojem „nárok povinné osoby na vrácení kupní ceny zaplacené při koupi věci“ ve smyslu § 11 zák. č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, lze za určitých podmínek vykládat extenzivně tak, že jde nejen o nárok na vrácení původní kupní ceny (většinou velmi nízké) zaplacené při získání věci v době komunistické totality, nýbrž i o nárok na zaplacení současné hodnoty věci (většinou velmi vysoké), vydané v restituci.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 2. 2010, č. j. 28 Cdo 2202/2009

Odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Praze výše označeným byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 s výjimkou výroku, kterým bylo žalobě vyhověno do částky 4876,50 Kč (nenapadenému odvoláním), a výroku o zastavení řízení v částce 562 500 Kč s příslušenstvím (žaloba vzata zčásti zpět). K potvrzení rozsudku soudu prvního stupně tedy došlo ve vztahu k jeho výroku II., kterým byla žaloba zamítnuta co do částky 1 117 685 Kč s příslušenstvím, jakož i ve vztahu k výroku o nákladech řízení; stran nákladů řízení nebylo žádnému z účastníků přiznáno právo na jejich náhradu před soudem prvního stupně i před soudem odvolacím.

Předmětem řízení byla žaloba, kterou se žalobkyně na žalované domáhala zaplacení původně částky 1 687 500 Kč s příslušenstvím. Rodiče žalobkyně smlouvou ze dne 27. 4. 1967 koupili od státu za cenu ve výši 19 507 Kč dům v Jindřichově Hradci a současně jim bylo zřízeno právo osobního užívání k pozemkům parc. o výměře 346 m² (zastavěná plocha) a parc. o výměře 133 m² (zahrada) v k. ú. Jindřichův Hradec. Na základě dědění (rozhodnutí Státního notářství v Jindřichově Hradci z 11. 9. 1975) a darovací smlouvy ze dne 31. 1. 1991 (registrované příslušným státním notářstvím, stejně jako kupní smlouva z roku 1967) se žalobkyně postupně stala výlučnou vlastnící předmětných nemovitostí. Po restitučním sporu, právně titulovaném podle zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, vedeném před Okresním soudem v Jindřichově Hradci pod sp. zn. 6 C 240/92 a pravomocně skončeném – po nálezů Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 700/05 – rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 1. 3. 2007, č. j. 8 Co 100/2007-787, byl k předmětným nemovitostem stanoven spoluvlastnický podíl podle restitučního nároku E. V. v rozsahu 1/4 (předtím nepravomocně 3/8 soudem prvního stupně). V mezidobí rozhodoval Okresní soud v Jindřichově Hradci o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitostem; žalobkyni, které byly nemovitosti přikázány do výlučného vlastnictví, bylo pravomocným rozsudkem ze dne 4. 5. 2005 pod č. j. 5 C 291/2004-90 uloženo vyplatit E. V. na vypořádání jejího podílu náhradu v částce 1 687 500 Kč. K tomu došlo ještě za předpokladu 3/8 spoluvlastnického podílu E. V., zatímco po pravomocné změně výše podílu činila náhrada

při vypořádání v přepočtu 1 125 000 Kč, nyní požadovaných po státu. Uvedenou částku žalobkyně, a to za pomoci půjček a úvěrů ze stavebního spoření dětí, E. V. zaplatila. Poté se domáhala této částky po státu žádostí z 18. 11. 2005 podle § 11 zákona č. 87/1991 Sb. a zákona č. 115/1994 Sb. Ministerstvo financí požadavek žalobkyně v roční zákoně lhůtě odmítlo. Žalobkyně se obrátila na soud, jenž jí přiznal náhradu vůči státu ve výši 4876,50 Kč jako 1/4 kupní ceny z roku 1967, kdy rodiče žalobkyně nemovitosti zakoupili od státu. Ve zbytku, tj. v částce 1 117 685 Kč (s příslušenstvím), byla žaloba zamítnuta. Odvolací soud dovedl oproti tvrzením žalobkyně, že je nutné aplikovat rozhodné ustanovení § 11 zákona č. 87/1991 Sb. v doslovném znění (1/4 z kupní ceny v roce 1967) a že skutkové okolnosti nynějšího případu jsou jiné než ve věci Pincová a Pinc proti České republice před Evropským soudem pro lidská práva (stížnost č. 36548/97), na niž se žalobkyně odvolávala. Nelze také pominout, že ve věci Pincových šlo o restituční vydání celé nemovitosti, zatímco nyní byl vydán pouze čtvrtinový podíl.

Proti potvrzujícímu, pro ni nepřiznivému výroku II. rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovedla z tvrzení, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Důvodnost dovolání spatřovala v nesprávném právním posouzení věci. Za otázku zásadního právního významu považovala žalobkyně výklad pojmu „nárok na vrácení kupní ceny, která byla zaplacená při koupi věci“, obsaženého v § 11 zákona č. 87/1991 Sb. Mělo by podle ní jít o přiznání spravedlivého plnění, nikoli části kupní ceny z doby před 40 lety. Je nutné zohlednit změny na nemovitostech v mezidobí a fakt, že částka 4876,50 Kč již nemůže mít k ceně nemovitostí, jejíž čtvrtinu byla žalobkyně nucena restituentce vyplatit, rozumný vztah. Dovolatelka žádala, aby byl rozsudek odvolací instance Nejvyšším soudem zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Strana žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání bylo podáno včas a při splnění podmínky povinného zastoupení advokátem (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o. s. ř.). Přípustnost dovolání přicházela v úvahu pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., tedy pro zásadní právní význam napadeného rozsudku. Dovolací důvod – tvrzené nesprávné právní posouzení věci – byl uplatněn podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Dovolání je přípustné i důvodné.

Žaloba, která se ve své konkrétní podobě domáhá řešení právního vztahu vzniklého – v důsledku restituce – mezi povinnou osobou a státem, zní na peněžité plnění. Lze přisvědčit straně žalující, že pro zodpovězení otázky po výši částky, jež má být vyplacena žalobkyni, je klíčový výklad ustanovení § 11 zákona č. 87/1991 Sb.

Podle tohoto ustanovení vydá-li nemovitost jiná osoba než stát, vznikne této osobě nárok na vrácení kupní ceny, kterou zaplatila při koupi věci. Tento nárok musí být uplatněn u ústředního orgánu státní správy.

Prejudikatura Nejvyššího soudu nevykazuje spolehlivá vodítka, jež by bylo možné použít ve vztahu ke specifickým okolnostem posuzované věci. V obecné rovině se dá

řící, že judikatorní úvahy nejvyšší instance převážně akcentovaly gramatickou interpretaci citované normy. Tím spíše je třeba se opřít o precedenty vytvořené Evropským soudem pro lidská práva, zohledňující garance dané Protokolem č. 1 (jeho článkem 1) k evropské Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a článkem 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Obojí ustanovení bezprostředně hovoří o ochraně pokojného užívání majetku, resp. o ochraně vlastnického práva; to však nic nemění na oprávněnosti jejich aplikace na širší dimenzi vlastnických a na ně navazujících vztahů (restituce, vypořádání spoluvlastnictví, náhradová povinnost státu vůči povinné osobě), kterou nyní posuzovaná věc předestírá.

Nejvyšší soud nesdílí právní názor odvolacího soudu, z něhož má plynout výrazná odlišnost relevantních skutečností ve věci Pincová a Pinc vs. Česká republika oproti okolnostem této věci. Zejména je přesvědčen, že na scestí tu vede argument o „pouhém“ vydání jedné čtvrtiny podílu na nemovitostech. Hodnota této čtvrtiny, jak byla vyčíslena v řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitostem, názorně dokumentuje nesprávnost tohoto argumentu. Nicméně je tu i judikatura novější. Ve věci Pešková vs. Česká republika (č. 22186/03, rozsudek z 26. 11. 2009) se Evropský soud pro lidská práva opět vyslovil k výši náhrady povinné osobě za odnětí vlastnictví (kupní cena ve výši 25 326 Kč z roku 1979, cena nemovitostí pro účely dědického řízení v roce 2000 1,8 mil. Kč, o vydání věci rozhodnuto v roce 2001). Soud dovodil, že náhrada vyplacená stěžovatelce – řidičí se kupní cenou z roku 1979 – nebyla v rozumném poměru k ceně usedlosti v době jejího odnětí. Podle štrasburského soudu si stěžovatelka nemohla být podle zjištěných skutečností v roce 1979 vědoma, že nemovitost nabyta zvýhodněně. Kupní cenu navíc nijak neovlivnila a nemovitost nabyta v dobré víře. Soud v textu rozsudku explicitně (odst. 22) uvádí, že „Vzhledem k růstu cen nemovitostí od roku 1979, kdy stěžovatelka spornou nemovitost nabyta, do roku 2001, kdy byla majetku zbavena, má Soud za to, že stěžovatelka neměla možnost požadovat za spornou nemovitost přiměřenou náhradu.“

Nejvyšší soud spatřuje v okolnostech nyní posuzované věci obdobu posledně citovaného judikátu. I zde nelze uzavřít, že by snad byla žalobkyně účastna na ději, jenž vede k naplnění podmínek předpokládaných pro vydání věci povinnou fyzickou osobou (druhonabyvatelem od státu) osobě oprávněné (rozpor koupě od státu s tehdy platnými předpisy, protiprávní zvýhodnění nabyvatele, viz § 4 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb.). Vždyť žalobkyně bylo v roce 1967 12 let. Její pozdější nabytí vlastnictví k nemovitostem od rodičů, a to jak děděním (1975), tak i darováním (leden 1991) naplňuje znaky dobré víry na její straně. Žalobkyně kromě toho v dovolání tvrdí, že v domě žije nepřetržitě přes 40 let, nyní s třemi zletilými (leč nezaopatřenými) dětmi, a v souvislosti s platbou náhrady na vypořádání podílového spoluvlastnictví s restituentkou E. V. se ocitla v existenčním ohrožení. Jsou-li i tato fakta pravdivá, pak to jen podporuje oprávněnost žalobou uplatněného nároku.

Aby byla interpretace sporného zákonného ustanovení konformní vůči výše zmíněným lidskoprávním kautelem i vůči civilistické zásadě ochrany vlastnického práva ve všech zákonných aspektech, nesmí být ve zjevné kontradikci s principy přiměřenosti, a pokud možno i spravedlnosti. Rozhodnutí obou nižších instancí ve světle těchto požadavků neobstojí. Byla-li žalobkyně přiznána jako následná protihodnota spoluvlastnického podílu částka ve výši necelých 5 tis. Kč, vycházející z ceny věci v roce 1967, pak toto rozhodnutí v porovnání se sumou, již se žalobkyně musela „vyplatit“ ze spoluvlastnického vztahu (v konečné výši 1 125 000 Kč), nese znaky flagrantní nepřiměřenosti, hraničící s absurditou. V dalším průběhu řízení, v němž bude znovu řešena otázka výše částky přiznané podle § 11 zákona č. 87/1991 Sb., budou nižší instance vycházet právě z výše náhrady zaplacené žalobkyni v souvislosti se zrušením a vypořádáním spoluvlastnictví k předmětným nemovitostem, a to v extenzivním pohledu.

Zajisté, že ustanovení § 11 zákona o mimosoudních rehabilitacích hovoří v relaci k povinné osobě o „vrácení kupní ceny, kterou zaplatila při koupi věci“. Nehledě na to, že žalobkyně je podle § 4 odst. 2 téhož zákona osobou blízkou vůči těm, kteří věci kupovali – a citovaná pasáž § 11 nemůže být ve vztahu k ní zcela přílehlavá –, dovolací soud zastává názor, že obstojí širší interpretace textu rozhodného ustanovení, jež sice směřuje „za“ jeho doslovné znění, akcentuje však jeho účel a smysl (srov. nálezy Ústavního soudu k teleologické interpretaci právních předpisů, zejména sp. zn. Pl. ÚS 33/97 a Pl. ÚS 21/96). Ten nemůže spočívat ve vrácení časově neaktuální a v důsledku neadekvátní kupní ceny, ale – jak České republice připomněl štrasburský soud – v zaplacení takové částky státem, která je za odpovídajících (a výjimečných) restitučních okolností přiměřená a rozumná. Proto obstojí výklad, podle něhož lze pod pojem kupní ceny ve smyslu § 11 zákona č. 87/1991 Sb. zahrnout též jiné plnění vyjadřující hodnotu nemovitosti (její částí, spoluvlastnického podílu k ní), jímž je v tomto případě náhrada, která byla při vypořádání podílového spoluvlastnictví mezi povinnou a oprávněnou osobou, vzniklého v důsledku restituce, vyplacena povinnou osobou osobě oprávněné v návaznosti na zrušení tohoto spoluvlastnictví soudem (§ 142 odst. 1 obč. zák.).

Předestřený výklad současně znamená, že dovolací důvod, vyličený v dovolání stranou žalující v intencích § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., byl naplněn; dovolání bylo přípustné pro rozpor řešení pro věc určující právní otázky odvolacím soudem s hmotným právem [§ 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 in fine ve znění před nabytím účinnosti zákona č. 7/2009 Sb.].

Nejvyšší soud vytkl nedostatek právního posouzení věci, spočívající v doslovném a ve vztahu k okolnostem posuzované věci příliš restriktivním výkladu ustanovení § 11 zákona č. 87/1991 Sb., odvolacímu soudu. Shodného pochybení se však dopustil i soud prvního stupně. Došlo proto ke zrušení obou rozsudků nižších instancí v dovoláním napadených výrocích, včetně navazujících výroků o nákladech řízení, a k vrácení věci v tomto rozsahu sou-

du prvního stupně k dalšímu řízení (§ 43b odst. 2 věta za středníkem, odst. 3 o. s. ř.).

V dalším průběhu řízení budou soudy nižších stupňů vázány podle § 243d odst. 1 o. s. ř. právním názorem Nejvyššího soudu.

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek podle občanského soudního řádu.

Poznámka:

Uvedenému soudnímu řízení o vrácení kupní ceny předcházely 15 let trvající soudní spor dvou restituentek (jedna v průběhu sporu zemřela) o vydání domu na náměstí v Jindřichově Hradci, který v roce 1967 koupili od státu za 19 507 Kč rodiče žalované. O bezradnosti soudů při aplikaci zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, svědčí šestero rozdílných postupně vydaných meritorních rozhodnutí. Prvním rozsudkem byla žaloba zamítnuta, dalšími rozsudky pak bylo rozhodnuto o vydání 5/6 nemovitostí, 5/12,

1/2, 1/4 (pravomocně), 3/8 (pravomocně), 1/4 (definitivně pravomocně). Rozdílné verdikty byly zapříčiněny chybným posouzením (na němž se podílel i Nejvyšší soud, jehož rozhodnutí bylo zrušeno až nálezem Ústavního soudu) faktu, že čtvrtinu nemovitostí zdědila žalovaná po své matce, polovinu nemovitostí získala darem od svého otce a zbylou čtvrtinu dostala darem od bratra (který ji zdědil po matce). K relativně příznivému výsledku sporu pro žalovanou přispělo i to, že o vydání nemovitostí sice společně požádaly obě restituentky, ale nedopatřením podepsala žádost o vydání jen jedna z nich. Je dějinným paradoxem, že s nápravou majetkové křivdy pomáhal restituentkám v začátku sporu jako právník neblaze proslulý JUDr. Karel Vaš, který se za komunistické totality na páchání obdobných a ještě horších křivd sám podílel...

✿ Rozhodnutí zaslal, právní větou a poznámkou opatřil JUDr. JAROSLAV DUBENSKÝ, advokát v Jindřichově Hradci.

Neúčinnost doručení

Pro rozhodnutí podle § 50d o. s. ř. nelze posoudit náhradní doručení jako neúčinné jen proto, že se adresát – podnikající fyzická osoba – na adrese doručení nezdržoval nebo se na ní „nikdo nezdržoval“. Rozhodující je, zda se adresát na adrese doručení nezdržoval pouze přechodně a jen z omluvitelného důvodu.

Adresát není povinen mít další osobu, která by v době jeho dočasné nepřítomnosti písemnosti přebírala.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 4. 2010, sp. zn. 8 Cmo 92/2010

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. září 2009, č. j. 31 Cm 139/2006-308 se mění takto:

Doručení usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. srpna 2009, č. j. 31 Cm 139/2006-265 žalobci dne 10. srpna 2009 je neúčinné.

Odůvodnění:

Shora označeným usnesením bylo rozhodnuto o návrhu žalobce o tom, že doručení usnesení soudu prvního stupně ze dne 4. srpna 2009, č. j. 31 Cm 139/2006-265 dne 10. srpna 2009 je neúčinné, takže návrh byl zamítnut.

Soud v odůvodnění usnesení konstatoval, že usnesením ze dne 4. 8. 2009, č. j. 31 Cm 139/2006-265 rozhodl o nepřipuštění přistoupení dalšího žalovaného do řízení a že toto usnesení bylo doručováno právní zástupkyni žalobce nikoli jako zásilka určená k doručení do vlastních rukou, ale jako jiná písemnost dle ust. § 50 o. s. ř. Z poštou vrácené dodejky soud shledal, že zásilka byla do schránky právní zástupkyně žalobce (dále advokátka) vhozena dne 10. 8. 2009 a soud z toho uzavřel, že k doručení předmětné zásilky došlo v souladu s ust. § 50 odst. 1 o. s. ř. dne 10. 8. 2009.

V odvolání do uvedeného usnesení, které bylo podáno po uplynutí 15 dnů od 10. 8. 2009 dne 26. 8. 2009 (fa-

xem a dne 27. 8. 2009 bylo toto faxové podání doplněno předložením jeho originálu), navrhl žalobce vyslovení neúčinnosti doručení předmětného usnesení. Soud s odvoláním se na znění ust. § 50d odst. 1 a 4 o. s. ř. konstatoval, že adresátkou usnesení byla advokátka, na niž je třeba pohlížet jako na podnikající fyzickou osobu, a uzavřel, že na její straně nelze shledat existenci omluvitelného důvodu, pro který se nemohla s doručovanou písemností seznámit, jestliže omluvitelným důvodem nemůže být skutečnost, že se v případě podnikající fyzické osoby na adrese pro doručování nikdo nezdržuje. Soud zde hodnotil tvrzení advokátky, že nemá žádné zaměstnance. Vyslovil názor, jímž podpořil závěr o neexistenci omluvitelného důvodu podle § 50d o. s. ř., že je „věcí řádného výkonu advokacie, aby v místě sídla advokáta byla v době doručování zásadně přítomna osoba oprávněná písemnost převzít“. Vzhledem k tvrzení advokátky, podle něhož se mohla s předmětným usnesením seznámit již 13. 8. 2009, soud uvážil, že bylo možno usnesení napadnout včasným odvoláním, „když konec lhůty pro odvolání připadl na den 25. 8. 2009“.

Usnesení odvoláním napadla žalobkyně. Má za nesprávný závěr, na němž usnesení stojí, má za to, že soud měl shledat existenci omluvitelného důvodu, pro který se advokátka nemohla s doručovanou písemností seznámit. Navrhla usnesení změnit a návrhu vyhovět. Má za to, že s ohledem na fakt, že advokátka nemá žádné zaměstnance, že se v důsledku svého nepříznivého zdravotního stavu výkonu advokacie věnuje po omezenou pracovní dobu, nelze na ní požadovat, aby v místě sídla advokátky byla přítomna osoba oprávněná doručované písemnosti převzít. Poukázala též na to, poštovní zásilka byla advokátce odeslána v obálce nesoucí údaje Doporučené, Do vlastních rukou, neukládat. Takto označenou zásilku by ani její případní zaměstnanci nemohli převzít.

Odvolací soud postupoval podle § 212 a násl. o. s. ř. Vyšel z obsahu spisu, zejména z obsahu dodejky příslušné písemnosti, z obsahu návrhu podle § 50d odst. 1 o. s. ř. a listin k němu připojených a uzavřel, že je odvolá-

ni důvodně. Proto postupoval podle § 220 o. s. ř. a usnesení změnil, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

Odvolací soud konstatuje, že z obsahu návrhu na rozhodnutí, doručení předmětného usnesení dne 10. 8. 2009 a z fotokopie příslušné strany cestovního pasu advokátky je nepochybné, že návrh byl podán včas, v 15denní lhůtě od 13. 8. 2009, kdy se advokátka jako zástupkyně žalobce mohla s usnesením seznámit. Usnesení bylo advokátce vhozeno do poštovní schránky dne 10. 8. 2009, v době, kdy byla na zahraniční dovolené, z níž se vrátila 13. 8. 2009. Přes údaje uvedené na obálce šlo o zásilku, která neměla být poštou doručena advokátce do vlastních rukou (§ 49 o. s. ř.). Takový způsob doručení není zákonem pro předmětnou písemnost předepsán, soud takové doručení nenařídil. Údaje na obálce uvedené jsou s ohledem na úpravu danou § 49 o. s. ř. vzájemně se vylučující, jsou pouze údajem pro poštu, že jde o tzv. „obyčejnou“ zásilku, kterou nelze podle platné úpravy o. s. ř. předat s účinky doručení – jak umožňovala předchozí právní úprava o. s. ř. – jiným vhodným osobám, ale také se neukládá, nýbrž v případě nezastižení adresáta při doručování vhodí doručující orgán písemnost do domovní či jiné adresátem užívané schránky (§ 50 odst. 1 o. s. ř.). Zásilka je v takovém případě doručena náhradním způsobem – vhozením do schránky. Náhradní doručení bylo totiž i náležitě vyznačeno v průkazu doručení a jeho pravdivost nebyla zpochybněna. Pro rozhodnutí podle § 50d o. s. ř. při doručování

náhradním způsobem nelze posoudit doručení jako neúčinné jen proto, že se adresát – podnikající fyzická osoba v době doručování na adrese doručení nezdržovala nebo se na ni „nikdo nezdržoval“, a to event. jen dočasně, ale významné je to, že se adresát na adrese pro doručování nezdržoval pouze přechodně a jen z omluvitelného důvodu. Jde o okolnosti zjišťované a hodnocené v souvislosti s rozhodováním o návrhu podle § 50d o. s. ř. Z § 50d odst. 4 o. s. ř. je třeba dovodit, že omluvitelným důvodem není u adresáta – podnikající fyzické osoby – skutečnost, že se na adrese pro doručování nezdržoval nikdo, kdo by ve smyslu § 50a odst. 1, 2, 3 o. s. ř. mohl listinu převzít. Soud vyšel z nesprávné premisy, jestliže vyšel z toho, že takové osoby adresátka písemnosti „musí mít“. Advokátka tvrdí opak, toto tvrzení nebylo zjištěno jako nesprávné. Omluvitelným důvodem, pro který se advokátka nemohla s předmětnou písemností seznámit, je podle hodnocení odvolacího soudu její dočasná nepřítomnost na adrese doručování, způsobená překážkou z objektivního hlediska ospravedlnitelnou (zahraniční dovolená). Odvolací soud tedy shledal splnění podmínek pro vyhovění návrhu na rozhodnutí, že doručení předmětné písemnosti dne 10. 8. 2009 není účinné.

✿ Rozhodnutí zaslala JUDr. ŠTĚPÁNKA ŠILHÁNKOVÁ,
advokátka v Praze.
✿ Právní věta redakce.

Právní povaha zajišťovacího příkazu

Zajišťovací příkaz vydaný podle § 71 odst. 1 daňového řádu je rozhodnutím, které podléhá soudnímu přezkumu. Nelze jej považovat za rozhodnutí předběžné povahy podle § 70 písm. b) s. ř. s. ze soudního přezkumu vyloučené.

Rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2009, č. j. 9 Afs 13/2008, kterým bylo rozhodnuto takto:

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 10. 2007, č. j. 30 Ca 114/2006-24, se ruší a věc se vrací krajskému soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Celní úřad vydal dne 18. října 2006, č. j. 7572/06-0663-024, zajišťovací příkaz podle § 71 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen „daňový řád“ či „d. ř.“), na zajištění daňové povinnosti žalobce a uložil žalobci povinnost zajistit nejpozději do tří dnů od doručení zajišťovacího příkazu ve prospěch celního úřadu spotřební daň složením jistoty ve výši 66 530 493 Kč. Zajišťovaná částka byla stanovena podle § 10 odst. 1 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních (dále jen „zákon o spotřebních daních“), jako součin příslušné sazby spotřební daně z tabákových výrobků – tabáku ke kou-

ření a hmotnosti tabáku, u něhož vznikla povinnost přiznat a zaplatit daň podle § 9 odst. 1 zákona o spotřebních daních na základě uvedení tabákových výrobků do volného oběhu. Vydání zajišťovacího příkazu celní úřad odůvodnil tak, že ačkoli žalobce označil předmětné zboží, tedy tabákové výrobky pod obchodním názvem Gulivers – extra, Gulivers – standard, při jejich uvedení do volného daňového oběhu jako tabákové výrobky ve smyslu § 101 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebních daních (tj. jako doutníky a cigarillos), celní úřad na základě odborných laboratorních posudků dospěl k závěru, že se jedná o zboží ve smyslu § 101 odst. 3 písm. c) bod 1. zákona o spotřebních daních, tedy o řezaný tabák způsobily ke kouření bez dalšího průmyslového zpracování.

2. Proti rozhodnutí celního úřadu podal žalobce odvolání, v němž zejména namítal, že v souvislosti s jím provozovaným daňovým skladem a přepravou vybraných výrobků má ve smyslu § 21 odst. 8 písm. b) a c) zákona o spotřebních daních zajištěnu spotřební daň celkem ve výši 11 000 000 Kč, což by mělo být pro zajištění předmětné daně dostačující, a že zajišťovacím příkazem byla zajištěna daň i na dosud nevyrobené tabákové výrobky a dle jeho údajů byla celním úřadem stanovena částka o 33 459 654 Kč vyšší. Poukázal na možné likvidační důsledky zajišťovacího příkazu a na to, že se v této souvislosti obává odejmutí povolení k provozování daňového skladu se všemi daňovými důsledky.

3. Žalovaný změnil rozhodnutí správního orgánu I. stupně tak, že snížil výši částky, která má být zajištěna z 66 530 493 Kč na 34 846 457 Kč, ve zbývající části ponechal zajišťovací příkaz platným.

4. Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové, který žalobu podle § 8 písm. e) a § 70 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) odmítl s poukazem na nepřipustnost žaloby, neboť žalobce se domáhá přezkoumání rozhodnutí, které je jakožto rozhodnutí předběžné povahy vyloučeno z přezkumu ve správním soudnictví.

5. Žalobce (stěžovatel) podal proti usnesení krajského soudu včasou kasační stížnost, v níž namítl nezákonnost odmítnutí jeho žaloby [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. Uvedl, že zajišťovací příkaz významným způsobem zasahuje do jeho majetkové sféry a mohl by vést k exekuci jeho majetku. Zajišťovací příkaz stěžovateli zejména znemožňuje disponovat s jeho majetkem, výrazným způsobem ohrožuje jeho podnikatelskou a jinou hospodářskou činnost a mohl by mít dokonce pro stěžovatele i likvidační důsledky. Podle stěžovatele se tak uvedené rozhodnutí dotýká jeho základních práv a svobod zakotvených v Listině základních práv a svobod, a mělo by tak být podrobeno soudnímu přezkoumání. Zmiňuje i náleží Ústavního soudu ze 17. 5. 2001, sp. zn. IV. ÚS 393/2000, podle něhož není možné ustanovení vylučující soudní přezkoumání správních rozhodnutí vykládat extenzivně a v pochybnostech je nutno postupovat ve prospěch zachování práva na přístup k soudu. Stěžovatel dále argumentuje tím, že jelikož je zajišťovací příkaz vydáván správcem daně na základě správního uvážení, musí právní řád zůstat prostor pro libovůli správce daně. Stěžovatel také upozorňuje na skutečnost, že proti zajišťovacímu příkazu je přípustné odvolání, o němž však nerozhoduje nezávislý orgán a jeho rozhodnutí není možné dále nechat přezkoumat.

6. Žalovaný se ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil se závěry krajského soudu. Odkázal také na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, která přiznává výlučnost ochrany veřejného zájmu při vybírání daní a možnost přezkoumání postupů fiskálních orgánů podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně základních lidských práv a svobod relativizuje. Žalovaný zmínil zejm. rozsudek z 12. 7. 2001 ve věci Ferrazzini proti Itálii, z něhož vyplývá, že obecnými lidskoprávními konstrukcemi nelze zmařit základní smysl a účel správy daní a potažmo daňového řízení, kterým je správný a včasný výběr daní, k čemuž právě mají sloužit předběžné úkony, v případě ohrožení výběru daně pak zvláště institut jejího zajištění. Žalovaný navrhl kasační stížnost zamítnout.

II. Důvody předložení věci rozšířenému senátu

7. Poté, co devátý senát Nejvyššího správního soudu dospěl k závěru, že kasační stížnost je ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná a jsou v ní podle jejího obsahu namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., konstatoval, že stěžejní je pro danou věc posouzení otázky, zda zajišťovací příkaz vydaný podle § 71 d. ř. podléhá přezkoumání ve správním soudnictví, nebo zda se na něj vztahuje kompetenční vyloučení ve smyslu § 70 písm. b) ve spojení s § 68 písm. e) s. ř. s.

8. Devátý senát při předběžném posouzení věci dospěl k opačnému názoru, než jaký byl vyjádřen v rozsudku Nejvyššího správního soudu z 28. února 2007, č. j. 8 Afs 37/2005-126 (všechna zde citovaná rozhod-

nutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na <http://www.nssoud.cz>), podle něž je zajišťovací příkaz vydaný podle § 71 d. ř. rozhodnutím předběžné povahy a je tedy z věcného hlediska soudem nepřezkoumatelný.

9. Podle devátého senátu naopak zajišťovací příkaz není rozhodnutím předběžné povahy ve smyslu § 70 písm. b) s. ř. s. K takovému závěru je podle devátého senátu třeba dospět po aplikaci testu stanoveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu z 29. 3. 2006, č. j. 2 Afs 183/2005-64, č. 886/2006 Sb. NSS na posuzovanou věc, neboť z řady skutečností vyplývá, že zajišťovací příkaz podle § 71 d. ř. nesplňuje ani materiální, ani procesní znak rozhodnutí předběžné povahy, jak byly tyto znaky vymezeny v citovaném rozsudku. Stručně lze shrnout, že podle devátého senátu o nenaplnění materiálního znaku předběžnosti svědčí, že d. ř. výslovně neřeší otázku délky doby platnosti zajišťovacího příkazu, tento závěr pak potvrzuje i judikatura správních soudů. Doba účinnosti zajišťovacího příkazu může dosáhnout až tří let a daňový subjekt je povinen strpět účinky zajišťovacího příkazu až do ukončení řízení o vyměření daně. Účinky takového rozhodnutí jsou však okamžité a mohou významným způsobem zasáhnout do právní sféry daňového subjektu. Nelze hovořit ani o naplnění procesního znaku, neboť ne ve všech případech se adresáti rozhodnutí mohou vůči němu domoci účinné obrany. Jednak d. ř. výslovně a jednoznačně neupravuje postup správce daně po vydání zajišťovacího příkazu, jednak následné rozhodnutí o daňové povinnosti nemusí odstranit veškeré, pro daňový subjekt negativní důsledky zajišťovacího příkazu, pakliže je vůbec vydáno, neboť mohou nastat i případy, v nichž rozhodnutí o daňové povinnosti nebude vydáno vůbec.

10. K předkládací zprávě se stěžovatel vyjádřil tak, že souhlasí s názorem devátého senátu, že zajišťovací příkaz nemusí být vydán v již zahájeném daňovém řízení, uvádí konkrétní skutečnosti, jež dle jeho názoru mají doložit vážnost zásahu do jeho práv, způsobeného vydáním předmětného zajišťovacího příkazu (předkládá např. tabulku s objemem prodaného zboží) a odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu z 21. 5. 2008, který dle názoru stěžovatele podporuje závěr o nutnosti soudního přezkoumání zajišťovacího příkazu.

11. Žalovaný pak uvádí, že předmětný zajišťovací příkaz byl spotřebován a jeho platnost zanikla k 22. 12. 2007 splatností dodatečně vyměřené daně z tabákových výrobků, která byla stanovena v částce vyšší, než jakou byla dříve v té době ještě nevyměřená daň zajištěna. Nesouhlasí se změnou dosavadní ustálené teorie a rozhodovací praxe správních orgánů i soudů. Podle jeho názoru je dostatečná ochrana daňového subjektu zajištěna dvouinstančností daňového řízení, ustanoveními upravujícími ochranu před nečinností (§ 34c d. ř.) a možností domoci se soudní ochrany ve smyslu § 4 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Ani v projednávaném případě podle stěžovatele nedošlo k vydání zajišťovacího příkazu bez dalšího, nýbrž v přímé souvislosti se zahajovanou daňovou kontrolou, rovněž k odvolání stěžovatele došlo ke snížení zajišťované částky. Žalovaný navrhl setrvat na dosavadní správní a rozhodovací praxi.

III. Posouzení věci rozšířeným senátem

12. Rozšířený senát se nejprve zabýval otázkou, zda je dána jeho pravomoc ve věci rozhodovat, a dospěl ke kladnému závěru, neboť předkládající devátý senát dospěl k právnímu názoru, jenž je odlišný od právního názoru vyjádřeného v rozsudku ze dne 28. 2. 2007, č. j. 8 Afs 37/2005-26.

13. Při posuzování otázky, zda je zajišťovací příkaz vydaný správcem daně podle § 71 odst. 1 d. ř. rozhodnutím předběžné povahy, které by bylo ve smyslu § 70 písm. b) s. ř. s. vyloučeno ze soudního přezkumu, rozšířený senát úvodem připomíná, že k otázce, jaká jsou obecná kritéria pro uplatnění kompetenční výluky u rozhodnutí předběžné povahy, stanovené v § 70 písm. b) s. ř. s., se několikrát Nejvyšší správní soud i Ústavní soud již vyjadřovali.

14. V rozsudku z 29. 3. 2006, č. j. 2 Afs 183/2005-64, č. 886/2006 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud vymezil rozhodnutí předběžné povahy prostřednictvím jednak znaku materiálního, stanovíciho, že rozhodnutí předběžné povahy pouze předběžně či dočasně upravuje veřejnoprávní vztahy, jednak znaku procesního, požadujícího, aby každá osoba, jejíž subjektivní práva byla vydáním rozhodnutí dotčena, měla možnost bránit se proti tomuto rozhodnutí či jeho důsledkům v řízení, jež musí proběhnout. Obecné znaky rozhodnutí předběžné povahy přiblížil také rozšířený senát svým usnesením z 21. 10. 2008, č. j. 8 As 47/2005-86, č. 1764/2009 Sb. NSS, když uvedl, že taková rozhodnutí jsou charakterizována tím, že jsou dočasná a pozbývají účinnosti vydáním konečného rozhodnutí, které musí být podrobeno soudnímu přezkumu. Ten zahrnuje i přezkum rozhodnutí předběžného a předběžné a konečné rozhodnutí musí mít obsahově stejný či alespoň částečně se překrývající předmět řízení.

15. Ústavní soud se k výluce ze soudního přezkumu vyjádřil tak, že ačkoli ta svou povahou není protiústavní, je při její aplikaci na místě maximální zdrženlivost. Zejména vymezil, že i vůči soudem nepřezkoumatelnému rozhodnutí se jeho adresát musí být schopen domoci soudní ochrany, a to i vůči jeho účinkům, a sice prostřednictvím přezkumu rozhodnutí, které je v daném řízení vydáváno jako rozhodnutí konečné. Taková soudní ochrana pak musí být včasná a účinná (srov. např. nálezy ze 17. 5. 2001, sp. zn. IV. ÚS 393/2000; z 3. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 8/99, z 27. 5. 2003, sp. zn. I. ÚS 412/01 či z 3. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 419/01, všechny dostupné na <http://nalus.usoud.cz>).

16. Na tuto judikaturu pak navázal rozšířený senát svým nedávným rozsudkem z 27. 10. 2009, č. j. 2 Afs 186/2006-54, www.nssoud.cz, v němž stanovil **obecný test, který by měl být vodítkem při posuzování, zda je to které správní rozhodnutí rozhodnutím předběžné povahy vyloučeným ze soudního přezkumu ve smyslu § 70 písm. b) s. ř. s.** Takové rozhodnutí musí zejména splňovat **tři podmínky: časovou, věcnou a osobní.**

17. Časová podmínka stanoví, že rozhodnutí předběžné povahy předchází rozhodnutí konečnému, na jehož vydání má osoba dotčená předběžným rozhodnutím nárok, a dále, že konečné rozhodnutí musí podléhat soudnímu přezkumu. Rozhodnutí předběžné povahy pak musí být vydáno buďto v rámci již zahájeného řízení před správním orgánem, nebo může být vydáno i mimo takové řízení,

v tom případě musí být zákonem jednoznačně stanovena lhůta, v níž musí být zahájeno řízení a vydáno rozhodnutí konečné. Věcná podmínka ukládá, aby konečné rozhodnutí zároveň rozhodlo také o vztazích zatímne upravených rozhodnutím předběžným. Konečné osobní podmínka určuje, že adresátem konečného rozhodnutí musí být také osoba dotčená rozhodnutím předběžné povahy.

18. Rozšířený senát přistoupil k aplikaci uvedeného testu na posuzovaný případ a dospěl k závěru, že u zajišťovacího příkazu vydávaného podle § 71 d. ř. není splněna ani časová, ani věcná podmínka.

19. Zatímco časová podmínka stanoví, že vydání rozhodnutí předběžné povahy je následováno rozhodnutím konečným, na jehož vydání má předběžným rozhodnutím dotčená osoba právní nárok, a které podléhá soudnímu přezkumu, lze si představit situace, kdy po vydání zajišťovacího příkazu tato situace nenastane. Jak je uvedeno v § 71 odst. 1 d. ř., může správce daně v odůvodněných případech rozhodnout o zajištění jednak daně dosud nesplatné, jednak ale dokonce daně nestanovené. Z textu tohoto ustanovení je tak možné dovodit, že daňové řízení bude v některých případech zahájováno až po vydání zajišťovacího příkazu. Takové řízení pak ne vždy musí skončit vydáním soudně přezkoumatelného rozhodnutí o daňové povinnosti. Rozšířený senát souhlasí s devátým senátem, že tato situace může nastat, pokud kupříkladu nebudou splněny podmínky pro vyměření daně a řízení tak bude pravděpodobně skončeno pouze sdělením daňovému subjektu a poznamenáním této skutečnosti do spisu. Nelze však také zcela vyloučit, že po vydání zajišťovacího příkazu daňové řízení nebude zahájeno vůbec.

20. Rovněž platí, že v uvedeném případě může být zajišťovací příkaz vydáván mimo již zahájené řízení „hlavní“, jehož výsledkem by bylo vydání konečného rozhodnutí. V takové situaci, podle posledně citovaného rozsudku rozšířeného senátu, by měl zákon jednoznačně stanovit lhůtu, v níž musí být takové řízení, v tomto případě daňové řízení, zahájeno, a v níž musí být také vydáno konečné rozhodnutí. V posuzovaném případě však zákon žádnou takovou lhůtu nestanoví.

21. Stejně tak ze zákona ani přímo nevyplývá, jakou dobou je omezena platnost zajišťovacího příkazu. Výjimkou je pouze případ podle § 71 odst. 3 d. ř., kdy zajišťovací příkaz pozbývá platnosti, pokud odvolací orgán do třiceti dnů nerozhodne o odvolání proti jeho vydání. V rozsudku z 26. 4. 2006, č. j. 3 Afs 5/2004-63, č. 1471/2008 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud judikoval, že zajišťovací příkaz také pozbývá platnosti okamžikem splatnosti daně, kterou má zajišťovat. Splatnost je pak stanovena u různých daní různým způsobem, jednorázově, v zálohách nebo ve splátkách. U spotřebních daní se jejich splatnost řídí § 18 zákona o spotřebních daních. V posuzované věci by se pak použil odst. 5, věta druhá citovaného ustanovení, daň by tedy byla splatná a zajišťovací příkaz by pozbýl platnosti až po vydání rozhodnutí o vyměření daně.

22. Dále lze pouze dovozovat, že zajišťovací příkaz může jinak pozbýt platnosti uplynutím lhůty podle § 47 d. ř., určené ke stanovení daňové povinnosti. Tato poměrně dlouhá lhůta kontrastuje s velmi krátkou třídní lhůtou podle § 71 odst. 1 d. ř., v rámci níž má daňový sub-

jekt povinnost zajistit daň, způsobem a ve výši stanovené v zajišťovacím příkazu, ve prospěch správce daně. V případě, že tak daňový subjekt ve stanovené lhůtě neučiní, může správce daně přistoupit k jinému zajištění, častým způsobem pak jistě bude vedení daňové exekuce, k níž bylo přistoupeno i v posuzované věci (řízení vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 Afs 65/2008).

23. Daný postup může přitom představovat velmi vážný zásah do práv a postavení daňového subjektu a může ohrozit jak jeho hospodářskou činnost, tak jeho samotnou existenci. Soud připomíná, že proti zajišťovacímu příkazu může daňový subjekt sice podat odvolání, nicméně to nemá odkladný účinek. Jiný způsob obrany proti zajišťovacímu příkazu by daňovému subjektu měl být umožněn prostřednictvím přezkumu konečného rozhodnutí vydaného v následném daňovém řízení. Některé důvody, proč i tato možnost nemusí vždy pro daňový subjekt představovat včasnou a účinnou obranu ve smyslu judikatury Ústavního soudu, byly již uvedeny výše (daňové řízení nemusí být vždy ukončeno vydáním soudně přezkoumatelného rozhodnutí, existuje rovněž možnost, že daňové řízení nebude vůbec zahájeno), další důvody budou rozvedeny dále v souvislosti s uplatněním věcné podmínky.

24. Výše shrnuté skutečnosti rovněž naznačují, že ani podmínka věcná, stanovená v rozsudku rozšířeného senátu z 27. 10. 2009, č. j. 2 Afs 186/2006-54, není v případě zajišťovacího příkazu naplněna. Pro splnění této podmínky by bylo potřeba, aby v rámci konečného rozhodnutí bylo obsáhnuto i rozhodnutí předběžné. Tedy aby o vztazích upravovaných zajišťovacím příkazem bylo rozhodnuto konečným rozhodnutím, jimž je v daném případě (pokud bude vůbec vydáno) rozhodnutí o daňové povinnosti. Zákon však vzájemnou provázanost obou rozhodnutí omezuje pouze na to, že v důsledku splatnosti daně pozbývá zajišťovací příkaz platnosti. Také ze samotné podstaty obou rozhodnutí je zřejmé, že tato dvě rozhodnutí vzájemně nejsou provázána co do předmětu řízení natolik, že by se v rámci konečného rozhodnutí rozhodovalo také o vztazích zatímte upravených zajišťovacím příkazem, neboť konečným rozhodnutím o daňové povinnosti mohou zůstat nepovšimnuty i pro daňový subjekt velmi nepříznivé důsledky zajišťovacího příkazu. Není tak splněna jedna z podmínek předběžnosti rozhodnutí vymezená již v usnesení rozšířeného senátu z 21. 10. 2008, č. j. 8 As 47/2005-86, č. 1764/2009 Sb. NSS, vzpomenutého výše.

25. V uvedeném případě je tak v hrubém nepoměru postavení správce daně, jemuž zákon nestanovuje pevné mantinely pro následný postup po vydání zajišťovacího příkazu, s postavením daňového subjektu, jenž naopak je povinen daň zajistit částkou, stanovenou v rozhodnutí správce daně, který ve svém uvážení není nijak limitován. Proti rozhodnutí správce daně je sice přípustné odvolání, avšak bez toho, že by bylo nadáno odkladným účinkem. Pokud naopak daňový subjekt správcem daně uloženou povinnost ve velmi krátké třídenní lhůtě nesplní, hrozí mu, že splnění povinnosti bude vymáháno dalšími způsoby, např. daňovou exekucí. Problematická je také platnost zajišťovacího příkazu. Platnosti zajišťovací příkaz pozbývá buďto – v ojedinělých případech – nerozhodnutím správce daně o odvolání v zákoně třicetidenní lhůtě, splatností daně či uplynutím lhůty pro

stanovení daňové povinnosti podle § 47 d. ř. Také možnost domáhat se nápravy důsledků způsobených nezákonným zajišťovacím příkazem, kdy např. bude jistina stanovena v nepřiměřené výši, v rámci vydání konečného rozhodnutí či v rámci jeho soudního přezkumu, nepředstavuje pro daňový subjekt efektivní způsob obrany. Konečné rozhodnutí nemusí být jednak vůbec vydáno, jednak v rámci tohoto rozhodnutí nemusí být vůbec rozhodováno o vztazích upravených zajišťovacím příkazem. Z uvedených důvodů proto nelze zajišťovací příkaz vydávaný podle § 71 odst. 1 d. ř. považovat za rozhodnutí předběžné povahy podle § 70 písm. b) s. ř. s. vyloučené ze soudního přezkumu.

26. Závěrem je možno poznamenat, že k danému názoru soud dospěl vědom si opačného závěru Ústavního soudu (srov. usnesení z 5. 4. 2006, sp. zn. I ÚS 374/05), jenž nepovažoval doposud za nutné korigovat dosavadní názor Nejvyššího správního soudu, že zajišťovací příkaz podle § 71 odst. 1 d. ř. je rozhodnutím předběžné povahy vyloučeným ze soudního přezkumu. V uvedeném usnesení totiž Ústavní soud přisvědčil argumentu Nejvyššího správního soudu, že právo na přístup k soudu je zajištěno prostřednictvím případného přezkumu rozhodnutí konečného. Výše však bylo v nyní posuzované věci rozebráno, že z tohoto pravidla existují výjimky v podobě různých procesních situací, o nichž se ani usnesení Ústavního soudu nezmiňuje, na základě nichž je třeba dovodit, že pro naplnění ochrany práv daňového subjektu ve smyslu čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod je nezbytné umožnit soudní přezkum i přímo zajišťovacího příkazu podle § 71 odst. 1 d. ř.

27. Soud pouze dodává, že i z hlediska své podoby a obsahu je toto rozhodnutí způsobilé přezkumu, neboť jak vyplývá z § 71 odst. 1 d. ř., v tomto rozhodnutí je správce daně povinen rozvést důvody vydání zajišťovacího příkazu, tedy proč pokládá vybrání daně za ohrožené.

IV. Další postup ve věci

28. V řízení o kasační stížnosti proti usnesení o odmítnutí žaloby pro nepřípustnost Nejvyšší správní soud zkoumá pouze to, zda krajský soud správně posoudil (ne)splnění podmínek řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 1. 2006, č. j. 2 As 45/2005-65). V řízení před rozšířeným senátem tedy byla řešená otázka zároveň spornou věcí, proto se rozšířený senát v souladu s § 71 odst. 2 písm. a) jednacího řádu Nejvyššího správního soudu neomezil na zodpovězení předložené sporné otázky, nýbrž rozhodl rozsudkem o kasační stížnosti samé.

29. Krajský soud v kasační stížnosti napadeném usnesení o odmítnutí žaloby stěžovatelky došel k závěru, že zajišťovací příkaz vydávaný podle § 71 d. ř. je rozhodnutím předběžné povahy vyloučeným ze soudního přezkumu dle § 70 písm. b) s. ř. s. S tímto právním názorem se rozšířený senát neztotožnil a dospěl k opačnému závěru než krajský soud. Kasační stížnost je tedy důvodná. Proto Nejvyšší správní soud napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s.).

✿ Rozhodnutí zaslal JUDr. JIŘÍ VANIČEK, advokát v Praze.

✿ Právní věta redakce.

**Pokorná, Kovařík, Čáp
a kolektiv:**

Obchodní zákoník. Komentář

Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha
2009, 2 díly, 1996 stran, 2943 Kč.

Dvoudílný komentář, kterého si zde hodlám povšimnout, mi připomenul dávnější příhodu ze studijního pobytu v Mnichově. Navštívil jsem tehdy svého místního známého v jeho advokátní kanceláři. Překvapila mne tam rozsáhlá knihovna, a ještě více mne udivoval její obsah. Ke každému ze základních zákonů (i k některým zákonům dílčím) se tam nacházela celá řada knižních titulů (komentářů a učebnic zejména) z různých nakladatelství. Vyslovil jsem podiv nad výdajem peněz i času na pořízení a studium takového množství informačních zdrojů (podle mého předběžného názoru někdy více než duplicitních). Neodpustil jsem si rýpavou poznámku, že těmi mohutnými a mnohdy i elegantně vyhlížejícími svazky má být asi působeno především na klienty, kteří je v kanceláři zaznamenají.

Kolega mi odpověděl, že ani takový podvědomý motiv nemůže zcela vyloučit. Když však objednáva odborné komentáře a jinou právníckou literaturu, myslí především z jiného hlediska na svou činnost a její uživatele. Právě v jejich a také ve svém zájmu musí být informačně „up to date“. Každý nový komentář nebo další vydání komentáře dřívějšího zachytí aktuálnější právní stav, jak vyplývá z pokračující normotvorné činnosti a rozhodovací praxe na národní i komunitární úrovni. Navíc ty či ony komentáře píše většinou odlišní autoři, kteří si ve stejných právních normách i v rozhodovací praxi všimnou různých věcí a přinášejí také svébytná hodnocení. Samozřejmě praktický právník nečte či nestuduje obsáhlé komentáře od první do poslední řádky, rozváděl můj kolega své myšlenky, sáhne však po několika z nich, když řeší konkrétní záležitost. Ziská pak ucelenější pohled na sporný případ; někdy mezi texty různých autorů o téže problematice dochází i k takovému názorovému jiskření, které se podo-

bá „brainstormingu“ (konferenci nápadů) a může přinést zajímavé podněty pro postup v pracovní kauze. Úspěch v jediném sporu a užitek s tím spojený pak mnohonásobně převyší všechny náklady spojené s obstaráním odborné literatury.

Není náhodné, když jsem si myšlenky právě uvedené připomenul v souvislosti s tím, že do soutěže na trhu vydávání komentářů k obchodnímu zákoníku vstoupilo i vydavatelství Wolters Kluwer ČR a tvůrčí kolektiv složený z autorek i autorů působících na brněnské a pražské právnícké fakultě, soudců z různých rozhodovacích stupňů, právních praktiků. Budiž předem zdůrazněno, že jde o vstup soutěžně korektní; to je patrné mimo jiné z toho, že v posuzovaném díle je na jiné komentáře a další práce z české odborné právnícké literatury rádně a s respektem poukazováno.

V tomto krátkém referátu si mohu povšimnout jen některých obsahových akcentů, které nový komentář přináší. Autoři si především všimají toho, jaký vliv na český právní řád a českou rozhodovací praxi přináší komunitární normotvorba a rozhodovací praxe evropských soudů. Pozornost věnovaná tomuto vlivu není ve všech partiích díla ovšem stejně intenzivní. Zvlášť patrná je při výkladu o obchodních společnostech – čtenáři proto např. v komentáři ke druhé části obchodního zákoníku naleznou odkazy na příslušné komunitární směrnice; text ke komentovaným ustanovením upozorňuje na harmonizovanou úpravu; komentář o veřejné

obchodní společnosti a akciové společnosti je doprovázen stručným výkladem o evropském hospodářském zájmovém sdružení a evropské společnosti.

Snahou autorů rovněž bylo shromáždit co nejobsáhlejší soubor judikatury. Platí to nejen o rozhodnutích Ústavního soudu a Nejvyššího soudu, ale i soudů nižších instancí ve věcech regulovaných obchodním zákoníkem. Pokud se těchto vztahů týkají i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, komentář věnuje pozornost také těmto rozhodnutím. Autoři vědí, že argumentovat s judikáty pouze na základě tzv. právních vět může být osidné a ve sporech někdy i kontraproduktivní; proto většinou uvádějí nejen spisové značky rozhodnutí, ale i další prameny, v nichž se lze seznamovat s rozhodnutími v jejich úplnosti. Někdy by však bylo užitečné připojit k úryvkům z rozhodnutí i vysvětlující poznámku. S výstižně napsaným komentářem k ustanovení § 50a obch. zák. například neladí uveřejněná myšlenka ze staršího rozhodnutí Vrchního soudu v Praze 3 Cmo 516/1995. Názor v něm uvedený („Není obecně v souladu s dobrými mravy soutěže, aby soutěžitel srovnával ve své nabídce vlastní podmínky poskytnuté služby či vlastnosti svého výrobku, které nabízí další konkrétní soutěžitel, resp. s vlastnostmi výrobku konkurenta, ke zdůraznění výhodnosti své nabídky.“) byl již překonán právě úpravou srovnávací reklamy.

Užitečná a úspěšná je i péče autorů o systematické uspořádání komentáře. Vlastnímu textu předchází rozsáhlý přehled právních předpisů citovaných v komentáři, členěný na mezinárodní smlouvy, předpisy Evropských společenství, ústavní zákony, kodexy, zákony, zákonná opatření, instrukce, nařízení vlády a vyhlášky. V komentáři k jednotlivým ustanovením obchodního zákoníku se postupuje tak, že každé ustanovení provází obecnější charakteristika pravidla, resp. institutu, který je tam upraven. Následují pak konkrétní výklady a podrobnější informace k stanoveným právním pravidlům. Autoři poukazují na to, jaké

různé interpretace normativního textu mohou přicházet v úvahu. V některých případech se čtenář – v uměřeném rozsahu – dozvídá, jak se vyvíjely názory na určitou otázku; může pak uplatnit jeden z oblíbených právních argumentů, podle kterého „nové bývá občas jen dobře zapomenuté staré“. Text není rozmělnován zbytečnými odbočkami, a pokud se zabývá jinými předpisy (např. speciální úpravou subjektů na kapitálovém trhu jako jsou banky, investiční společnosti a investiční fondy), jde o postup účelný.

Autorský kolektiv také respektuje zásadu, že dobře vysvětluje ten, kdo dobře člení. Výklady k jednotlivým ustanovením jsou rozděleny do číslovaných odstavců odsazených vždy mezerou. To činí text přehlednější (ostatně jedním ze znaků dobrého stylisty je umění dělat přiměřeně dlouhé odstavce). Odkaz na určité ustanovení zákona a číslo odstavce v komentáři k němu pak dovoluje, aby argumentace s myšlenkami z komentáře byla přehledná i adresná.

Nový komentář k obchodnímu zákoníku z nakladatelství Wolters Kluwer tak svědčí o tom, že jeho tvůrci vyvinuli značné úsilí, aby příslušníkům odborné obce poskytli dílo informačně bohaté a zároveň uživatelsky vlivné. V této snaze byli převážně úspěšní, i když vyhovět současně oběma zmíněným nárokům nebývá snadné.

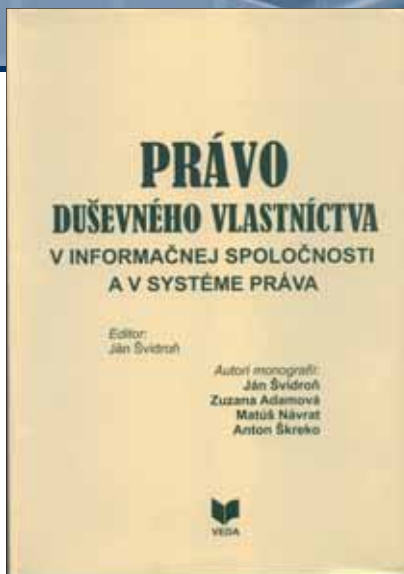
✿ prof. JUDr. PETR HAJN, DrSc.,
katedra obchodního práva PF MU v Brně

**J. Švidroň, Z. Adamová,
M. Návrát, A. Škreko
(ed. J. Švidroň):**

Právo duševního vlastnictví v informační společnosti a v systémech práva

VEDA, Bratislava 2009, 680 stran,
16,50 euro.

Prezentovaná publikace je výsledkem činnosti Ústavu práva duševního vlastnictví, který byl v roce 2007 zřízen na Právnické fakultě Trnavské univerzity v Trnavě. Zřízením ústavu tak našlo

uplatnění dřívější přání prof. Lubyho, eminentního slovenského vědce, který v rámci své vědecké činnosti širokých rozměrů kladl v tehdejší Československu základy i tohoto oboru. Lze se jen těšit z toho, že recenzovaná práce byla vydána bezprostředně před 100. výročí narození této mimořádné osobnosti. Vyjádřeno slovy autorů, navazuje se tak s úctou na jeho dílo.

Jde o dílo vědecké, řadící se mezi díla, u kterých však platí ryzí skutečnost (ať již byla připisována různým ústům), že není nic praktičtějšího než dobrá teorie. Řadu velmi užitečných informací zde získají i praktičtí právníci, ať již vykonávají praxi advokátní, notářskou, soudcovskou či jinou.

Přínosem je práce ovšem i pro neprávnický, např. v pozicích patentových zástupců. Nezáleží přitom, zda bude práci využívat uživatel slovenský či český. Česká právní úprava dílčích publikovaných otázek je totiž buď shodná, nebo velmi příbuzná.

Vedoucím autorského kolektivu a editorem recenzované práce je prof. JUDr. Ján Švidroň, CSc. Od roku 1991 rozvíjel obor duševního vlastnictví na právnických fakultách v Bratislavě, v Banské Bystrici a v Trnavě. Od roku 1992 rozvinul vědeckou spolupráci s Institutem Maxe Plancka pro patentové, autorské a soutěžní právo v Mnichově a od roku 1994 i v rámci mezinárodní akademické sítě pro oblast práva duševního vlastnictví ATRIP. V roce 1995 navázal vědeckou spolupráci s Mezinárodním ústavem pro unifikaci soukromého práva UNIDROIT v Římě (od roku 1998 korespondent UNIDROIT). V roce 2005 zapojil slovenskou právní vědu také do spoluprá-

ce se Studijní skupinou pro Evropský občanský zákoník (SG ECC). V současnosti působí v oboru občanského práva jako vědecký pracovník Ústavu státu a práva SAV a jako výzkumný pracovník Ústavu práva duševního vlastnictví Právnické fakulty Trnavské univerzity v Trnavě.

Další spoluautoři studovali na fakultách v Trnavě a Bratislavě a též shodně absolvovali studijní pobyt v Institutu Maxe Plancka v Mnichově, v roce 2008 ukončili doktorandské studium v Trnavě a dnes již zastávají významná profesní postavení (ředitelka ústavu, ředitele odboru na ministerstvu, vysokoškolského učitele).

Celá práce sestává ze čtyř velkých celků, které jsou vlastně samostatnými monografiemi.

První část nazvaná **Právněhistorické a právněteoretické základy práva duševního vlastnictví a jeho místo v systému slovenského práva** je z pera prof. Švidroně. Obsahuje kapitoly Vstup do problematiky dějin práva duševního vlastnictví a Aktuální stav a perspektivy dalšího rozvoje práva duševního vlastnictví ve vědomostně orientované informační společnosti na Slovensku. Místo závěru této části je zde citováno ze „Vzpomínky na budoucnost vědomostně orientované informační společnosti“ Stanislava Lema.

Z. Adamová je tvůrcem části druhé pod názvem **Kolektivní správa autorského práva a práv souvisejících s autorským právem**. Zabývá se zde výzkumem a funkcí kolektivní správy, kolektivní správou práv na Slovensku, dohledem nad činností organizací kolektivní správy a soutěžním právem a jeho aplikací na výkon kolektivní správy práv.

Třetí část se zabývá **počítačovými programy, databázemi a doménovými jmény v právu duševního vlastnictví**. Autorem je M. Návrát. Řeší se zde otázky právní ochrany počítačových programů, která též patří mezi velmi aktuální. Dále se v souladu s nadepsáním věnuje právní ochraně databází a podrobně (přes 40 stran) i doménovým jménům.

Jednotlivé části (hlavy) celého díla pak uzavírá práce A. Škreka **Průmyslová práva v informační a poznatkově orientované společnosti**. Řeší se zde obecné otázky průmyslového vlast-

nictví, systém práva průmyslového vlastnictví, hospodářská soutěž ve vztahu k průmyslovému vlastnictví a význam práv průmyslového vlastnictví pro rozvoj hospodářství.

Dílo bylo recenzováno předními slovenskými osobnostmi, prof. JUDr. Peterem Vojčikem, CSc., doc. JUDr. Danielou Gregušovou, CSc., a JUDr. Peterem Murínem, CSc.

Kromě vzpomnutí recenzentů si zaslouží citaci i věta z předmluvy editora díla prof. J. Švidroně: „... vědecký a technický pokrok, který umožňuje civilizační rozvoj, může vést k společenské a individuální harmonii len vo vzájemnej súhre a duchovno-mravným pokrokom, ktorý sprostredkúva človeku kultúra.“

V první části práce šlo především o zjištění vědeckého dědictví v tomto oboru a jeho nabídnutí „pravým dědicům“, tedy těm, kteří se odhodlají tvorbu nového národního a evropského práva očistit od čistě jen zájmových hledisek (politických, pragmatických, lobbistických) a budou dále rozvíjet vědu práva duševního vlastnictví svým samostatným vědeckým hledáním, tvorbou nových vědeckých koncepcí a jejich rozvíjením, směřovat k podpoře hodnot, které by platné právo mělo vyjadřovat – tak, aby bylo ve vyvážené solidaritě prospěšné individuální osobě i celé společnosti. Předpokládá metaforicky, že dědicové najdou i další majetek, obsahuje proto i množství bibliografických informací, které směřují právě k tomu, aby nástupci dále hledali a objevovali to, co jejich předchůdcům uniklo, ať už ze subjektivních anebo objektivních důvodů. To se pak již vlastně děje i v celém díle.

Autoři pak shrnují, že hlavním cílem při zdokonalování kolektivní správy práv v celoevropském měřítku zůstává zabezpečování efektivního, nezávislého, pravidelného, transparentního a kvalifikovaného kontrolního mechanismu ve všech členských státech EU, zahrnující všechny právní, sociální, finanční a kulturní aspekty. Společně s kvalitní hmotněprávní úpravou a úpravou smluvního práva tak kolektivní správa práv bude představovat významný pilíř autorského práva.

Nedostatky autorskoprávní ochrany počítačových programů pak spočívají

v tom, že pojmové vymezení počítačového programu nezahrnuje myšlenky a řešení. Nevýhodou patentové ochrany je pak to, že mnoho počítačových programů nespĺňuje kritérium novosti anebo vynálezcké činnosti, protože se algoritmy v nich obsažené vytvořily již na základě známého stavu techniky nebo jsou příliš jednoduché.

Na doménová jména se přitom v současnosti nevztahuje žádné absolutní právo sui generis. Jejich právní existence primárně vzniká jen na základě relativních právních vztahů, tj. smluv mezi přihlašovatelem a registrátorem (tzv. soft law). Sekundárně se na doménová jména může uplatňovat i právní úprava ochranných známek, práva k obchodním jménům (v Česku tzv. firemní práva) a právo k neregistrovaným (v Česku nezapsaným) označením v hospodářské soutěži. Podnětem pro národní legislativu by přitom mohlo být zakotvení alespoň dílčích právních řešení do právního řádu. Vzorem by mohla být i existující právní úprava, která je přímo účinná a závazná, nacházející se v Nařízení o doméně eu.

Text věnovaný právu průmyslového vlastnictví uvádí podstatné informace o dynamicky se vyvíjejících úpravách, a to jak obecného charakteru, tak i o specializovaných předmětech tohoto průmyslového vlastnictví a s nimi spjatých právech.

Celé dílo je zakončeno společným závěrem – podněty autorů pro další rozvoj práva duševního vlastnictví, dále resumé v angličtině, jmenným rejstříkem a rejstříkem věcným (seznamy literatury jsou za jednotlivými celky práce).

Dílo je velmi pečlivě a graficky vhodně provedeno a je i vhodně opatřeno pevnou vazbou a přebalem. Forma je důstojná k velmi kvalitnímu obsahu.

Dá se říci, že některá odborná díla vznikají a po čase ztrácí na významu. To však nebude osudem tohoto prof. J. Švidroně editovaného díla.

Nabízí se příměr, že tak, jak se vytvořila krásná literatura v literatuře, vytváří se i obdobný fundus v literatuře odborné. Zde pak zaujme (vedle děl dřívějších významných tvůrců) místo i toto recenzované dílo.

♦ doc. JUDr. KAREL MAREK, CSc.,

katedra obchodního práva PF MU v Brně

Náboženství a veřejná moc v zemích Evropské unie

Ministerstvo kultury ČR,
Praha 2009, 234 stran.

Ve dnech 10.-12. července 2009 proběhla v Olomouci konference s názvem Náboženství a veřejná moc v zemích EU.¹ Ministerstvo kultury, coby organizátor této konference, posléze v roce 2009 vydalo sborník příspěvků pronesených na této konferenci (je dostupný na www.mkcr.cz), jejímž motivem bylo podle předmluvy Jaromíra Talíře dvouleté úsilí ministerstva o návrh řešení majetkového vyrovnání státu a církví, především křivd spáchaných na církvích státní mocí v minulosti. Tomu odpovídají úvodní příspěvky Václava Valeše a Jakuba Kříže. Rozsah konference však dalece přesáhl jak tuzemské realie, tak věcnou zaměřenost na nápravu minulých křivd, protože na ni byly srovnány koncepce jak aktuální, tak i pro futuro uvažované dlouhodobé relace mezi státem (resp. veřejnou mocí) a církvemi (resp. náboženskými společnostmi), jak to nastínil ve svém příspěvku Jiří Rajmund Tretera. Aktualnost a praktický význam konference v tomto ohledu podtrhuje fakt, že zahraničními příspěvateli byli až na výjimky osoby zastávající vysoké státní funkce ve sledované oblasti, tedy nikoliv jen akademici.

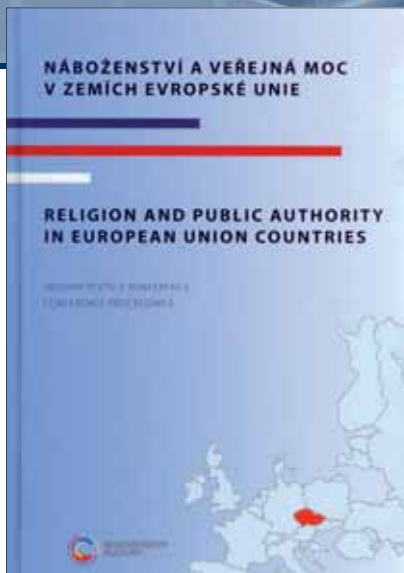
Představovaný sborník je rovněž ojedinelý svou koncepcí. Vedle rozdělení na část „Vyrovnání s majetkovými křivdami spáchanými na církvích v době komunistické totality“, obsahující sedm příspěvků, a část „Financování církví a náboženských společností v zemích EU“ (které však není věcně zcela důsledné už proto, že představitelé z Francie, Itálie, Španělska, Rakouska a Portugalska reflektovali ve svých příspěvcích způsob vyrovnání s křivdami spáchanými veřejnou mocí, jež nebyla komunistickou totalitou), obsahující patnáct příspěvků, má publikace i část obsahující záznam proběhlé diskuse, byť selektovaný, zjednodušený a zkrácený, jež

¹ Zprávu o ní přinesla Revue církevního práva (2009, 43-2: 152).

přednesené příspěvky dovysvětluje, resp. dává do širších souvislostí.

Pro tuzemce může být zajímavé na jedné straně to, že byly řešeny křivdy, k nimž v minulosti došlo i v tak bytostně s (katolickou) církví spojených státech, jako je Itálie (v souvislosti s dovršením vzniku novodobého Italského státu v XIX. století), nebo Španělsko (v souvislosti s tamní občanskou válkou v první polovině XX. století). V těchto zemích vedly k hledání formy vzájemného uznání a podpory, a to i za přispění mezinárodních smluv (konkordátů), vyústujících v konstituční skloubení principu náboženské neutrality státu s principem spolupráce s církvemi. To je v konečném důsledku vnímáno jako prospěšné jak pro sekulární stát, tak i pro všechny v něm působící církve a náboženské společnosti. Na druhé straně může být pro tuzemce poučné, že sekularitě státu, viděno vnitrostátní praxí, nemusí být na újmu historicky podmíněný privilegovaný vztah (luteránské) církve k (dánskému) státu, který je současně vztahem vrchnostenského dozoru státu nad organizací církve. Konečně může být poučné, že ani tam, kde došlo ke vzájemně uspokojivému vyřešení vztahu státu a církvi, není přijatý model oprostěn od

oboustranné (díličí) kritiky a pokusů o nastolení ještě lepšího modelu.

Pro technokraty může být inspirační koncepce a propojenost různých nástrojů podpory církvi a náboženských společností, od přímé podpory z prostředků státního rozpočtu, přes různé formy daňových asignací, osvobození a odpočtů, až ke zcela nepřímé podpoře skrze dotace sociálních, školských či zdravotnických projektů a dotace na údržbu kulturních památek. Prakticky nikde však není reflektován stav, že by církve a náboženské společnosti neměly vlastní majetek či příjmy, které jsou k vlastnímu působení používány primárně, ani že by byly zcela oprostěny od podpory státu.

Z většiny příspěvků je zřejmá idea, že všestranně přijatý model vztahu státu a církvi není možný bez vyřešení otázky způsobených majetkových křivd, bez ohledu na to, zda jsou majetkové křivdy dílčím způsobem odčiněny (Maďarsko, Polsko, Rakousko, Španělsko, Itálie, Estonsko, Slovensko), nebo se od takové restituce v podstatě upustí ve prospěch trvale udržitelné podpory působení církvi a náboženských společností ve státě (Portugalsko, Francie). Z ryze právního pohledu je ze sborníku patrné, že spíše než ryze legislativním či ryze justičním řešením bývá vhodný model vztahu státu a církvi založen na dohodě zainteresovaných subjektů, a to i tam, kde společnost není zatížena křivdami (Lucembursko).

Uvedený sborník je tedy poučný nejen pro právní veřejnost věnující se problematice vztahu státu a církve, protože se co do podstaty jedná obecně o společenské vztahy, jež vždy mají svoji určitou genezi a živý průběh. Lze v něm nalézt inspiraci k nalezení vhodného modelu aktuálního či dlouhodobého řešení problematických vztahů, tedy jak řešení, tak i prevenci případných sporů.

✿ Mgr. ŠTĚPÁN ŠTASTNÍK,
asistent soudce Ústavního soudu ČR

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 5/2010

Daniela Gregušová, Zuzana Halášová:

Elektronický podpis a jeho aplikácia v praxi

I když v současnosti už jsou v infrastruktuře zabezpečeny téměř všechny podmínky na používání elektronického podpisu, existují ještě některé, zejména legislativní problémy související s elektronizací právních úkonů a využíváním elektronického podpisu v právní praxi. Týkají se zejména elektronické realizace právního úkonu, změny náležitostí elektronického rozhodnutí správního orgánu, právní závaznosti převodu dokumentu z původní papírové listi-

ny do elektronické podoby. Je tu i problém vícenásobného popisu, respektive podpisu více osob na stejné listině.

Milan Hodás:

Novela Trestného poriadku – flexibilnejší boj proti terorizmu

Autor komentuje nedávnou novelu trestního řádu, jejímž cílem je efektivnější využití předběžných opatření, zaměřených na zajištění peněžních prostředků na účtu v bance nebo v pobočce zahraniční banky nebo jiných prostředků určených ke spáchání trestného činu, použitých na spáchání trestného činu, nebo prostředků, které jsou výnosem z trestné činnosti. Pozornost věnuje i opravným prostředkům a prostředkům sloužícím na periodické přezkoumávání odůvodněnosti zajištění a srovnání s českou úpravou.

Jozef Brázdil ml.: Majetkové vztahy účastníkov zmluvy o združení

Příspěvek analyzuje majetkové vztahy účastníků smlouvy o sdružení bez právní subjektivity. Zabývá se důsledky poskytnutí majetku do sdružení a předpoklady vzniku spoluvlastnického práva ke vneseným majetkovým hodnotám. Dále věnuje pozornost otázkám založení spoluvlastnického vztahu a určení spoluvlastnických podílů k majetku získanému při výkonu společné činnosti, rozhodování o hospodaření s majetkem ve spoluvlastnictví účastníků a jejich zodpovědnosti za závazky vůči třetím osobám. V závěru autor zkoumá majetkové vypořádání při zániku účasti jednoho z účastníků ve sdružení a při rozpuštění sdružení.

z advokacie

SLOUPEK KARLA ČERMÁKA 60

Z ČESKÉ ADVOKACIE

Z kárné praxe 61

Ze společného jednání představenstev ČAK a SAK 62

5. ročník Prezidentského poháru v tenise 64

Z EVROPY

Osobnost inteligentního a vzdělaného pachatele
(ze švýcarských zkušeností) 65

Tíseň v člověku

Žijeme ve společnosti pomocných věd. Jsou celé obory, které sestávají pouze z nich. Například žurnalistika. Vystudujete předměty jako čtení nahlas, tiskací psaní, počty kupecké, čeština jako cizí jazyk, pouliční angličtina, základy religionistiky, psychologie štekání, gender v sexu, sex v genderu a komunikace tělem, načež dosáhnete bakalareátu. Zkoušky vám platí i pro studium magisterské, takže si ještě přiděláte řídičák, kurz sebeobrany, první pomoc v politice a napíšete diplomku „Investigátor M. V. Kramerius“ a máte úplně vysokoškolské vzdělání. Gratuluji.

Neposmívám se ale jen novinářům. Právníci na tom nejsou o nic líp. Taky samé pomocné vědy a zkuste se magistra zeptat, co je to právo. Právo je, když právníci hodně vydělávají, zní klasická odpověď.

Pomocné vědy do vás nalijí různé vývary a odvary a udělají z vás bakaláře. Proto je tak málo dlaždičů. Pozoruji je u nás v ulici a zeptal jsem se jich, zda jsou bakaláři. Poslali mě do háje. Bakaláři jsou prý v managementu v oborech jako logistika, design, ekonomika, statistika, symbolika, bezpečnost práce a práva menšin v dlaždičství. Pochopil jsem, proč jsou chodníky a ulice rozbité, avšak cyklostezky a parkovací zóny zakreslené. Za všechno může vysokoškolské vzdělání, bakaláři a pomocné vědy.

Zvláštní postavení má právo jako pomocná věda ekonomie. Má zajistit úplnou deregulaci všeho, co by regulováno být mělo, např. banky a ČEZ, a regulaci toho, co vůbec regulovat nejde, např. trvalý růst HDP nebo bezschodkový rozpočet. Dále pak i vymahatelnost, čímž se míní zejména dluhopisy islandských bank a řeckého státu. Když ekonomové od polárního kruhu až po rovník rozpňují bilyony podezřelým dlužníkům, ručí za okamžitou splatnost právo. Dobře vám tak, právníci, měli jste se víc učit a svou pomocnou vědu ekonomii si víc hlídat, než se úplně utrhla ze řetězu a udělala si z vás poskoka. Ale právo jako pomocnou vědu si už nárokují i jiné pomocné vědy od tělocviku přes zpěv až po kreslení.

S nostalgii si připomínám temný středověk, kdy se zakládaly první univerzity. Každá měla původně tři fakulty, teologickou, právníkou a lékařskou, k nimž zanedlouho přibyla ještě čtvrtá fakulta filozofická neboli svobodných umění, kde se učilo kvadrivium (aritmetika, geometrie, astronomie, musica). Trivium, ať už antické (gramatika, rétorika, dialektika) nebo pak novověké (čtení, psaní, počty), si student musel osvojit předem někde jinde, třeba v klášterní škole. Titul bakaláře vám udělili na fakultě svobodných umění. Bakalář měl

vzdělání poněkud vyšší než triviální, nebyl to však nějaký odborník a spojení bakalář práv, lékařství nebo teologie byl nesmysl. O úroveň formace na univerzitě dbal kancléř, určený zřizovatelem. Byl to obvykle nositel jiného vynikajícího úřadu, např. na Karlově univerzitě arcibiskup pražský. Zda k tomu měl akreditační komisi, není mi známo. Rovněž nevím, zda přijímání na univerzitu bylo privatizováno do s. r. o. Nescio a rigorózní zkoušky do Gaudeamus a. s., domnívám se však, že tyto věci si dokázali slovuční univerzitní mistři obstarat sami, a bez úplatků.

Pomocných věd v těch dobách nebylo, protože sám pojem „scientia“ tehdy znamenal „znalost“, a ta tu buď byla, nebo nebyla a nemusela se z toho dělat „věda“. Pojem vědec v dnešním slova smyslu si vymysleli Angličani na začátku 17. století (Francis Bacon: De dignitate et argumentis scientiarum) a od té doby to taky šlo se znalostmi a vzděláním s kopce. Něco tak hrozného, jako „scientiarus“, muselo rvát tehdejšími vzdělancům uši i srdce. Bacon lord Verulamský jest však u nás oblíben pro své korupční sklony. Jako lord kancléř byl pro úplatkářství dokonce odsouzen, ale nakonec se z toho přes milost vymotal a dožil jako ukecaný filozof. Přál bych ten osud i našim úplatkářům.

V souvislosti s auxiliárními scientisty nám ještě zbývá pojednat o guidelines (dříve směrnice). Bakaláři práva je nazývají soft law, nejde však o produkt změkklého mozku, nýbrž počítačového programu. Když jsem se tuhle jedné bakalářky zeptal, proč potřebuje číslo mého mobilu, odpověděla bez zaváhání, že to má v programu počítače, takže je to lege artis. Co zkrátka není v gajdlajných, není lex artis (zákon profese) a naopak. Ten chirurg, který tuhle nechal špachtlit v břiše pacientky, to neměl v gajdlajných v počítači, tak to bylo lege artis. Krucinál! Ještě, že bylo v gajdlajných umyj si ruce! Znalost se pomalu a jistě smrskla na gajdlajny.

Mezi vzdělavcem a vědcem je prostě veliký rozdíl. Mé srdce rvou bakaláři práva, pomocné vědy a gajdlajny a v mé duši vzniká existenciální úzkost, kam až nás to všechno zavede. Když vám tsunami spláchně bungalow do oceánu, zavoláte Člověka v tísní a ten vám poskytne humanitární pomoc nebo pro vás uspořádá volby nanečisto v domově důchodců. Koho však zavolat na tíseň v člověku?

Já bych povolal zdravý rozum, znalost a poctivost. Bakaláře ne, vědu taky ne a pomocnou vědu už vůbec ne. Lepší je poctivý výuční list než fingované vysokoškolské vzdělání dlaždičů a dlaždiček.

A na závěr něco z Morseovy abecedy. .../- -/-/...

Kvėten 2010

✿ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Jde o závažná porušení povinností advokáta, jestliže převezme do své úschovy v hotovosti částku převyšující hodnotu 15 000 eur a jestliže navíc neuzavře řádnou smlouvu o úschově.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 20. 11. 2009, sp. zn. K 56/2009

Kárně obviněná JUDr. I. H. byla uznána kárně vinnou,

že v souvislosti se smlouvou o poskytování právních služeb, kterou uzavřela v přesně nezjištěný den v měsíci srpnu 2007 se společností A., s. r. o., převzala v hotovosti od této společnosti do své úschovy částku jeden milion Kč, kterou jí tato společnost vyplatila ve dvou splátkách po 500 000 Kč, převyšujících v přepočtu na euro částku 15 000 eur, a to první splátku dne 30. 8. 2007 a druhou splátku dne 17. 9. 2007, popř. v jiný přesně nezjištěný den v měsíci září 2007, přičemž se svým klientem neuzavřela řádnou smlouvu o úschově,

tedy

- při výkonu advokacie porušila povinnost vázanosti právními předpisy o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, a v jejich mezích příkazy klienta,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala pravidla profesionální etiky ukládající jí
  - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
  - povinnost při provádění úschov postupovat podle příslušných právních a stavovských předpisů, tedy zejména podle usnesení představenstva ČAK č. 7/2004 Věstníku, o provádění úschov peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta advokátem,

čimž

porušila § 3 odst. 1 zákona o advokacii, ve spojení se zákonem č. 254/2004 Sb., a § 17 zákona o advokacii, ve spojení s čl. 4 odst. 1, a čl. 9a Pravidel profesionální etiky, ve spojení s usnesením představenstva ČAK č. 7/2004 Věstníku.

Za to se jí ve smyslu § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 20 000 Kč.

Kárně obviněná je povinna zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3000 Kč.

Pokuta i náhrada nákladů řízení jsou splatné na účet České advokátní komory do 15 dnů od právní moci rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady ČAK, jako kárný žalobce, podal proti kárně obviněné kárnou žalobu pro skutek, který je ve výroku uveden, a tuto žalobu odůvodnil tak, že kárně obviněná v rámci výkonu advokacie převzala zastoupení obchodní společnosti A., s. r. o., která podniká na území České republiky v oblasti specializovaného maloobchodu, a v době, kdy převzala kárně obviněná právní zastoupení této obchodní společnosti, provozovala stěžovatelka jako obchodní firma svůj prodej v nebytových prostorách v Praze 1. Tyto nebytové prostory měla stěžovatelka v podnájmu a podnájem měl skončit v listopadu 2007.

Před uplynutím této lhůty se na kárně obviněnou stěžovatelka – obchodní společnost obrátila se žádostí, aby zajistila prodloužení buď podnájemní smlouvy, nebo aby zajistila nájem těchto nebytových prostor přímo od Úřadu městské části, který tyto nebytové prostory pronajímал.

V rámci poskytování právní pomoci pak kárně obviněná od obchodní společnosti A., s. r. o. převzala ve dvou splátkách částku 1 000 000 Kč, kterou jí stěžovatelka, prostřednictvím své jednatelky, vyplatila ve dvou splátkách po 500 000 Kč, tedy částky převyšující v přepočtu na euro částku 15 000 eur, a to první splátku dne 30. 8. 2007 a druhou zřejmě 17. 9. 2007, když přesný den se nepodařilo přesně zjistit.

K žalobě se kárně obviněná písemně vyjádřila a bylo jí umožněno i vyjádření při jednání kárného senátu. Kárně obviněná uvedla, že je sice pravda, že převzala do své úschovy 1 000 000 Kč, když tuto finanční částku uložila do trezoru. V rámci poskytování právní pomoci pak jednala s Úřadem městské části, pokoušela se pro stěžovatelku zajistit nebytové prostory, které stěžovatelka užívala. Protože se jí to nepodařilo, tak dne 17. 9. 2007, podle jejího tvrzení, vrátila stěžovatelce částku 1 000 000 Kč a o zaplacení této částky vyhotovila výdejový pokladní doklad, který spolu s částkou 1 000 000 Kč jednatelce stěžovatelky předala.

Jak kárně obviněná, tak i stěžovatelka předložily písemné doklady. Stěžovatelka prohlášení ze dne 10. 10. 2008, které bylo kárnému senátu předloženo v originále a v překladu z anglického jazyka, dále korespondenci mezi stěžovatelkou a kárně obviněnou, včetně fotokopie výdejového pokladního dokladu, a další korespondenci právního zástupce stěžovatelky s kárně obviněnou. Dále byl předložen výpis z obchodního rejstříku stěžovatelky. Kárně obviněná rovněž předložila písemné důkazy, kterými prokazuje své jednání s Úřadem městské části.

Kárný senát neposuzoval postup kárně obviněné a nehodnotil kvalitu právní služby, kterou kárně obviněná poskytovala stěžovatelce, ale zabýval se skutkem, který označila kárná žaloba za porušení předpisů o advokacii,

tedy to, že kárně obviněná převzala finanční prostředky ve výši 1 000 000 Kč, aniž by o těchto finančních prostředcích uzavřela se stěžovatelkou smlouvu o úschově, ze které by zcela jednoznačně vyplývalo, že peníze v tomto rozsahu byly u kárně obviněné složeny na depozitní účet, že se v této smlouvě mělo dohodnout, jakým způsobem se bude po dobu úschovy s finančními prostředky nakládat, komu se mají vyplatit, event. jakým způsobem se bude s úschovou nakládat po skončení smlouvy o úschově. Nic takového kárně obviněná neučinila. Naopak převzala v hotovosti finanční prostředky, které řádně neevidovala, které ponechala ve svém trezoru, a ani o těchto finančních prostředcích neuzavřela smlouvu o úschově, což může vyvolávat pochybnosti i o účelu a důvodu těchto plateb. Advokát by se neměl chovat tak, aby mohl vyvolávat domněnky, které se v souvislosti s jednáním kárně obviněné nazývají, a proto kárný senát došel k závěru, že kárně obviněná je z tohoto hle-

diska odpovědná za své protiprávní jednání, kterého se dopustila v souvislosti s výkonem advokacie. Proto kárný senát rozhodl tak, jak je shora uvedeno.

Kárný senát posoudil i osobní a majetkové poměry kárně obviněné, která se ke svým majetkovým poměrům vyjádřila do protokolu o jednání s tím, že má svoji advokátní kancelář, ve které má dva koncipienty a spolupracovníci. Proto kárný senát došel k závěru, že je na místě uložit kárně obviněné pokutu, kterou považuje za přiměřenou, ve výši 20 000 Kč.

Kárně obviněné bylo dále uloženo zaplatit ČAK náklady kárného řízení v částce 3000 Kč, neboť tato povinnost stíhá kárně obviněnou z titulu uznání viny z kárného provinění, když tyto náklady jí byly uloženy podle ustanovení § 33a odst. 2 zákona o advokacii.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA, vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Ze společného jednání představenstev ČAK a SAK

Představenstvo ČAK se ve dnech 13. - 14. dubna 2010 sešlo na své 8. schůzi v tomto volebním období. Konala se v Rychnově nad Kněžnou, kde současně proběhlo i společné zasedání s představenstvem Slovenské advokátní komory.

Velký prostor na jednání představenstva ČAK dostaly **stavebně-rekonstrukční práce Kaňkova paláce**, k nimž se letos v létě bude přistupovat z důvodu velmi negativních tepelně izolačních vlastností budovy. Při poslední rekonstrukci v první polovině 90. let nebyl totiž dodržen původní projekt, skleněná předstěna budovy do dvora představuje obrovský únik tepla a v objektu nebyla instalována regulace topení. Z technologických důvodů se jednotlivé nutné rekonstrukční práce nedají realizovat etapovitě, je nutné je provést současně, včetně výměny počítačových sítí. Jako nejvhodnější termín se jeví letní měsíce, kdy jsou nároky na provoz budovy nejmenší. V souvislosti se současným provedením všech oprav Kaňkova paláce bude řešeno i nevhodné vybavení v některých místnostech a restaurování historického nábytku umístěného v budově. Předpokládána oprava topného systému by měla snížit měsíční náklady na vytápění budovy, které nyní činí průměrně 150 000 Kč, o 50 procent.

V rozsáhlé diskusi k této problematice mimo jiné odeznělo, že máme odpovědnost za to, co nám předchozí generace zanechaly, a jsme povinni tento majetek udržovat a v náležitém stavu předat generacím příštím. Představenstvo ČAK po diskusi jmenovalo výběrovou komisi, kterou pověřilo prováděním výběrových řízení pro všechny jednotlivé dodávky výše popsaných prací a rozhodnutím o výběru jednotlivých nabídek s tím, že základními hodnotícími kritérii budou cena, rychlost a délka trvání záruk. V každém jed-

notlivém případě bude nutno oslovit nejméně dva uchazeče. Jednotlivé poptávky budou uveřejněny na webu ČAK.

Představenstvo ČAK rozhodlo o účasti ČAK v **projektu spolupráce s Bruselskou advokátní komorou v oblasti mezinárodní mediace**. V rámci projektu se předpokládá mediační trénink s následným tréninkem se supervizemi pro účely získání certifikátů, a dále zřízení odborné sekce ČAK pro ADR a vydání společné autorské e-knihy o mediaci. ČAK společně s bruselskou advokátní komorou bude žádat o grant EU, 20 procent prostředků však musí do projektu v roce 2011 vložit sama.

Představenstvo ČAK pokračovalo v již započaté diskusi o **konceptu Bulletinu advokacie** a uložilo průběžně rozšiřovat redakční radu a případně posílit redakci časopisu o dalšího redaktora odpovědného za odbornou část společně se šéfredaktorem.

Představenstvo ČAK přijalo usnesení č. 11/8./2010, jímž **schválilo stavovský předpis pro evidenci konverzí dokumentů z datových schránek**, usnesení č. 12/8./2010, jímž schválilo novelu stavovského předpisu etického kodexu o stanovení oznamovací povinnosti advokátů a koncipientů, a usnesení č. 13/8./2010, jímž schválilo novelu stavovského předpisu o stanovení poplatků za zápis a paušální částky na úhradu nákladů spojených s vydáváním dokumentů na vlastní žádost.

Společné zasedání představenstev ČAK a SAK bylo zahájeno minutou ticha k uctění památky zesnulého veřejného ochránce práv JUDr. Otakara Motejla.

Obsahem společného jednání se stala **problematika získávání vzdělání na právnických fakultách státních a soukromých na Slovensku a v ČR a úroveň vědomostí advokátních koncipientů, kteří přicházejí k advokátním zkouškám**.

Předseda SAK JUDr. Stefan Detvai uvedl, že na Slo-

vensku mají problémy s uznáváním různých druhů vzdělání získaného v zahraničí ministerstvem školství za rovnocenné se vzděláním získaným na PF státních univerzit. Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň ještě doplnil téma tzv. létajících profesorů, což jsou akademičtí funkcionáři, kteří jsou schopni „učit“ v plném úvazku na několika školách najednou. O kvalitě jejich výuky lze pak úspěšně pochybovat. Tajemník ČAK dr. Ladislav Krym představil slovenským kolegům poradní orgán ČAK – výbor pro srovnávací přezkum právnického vzdělání získaného v zahraničí, a vysvětlil jeho funkce. V diskusi se obě strany shodly v tom, že s enormním nárůstem zejména soukromých subjektů poskytujících jakékoliv vzdělání v oboru právo, došlo k určité dehonestaci samotného oboru právo. Obě strany se dohodly, že společně zřídí komisi, která se bude zabývat otázkami podmínek zápisů do seznamu advokátních koncipientů, zejména podmínkami získaného vzdělání a praxe.

Na společné jednání představenstev ČAK a SAK zavítala rovněž ministryně spravedlnosti ČR, JUDr. Daniela Kovářová, bývalá advokátka. Ve svém vystoupení se dotkla hned několika aktuálních problémů současné legislativy, např. problematiky trestní odpovědnosti právnických osob, finanční situace resortu spravedlnosti a dalších otázek.

Podrobný zápis ze 8. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrika%20Org%C3%A1ny%20Komory/Predstavenstvo/Zapis%20z%20jednani).

✿ icha

✿ Foto JUDr. JAN SYKA

5. ročník

Prezidentského poháru v tenise

Poslední březnový víkend – 27. a 28. 3. 2010 – se do Ostravy sjely tenisové páry advokátů, aby změřily své síly v turnaji, který se stal za dobu svého trvání již tradičním.

Od pátečního rána tak byly zahájeny zápasy na třech kurtech v **tenisové hale SC Ostrava**, kde bylo účastníkům zajištěno odpovídající sportovní prostředí a zázemí. Po celý den byly dvorce plně vytíženy a každá dvojice odehrála nejméně čtyři utkání v základních skupinách, jejichž složení bylo určeno podle výsledků minulých ročníků. V průběhu obou dnů bylo sehráno takřka 70 utkání, z nichž některá měla velmi vysokou sportovní úroveň a u některých byla patrna spíše radost ze hry hráčů než jejich pravidelný tenisový trénink. Po bojích v základních skupinách pak byla podle dosažených výsledků utvořena šestičlenná elitní finálová skupina a osmičlenná skupina útěchy.

Obhájci bronzové přičky (zleva) dr. Jehne a dr. Fiala.

Vítězem turnaje se stala dvojice **JUDr. Jandus, JUDr. Hink**, na stříbrném místě se umístila dvojice **JUDr. Matoušek a JUDr. Zörkler** a na bronzové přičce **JUDr. Fiala a JUDr. Jehne**, kteří tak obhájili své umístění z loňského ročníku.

Turnaj naplnil představy účastníků jak po sportovní, tak i společenské stránce, když přes intenzivní sportovní zatížení samozřejmě zbyl čas i na neformální rozhovory a výměnu životních i profesních zkušeností. Nezávazný příslib účasti všech párů v následujícím ročníku pak jen potvrdil, že se uvedená akce stává pevnou součástí sportovního dění v advokacii a takováto setkání mají takřka nezastupitelnou úlohu pro utužení kolegiálních vztahů mezi advokáty.

Vítězové (zprava) dr. Jandus a dr. Hink s poháry a s organizátory turnaje, dr. Miketou a dr. Jirouskem.

✦ Pozoroval a zapsal
JUDr. RADIM MIKETA

Osobnost inteligentního a vzdělaného pachatele (ze švýcarských zkušeností)

Dr. Phil. Henriette Haas, privátní docentka forenzní psychologie na Univerzitě Curych, která má právně psychologickou praxi v Montreux a Curychu, se v rozsáhlém časopiseckém příspěvku¹ zabývá zvláštnostmi osobností inteligentně plánujících a vzdělaných pachatelů, kteří se vyskytují jak na úseku kriminality hospodářské, tak i jiné kriminality.

1. Výchozí pozice pro neprůhledná jednání

Autorka uvádí situace z různých oblastí lidské činnosti, kterých vzdělání a plánování schopní pachatelé využívají k nenápadnému páchání trestné činnosti, nebo k vytváření podmínek pro její páchání. Za zajímavou považují **tabulku, v níž autorka uvádí mechanismy manipulace s člověkem a k nim příklady:**

- **Falešné sliby**
Příklad: „Neprodává se jediná usedlost“.
- **Podnítit narcismus lidí, projevit nadměru chvály a uznání, aby se stali psychicky závislími a vůči chválicí osobě zcela nekritickými.**
Příklad: Obětem a spolupracovníkům vsugerovat, že jsou „vyvoleními“, něčím zcela zvláštními, vysoce ceněnými specialisty na svém úseku a předurčenými „jít nahoru“.
- **Lži**
Příklad: „Žádný strach, máme ještě dostatek rezerv.“
- **Subtilní výhrůžky a zastrašování.**
Příklad: „Dělám si o vás veliké starosti!“

- **Zahrnování dary, později vydírání.**
Příklad: Pozornost je zaměřena na rodinné příslušníky.
- **Jiným, jako sociálně málo kompetentním, dát znát, co se může stát v případě nedostatku vůle ke kooperaci (např. předestření otázky důvěry).**
Příklad: „Musíte mi důvěřovat!“
„Měl byste uvažovat pozitivně.“
- **Vyvolat pocity viny.**
Příklad: „Nepodepíšete-li, jste vinen tím, že budeme muset propustit zaměstnance, protože jsme tu zakázku nezískali!“
- **Svést pracovníka k tomu, aby se dopustil chyby a pak mohl být vydírán.**
Příklad: „Prosím, rychle to podepíšte, spěchá to! Pak si to budete moci ještě pročist!“
- **Podsounout pracovníkovi chybu, které se nedopustil, aby byl zastrašen.**
Příklad: „Vy jste přece neměl žádný poměr s vaší učednicí? Koluji zde různé fámy.“ „Vy jste lhal.“
- **Aranžovat situace, v nichž musí pracovník selhat či si vytvořit špatnou pověst a zdiskreditovat se. Pak pachatel vystoupí jako „pomocník a zachránce“, který pomůže oběti z potíží.**
Příklad: Bulvární tisk slíbí a aranžuje interview s obětí.

2. Typické mody operandí nepoctivých vedoucích pracovníků

Autorka uvádí a popisuje tyto způsoby páchání trestné činnosti:

1. Pozměňování účetnictví a vedení dvojího účetnictví.
2. Chaotické vedení účetních dokladů a zkraslování osobní odpovědnosti.

Prvý příklad: Univerzitní profesor angažoval starší sekretářku se zdravotními problémy, přetěžoval ji pracovními úkoly a požadoval, aby jeho jménem podepisovala faktury. Za chaotické a nehospodárné výdaje nechtěl nést žádnou osobní odpovědnost. Nejednal korektně se svými spolupracovníky, ale opačně se choval vůči koryfejům svého vědního oboru, kterým pomáhal k čestným doktorátům a pracovním úvazkům. Ti mu za to projevovali patřičnou vděčnost a pomáhali k akademickým poctám.

3. Osobnostní profily inteligentních, dobře plánujících pachatelů

Manévrování, o němž se mluví jako o modu operandí, má dvoji význam: jednak jde o strategické postupy, jednak také o osobní uspokojení. Vždyť lajdácké vedení účetnictví má nejen skryt podvodné manipulace, nýbrž bývá i projevem lenosti. Pachatelé se jedná jak o zisk, tak o to, aby výpovědi budoucích svědků byly znehodnoceny morálním pošpiněním těchto osob.

Modus operandí nepoctivých vedoucích pracovníků je tedy něco více než metoda. Jedná se o kompenzační systém narušených způsobů chování, který je zakotven hluboko v osobnosti pachatelů. Úspěšná střední vrstva těchto pachatelů má společné rysy s průměrem jiných osobnostně narušených kriminálních, ale v několika důležitých bodech se od nich liší. Oba typy pachatelů rozděluje řada psychiatrických symptomů, které jsou shrnuty v tzv. psychopatickém seznamu (PCL-R) od Hare a Cleckley ve faktoru 1 (viz níže uvedený přehled symptomů).

¹ Haas, Henriette: Ermittlungen gegen intelligent planende, gut ausgebildete Täter. Kriminalistik. C. F. Müller, Verlagsgruppe Hüthig Jehle Rehm GmbH, Heidelberg 2007, č. 11, s. 709-717.

Symptomy faktoru 1	Symptomy faktoru 2	Neutrální symptomy
„emocionální“	„antisociální styl života“	
úlisný, povrchní šarm	neodpovědnost	kriminální mnohostrannost
grandiózní přeceňování sebe samého	parazitní způsob života	promiskuita
manipulativní, vypočítavý, prohnaný	problémy chování v raném dětství	mnoho krátkodobých, manželství podobných vztahů
patologické lži	špatná kontrola chování	
nedostatek lítosti nebo pocitu viny	postrádá reálné dlouhodobé životní cíle	
povrchní afekty, povrchnost	impulzivnost	
nedostatek umění se vcítit, citově chladný, tvrdý	potřeba stimulace, sklon k zahálce	
nedostatečná pohotovost a způsobilost převzít odpovědnost za své jednání	porušování úkolů podmíněného odsouzení	
	kriminalita mládeže	

Citováno z: Cooke, Michie, Hart u. Hare (1999)

Střední vrstva pachatelů splňuje kritéria psychopatického faktoru 1, zůstává však celkem většinou pod diagnostickým limitem. Jedná se spíše o narcistickou poruchu osobnosti. V americké literatuře se někdy hovoří o „subkriminálních psychopatech“. Rozdíl ve vztahu k obvyklému kriminálníku, který vykazuje současně také symptomy faktoru 2, spočívá ve vyšší inteligenci a alespoň v dílčí kompenzaci střední až těžké psychické poruchy. Pachatelé hospodářské kriminality, zkorumpovaní úředníci a politici, šarlatáni a nekalí vědci se mohou pohybovat v nejlepších kruzích, kdežto život obvyklých kriminálních v důsledku symptomů faktoru 2 většinou vyústí v úpadkový trend.

Autorka uvádí, že ve výjimečných případech **končí takovým úpadkem i osoba vysoce inteligentní**, a sice na tomto **druhém příkladu**:

Dr. Cavaness, úctyhodný lékař, kterého si celé město vážilo pro jeho velkorysost, protože často ošetřil nemajetného pacienta zdarma, zavraždil dva své syny ze ziskuchtivosti. Bylo zjištěno, že ve své rodině i vůči svým zaměstnancům byl ledově chladný. V roce 1984 několik hodin poté, co zastřelil svého druhého syna, aby získal peníze z jeho životní pojistky, byl spatřen na vánoční slavnosti v kostele a choval se podle svědků zcela nenápadně.

Autorka popisuje, jak se pracuje

s vyplněným psychopatickým seznamem. Uvádějí se dva body za odpovídající symptom. Je-li vyplněn jen napůl nebo nejistě, pak jen jeden bod. Diagnóza „psychopatie“ je stanovena, když někdo po odborné evaluaci (pomocí detailního manuálu) vykáže více než 30 bodů. To přichází v úvahu asi u jednoho procenta mužského obyvatelstva (Hare 1993). Odsouzení nacházející se v amerických vězeních dosahují jako populace v průměru 23 bodů, kdežto normální netrestaní občané 3 - 4 body, výjimečně až 8.

Hlavním defektem psychopatie je **nezpůsobilost navazovat afektivní vztahy k jiným lidem**, například k týmu. Protože se jedná o vazby v biologickém smyslu slova, bývá porucha později těžko odstranitelná, jestliže bylo něco zanedbáno v určitých senzibilních fázích raného dětství. Dovedou se však již od dětství naučit přetvářce a předstírat slušnost i diplomatickou schopnost, mohou-li získat nějakou výhodu, např. u svého šéfa, soudce, novináře. V odborné řeči to nazýváme „maligní pseudo-identifikací“, která v odborném životě přináší veliké výhody. Vzhledem k této klamavé fasádě lze stěží včas rozeznat poruchu při krátkodobém kontaktu s osobou. Tuto „dvoji tvář“ těžko odhalují i forenzní psychiatři. Těmto osobám se daří ukrývat svou agre-

sivitu za svou žoviální fasádu a zdají se být „dobrymi“ lidmi. Tyto osoby jsou neschopné milovat a mít uspokojení ze svých vztahů. Jejich emocionální prožitky jsou příliš krátké, ve skutečnosti jim mnoho krásného uniká, považují spoluobčany za „nevědčé“ a hledají „malou výhodu“ pro sebe v delikvenci. Ta je pro ně zoufalým bojem o sociální uznání, ale s příchutí vykořisťování a hry na schovávanou. Touha po uznání je však také motorem pro čestné pracovní výkony a úspěchy. Někteří z těchto lidí budují s neúnavnou energií životní dílo v dosud zanedbaném úseku, nebo se věnují s entuziasmem úkolu, který je společensky naléhavý. Jako *příklad lze uvést vedoucího lékaře, který byl odsouzen pro zpronevěru, ale na úseku rehabilitace osob po úrazech dosáhl vynikajících výsledků* (Státní zastupitelství Basilej-město 2007).

Jako **třetí příklad** uvádí autorka podvodníka, jehož portrét se objevil ve Forbesu: *Podvodník, který páchal svou trestnou činností v souvislosti se sportovními promocemi, se vydával ve svém vystupování - jak sám o sobě prohlásil - „vědomě za skromného“ co se týká automobilu a oblečení. S pýchou se zmínil, že to již dotáhl až do časopisu Forbes. Na požádání ukázal autorce tohoto anotovaného příspěvku (byla tehdy ve vězení jeho terapeutkou) článek se svým portrétem, který však byl*

na stránce „Hospodářská kriminalita“. Tak mohl podnět, který vlastně musel vyvolat pocity studu, zvrátit v triumf, který ho pak posiloval v kompenzačním zveličení sebe sama.

Tento případ ilustruje jiný typický symptom psychopatie. Je to disociace řeči, významu a jednání, tzv. **sémantická aphasia** (Cleckley 1988, s. 374ff). Dotyční neznají skutečný význam emociálně zabarvených slov a používají slova jako „skromnost“, „důvěra“, „velkorysost“, „pokrok“ nebo „pravidla hry“ čistě technickým způsobem, aby s jinými mohli manipulovat. Tak dostávají slova svévolně zcela jiný význam podle situace a potřeby. To se může projevit např. tak, že obžalovaný vysloví před soudcem „hlubokou lítost“ nad svým činem, ale o tom, kde se nachází zmizelá kořist, nechce hovořit. Sémantickou aphasií využívají pachatelé vědomě jako modus operandi, protože tak získávají krátkodobě taktickou převahu. Jako **čtvrtý příklad** uvádí autorka bulvární noviny se „zvláštní odpovědností“. *Známy nakladatel musel ve veřejné televizní diskusi u kulatého stolu zaujmout stanovisko k více zveřejněným případům. Perfektně oblečený a s distinguovaným chováním řekl ke své roli toto: „Bulvární tisk má ve skutečnosti zcela jinou odpovědnost“. Ve skutečnosti však uvedl jeho list fakta jednostranně, přehnaně a chybně a zostudil lidi, kteří se ani tím nejmenším neprovinili. Jeho koncern jednal tedy vysloveně neodpovědně ve vztahu k žurnalistické etice. Byl to dobrý příklad sémantické aphasie. Ostatní účastníci diskuse nenašli slov vůči drzému překrucování pravdy.*

Autorka uvádí, že podle jednoho zahraničního pramene z roku 2005 se 23 % pachatelů hospodářské kriminality rekrutuje z nejvyšších řídicích pracovníků v podnicích, ve Švýcarsku dokonce 53 %, v Německu 32 %, a to ve věku 31 až 50 let.

Profesní úspěch „subkriminálních psychopatů“ se vysvětluje tím, že základní efekt nezpůsobivosti vztahů přináší s sebou podstatné evoluční výhody, např. mobilitu a umění riskovat. A povrchní šarm napomáhá k mnoha kontaktům.

Chybějící zábrany ovlivňují machinace a bohatství „vizi“. Všechny tyto vlastnosti jsou v pozitivním smyslu slova nutné ke vzniku něčeho nového. Jisté psychopatické znaky jsou podle toho jako sůl do polévky: potřebuje ji, ale jen trošku. Je rozdíl mezi čestně míněnými velkými projekty a neseriózními machinacemi k realizaci vlastních vizí. Jednání bez skrupulí a machiavelská inteligence otevírají mnohem větší hrací prostor, než jaký mají k dispozici čestní lidé.

4. Prevence

Autorka podrobněji uvádí, v čem může spočívat účinná a včasná prevence této kriminality. V této souvislosti doporučuje nepřehlížet včasná upozornění svědků i obětí trestné činnosti. Jsou známy případy, že upozornění byla odmítána, upozorňující osoby byly zastrášovány i trestány.

5. Varovné signály

Tuto část končí autorka **devíti doporučeními, jak lze včas zjistit varovné signály, že něco není v pořádku:**

1. V rozporu s obecně platnými hodnotami a právními předpisy se v podniku vytvořila zvláštní etika podle nevyslovené premisy, že účel světi prostředky.
2. Fasáda září, ale výrobky mají nedostatky.
3. Expanze podniku narůstá až do nerealistických rozměrů.
4. Byla vytvořena malá feudální říše nebo malý pracovní ráj.
5. Vedoucí pracovník měl sklon k tomu, aby bylo možno vyhnout se zkouškám, a snížil oficiální kvalifikační kritéria na minimum.
6. Jedna osoba nikdy nepracovala na tomtéž pracovišti déle než dva až tři roky a často se měnili její představení.
7. Osoba má tendenci dominovat v každé skupině a určovat obsah každé konverzace.
8. Osoba má nedostatečné schopnosti zacházet s konstruktivní kritikou a nedostatek sebekritiky.

9. Zdá se, že osoba díky svému charismatu stojí nade vším a pěstuje vidinu své velikosti na úseku skromnosti, víry a jiných sociálních vlastností.

6. Trestní stíhání a občanskoprávní řízení

Autorka se zabývá touto problematikou z hlediska své profese a bohatých praktických zkušeností. Jako **pátý příklad** uvádí autorka „Sen každého řidiče motorového vozidla“.

Invalidní důchodce D. vyprovokoval během jednoho a půl roku více než 22 dopravních nehod, a to vždy stejným způsobem. Koupil si staré auto, které neočekávaně zabrzdil, aby za ním jedoucí řidič do něj narazil. Jeho manželka navíc předstírala v některých případech své těhotenství. Žili z častých a slušných náhrad škod.

Jako **šestý příklad** uvádí autorka „vyšetření prsů před operacemi kolena“.

Pět pacientek jednoho ortopeda podalo oznámení, že večer před operací kolena provedl lékař důkladnou prohlídku jejich prsů, bez přítomnosti jiné ženy. Soud dospěl k závěru, že lékař alespoň zčásti jednal ze sexuálních důvodů.

Autorka se domnívá, že v tomto případě by bývalo bylo správné obrátit se na experty s těmito otázkami:

- Kolik operací kolen jste provedli v posledním roce?
- Kolik těchto operací se týkalo mladých žen?
- U kolika z nich bylo medicínsky indikováno vyšetření prsů?
- Jak často se vám při vyšetření prsů stává, že zapomenete přizvat k asistenci osobu ženského pohlaví?

Autorka se v této souvislosti zabývá velmi fundovaně problematikou nepřímých důkazů. V závěru akcentuje význam prevence této kriminality a náhrady škod obětem trestných činů.

✿ prof. JUDr. MIROSLAV PROTIVINSKÝ, DrSc.

University of New York in Prague

Leadership is a skill.
One you need to develop.

UNYP's professional lifelong education graduate programs

MBA in:

- Management
- Marketing
- Sustainability **NEW**
- Project Management **NEW**
- MIS
- HR Management
- Banking

Masters in:

- European Law and European Integration
- LLM in International and Commercial Law
- Professional Communications and Public Relations

PhD by Publication

Visit www.unyp.cz

Educating tomorrow's leaders

CODEXIS® ADVOKACIE
PRÁVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM

- Jedinečný evropský právní informační systém
- Vyvíjen s Českou advokátní komorou pro Vás
- Získejte přehled o advokátních předpisech v EU

Informace a zajímavosti

MĚLI BYSTE VĚDĚT

- Přednášky a semináře pro advokáty
a advokátní koncipienty ve vzdělávacích
a školicích střediscích ČAK 70
- Pozvánka na 2. mezinárodní konferenci o mediaci 72
- Čtvrté setkání právnické veřejnosti s novináři: tentokrát
na témata soudcovská 73

Z PRÁVNICKÉ SPOLEČNOSTI

- In memoriam Jindřiška Munková 74
- Vzpomínka na JUDr. Otakara Motejla 75

- NAKONEC ..... 76 - 78

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty v Školicím a vzdělávacím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

- ve čtvrtek 24. června 2010 **Právo spolupráce II. – Alternativní mimosoudní řešení sporů**

Lektorka: JUDr. Marie Brožová, advokátka

Číslo semináře: 41020

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 17. června 2010

- říjen 2010 – leden 2011 včetně (běh B – 1. lekce již 29. září 2010)

Pololetní semináře Obecné angličtiny a Konverzační a právnické angličtiny

Lektorka: Mgr. Vladimíra Kvasničková, právnička a učitelka

Číslo semináře: 41032 – běh A – výuka v rozsahu 14 lekcí/pololetí

– tj. 90 minut výuky/1 lekce

Číslo semináře: 41033 – běh B

Číslo semináře: 41034 – běh C

V běhu B a C je výuka v rozsahu 13 lekcí/pololetí – tj. 90 minut výuky/1 lekce

Poplatek za pololetní běh A: 3200 Kč

Poplatek za pololetní běh B, C: 3000 Kč

Uzávěrka přihlášek: 27. září 2010

- v pátek 1. října 2010

Diskusní fórum specialistů na pracovní právo (pořádáno ve spolupráci EELA a ČAK)

Řečníci: Mgr. Marie Janšová, advokátka

JUDr. Nataša Randlová, advokátka

Mgr. Ladislava Jasanská, advokátka

JUDr. Dominik Brůha, advokát

Host: Mgr. Šárka Hájková, viceprezidentka Soudcovské unie ČR

Diskusní fórum je omezeno na počet 40 osob (přednostně advokátů).

Číslo semináře: 41030

Poplatek za seminář: ZDARMA

31. srpna 2010 – e-mail: randlova@randls.com

- ve čtvrtek 7. října 2010

Codexis advokacie

Lektor: Ing. Martin Macháček, Atlas Software, a. s.

Číslo semináře: 41022

Poplatek za seminář: ZDARMA

Uzávěrka přihlášek: 30. září 2010

- ve čtvrtek 14. října 2010

Beck-online – předpisy, judikatura, komentáře a další texty v elektronické podobě

Lektor: Ing. Radim Krejčí, C. H. Beck

Číslo semináře: 41023

Poplatek za seminář: ZDARMA

Uzávěrka přihlášek: 7. října 2010

- ve čtvrtek 21. října 2010

Transakce s konfliktem zájmů a další otázky práva obchodních společností v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu ČR

Lektor: JUDr. Petr Šuk, soudce Nejvyššího soudu České republiky

Číslo semináře: 41028

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14. října 2010

- ve čtvrtek 4. listopadu

Konkurz a oddlužení v praxi

Lektorka: JUDr. Hana Hrstková, soudkyně Krajského soudu v Brně se specializací na úpadkové právo

Číslo semináře: 41025

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 28. října 2010

- ve čtvrtek 11. listopadu

Reorganizace jako způsob řešení úpadku

Lektor: Mgr. Jan Kozák, místopředseda Krajského soudu v Brně, člen expertní skupiny ministerstva spravedlnosti pro insolvenční právo

Číslo semináře: 41026

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 4. listopadu 2010

- ve čtvrtek 25. listopadu

Exekuce cizozemských rozhodnutí v ČR a exekuce našich rozhodnutí v cizině

Lektorka: JUDr. Martina Kasíková, místopředsedkyně Krajského soudu v Praze

Číslo semináře: 41029

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 18. listopadu 2010

- ve čtvrtek 2. prosince

Vypořádání společného jmění manželů

Lektorka: prof. JUDr. Milana Hrušáková, CSc., advokátka, děkanka Právnické fakulty, profesorka katedry občanského práva a pracovního práva

Číslo semináře: 41031

Poplatek za seminář: 650 Kč

Uzávěrka přihlášek: 25. listopadu 2010

Semináře probíhají v Praze 1 v paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), pokud není uvedeno jiné místo konání, obvykle od 9.00 do 16.00 hodin s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, www.cak.cz vlevo pod odkazem Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz. Po potvrzení příjmu přihlášky odborem výchovy a vzdělávání ČAK, uhradí přihlášení účastníci příslušný účastnický poplatek (včetně 20% DPH) na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatel) bez pomlčky či lomítka (např. 4100100333). Kopii dokladu o úhradě účastníci vezmou s sebou na seminář, daňový doklad obdrží při prezenci semináře, popřípadě poštou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače – 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Upozorňujeme, že v září se semináře v paláci Dunaj nebudou z technických důvodů konat – s ohledem na rekonstrukci sídla ČAK.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pi Marie Knižová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ Ing. LENKA PONDĚLÍČKOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané v seminární místnosti pobočky ČAK Brno

• ve čtvrtek 23. září 2010

Beck-online - předpisy, judikatura, komentáře a další texty v elektronické podobě

Lektor: odborný školitel Beck-online

Číslo semináře: 68014

Poplatek za seminář: ZDARMA

Uzávěrka přihlášek: 16. září 2010

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin (**pokud není na pozvánce uvedeno jinak**).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: **sekr@cakbrno.cz**, **modlitbova@cakbrno.cz**. Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek. Příslušný **účastnický poplatek** (tj. 550 Kč včetně DPH v zákonné výši) poukáží účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet **6724361001/2700**, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 680010123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou**. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401 pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

Evropský institut pro smír, mediaci a rozhodčí řízení (ESI) ve spolupráci s Evropskou asociací soudců pro mediaci – Groupement Européen des Magistrats pour la Médiation (GEMME)

pořádají

2. MEZINÁRODNÍ KONFERENCI O ŘEŠENÍ SPORŮ V 21. STOLETÍ

Mediace – cesta ke spravedlnosti

Kdy: 7. – 8. října 2010

Kde: zámek Křtiny

PROGRAM:

- 7. 10. 2010** Soudní a soukromá mediace v zemích EU
Mediace a probace
Cíle a poslání GEMME
- 8. 10. 2010** Mediace – prostředek řešení obchodních, spotřebitelských a rodinných sporů

Konferenci doplňují odborné workshopy – prezentace mediačních technik a panelová diskuse (implementace a jednotná aplikace směrnice EU).

Přihlášky zasílejte elektronicky na e-mail: prihlaska@esi-cz.eu.

Poplatek 7500 Kč, při úhradě do 7. 7. 2010 jen 4900 Kč.

Více informací na www.esi-cz.eu či na lenka.pavlova@gmail.com, případně na tel. 516 439 080 a 604 243 674.

Čtvrté setkání právnické veřejnosti s novináři: tentokráte na témata soudcovská

Již čtvrté setkání právnické veřejnosti s novináři v rámci cyklu „Diskutujte s těmi, kteří zákony skutečně aplikují“, pořádané ČAK tentokrát ve spolupráci se Soudcovskou unií ČR a na „soudcovská“ témata, se uskutečnilo **19. května 2010** na půdě Městského soudu v Praze.

Debaty, kterou jako obvykle moderoval předseda výboru pro vnější vztahy ČAK JUDr. Václav Vík, se zúčastnila ministryně spravedlnosti JUDr. **Daniela Kovářová**, předseda České advokátní komory JUDr. **Martin Vychopeň**, prezident Soudcovské unie a předseda Okresního soudu v Žďáru nad Sázavou JUDr. **Tomáš Lichovník** a soudkyně Nejvyššího správního soudu a předsedkyně kárného senátu pro věci soudců **Mgr. Daniela Zemanová**.

Mezi probíraná témata patřila otázka soudcovských platů a důchodů, jejich výše i vztah výše těchto platů k soudcovské nezávislosti, i otázka soudcovské samosprávy.

Na úvodní otázku moderátora „Jaký je plat soudce?“ reagoval jako první prezident Soudcovské unie. Podle něj je soudcovský plat stále ještě velmi slušný, ale nejistý. Jak Lichovník upozornil, za patnáct let své platnosti byl příslušný zákon jedenáctkrát změněn, soudcovské platy jsou od roku 2002, s výjimkou roku 2007, zmrazeny, a letos navíc oproti loňsku o 4 procenta ještě klesnou.

Podle vyjádření soudkyně NSS Daniely Zemanové je nadstandardní soudcovský plat znakem nezávislosti a musí být tak vysoký, aby soudce nelákalo dostat se k financím jinak než svojí prací. „Pokud justice nebude nezávislá, bude to dražší,“ míní Zemanová.

Jak konstatovala ministryně spravedlnosti, průměrný soudcovský plat v ČR byl v roce 2009 něco přes 70 tisíc korun hrubého měsíčně. Kovářová jako největší problém vnímá skutečnost, že systém na základě nastavených (i finančních) pravidel funguje tak, že nejlepší soudci okresních soudů odcházejí výš, zatímco podle jejího názoru by právě nejkvalitnější soudci měli zůstat na nejnižším stupni. Tento problém podle ministryně souvisí i s celkovou otázkou, jak získávat lidi do justice.

S odvážným názorem, že soudci berou málo, vystoupil před novináři předseda ČAK Martin Vychopeň. Podle jeho názoru chce společnost po soudcích, aby rozhodovali spory a konflikty a byli přítomni nezávislí na stranách sporu i na státu; pro policie strany je však podle Vychopěňova názoru nezávislá a silná justice nežádoucí, proto ta neustálá kolečka zmrazování a snižování jejich platů.

Na debatu o platech navázala debata o soudcovských důchodech. Jak uvedl Tomáš Lichovník, český soudce má, společně se soudcem albánským, nejnižší důchod v poměru k svému poslednímu příjmu v Evropě – a to 17 procent. Třetí jsou Maďari s 32 %, a ve všech ostatních zemích berou soudci v důchodu více než 50 % svého posledního příjmu.

Podle prezidenta Soudcovské unie je zajištění důstojného důchodu pro soudce důležité, jak s ohledem na význam soudcovské funkce, tak pro dobré fungování soudnictví a plynulou generační obměnu soudcovského stavu. Stávající situaci navrhuje řešit zavedením tzv. emeritního soudce, kdy od určitého věku by soudce mohl odejít do výsluhy s 50-60 procenty platu s tím, že by mohl být v případě potřeby znovu povolán do aktivní služby. Tak by bylo možné řešit například rodičovské dovolené či dlouhodobá onemocnění na jednotlivých soudech.

Ministryně Kovářová uvedla, že na mateřské dovolené či dlouhodobě nemocných je nyní 6-7 % všech soudkyň a soudců. Finanční prostředky, které na jejich platy ministerstvo dostává, se nyní rozděluje jako odměny jiným zaměstnancům justice, do budoucna by je ale bylo možné použít právě pro placení emeritních soudců. Náléhavým úkolem ale je i posílení soudní administrativy.

Jak uvedl předseda ČAK, bez zásadní změny důchodového systému je otázka soudcovských důchodů neřešitelná.

Další tématem debaty byla otázka, **jak by měl účastník řízení vidět soudce**. Odpovědi jednotlivých účastníků dohromady vytvořily portrét (jistě nejen v české justici) vzdáleného ideálu: soudce profesionálně perfektně připraveného, rozhodného, statečného, s přirozenou autoritou, ale zároveň empatického, který za každým svým případem vidí živé lidi a který svůj rozsudek odůvodní tak, aby mu každý, i sebestříščí účastník řízení bez problému porozuměl.

✦ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

✦ Foto MARIE HAKLOVÁ

In memoriam Jindřiška Munková

(* 5. 11. 1926 † 4. 5. 2010)

Počátkem května 2010 zemřela po krátké těžké nemoci JUDr. Jindřiška Munková, advokátka – senior partner advokátní kanceláře Munková, Zoufalý a partneři.

Od samého počátku její činnosti se stala nenápadnou, avšak velmi účinnou odbornou oporou AK. Měla za sebou bohatou celoživotní praxi, ať již jako podnikový právník, výzkumný pracovník Ústavu hospodářského práva, pracovník Legislativního ústavu Federální vlády ČSFR, pedagog na katedře evropského práva PF UK, rozhodce na listině Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR atd.

Ostatními partnery a pracovníky AK byla plně respektována, protože vystupovala vždy s věcným a laskavým přístupem a o své bohaté odborné zkušenosti se ochotně podílela s mladšími spolupracovníky. Její znalosti byly neocenitelné především z hlediska právních disciplín hospodářské soutěže a nekalé soutěže, na které se v posledních desetiletích zaměřovala, a to se značně širokou erudicí. Vnímala citlivě trendy právního vývoje v Evropské unii, ve kterém se dokonale orientovala. Právě proto byla povolána přes svůj penzijní věk k vedení odboru kompatibility Úřadu vlády České republiky. Její odborné monografie jsou a budou pilíři komentářové právní literatury, jak v oblasti hospodářské soutěže a nekalé soutěže, tak i v oblasti závazkových vztahů. Za první vydání „Velké knihy smluvních vzorů“ obdržela jako první autorskou cenu Karlovarských právnických dnů.

Naše advokacie ztratila v JUDr. Jindřišce Munkové výraznou osobnost, která jí vtiskla tvář i směr a která se na její činnosti nezištně podílela.

Čest její památce!

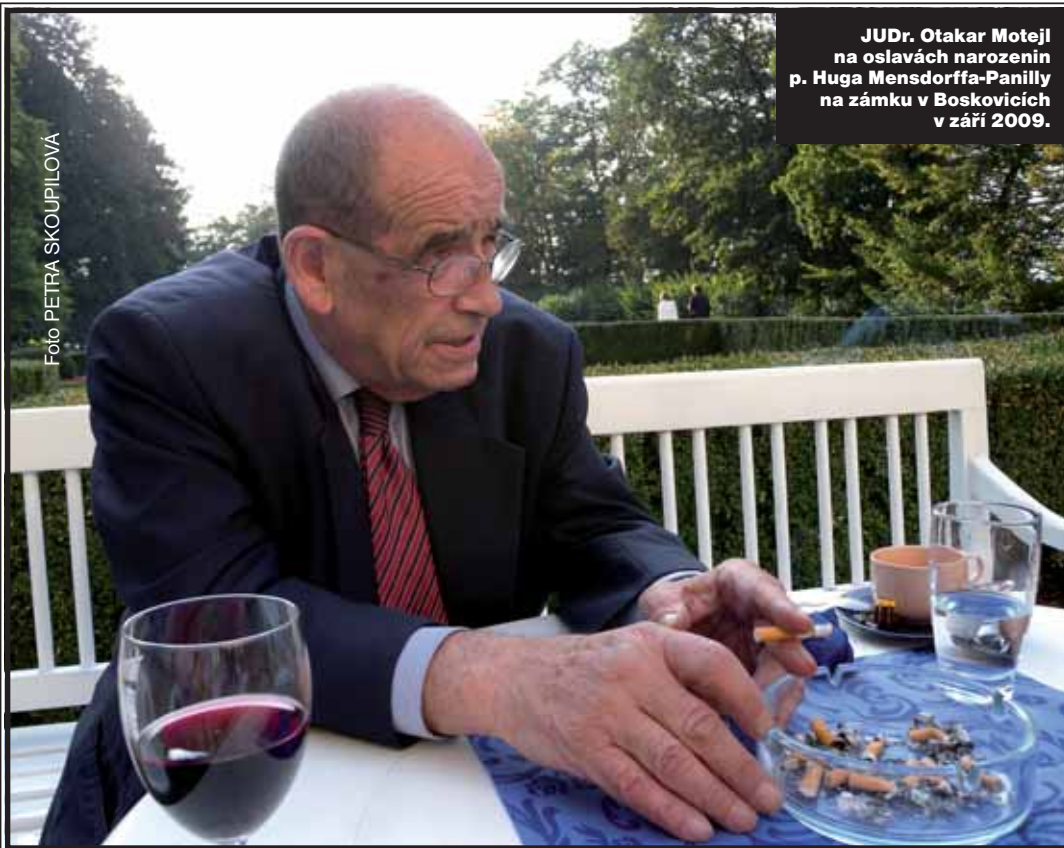
JUDr. VLADIMÍR ZOUFALÝ

Vzpomínka na JUDr. Otakara Motejla

Foto PETRA SKOUPILOVÁ

**JUDr. Otakar Motejl
na oslavách narozenin
p. Huga Mensdorffa-Panilly
na zámku v Boskovicích
v září 2009.**

Narodil se za první republiky do pražské měšťanské rodiny a jakýsi punc hoča z dobré rodiny nesl celý život. Formovalo ho rodinné prostředí, otec advokát, proslulé gymnázium v Křemencově ulici, přátelé, sport. Věřil upřímně v základní občanské ctnosti, jako jsou čestnost, pravdomluvnost, poctivost a odvaha. Byl nebojácný duševně i fyzicky, prostě proto, že skaut se bát nesmí, ani když vyroste.

To nejlepší na něm byla jeho lidská vřelost a otevřenost, nadání k přátelství a lásce. Sedmdesátá a osmdesátá léta minulého století byla léta šedivá a neradostná. Po krátkém nadechnutí v druhé polovině let šedesátých se zdálo, že tahle doba přišerí nebude mít konce. Ota nesměl cestovat ani do Polska, protože i ten polohodnotný pas mu režim sebral, a nevěděl, kdy bude z advokacie vyštván nebo vyhozen. Obhajoba byla často depresivní práce, právo na spravedlivý proces bylo iluzorní, zvlášť v politických věcech, ve kterých se Ota nejsilněji angažoval. Přes to všechno nikdy neztrácel energii, kuráž a veselost, která byla nakažlivá. Ač jako řečník u soudu byl věcný a střízlivý, jako vypravěč byl rozbíhavý a hrabalovsky vášnivý. Jeho historky z koncipientského života v Banské Bystrici jsou vhodné k dalšímu šíření jen ústně.

Jeho profesní život se svými vzestupy a pády, úspěchy i nepředvídanými zatačkami podobal jízdě na horské dráze. Taky začal a skončil v zásadě tou stejnou prací, obhajobou a ochranou práv potřebných. JUDr. Otakar Motejl vybudoval pozoruhodnou a uznávanou ústavní instituci, přitom využil všechnu zkušenost a práci advokáta a obhájce, která se mu v horších dobách jevila jako zbytečná a marná.

Jeho kolegové, spolupracovníci i klienti na něj budou s láskou a vděčností vzpomínat.

JUDr. DANIEL UHLÍŘ

V pondělí 17. května 2010 se oficiálně rozloučili vysocí státní představitelé s JUDr. Otakarem Motejlem, advokátem, předsedou Nejvyššího soudu federálního i českého, ministrem spravedlnosti a prvním českým veřejným ochráncem práv. JUDr. Motejl by jistě ocenil, že se kvůli němu sešli dva prezidentí, polovina vlády, parlamentu, diplomatického sboru a nejvyšší soudní funkcionáři v divadle Na Fildovačce, takové ironické životní okamžiky miloval. Kdo se do divadla nedostal, vzpomněl na Otu o dva dny později na zádušní mši, kterou sloužil Tomáš Halík v kostele Nejvyššího Salvátora.

Měl jsem to štěstí a radost, že jsem s ním deset let strávil v jedné kanceláři suterénu advokátní poradny č. 2 v Ječné ulici. Pasivně jsem vedle něj vykouřil vagon cigaret a názorně jsem se od něj přiučil, jak má pracovat obhájce. Byl nesmírně svědomitý, každé kauze se věnoval s pečlivostí až puntičkářskou, šlendrián a povrchní práci nemohl vystát. Neměl žádné předsudky, rasové, národnostní, třídní ani intelektuální, s každým klientem zacházel rovně a rovnoprávně. Určitých povahových rysů se ale štilil bez ohledu na to, jestli je nesl kolega, soudce nebo odsouzený.

Šest kroužků s cibulkou

Po delším čase jsem se zase ocitl na autobusovém nádraží Florenc a zjistil, že tam přistávali docela pohlednou a prostornou čekárnu.

Vlídne jsem na ni pohlédl a pochvaloval si, jak se tu pečuje o cestující veřejnost. Brzy jsem však musel ubrat ze svého uznání. Zjistil jsem, že poměrně početné stolky a židle tu přiléhají (prostorově i organizačně) k podejné „fast foods“. Pokud někdo chtěl u stolku jen čekat, číst si nebo dokonce konzumovat donesenou potravu, byl upozorněn, že se nachází v restauračním prostoru, a byl odtud s vlídnou důrazností vykázán. Jiných míst k sezení se mi v čekárně zdálo poskrovnu. Projektanti a investoři onoho prostoru zřejmě víc mysleli na prosperitu jednoho z řetězců rychlého občerstvení než na pohodlí pasažérů.

Pokusil jsem se reagovat způsobem, kterému Angličané říkají „to make the best of it“, což si překládám jako „vytěžit to nejlepší ze situace, v níž jsme se ocitli“. Jsa již jinde nasycen, objednal jsem si jen šest smažených kroužků zvaných cibulové, velice zvolna je konzumoval a přemýšlel, co tentokrát napíši do Bulletinu advokacie a jeho rubriky „Nakonec“.

□
Při prvním cibulovém kroužku mně místní genius loci připomenul méně známou americkou advokátskou anekdotu, jejíž dva hrdinové pojídají v restauraci sendviče donesené z domova. Přiblíží se k nim číšník a ukáže jim na vývěsku, aby četli, jak tam stojí psáno: „V těchto prostorách není dovoleno konzumovat vlastní potraviny.“ Páni advokáti se na chvíli zamyslí, pak na sebe mrknou, vymění si své sendviče a v klidu pojídají dál. Znovu jsem si vychutnal ten vtíp, uznal ho za příhodný nejen pro mé bulletinové postřehy, ale i pro vzdělání studentů. Dá se na něm totiž demonstrovat, jak ošidné je vykládat normativní pokyny pouze na základě jejich slov a pomíjet jejich účel.

□
Pojídaje druhý ze smažených kroužků, jsem si vybalil, že formalistické výklady práva neměl rád zesnulý ombudsman Otakar Motejl. Kdysi jsme seděli vedle sebe na fakultní vědecké radě, probírala se tam nějaká zvrácená interpretace práva a pan doktor mi povídá: „To aby si člověk nebyl jist, zda byl vůbec řádně jmenován do funkce, když v zákoně stojí, že skládá slib do rukou prezidenta a on mu podává ruku jenom jednu.“

□
Když už přišla myšlenka na vysoké funkce a prezidenta, při třetím cibulovém kroužku se z mé dlouhodobé paměti vynořila historka o amerických prezidentských volbách v roce 1952. Tehdejší demokratický kandidát guvernér Adlai Stevenson se svěřil svému příteli s obavami, zda voličstvo ocení ty zákonodárné náměty, s nimiž

operoval ve své kampani. Přítel ho uklidňoval: „Všichni rozumní lidé budou hlasovat pro vás.“ Stevenson odpověděl. „Mně by byla milejší většina.“

□
Chuťový dojem ze čtvrtého cibulového kroužku mohla ohrozit další historka, jejímž hrdinou je opět Adlai Stevenson. Za mých právnických studií nás s ní seznámil profesor Viktor Knapp ve svém výběrovém semináři. Prý se s americkým prezidentským kandidátem osobně setkal ve Washingtonu na velké garden party. Společně tam měli vykonávat malou potřebu po francouzském pánském způsobu zvaném „pipi rustique“, to je u křovička. Možná, že toto neformální počínání doporučila panu kandidátovi jeho volební marketingová agentura, aby tak dokazoval, že v základních životních věcech patří k obyčejným občanům.

□
Když už jsem nakouzl téma voleb i pátý smažený kroužek, napadl mne jeden lehkovážný pohled na legislativu. V předvolebním období existují – a nejen v naší zemi – zákonodárné předlohy, pro jejichž předkladatele je důležité, aby návrh zákona byl podán a za pozornosti médií projednáván. Méně již záleží na tom, aby byl s konečnou platností schválen. Učeně by se to dalo označit jako úsilí o „demonstrativní efektivnost práva de lege ferenda“. Nejde ostatně o nic nového. Již staří Římané podobná počínání označovali úslovím: „Aby se zdálo, že se něco dělá.“

□
Kroužek šestý už jsem jen zhltнул, vymyslel název pro předchozí dr(o)bničky a předpokládal, že ještě objevím nějakou chuťovku do celé té fašírky. Povedlo se. V sobotu 22. 5. 2010 se ve Vilémově konal křest knihy „Soukromé právo na cestě“. Jde o soubor esejů a také striktněji odborných textů k životnímu jubileu profesora Karla Eliáše. Editory byli Bohumil Havel a Vlastimil Pihera a pěkně graficky vyvedenou publikaci vydalo Čeňkovo nakladatelství. V úvodním příspěvku se Karel Čermák zabývá jazykem práva. Párkrát jsem nad tím esejem zakusil pocit, který bych raději nazval autorskou rivalitou než závistí; poněkud se zastyděl tam, kde si autor dobírá takové obraty, jež jsem použil v předchozím odstavci (zákonodárná předloha, návrh se podává). Ještě častěji jsem se zasmál, nejvíce nad textem na str. 13: *Dříve norma zněla: „Každý je povinen pozdravit.“ Dnes se musí říci nebo napsat: „Každý/á/é je povinen/na/no pozdravit, ledaže platí § 15 odst. 2 písm. c), věta druhá za středníkem, případně zvláštní právní předpis.“ Všechno je hned jasnější, takže nezdraví nikdo.*

Čtenářky a čtenáře zdraví

✿ prof. PETR HAJN

Kočka leze dírou...

Budu psát o¹ plagiátorství.²

K věci:

V intencích českého udavačství³ hlásím, že Smetanova „Vltava je adaptací italské lidové písně renesančního původu La Mantovana, jejíž motiv lze nalézt i v izraelské státní hymně Hatikvě. V durové tónině se podobná melodie také objevuje v české lidové písni Kočka leze dírou a Hans Eisler ji použil pro svou Píseň Vltavy (německy: Das Lied von der Moldau).“⁴

Nedávno jsem se probudil z hrůzostrašného snu.

Zdalo se mi, že můj anonymní spolužák z III. D. před několika dny oznámil ČTK, jak jsem prý dostal tehdy jedničku z diktátu jen proto, že jsem konzultoval se sousedem v lavici, jaké „i“ se píše ve slově „mlíkárna“.⁵

Ve snu jsem pak rezignoval, všechna rozhodnutí, na nichž jsem se účastnil, byla zpochybněna, před televizními kamerami jsem roztrhal a rozžvýkal maturitní vysvědčení i vysvědčení od třetí třídy výše, studenti, jimž jsem se podepsal do indexu, museli odevzdat diplomy, protože jejich vysokoškolské vzdělání nebylo z důvodu splnění části studijních povinností před lži-vysokoškolačkem úplné, trestní řízení s těmi, které jsem v minulosti jako advokát hájil, byla obnovena, což se líbilo hlavně odsouzeným recidivistům.

Správný soud prvního stupně, u něhož jsem brojil proti odebrání vysokoškolských diplomů, neuvěřil mé stručné argumentaci, že je to jistě nedorozumění. O mé kasační stížnosti se mělo jednat hned ráno.

Vrátím se po zamítavém rozsudku do základní školy?

Ve snu, jak už to bývá, jsem dostal spásný nápad.

Vzbudil jsem se a okamžitě si to ověřil. Počátkem 60. let minulého století se zaručeně psalo „mlékárna...“⁶

Zvěčnělý profesor sociologie Masarykovy univerzity a advokát v Táboře Emanuel Chalupný by na tom byl dnes asi hůře. „Napráska“ se ve svých Pamětech, uložených – světe, div se – v Literárním archivu Památníku národního písemnictví.

Při advokátní zkoušce prý sebou samým odhalenému Chalupnému pomáhal jeho „dávny kamarád Theodor Bartošek“:

„Před ústní zkouškou kandidát byl nucen složit i zkoušku písemnou. Ta byla prazvláštní: Kandidátovi byly dány spisy nějakého skutečného procesu, z nichž rozsudek byl vyňat, a on měl ten rozsudek vypracovat sám; proti rozsudku pak měl podat odvolání! Zřejmý to odpor, ba nesmysl, jak řekl

sám komisař, který na nás při zkoušce dohlížel: „Bud' rozsudek je hloupý“, pravil, „nebo odvolání je hloupé,“ protože obě sobě odporuje...

... To dost jasně osvětluje hodnotu písemných zkoušek po stránce úřední. Ale co teprve říci o stránce neúřední! Nechci to ani dnes, po 40 letech, prozrazovat plnými ústy – omezím se na hlavní věc. Zkrátka: Dozor zkušební komisaře nezabránil mi setkat se na počátku zkoušky venku s Bartoškem, a ten – jak se to vůbec dělalo – spolu s kolegy zjistil, u kterého soudu a jaký rozsudek byl vydán v onom procese, který byl dán mně, a sdělil mi později onou tajemnou cestou, jaký rozsudek tehdy vyšel. Náhodou jsem toho nepotřeboval, protože sám jsem vypracoval rozsudek stejný, ale horlivost Bartoškova zaslouží ocenění,⁷ zní Chalupného doznání.

Nepřipomíná arcit' citovaná vzpomínka dodnes koncipientům ordinovaný návod, jak si pomoci při advokátní zkoušce?

Co dodat.

Nerozbíjejme kladivou Smetanovu bustu.

Zkusme si vzpomenout, s jakým zájmem jsme četli Radovy a Žákovy Študáky a kantory.

Nepůjde-li o úmyslné podvodné opisování ve velkém, ale o v českém prostředí tradičně pojatou a běžně dosud

1 Písmeno „o“ jsem se naučil číst od prarodičů, rodičů, příbuzných nebo jejich známých. Poprvé jsem je podle předtíštěného vzoru opisoval do pracovního sešitu v třídě I. D. ZDŠ v Praze 3, Jeseniova 96 v školním roce 1962-1963 z pokynu paní učitelky Kubénové. O tom, že jsem tehdy byl evidentně zdatným opisovačem, svědčí okolnost, že jsem v pololetí měl na vysvědčení velkou jedničku. Srv. Vysvědčení Stanislava Balíka z I. D., uložené v archivu rodiny Balíků.

2 Z opatrnosti prohlašuji, že tento pojem jsem se naučil od všech v úvahu přicházejících potomků Adamových. Z téže opatrnosti rovněž prohlašuji, že všechny předchozí i následující formulace, které jsem kdy napsal nebo napíši, popř. vyslovím, jsem slyšel či viděl, mohl slyšet nebo mohl vidět napsané u někoho ze shora vymezených potomků Adamových či jsem je díky genetickému kódu mohl do mozkové kůry podědit po linii přímé od Adama samotného, neboť vše již bylo v minulosti pravděpodobně vyřčeno či napsáno. Pro stoupence Darwinovy evoluční teorie dodávám, že nevylučuji ani autorství Hominis erecti a jeho descendentů. Všechny tyto autory zde tedy cituji v celé jejich množině s omluvou, že tak nečiním jmenovitě, v čemž mi brání mimo jiné i rozsah tohoto čísla Bulletinu advokacie.

3 Tuto metodu skutečně ani v nejmenším nevolím proto, že bych – jak by mohl spekulovat bulvární tisk – chtěl mít na místě Smetanova své vlastní muzeum na pražské Novotného lávce, ale pro upřímný a křišťálově čistý zájem o očistu české hudby a muzikologie.

4 Viz http://cz.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1_vlast.

5 Zde odkazují na pointu předlistopadového českého vtípu, který po léta žil v lidové slovesnosti.

6 Srv. Pravidla českého pravopisu. Školní vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1989, str. 197. Citované vydání bylo zpracováno podle akademického vydání Pravidel českého pravopisu z roku 1957 a ve spolupráci s pravopisnou komisí vědecké rady Ústavu pro jazyk český ČSAV, a co více, schváleno výnosem ministerstva školství a kultury ze dne 25. února 1958, č. 3561/58-1/1.

7 Abych zvýšil citační index členům autorského kolektivu, dovoluji si čtenářovu pozornost poutat na monografii S. Balík a kol., Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Praha: Česká advokátní komora-Národní galerie v Praze, 2009, str. 106. Dodávám, že tam citovanou pasáž z Chalupného Pamětí k pobavení přítomných při křtu knihy četl herec Viktor Preiss...

publikem akceptovanou klukovinu, neobratnou práci s prameny a literaturou, případně nepřesný odkaz, budme opatrní v kategorických odsudcích.

Než budeme řezat, měřme dvakrát.⁸

Stálo by i za úvahu zjistit, zda k domnělému plagiátorství nebyl dán souhlas toho, z jehož díla bylo čerpáno.

Není použitá myšlenka či informace notorieta, kterou jako takovou vnímal i ten, z jehož díla mělo být opísováno?

Není snad hlavním cílem autorské ochrany především sama autorova ochrana?

V prvé řadě autor či nositel autorských práv by měl uvážit, zda se bránit, zda žalovat nebo nikoliv, a také, zda mu kupříkladu školní opisování jeho textu škodí či naopak třeba nepřináší popularitu a uspokojení, že se naplňuje slavné Ovidiovo „*ore legar populi perque omnia saecula fama vivam.*“⁹

Přejeme si vážně, aby hlavní obava diplomantova vznikala z toho, že dokonale nezvládne citační techniku?

Má se česká věda v budoucnu bezzubě primárně soustředit na archivní a knihovnické slídění a porovnání odstavečků, větiček nebo taktů starých textů či notových zápisů?

Není hlavním smyslem školní výuky či popularizace vědeckých výsledků spíše předávání vědomostí a konzervování paměti lidstva, její rozvíjení a ochrana před zapomináním?

Obávám se, aby k nám pak štěkající pes nevezl oknem...

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

8 Zde parafrázuji přísloví. Pokládám je za notorieta, o níž bude řeč níže, resp. nad čarou v hlavním textu.

9 Doslov k Ovidiovým Metamorfózám jsem recitoval a překládal při maturitní zkoušce z latiny na Gymnasiu v Praze 3, Sladkovského náměstí 8 v roce 1975 před středoškolskými profesorkami Pavlou Zuzákovou a Hanou Vlachovou, jež mne tehdy zkoušely. Všimněte si, prosím, zvýraznění a podtržení slova „středoškolskými“; nechci ani po letech oběma vynikajícím kantorkám způsobit potíže a podezření ze zneužívání titulu. Ten v jejich případě určitě nebyl „Titel ohne Mittel!“...

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Leitartikel	
Vladimír Papež: Was fangen wir mit ihnen an?	3
Aktuelles	
Nationales pro bono Forum – ein Konferenzbericht Ivana Cihlářová	4
Tschechisches Jahrbuch des Internationalen Rechts Ivana Cihlářová	6
Informationen zu den Anwaltsroben icha	8
Der Verlag C. H. Beck bittet Rechtsanwälte um humoristische Geschichten aus ihrer Praxis	8
Vorschriften und Judikatur von dem C. H. Beck Verlag	9
Ausschreibung des 6. Jahrgangs des Wettbewerbs Jurist des Jahres 2010	12
Aus Rechtstheorie und Praxis	
Artikel	
Zusammenfassung	14
Authorisierte Schiedsrichter oder Adjudikatoren? Ist die Gerechtigkeit in Verbraucherverhältnissen effektiv gesichert? Přemysl Raban	15
Nochmals zur (Un)gültigkeit von Schiedsgerichtsklauseln zu Gunsten privater „Schiedsgerichte“ Tomáš Sokol	22
Zur Übertragung eines Geschäftsanteils einer Ein-Mann-Gesellschaft mit beschränkter Haftung, oder siegt der Formalismus? Kateřina Hajná	24
Abenddämmerung der Restrukturierung, Morgengrauen der Reorganisation? Michal Žižlavský	28
Der Übergang eines Sicherungsrechts im Insolvenzverfahren Martin Špička	30
Perpetuatio fori im Verfahren über die gerichtliche Fürsorge von Minderjährigen Simona Corradiniová	36
Einige Erwägungen zur vorbereiteten Änderung der Zwangsvollstreckungsordnung Dagmar Beníková	40
Schutz gegen die ablehnende Stellungnahme der Gemeinde als Eigentümer von Infrastruktur Karel Černín, David Slováček	43
Aus der Rechtsprechung	
Restititionen – Rückerstattung des Kaufpreises	48
Unwirksamkeit von Zustellungen	50
Die Rechtsnatur des Sicherstellungsauftrages	51
Aus der Fachliteratur	
Pokorná, Kovařík, Čáp und Koll.: Das Handelsgesetzbuch. Ein Kommentar (Petr Hajn)	55
J. Švidroň, Z. Adamová, M. Navrat, A. Šreko (Ed. J. Švidroň): Das Rechts des geistigen Eigentums in der Informationsgesellschaft und im Rechtssystem (Karel Marek)	56
Religion und öffentliche Gewalt in den Ländern der Europäischen Union (Štěpán Šfastník)	57
Aus dem Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft	58
Aus der Rechtsanwaltschaft	
Kolumne von Karel Čermák	
Die Beklemmung im Menschen	60
Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft	
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	61
Aus der Sitzung des Vorstandes der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	62
5. Jahrgang des Präsidentencups im Tennis Radim Miketa	64
Aus Europa	
Die Persönlichkeit des intelligenten und gebildeten Täter Miroslav Protivinský	65
Informationen und Wissenswertes	
Was Sie wissen sollten	
Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten in den Ausbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	70
Einladung zur 2. internationalen Konferenz über Mediation	72
Viertes Treffen der juristischen Öffentlichkeit mit Journalisten: Dieses Mal zu richterlichen Themen Ivana Cihlářová	73
Aus der juristischen Gesellschaft	
In memoriam Jindřiška Munková Vladimír Zoufalý	74
In memoriam Otakar Motejl David Uhlíř	75
Zum Schluss	
Sechs Ringe mit Zwiebeln Petr Hajn	76
Die Katz kriecht durchs Loch... Stanislav Balík	77
Zeichnung von Lubomír Lichý	78
Inhaltsverzeichnis	79
Zusammenfassung/Summary	80
Table of Contents	81

Přemysl Raban: Autorisierter Schiedsrichter oder Adjudikatoren? Ist die Gerechtigkeit in Verbraucherverhältnissen effektiv gesichert?

Verbraucherverhältnisse sind ein Gebiet, auf dem die Lösung der Streitigkeiten besonders dringend ist und deshalb erfordert es ein abweichendes System. In den Initiativen der EU scheint ein Widerspruch zwischen dem Verbot und gleichzeitig dem Erfordernis der Ausnutzung von ADR zu bestehen. Der Autor bewertet negativ die einzelnen legislativen Bestrebungen der letzten Monate (Beschränkung der Höhe von zulässigen Verzugszinsen, Verbot von Schiedsgerichtsklauseln, Einführung von autorisierten Schiedsrichtern) als unvollständige Maßnahmen. Die Gründe für die Verletzung der Rechte der Verbraucher sieht er in der fehlenden Unabhängigkeit der Schiedsrichter, die ein ungerechtes Vorgehen tolerieren. Er schlägt deshalb die Einführung eines Adjudikatorenverfahrens vor, als beschleunigte Form von alternativer Streitbeilegung, das die Erfordernisse der Unabhängigkeit von Staatsmitteln, der Entscheidungsschnelligkeit und der Berichtigung von Gesetzwidrigkeiten sicherstellt.

Tomáš Sokol: Nachmals zur (Un)gültigkeit von Schiedsgerichtsklauseln zu Gunsten privater „Schiedsgerichte“

Der Artikel ist ein Hinweis auf die ungenaue und irreführende Interpretation der Entscheidung des Obergerichts in Prag, Az. 12 Cmo 496/2008 im Artikel der Kollegin Valoušková, der im BA Nr. 5/2010 unter der Bezeichnung „Zur Ungültigkeit von Schiedsgerichtsklauseln zu Gunsten von privaten Schiedsgerichten“ veröffentlicht wurde. Die Autorin stützt ihre Interpretation auf die Tatsache, dass die genannte Entscheidung des Obergerichts in Prag angeblich in der sogenannten „Grünen Sammlung“ veröffentlicht werden soll und leitet daraus ab, dass diese deshalb auf grundlegende Art und Weise die Rechtspraxis bei der Beurteilung von Schiedsgerichtsklauseln beeinflusst, die für den Fall eines Rechtsstreits auf ein Subjekt verweisen, das ein Schiedsrichter bestimmen soll. In dem veröffentlichten Artikel ist ein Verweis auf eine andere Entscheidung des Höchsten Gerichts der Tschechischen Republik, die die vollends gegensätzliche Ansicht vertritt, als die in der bereits zitierten Entscheidung 12 Cmo 496/2008 veröffentlichte, und weiterhin darauf, dass diese abweichende Rechtsmeinung mit einer Verfassungsbeschwerde angegriffen wurde, die das Verfassungsgericht abgelehnt hat. Daraus wird dann gefolgert, dass die erwähnte Entscheidung des Obergerichts in Prag, obgleich wohl in der Sammlung der gerichtlichen Entscheidungen und Stellungnahmen abgedruckt, die Rechtspraxis wohl kaum auf eine wesentlichere Art und Weise beeinflussen kann.

Kateřina Hajn: Zur Übertragung eines Geschäftsanteils einer Ein-Mann-Gesellschaft mit beschränkter Haftung, oder siegt der Formalismus?

Der Artikel beschäftigt sich mit einigen Fragen hinsichtlich der Übertragung von Geschäftsanteilen in einer Ein-Mann-Gesellschaft mit beschränkter Haftung. Die Autorin analysiert im ersten Teil des Beitrags die Entscheidung des Höchsten Gerichts zur Frage des Beitritts eines Gesellschafters zum Gesellschaftsvertrag und konstatiert die Abweichung von der formalistischen Auslegung in der Entscheidungspraxis des Höchsten Gerichts. Im zweiten Teil beschäftigt sie sich mit dem Erfordernis, den Vertrag über die Übertragung des einzigen Geschäftsanteils in einer s.r.o. in notarieller Form durchzuführen, das sowohl in der Fachliteratur als auch in gerichtlichen Entscheidungen vorkommt.

Michal Žiřlavsk: Abenddämmerung der Restrukturierung, Morgengrauen der Reorganisation?

Das Insolvenzgesetz hat eine neue Möglichkeit eingeführt, wie die Insolvenz von unternehmerischen Subjekten gelöst werden kann – durch Reorganisation. Es geht um eine Nichtliquidierungsmethode der Insolvenz einer Körperschaft, die die selben Methoden verwendet wie eine informelle Restrukturierung. Die Restrukturierung bringt aber bedeutsame zivil- als auch strafrechtliche Risiken mit sich, falls sie im Zeitpunkt der Insolvenz der Körperschaft durchgeföhrt wird. Die Insolvenz muss dabei nicht nur in der Insolvenz an sich liegen. Die Körperschaft kann in der Lage sein, ihre Verbindlichkeiten zu erföhllen, kann aber trotzdem verschuldet sein. Um eine Verschuldung geht es dann, wenn die Summe der Verbindlichkeiten der Körperschaft den realen Wert ihres Eigentums übersteigt. Sie kann durch die ledigliche Senkung des allgemeinen Werts von Immobilien entstehen. Ziel des Artikels ist es, auf die Risiken einer informellen Restrukturierung und auf sicherere Lösungen durch die sogenannte vorvereinbarte Reorganisation hinzuweisen.

Martin Špika: Der Übergang eines Sicherungsrechts im Insolvenzverfahren

Der Artikel macht den Leser mit den grundlegenden Attributen des Rechtsinstituts des Übergangs eines Sicherungsrecht bekannt, dessen momentaner rechtlichen Regelung und seiner Rechtsnatur als Sicherungsinstrument aus dem Blickwinkel des Insolvenzrechts bekannt. Er konzentriert sich auch auf die Rechtsstellung des Gläubigers im Falle der Realisierung des Übergangs eines Sicherungsrechts vor der Einleitung des Insolvenzverfahrens, als auch in dem Falle, in dem das Insolvenzverfahren noch vor der Realisierung des Übergangs des Sicherungsrechts eingeleitet wird. Nicht zuletzt wird die Aufmerksamkeit dem Einfluss der Natur des Gegenstands des Sicherungsrechts auf die Lösung der Insolvenz des Schuldners gewidmet, dessen Recht zum Zwecke der Sicherung der Forderung des Gläubigers auf den Gläubiger übertragen wurde.

Simona Corradiniov: Perpetuatio fori im Verfahren über die gerichtliche Fürsorge von Minderjährigen

In Verfahren über die gerichtliche Fürsorge von Minderjährigen beurteilen die Gerichte ihre örtliche Zuständigkeit nicht im Augenblick der Einleitung des konkreten Verfahrens (Sorgerechbertragung, Unterhaltserhhung, Zustimmung zur Einreichung eines Antrags auf die Änderung des Nachnamens, Kontakt mit Elternteil, Großeltern usw.), sondern in dem Augenblick, in dem die örtliche Zuständigkeit zum ersten Mal bestimmt wurde (es zur Einleitung des ersten Verfahrens in der Sache der gerichtlichen Fürsorge für das konkrete minderjährige Kind bekommen ist). Die Art der gerichtlichen Auslegung und der nachfolgenden Anwendung der Bestimmung des  11 Abs. 2,  88 Buchst. c) und  177 Abs. 2 der Zivilprozessordnung steht meiner Ansicht nach nicht im Einklang mit dem Gesetzestext, noch mit seiner verfassungskonformen Auslegung, verzögert in der Praxis das Gerichtsverfahren und reflektiert nicht das Interesse an einem schnellen und angemessenen Schutz der Interessen der minderjährigen Person. Meine Argumente führe ich in diesem Artikel auf.

Dagmar Benikov: Einige Erwägungen zur vorbereiteten Änderung der Zwangsvollstreckungsordnung

Die Autorin stellt in ihrem Text Überlegungen über die Auswirkungen der geplanten Einführung des Prinzip der Territorialität von Gerichtsvollziehern an, und zwar insbesondere aus dem Blickwinkel des Rechtsanwalts. Sie versucht in diesem Zusammenhang die Gründe, die eine solche grundlegende Durchbrechung der bisherigen Praxis rechtfertigen würden, als auch die Gründe, auf Grund welcher sie von der Unrichtigkeit einer solchen Änderung überzeugt ist, in eine Wagschale zu legen. Ziel der Autorin ist es insbesondere, in diesen Zusammenhängen eine Fachdiskussion hervorzuheben, denn die Einführung der territorialen Zuständigkeit von Gerichtsvollziehern kann markante Auswirkungen auch auf die Beziehung zwischen dem Rechtsanwalt und dem Mandanten haben.

Karel ernn, David Slovcek: Schutz gegen die ablehnende Stellungnahme der Gemeinde als Eigentümer von Infrastruktur

Der Artikel beschäftigt sich mit den Möglichkeiten des Schutzes gegen eine ablehnende Stellungnahme der Gemeinde als Eigentümer von Infrastruktur. Die Gemeinden können Eigentümer von örtlichen und zweckgerichteten berlandzufahrtswegen, Wasserleitungen und Kanalisationen oder elektrischen Leitungen sein. In dieser Eigentümerrolle geben sie zustimmende oder ablehnende Stellungnahmen zu Vorhaben von natürlichen und juristischen Personen ab, die entsprechende Bauvorhaben betreffen, und zwar zumeist bei der Anbindung einer bestimmten Immobilie an diese Infrastruktur. Die Autoren gelangen zu dem Schluss, dass die Gemeinden ihre Zustimmungen nicht völlig willkürlich abgeben können, sondern im Gegenteil in der Lage sein müssen, ihre Entscheidungen rational zu begründen und ihre Objektivität und Fairness zu belegen. Falls dies nicht der Fall ist, scheint es am geeignetsten eine zivilrechtliche Klage gegen die Ablehnung der Gemeinde einzureichen, die eine gerichtliche Aufhebung begehrt mit der Begründung, dass es sich um ein ungültiges Rechtsgeschäft handelt, das der Verfassung und den guten Sitten widerspricht.

Přemysl Raban: Authorized arbitrators or adjudicators? Is justice ensured effectively in consumer relations?

Consumer relations are the area where dispute solution is in particular urgent, and thus it requires a different system. There is a seeming discrepancy between prohibition and, vice versa, requirement for use of ADR in EU initiatives. The author negatively assesses individual legislative intents of last months (restriction of the amount of permissible interest on default, prohibition of arbitration clauses, introduction of authorized arbitrators) as a non-complex measure. He sees causes of breach of consumer rights in insufficient independence of arbitrators tolerating unjust procedures. He therefore suggests introduction of adjudication proceedings as a speeded-up form of ADR ensuring requirements for independency of the state budget funds, speed of decision-taking and remedy of unlawfulness.

Tomás Sokol: Again on (in)validity of arbitration clauses favouring private "arbitration courts"

The article refers to inaccurate and misleading interpretation of the decision of the High Court in Prague, ref. no. 12 Cmo 496/2008, included in the article of colleague Valoušková and published in the Bulletin of the Legal Profession No. 5/2010 under the title "On invalidity of arbitration clauses favouring private "arbitration courts". The author bases its interpretation on the fact that the said decision of the High Court in Prague is to be allegedly published in the so-called "green collection" and she deduces therefrom that it shall fundamentally influence legal practice in considering arbitration clauses referring to an entity to determine arbitrators in the case of a dispute. There is a reference to another decision of the Supreme Court of the Czech Republic in the article that is of absolutely different opinion than the one published in the above-mentioned decision 12 Cmo 496/2008, and further to the fact that its different legal opinion was challenged by the Constitutional complaint dismissed by the Constitutional Court. The fact is deduced therefrom that the above decision of the High Court in Prague, even if published in the Collection of

judicial decisions and statements, may hardly influence the legal practice in a more significant manner.

Kateřina Hajn: Transfer of a business share to a single-member limited liability company, or, will formalism win?

The article deals with certain issues concerning transfers of business shares in a single-member limited liability company. In the first part of the article, the author analyses decisions of the Supreme Court concerning accession of a member to the Articles of Association and notes diversion from formalistic interpretation in the decision-making practice of the Supreme Court. In the second part, she deals with the requirement to make a contract on transfer of a single business share in the limited liability company in the form of the notarial deed that appears both in the professional literature and judicial decisions.

Michal Žiřlavsk: Dusk of restructuring, sunrise of reorganization?

The Insolvency Act introduced a new possibility how to solve bankruptcy of business entities – by reorganization. This is a non-liquidation manner of resolving bankruptcy of a corporation that uses the same method as informal restructuring. However, restructuring is associated with significant civil and criminal law risks, if carried out at the time of bankruptcy of the corporation. Bankruptcy does not have to consist in insolvency only. Corporation may be able to meet its obligations and in spite of that it may be overburdened with debts. A corporation is overburdened with debts if the sum of its obligations exceeds the real value of its assets. It may occur by a mere reduction in the common price of real estate. It is the aim of the article to attract attention to risks of informal restructuring and to safer solution by the so-called pre-negotiated reorganization.

Martin Špika: Securing transfer of the right in insolvency proceedings

The article informs readers about basic attributes of the legal institute of ensuring transfer of the right, its current legal regulation and its character of securing instrument from insolvency law point of view. It also focuses on creditor's legal position in the case of realization of the securing transfer of the right prior to commencement of insolvency proceedings, as well as in the case when insolvency proceedings are commenced prior to the realization of the securing transfer of the right. Last but not least, attention is paid to the influence of the character of the object of the securing transfer of the right on insolvency proceedings and satisfaction of the secured creditor, and its position in the case of various manners of solutions of bankruptcy of the debtor whose right was transferred to the creditor for the purposes of securing creditor's receivable.

Simona Corradiniová: Perpetuatio fori in proceedings concerning court's care of minor persons

In proceedings concerning court's care of minor persons, courts do not consider their local competency at the moment of commencement of specific proceedings (award of custody of children, increase in alimony, approval to file a petition for change of the surname, contact with a parent, grandparents, etc.), but they do so at the moment when the local competency was determined for the first time (commencement of the first proceedings in the case of court's care of a specific minor child). The manner of court's interpretation and subsequent application of the provisions of  11(2),  88(c) and  177(2) of the Civil Procedure Code are not, according to my opinion, in compliance with the wording of the Code and its constitutional conformity interpretation, and in practice it extends judicial proceedings and fails to reflect the interest in quick and proper protection of interests of minor persons. I provide my arguments in this article.

Dagmar Benikov: Several considerations on upcoming change in the Execution Procedure Code

The author in her text considers impacts of anticipated introduction of the principle of territoriality of judicial executors, namely from the lawyer's standpoint. In this connection, she tries to put reasons justifying such fundamental break of the hitherto existing practice on one scale, as well as reasons due to which she is convinced about incorrectness of such change. It is the author's intention to recall more professional discussion in this connection, because introduction of territorial competences of judicial executors may lead to significant impacts on lawyer-client relations as well.

Karel ernn, David Slovcek: Protection against disapproving statement of a municipality as the infrastructure owner

The article deals with possibilities of protection against disapproving statement of a municipality as the infrastructure owner. Municipalities may be owners of local and purpose-built roads, water pipes and sewage or electric supply main. By the title of their ownership role they issue approving or disapproving statements on plans of physical persons and legal entities concerning the structures concerned, mostly in relation to the connection of a certain real estate to the infrastructure. Authors arrive at the conclusion that municipalities cannot grant their approvals absolutely at their discretion, vice versa, they must be able to justify reasonably their decisions and to defend their objectiveness and fairness. Should not it be the case, the most suitable step is to file a civil action against disapproval of the municipality, seeking its cancellation by a court with reasoning that it is a legal act contradictory to the Constitution and good morals.

Leading Article

Vladimír Papež: What to do with them?	3
--	---

News

National pro bono forum – Conference report Ivana Cihlářová	4
Czech year-book of International law Ivana Cihlářová	6
Information on gowns icha	8
Publishers C. H. Beck ask lawyers to provide humoristic stories from legal practice	8
Advantageous offer of regulations and judicial decisions - Beck on-line	9
Announcement of 6th year of the Lawyer of 2010 competition	12

Legal Theory and Practice**Articles**

Summary	14
Authorized arbitrators or adjudicators? Is justice ensured effectively in consumer relations? Přemysl Raban	15
Again on (in)validity of arbitration clauses favouring private “arbitration courts” Tomáš Sokol	22
Transfer of a business share in a single-member limited liability company, or, will formalism win? Kateřina Hajná	24
Dusk of restructuring, sunrise of reorganization? Michal Žižlavský	28
Securing transfer of the right in insolvency proceedings Martin Špička	30
Perpetuatio fori in proceedings concerning court’s care of minor persons Simona Corradiniová	36
Several considerations on upcoming change in the Execution Procedure Code Dagmar Beniková	40
Protection against disapproving statement of a municipality as the infrastructure owner Karel Černín, David Slováček	43

Case-law

Restitutions – purchase price refund	48
Ineffectiveness of delivery	50
Legal character of the securing order	51

Professional Literature

Pokorná, Kovařík, Čáp and collective: Commercial Code. Commentary (Petr Hajn)	55
J. Švidroň, Z. Adamová, M. Návrat, A. Šreko (ed. J. Švidroň): Intellectual property right in information society and in the legal system (Karel Marek)	56
Religion and public authority in the European Union states (Štěpán Šťastník)	57
Bulletin of the Slovak Legal Profession brings...	58

Legal Profession**Karel Čermák’s Column**

Stress in a person	60
---------------------------------	----

Czech Legal Profession

Disciplinary practice Jan Syka	61
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha	62
5th year of the President tennis cup Radim Miketa	64

Europe

Personality of intelligent and educated offender (from Swiss experience) Miroslav Protivinský	65
--	----

Information and Points of Interest**You should know**

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	70
Invitation to 2nd International Conference on Mediation	72
Fourth meeting of the legal public with journalists: this time on judicial themes Ivana Cihlářová	73

Legal community

In memoriam Jindřiška Munková Vladimír Zoufalý	74
In memoriam Otakar Motejl David Uhlíř	75

Finally

Six rings with onion Petr Hajn	76
Cat creeps through a hole... Stanislav Balík	77
Drawing by Lubomír Lichý	78

Inhaltsverzeichnis	79
Zusammenfassung/Summary	80
Table of Contents	81

**Lidský mozek je schopen zapamatovat si okolo 5 000 tváří.
Pro vyřízení všech vašich finančních záležitostí vám stačí pamatovat si jedinou.**

Možná je nyní ten správný čas dozvědět se více o *službách Citigold*. Jako klient exkluzivního programu bankovních služeb pro profesní skupiny - CitiProfession Advokáti máte rychlý a jednotný přístup ke všem účtům - vaše osobní i profesní finance vám pomáhá spravovat jeden bankéř. Pro více informací o nadstandardních bankovních službách programu CitiProfession kontaktujte vyhrazenou telefonní linku Citigold ☎ 233 062 323.

Information. Insight.

Citigold®

Citi never sleeps

 citibank®

advokátní kancelář, s.r.o.

přijme do svého týmu schopné a zkušené ADVOKÁTY A ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY

POŽADUJEME:

Velmi dobrou úroveň znalostí českého i evropského práva
Výbornou znalost anglického/německého jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou)
Vysoké pracovní nasazení
Samostatnost, flexibilitu
Profesionální vystupování

NABÍZÍME:

Zajímavou práci v přední české advokátní kanceláři
Finanční ohodnocení odpovídající schopnostem
Možnost profesního růstu
Moderní pracovní prostředí budovy CITY TOWER
Zázemí renomované kanceláře

KŠD ŠTOVÍČEK advokátní kancelář, s.r.o.,

CITY TOWER, Hvězdova 1716/2b,
140 78 Praha 4, Česká republika
tel.: +420 221 412 611, fax: +420 222 254 030, www.ksd.cz
V případě Vašeho zájmu zašlete prosím svou nabídku s životopisem v českém a anglickém jazyce na e-mailovou adresu: Lucie.cyprova@ksd.cz, případně na ksd.law@ksd.cz

Advokátní kancelář Mikš & Suk

přijme

ADVOKÁTNÍHO KONCIPIENTA/KU ADVOKÁTA/KU

Požadujeme velmi dobrou znalost platného práva, praxi v oboru se zaměřením převážně na oblast obchodního a občanského práva, znalost anglického jazyka včetně právnické angličtiny (znalost dalšího jazyka výhodou), schopnost týmové práce a vysokého pracovního nasazení, dobrou znalost práce s PC, řídičské oprávnění skupiny B, loajalitu ke kanceláři a zájem o profesní růst.

Nabízíme zajímavou práci v přátelském kolektivu, odpovídající finanční ohodnocení, příjemné pracovní prostředí, možnost vzdělávání a odborného růstu.

V případě zájmu zašlete Váš strukturovaný životopis na adresu: Advokátní kancelář Mikš & Suk, Na Slupi 15, 128 00 Praha 2 nebo na e-mailovou adresu: miksasuk@akms.cz, tf. 224917246-7.

nejúspěšnější mezinárodní advokátní kancelář působící v České republice
(Chambers Europe 2008)

nejlepší advokátní kancelář v České republice dle výběru klientů
(International Law Office 2008)

nejúspěšnější advokátní kancelář střední a východní Evropy v oblasti M&A
(Financial Times/Mergermarket 2007)

nejúspěšnější advokátní kancelář v České republice
(International Financial Law Review/Euromoney 2006)

nejúspěšnější advokátní kancelář v České republice
(International Financial Law Review/Euromoney 2004)

WEIL GOTSHAL

WEIL, GOTSHAL & MANGES

nabízí pracovní příležitosti pro

ADVOKÁTY a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY

Kandidát by měl splňovat následující požadavky:

- velmi dobrá znalost platného práva
- motivace k vysokému pracovnímu nasazení
- výborná znalost anglického jazyka
- předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou

Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím:

průvodní dopis a Curriculum Vitae v českém a anglickém jazyce

Písemné nabídky s uvedením Vaší kontaktní adresy a telefonního čísla zašlete na adresu:

WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář

k rukám Kláry Koppové a Marty Krížkové

Křížovnické nám. 195/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310

e-mail: klara.koppova@weil.com, martina.krizkova@weil.com

Mezinárodní advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým a přijme:

Advokátního koncipienta/koncipientku

Požadujeme:

- výbornou znalost angličtiny (znalost dalšího cizího jazyka výhodou)
- schopnost týmové práce a komunikace v mezinárodním kolektivu
- vysoké pracovní nasazení a flexibilitu
- profesionální vystupování
- dlouhodobý zájem o práci v advokacii

Nabízíme:

- zajímavou práci v mezinárodní právní firmě s kancelářemi v Evropě, Asii, na Blízkém východě a v Severní a Jižní Americe
- odpovídající platové ohodnocení
- práci v mladém kolektivu pražské kanceláře
- možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu

Nabídky se stručným životopisem v českém a anglickém jazyce zasílejte prosím faxem na číslo +420 224 210 004 nebo e-mailem k rukám Michaely Kádnerové (michaela.kadnerova@hoganlovells.com), případně poštou na adresu Hogan Lovells, Na Příkopě 22, 110 00 Praha 1.

www.hoganlovells.com

Hogan Lovells ("firma") představuje mezinárodní právní praxi, která zahrnuje Hogan Lovells International LLP, Hogan Lovells US LLP, Hogan Lovells Worldwide Group (Swiss Verein) a k nim přidružené entity, přičemž každá z nich je samostatnou právnickou osobou. Hogan Lovells International LLP je veřejnou obchodní společností s ručením omezeným registrovanou v Anglii a Walesu, číslo společnosti OC323639. Sídlo a hlavní místo podnikání: Atlantic House, Holborn Viaduct, Londýn EC1A 2FG. Hogan Lovells US LLP je veřejnou obchodní společností s ručením omezeným registrovanou v District of Columbia. Výraz "partner" se používá pro označení společníka Hogan Lovells International LLP nebo partnera Hogan Lovells US LLP, nebo jejich zaměstnance či konzultanta na obdobné pozici a s odpovídající kvalifikací, a pro označení partnera, společníka, zaměstnance či konzultanta v některé z jejich přidružených entit na obdobné pozici. Hodnocení a citace z publikací sledujících vývoj trhu právních služeb a dalších zdrojů se mohou vztahovat k původním společnostem Hogan & Hartson LLP a Lovells LLP. Pokud jsou uvedeny studie jednotlivých případů, jejich závěry nemusejí být aplikovatelné v podobných kauzách. Poznámka podle práva státu New York: reklama advokátů.

© Hogan Lovells 2010. Všechna práva vyhrazena.

bpv | BRAUN PARTNERS

bpv BRAUN PARTNERS je jednou z vedoucích advokátních kanceláří s dlouholetými zkušenostmi z mezinárodního prostředí, která se specializuje zejména na transakce v rámci korporátního práva a práva nemovitostí, restrukturalizace, energetické právo, soutěžní právo i daňové poradenství. V našem týmu působí vedle českých advokátů také advokáti a právníci s kvalifikací z Německa a Velké Británie. K našim klientům patří přední mezinárodní společnosti působící v klíčových ekonomických odvětvích.

Jsmo členem bpv LEGAL, aliance advokátních kanceláří s pobočkami v Bratislavě, Bruselu, Budapešti, Bukurešti, Praze a Vídni, nabízející svým klientům i spolupracovníkům širší spektrum služeb a další mezinárodní perspektivy.

Pro posílení našeho pražského týmu hledáme

KONCIPIENTA/KONCIPIENTKU

Nabízíme:

- zajímavou práci s mezinárodní klientelou
- podporu při dalším vzdělávání a profesním růstu
- příjemné pracovní prostředí v centru Prahy
- mezinárodní tým a zkušenosti
- velmi dobré finanční ohodnocení

Požadujeme:

- minimálně rok praxe na pozici koncipient/koncipientka
- zkušenosti v oblasti práva obchodních společností
- vysokou úroveň odborných znalostí a orientaci v ekonomických souvislostech
- výbornou znalost německého a/nebo anglického jazyka
- schopnost samostatné práce a ochotu cestovat
- vysoké pracovní nasazení a smysl pro týmovou práci

Pokud vás naše nabídka zaujala a chcete se stát členem týmu bpv BRAUN PARTNERS, zašlete svůj strukturovaný životopis k rukám Alžběty Hradcové na:

bpv Braun Partners s.r.o.
Ovocný trh 8
110 00 Praha 1

E-mail: hr@bpv-bp.com
Tel.: +420 224 490 000
Fax: +420 224 490 033

www.bpv-bp.com

Havel & Holásek

advokátní kancelář

Advokátní kancelář HAVEL & HOLÁSEK s.r.o. hledá do svého rychle se rozšiřujícího týmu (téměř 90 právníků, 60 studentů právnických fakult a celkem více než 200 spolupracovníků) nové kolegy.

Podle výsledků oficiálních českých soutěží *Právník roku a Právnická firma roku* za poslední dva roky patří kancelář mezi tři nejúspěšnější české právnické firmy.

Mezinárodní rankingové agentury *Thomson Reuters, Practical Law Company* či *European Legal 500* a další řadí kancelář mezi vedoucí na českém právním trhu.

Kancelář je jediným českým členem prestižní mezinárodní sítě *State Capital Group*, která sdružuje 140 advokátních kancelář s více než 10 000 právníky po celém světě.

PRAHA

Advokáty/Advokátky

- Bankovníctví, finance a kapitálové trhy
- Farmacie a zdravotnictví
- Telekomunikace, IT, IP a mediální právo
- Právo v oblasti sportu
- Ruská právní deska
- Italská právní deska

Konciipienty/Konciipientky

- Bankovníctví, finance a kapitálové trhy
- Telekomunikace, IT, IP a mediální právo
- Farmacie a zdravotnictví
- Nemovitosti a výstavba
- Řešení sporů a vymáhání pohledávek
- Pracovní právo
- Ruská právní deska

Právník/Právnička

- Professional support lawyer

BRNO

Advokáty/Advokátky

- Fúze, akvizice a prodeje podniků
- Nemovitosti a výstavba
- Právo obchodních společností

OSTRAVA

Konciipienty/Konciipientky

- Fúze, akvizice a prodeje podniků
- Nemovitosti a výstavba
- Řešení sporů a vymáhání pohledávek

BRATISLAVA

Advokáty/Advokátky/ Konciipienty/Konciipientky/ I celé týmy právníků

- Všechny oblasti právních služeb

Nabízíme:

- možnost profesního růstu
- vynikající finanční ohodnocení
- mladý kolektiv rychle se rozvíjející advokátní kanceláře
- spolupráce s odborníky z partnerských poradenských společností či prestižních zahraničních právnických firem
- studijní a pracovní pobyty v zahraničí

Očekáváme:

- výbornou znalost platného práva
- zkušenosti v mezinárodní nebo přední české právnické firmě
- výbornou znalost anglického, případně dalšího světového jazyka
- flexibilitu a vysoké pracovní nasazení
- schopnost týmové práce v mezinárodním kolektivu
- loajalitu a zájem o trvalý profesní růst v rámci kanceláře

Profesní životopis v anglickém či českém jazyce prosím zašlete na adresu:

HAVEL & HOLÁSEK s.r.o.,
advokátní kancelář
Týn 1049/3, 110 00 Praha 1
kariera@havelholasek.cz
Více informací o nabízených pozicích: www.havelholasek.cz

ŠACHTA &
PARTNERS

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

přijme do svého týmu advokáty a advokátní konciipienty s praxí

Nabízíme

Zajímavou práci pro významnou mezinárodní i českou klientelu, spolupráci se zahraničními partnery, dynamický pracovní kolektiv, možnost profesního růstu a finanční ohodnocení odpovídající pracovním výsledkům.

Požadujeme

Vysoké pracovní nasazení, schopnost týmové práce, aktivní přístup, vysokou úroveň odborných znalostí, výbornou znalost AJ, flexibilitu a dlouhodobý zájem o práci v advokacii.

V případě zájmu zašlete svůj životopis v českém a anglickém jazyce k rukám slečny Šárky Babákové, hr@jurista.cz.

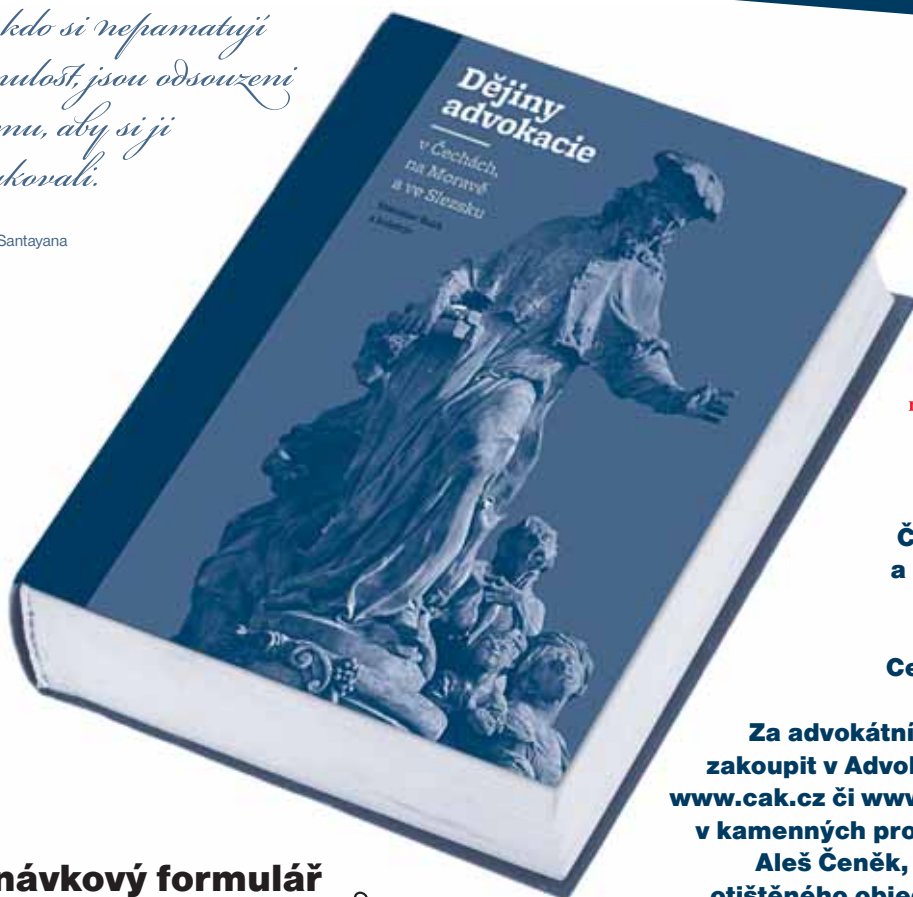
ŠACHTA & PARTNERS, v.o.s., advokátní kancelář
Radlická 28/663, 150 00 Praha 5, tel.: +420 251 566 005, fax: +420 251 566 006

Stanislav Balík a kolektiv:

Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku

*Ti, kdo si nepamatují
minulost, jsou odsouzeni
k tomu, aby si ji
zopakovali.*

George Santayana

národní galerie

**Vydala
Česká advokátní komora
a Národní galerie v Praze
v říjnu 2009**

Cena publikace: 1190 Kč

**Za advokátní cenu 990 Kč lze knihu
zakoupit v Advokátním knihkupectví na
www.cak.cz či www.epravo.alescenek.cz,
v kamenných prodejnách nakladatelství
Aleš Čeněk, anebo prostřednictvím
otištěného objednávkového formuláře.**

Objednávkový formulář

Jméno:

Ulice:

Město:

PSČ:

IČO, DIČ:

Závazně objednávám ks publikace.

**K ceně publikace bude připočítáno poštovné a balné
ve výši 80 Kč. Při objednávce 3 a více kusů je poštovné
ZDARMA.**

Objednáno dne:

Podpis:

**Objednávkový formulář odešlete na adresu: POLS,
Prvního pluku 17, Praha 8, 180 00; nebo faxem na číslo
222 311 629**

**Reprezentativní publikace přináší poprvé zpracování
dějin advokacie v českých zemích od nejstarších dob
do roku 2004, tedy vstupu ČR do EU!**

Autorský kolektiv v čele s bývalým předsedou ČAK, soudcem Ústavního soudu JUDr. PhDr. Stanislavem Balíkem je složen z právních historiků, historiků a právníků působících v advokátní praxi. Dějiny advokacie jsou podávány jako dějiny advokátního stavu, stavovské samosprávy a též zobrazují osudy významných advokátů, kteří působili v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

Knihu provází bohatá obrazová příloha, z velké části se jedná o umělecká díla uložená v pražské Národní galerii. Kromě hlavního textu je zařazeno patnáct tematických hesel, věnovaných advokátským tématům (např. slib, talár, advokátní zkouška apod.).

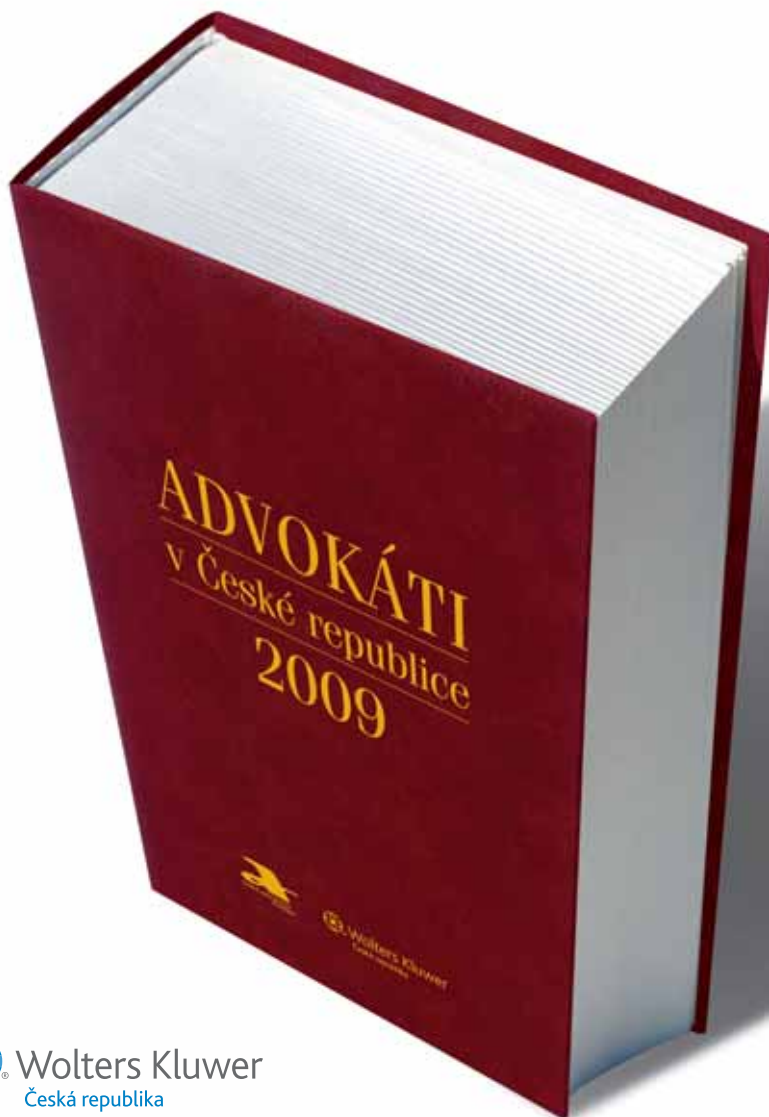
Knihou je určena advokátům advokátním koncipientům, ale též širší čtenářské obci, s cílem přesvědčit čtenáře, že advokacie je noblesním povoláním.

Česká advokátní komora se společností Wolters Kluwer ČR
vydávají při příležitosti 5. sněmu ČAK v roce 2009 reprezentativní publikaci

ADVOKÁTI V ČESKÉ REPUBLICCE 2009

| 871 Kč včetně DPH | cca 900 stran | exkluzivní vazba |

Wolters Kluwer
Česká republika

* ilustrační foto

Publikace obsahuje ucelený seznam advokátů působících v České republice, doplněný komerční prezentací některých významných advokátních kanceláří

Firma	
Jméno, příjmení	
Ulice, č.p.	
Obec, PSČ	
E-mail	
Tel.	
IČ	DIČ

Objednávám publikaci

ADVOKÁTI V ČESKÉ REPUBLICCE 2009

Dostupnost publikace: říjen 2009

ks

Všechny knihy si můžete snadno objednat na internetové adrese www.wkcr.cz. Při objednávkách knižních titulů v hodnotě 1 000 Kč a výše Vám není účtováno poštovné. Publikace můžete osobně zakoupit také přímo na adrese nakladatelství, každý všední den v době od 7.30 do 17.30 hod.

Při osobním odběru Vám poskytneme slevu 15 %.

Wolters Kluwer ČR, a. s., U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3
tel.: 246 040 400, fax: 246 040 401, e-mail: obchod@wkcr.cz
www.wkcr.cz